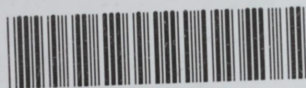
Norske Folke og Huldre=Eventyr

i Udvalg

ved

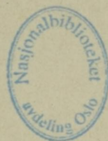
P. Chr. Asbjørnsen.

87GA45913

625

N.A. / A. 27003.

Valberg Platou.

31

Norske Folke- og Huldre-Eventyr.

P. Chr. Asbjörnsen.

Norske

Folke- og Huldre-Eventyr

i Udvalg

ved

P. Chr. Asbjørnsen.

Med Illustrationer efter Originaltegninger

af

P. N. Arboe, H. Gude, V. St. Lerche, Eilif Peterssen, A. Schneider, Otto Sinding, A. Tidemand og E. Werenskiold.

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Trykt hos J. Jørgensen & Co.

1879.

Min gamle Ven

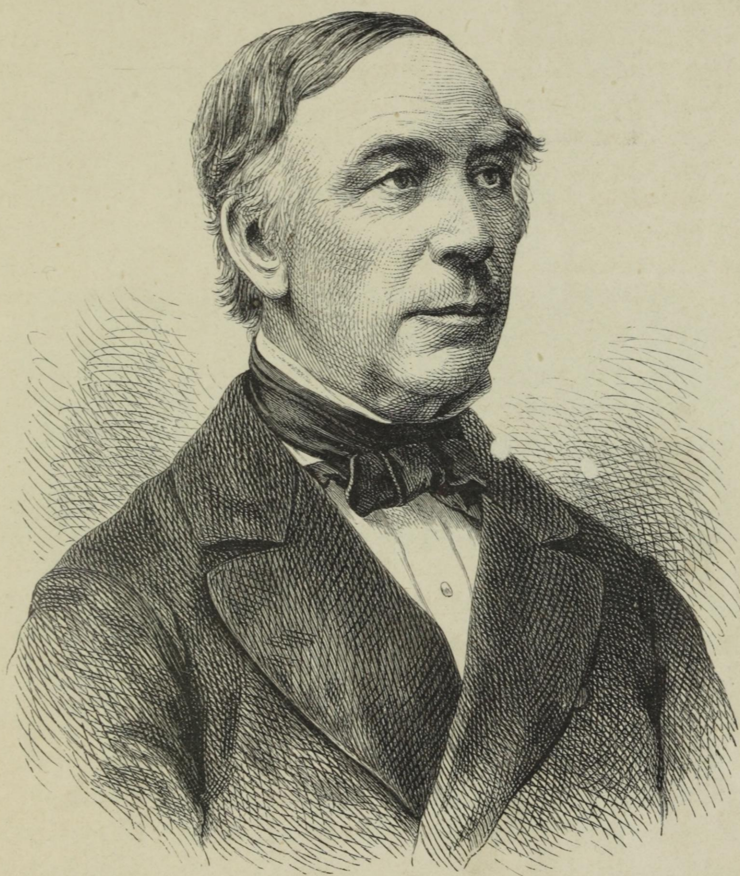
Maleren Hans Gude

med Hengivenhed

tilegnet.

Indhold.

Side

Jörg. Moe.

En gammeldags Juleaften.

Vinden peb i de gamle Lønner og Linde lige over for mine Vinduer; Sneen føg ned igjennem Gaden, og Himlen var saa mørkladen som en Decemberhimmel kan være her i Christiania. Mit Humør var lige saa mørkt. Det var Juleaften, den første jeg ikke skulde tilbringe ved den hjemlige Arne. For nogen Tid siden var jeg bleven Officer og havde haabet at glæde mine gamle Forældre ved min Nærværelse, havde haabet at vise mig for Hjembygdens Damer i Glans og Herlighed. Men en Nervefeber bragte mig paa Hospitalet, hvorfra jeg først var kommet ud for en Uges Tid siden, og jeg befandt mig nu i den saa meget prisede Rekonvalescenttilstand. Jeg havde skrevet hjem efter Storeborken og min Faders Finmut, men Brevet kunde neppe naa frem til Dalen før anden Juledag, og først under Nytaar kunde Hesten ventes hertil.

Mine Kammerater vare reiste fra Byen, og jeg havde ikke en Familie, jeg kunde hygge mig ved. De to gamle Jomfruer, som jeg logerede hos, vare vistnok godslige og snille Mennesker, og de havde med megen Omhu taget sig af mig i Begyndelsen af min Sygdom. Men disse Damers hele Maade at være paa var alt for meget af den gamle Verden til rigtig at falde i Ungdommens Smag. Deres Tanker dvælede helst ved Fortiden, og naar de, som ofte kunde hænde, fortalte mig Historier om Byen og dens Forhold, mindede det saavel ved sit Indhold som ved den naive Opfatningsmaade om en forsvunden Tid. Med dette mine Damers gammeldagse Væsen stod ogsaa det Hus, som de beboede, i god Overensstemmelse. Det var en af disse gamle Gaarde i Toldbodgaden med dybe Vinduer, lange skumle Gange og Trapper, mørke Rum og Lofter, hvor man uvilkaarlig maatte tænke paa Nisser og Spøgeri, kort netop en saadan Gaard, maaske det endog var den samme, som Mauritz Hansen har skildret i sin Fortælling: „Den Gamle med Kysen". Hertil kom, at deres Bekjendtskabskreds var meget indskrænket; thi foruden en gift Søster kom der aldrig andre end et Par kjedelige Madamer. Det eneste Oplivende var en smuk Søsterdatter og nogle muntre, livlige Broderbørn, som jeg altid maatte fortælle Eventyr og Nissehistorier.

Jeg søgte at adsprede mig i min Ensomhed og min mismodige Stemning ved at se paa alle de mange Mennesker, som færdedes op og ned ad Gaden i Snefog og Vind med rødblaa Næser og halvlukkede Øine. Det begyndte at more mig at iagttage det Liv og den Travlhed, som herskede over i Apotheket: Døren stod ikke et Øieblik, Tjenestefolk og Bønder strømmede ind og ud og gav sig til at studere Signaturerne, naar de kom paa Gaden igjen. Tydningen syntes at lykkes for Nogle; men undertiden tilkjendegav langvarig Grunden og en betænkelig Rysten paa Hovedet, at Opgaven var for svær. Det skumrede; jeg kunde ikke skjelne Ansigterne længer, men stirrede over

paa den gamle Bygning. Saaledes som Apotheket da var, stod det med sine mørke rødbrune Vægge, spidse Gavle og Taarne med Veir-haner og Blyvinduer som et Minde af Bygningskunsten i Fjerde Christians Tider. Kun Svanen var da som nu meget adstadig, med Guldring om Halsen, Ridestøvler paa Fødderne og Vingerne udspændte til Flugt. Jeg var just i Færd med at fordybe mig i Betragtninger

over fængslede Fugle, da jeg blev afbrudt af Støi og Barnelatter i Sideværelset og en svag, jomfrunalsk Banken paa Døren.

Paa mit „Kom ind," tren den ældste af mine Vertinder, Jomfru Mette, ind med et gammeldags Knix, spurgte til mit Befindende, og bad mig under mange Omsvøb at tage til Takke hos dem om Aftenen. „De har ikke godt af at sidde saa alene her i Mørket, snille Hr. Løitnant,"

tilføiede hun, „vil De ikke komme ind til os med det samme. Gamle Mor Skau og min Broders Smaapiger ere komne; det vil maaske adsprede Dem lidt; De holder jo saa meget af de glade Børn?"

Jeg fulgte den venlige Indbydelse. Da jeg traadte ind, spredte et Baal, der blussede i en stor firkantet Kasse af en Kakkelovn, igjennem den vidtaabnede Ovnsdør et rødt ustadigt Lys ud i Værelset, som var meget dybt, og møbleret i gammel Stil med høiryggede Ryslæders-Stole og en af disse Kanapeer, beregnede paa Fiskebens-skjørter og Storksnabelstilling. Væggene vare prydede med Oliemalerier, Portræter af stive Damer med pudrede Koiffurer, af Oldenborgere og andre berømmelige Personer i Panser og Plade eller røde Kjoler.

„De maa sandelig undskylde, Hr. Løitnant, at vi ikke har tændt Lys endnu", sagde Jomfru Cecilie, den yngre Søster, som i Dagligtaget almindelig kaldtes Sillemor, og kom mig i Møde med et Knix, Mage til Søsterens; „men Børnene tumle sig saa gjerne ved Ilden i Skumringen, og Mor Skau hygger sig ogsaa ved en liden Passiar i Ovnskrogen."

„Passiar mig hid, Passiar mig did, Du koser Dig selv ved en Faddersladder i Skræddertimen, Sillemor, og saa skal vi have Skylden," svarede den gamle, trangbrystede Dame, der tituleredes Mor Skau.

„Nu se, god Aften, Far, kom og sæt Dem her og fortæl mig hvorledes det er med Dem; De er min Sandten bleven dygtig afpillet," sagde hun til mig og kneisede over sin egen svampede Trivelighed.

Jeg maatte berette mine Fata og døiede til Gjengjæld en meget lang og omstændelig Fortælling om hendes Gigt og asthmatiske Plager, som til al Lykke blev afbrudt ved Børnenes larmende Ankomst fra Kjøkkenet, hvor de havde aflagt et Besøg hos det gamle Husinventarium Stine.

„Faster, ved Du hvad Stine siger, Du?" raabte en liden væver, brunøiet Tingest. „Hun siger, at jeg skal være med paa Holoftet

i Aften og give Nissen Julegrød. Men jeg vil ikke, jeg er ræd for Nissen!"

„Aa, det siger Stine bare for at blive Jer kvit; hun tør ikke gaa paa Høloftet i Mørket selv, den Tosse, for hun ved nok, hun en Gang er bleven skræmt af Nissen", sagde Jomfru Mette. „Men vil I ikke hilse paa Løitnanten da, Børn?"

„Aa nei, er det Dig, Løitnant, jeg kjendte Dig ikke, hvor bleg Du er, det er saa længe siden jeg saa Dig", raabte Børnene i Munden paa hverandre og flokkede sig om mig. „Nu maa Du fortælle os noget Morsomt, det er saa længe siden Du fortalte, aa fortæl om Smørbuk, snille Dig, fortæl om Smørbuk og Guldtand!" Jeg maatte fortælle om Smørbuk og Hunden Guldtand og endda give til Bedste et Par Nissehistorier om Bagernissen og Burenissen, som drog Hø fra hverandre, og mødtes med hver sin Høbørd paa Nakken og sloges, saa de blev borte i en Høsky. Jeg maatte fortælle om Nissen paa Hesselberg, som tirrede Gaardshunden, til Manden kastede ham ud over Laavebroen. Børnene klappede i Hænderne og lo. „Det var tilpas til ham det, stygge Nissen", sagde de, og fordrede mere.

„Nei, nu plager I Løitnanten for meget Børn," sagde Jomfru Cecilie; „nu fortæller nok Faster Mette en Historie."

„Ja, fortæl, Faster Mette!" var det almindelige Raab.

„Jeg ved ret ikke hvad jeg skal fortælle," svarede Faster Mette; „men siden vi er komne til at tale om Nissen, saa skal jeg ogsaa fortælle Lidt om ham. I husker vel gamle Kari Gusdal, Børn, som var her og bagede Fladbrød og Lefse, og som altid havde saa mange

Eventyr og Historier at fortælle?" — „Aa ja," raabte Børnene. — „Nu, gamle Kari fortalte, at hun tjente paa Vaisenhuset her for mange Aar siden. Den Gang var det endda mere ensomt og trist, end det nu er paa den Kant af Byen, og det er en mørk og skummel Bygning det Vaisenhus. Nu, da Kari var kommen did, skulde hun være Kokke, og hun var en meget flink og fix Pige. En Nat skulde hun staa op og brygge, saa sagde de andre Tjenerne til hende: „Du maa agte Dig, at Du ikke staar for tidlig op; før Klokken To maa Du ikke lægge paa Rosten." — „Hvorfor det?" spurgte hun.

„Du ved da vel det, at der er en Nisse her, og Du kan nok vide, at han ikke vil uroes saa tidlig, og før Klokken To maa Du slet ikke have paa Rosten," sagde de.

„Pyt, ikke værre," sagde Kari, hun var meget frisk paa Leveren, som de siger, „jeg har ikke noget at skaffe med Nissen, og kommer han til mig, skal jeg, den og den tage mig, nok føise ham paa Døren."

De Andre formanede hende, men hun blev ved Sit, og da Klokken vel kunde være lidt over Et, stod hun op og lagde under Bryggekjedlen og havde paa Rosten. Men hvert Øieblik sluktedes Ilden under Kjedlen, og det var ligesom En kastede Brandene ud over Skorstenen, men hvem det var, kunde hun ikke se. Hun tog og samlede Brandene den ene Gang efter den anden, men det gik ikke bedre, og Rosten vilde heller ikke gaa. Tilsidst blev hun kjed af dette, tog en Brand og løb med baade høit og lavt, svingede den og raabte:

„Pak Dig did Du er kommen fra. Tror Du, Du skal skræmme mig, tar Du feil!"

„Tvi vorde Dig da!" svarede det fra en af de mørkeste Kroge; „jeg har faaet sju Sjæler her i Gaarden; jeg tænkte jeg skulde have faaet den ottende med." Siden den Tid var der Ingen, som saa eller hørte til Nissen paa Vaisenhuset, sagde Kari Gusdal." —

„Jeg blir ræd, nei Du skal fortælle, Løitnant; naar Du fortæller, saa blir jeg aldrig ræd, for Du fortæller saa morsomt," sagde en af de Smaa. En anden foreslog, at jeg skulde fortælle om Nissen, som dansede Halling med Jenten. Det var Noget, jeg meget nødigt indlod mig paa, da der hørte Sang til. Men de vilde paa ingen Maade lade mig slippe, og jeg begyndte allerede at rømme mig for at forberede min overmaade uharmoniske Stemme til at synge Hallingdansen, som hørte til, da den omtalte smukke Søsterdatter til Børnenes Glæde og min Frelse, traadte ind.

„Ja nu Børn, nu skal jeg fortælle, hvis I kan faa Kusine Lise til at synge Hallingen for Jer," sagde jeg, idet hun tog Plads; „og saa danser I selv, ikke sandt?" Kusinen bestormedes af de Smaa, lovede at udføre Dansemusikken og jeg begyndte min Fortælling.

„Der var ensteds, jeg tror næsten det var i Hallingdal, en Jente, som skulde gaa med Flødegrød til Nissen; om det var en Torsdagskveld eller en Julekveld, det kan jeg ikke huske, men jeg tror vist, det var en Julekveld. Nu syntes hun det var Synd at give Nissen den gode Mad, spiste saa selv Flødegrøden, drak Fedtet paa Kjøbet og gik paa Laaven med Havremelsgrød og sur Mælk i et Grisetraug. „Der har Du Trauget dit, Styggen!" sagde hun. Men hun havde ikke sagt det, før Nissen kom farende og tog hende og begyndte en Dans med hende; det holdt han paa med, til hun laa og gispede, og da der kom Folk paa Laaven om Morgenen, var hun mere død end levende. Men saalænge som han dansede, sang han" — her overtog Jomfru Lise Nissens Parti og sang i Hallingtakt:

„Aa Du har iti op Grauten for Tomten Du,
Aa Du skal faa danse med Tomten Du!

Aa har Du iti op Grauten for Tomten Du,
Saa skal Du faa danse med Tomten Du!"

Under dette hjalp jeg til ved at trampe Takten med begge Fødder, medens Børnene støiende og jublende tumlede sig mellem hverandre paa Gulvet.

„Jeg tror I sætter Stuen paa Taget med det Samme, Børn; I støier, saa det værker i mit Hoved," sagde gamle Mor Skau. „Vær nu rolige lidt, saa skal jeg fortælle Jer nogle Historier." Det blev stille i Stuen og Madamen tog til Orde:

„Folk de fortæller nu saa meget om Nisser og Huldrer og Sligt, men jeg tror ikke Stort af det. Jeg har hverken seet den Ene eller den Anden — jeg har nu ikke været vidt i mit Liv heller — og jeg tror det er Snak; men gamle Stine ude, hun siger hun har seet Nissen. Da jeg gik til Præsten, tjente hun hos mine Forældre, og til dem kom hun fra en Skipper, som havde holdt op at fare. Der var der saa stilt og roligt; de kom aldrig til Nogen, og ikke kom der Nogen til dem, og Skipperen var aldrig længer end nede paa Bryggen. Altid gik de tidlig til Sengs, og der var en Nisse der, sagde de. Men saa var det en Gang, sagde Stine, som Kokken og jeg vi sad oppe en Aften i Pigekammeret og skulde stelle og sy for os selv, og det led til Sengetid, for Vægteren havde alt raabt Ti. Det vilde ikke gaa med Syningen og Stoppingen, for hvert Oieblik kom Jon Blund, og ret som det var, saa nikkede jeg, og ret som det var, saa nikkede hun, for vi havde været tidlig oppe og vasket om Morgenen. Men som vi sad saaledes, saa hørte vi et forfærdeligt Rabalder ude i Kjøkkenet, sagde hun, og jeg skreg: „Gud trøste og hjælpe os, det er Nissen," og jeg var saa ræd, at jeg ikke torde sætte en Fod i Kjøkkenet. Kokken var nok fælen hun ogsaa; men hun skjød Hjertet op i Livet, og da hun kom ud i Kjøkkenet, laa alle Tallerkenerne paa Gulvet, men ikke een af dem var itu, og Nissen stod i Døren med rød Lue paa og lo saa inderlig godt. Men nu havde hun hørt, at Nissen iblandt skulde lade sig narre til at flytte, naar En bad ham

HANSEN

om det og sagde, det var roligere for ham paa et andet Sted, og saa havde hun længe spekuleret paa at gjøre ham et Puds, sagde hun, og saa sagde hun til ham det, — hun skalv lidt i Mælet — at han skulde flytte over til Kobberslagerens tvers over Gaden, der var det mere stilt og roligt, for der gik de til Sengs Klokken ni hver Aften. Det var sandt nok ogsaa, sagde hun til mig, men Du ved nok det, sagde hun, at Mesteren arbeidede og var oppe med alle, baade Svende og Drenge, og hamrede og støiede fra Klokken Tre om Morgenen hele Dagen. Siden den Dag, sagde hun, saae vi ikke mere til Nissen over hos Skipperen. Men hos Kobberslageren likte han sig nok godt, endda de hamrede og bankede hele Dagen, for Folk sagde, at Konen der satte Grød paa Loftet til ham hver Torsdagsaften, og da kan En ikke undres over, at de blev rige heller, for Nissen gik vel og drog til dem, sagde Stine, og det er sandt, de tog sig op og blev rige Folk, men om det var Nissen som hjalp dem, skal jeg ikke kunne sige," tilføiede Mor Skau, og hostede og rømmede sig efter Anstrængelsen med denne for hende usædvanlig lange Fortælling.

Da hun havde taget sig en Pris Tobak, kviknede hun og begyndte paa en Frisk:

„Min Mor det var en sanddru Kone; hun fortalte en Historie, som har hændt her i Byen, og det paa en Juledagsnat, og den ved jeg er sand, for der kom aldrig et usandt Ord i hendes Mund."

„Lad os dog faa høre den, Madam Skau," sagde jeg. „Fortæl, fortæl, Mor Skau," raabte Børnene.

Madamen hostede lidt, tog sig atter en Pris og begyndte: „Da min Mor endnu var Pige, kom hun undertiden til en Enke, som hun kjendte, som hedte — ja hvad var det nu hun hedte da? Madam — jo, Madam Evensen var det, og hun var en Kone noget over sin bedste Alder, men enten hun boede oppe i Møllergaden eller inde i Krogen ved Lille Kirkebakken, det skal jeg ikke sige for vist.

Saa var det en Juleaften ligesom nu; saa tænkte hun ved sig selv, at hun skulde gaa i Froprœken om Julemorgenen, for hun var flittig til at gaa i Kirken, og saa satte hun ud Kaffe, forat hun kunde faa sig lidt varmt Drikke, saa hun ikke skulde være fastende. Da hun vaagnede, skinnede Maanen ind paa Gulvet, men da hun stod op og skulde se paa Klokken, havde den stanset, og Viseren stod paa halv Tolv. Hun vidste ikke, hvad Tid det var paa Natten, men saa gik

hun hen til Vinduet og saa over til Kirken. Det lyste ud igjennem alle Kirkevinduerne. Hun vækkede Pigen og lod hende koge Kaffe, mens hun klædte paa sig, og tog Salmebogen og gik i Kirken. Det var saa stilt paa Gaden, og hun saa ikke et Menneske paa Veien. Da hun kom i Kirken, satte hun sig i Stolen, hvor hun pleiede sidde, men da hun saa sig om, syntes hun, Folkene saae saa blege og under-

lige ud, akkurat som de kunde være døde allesammen. Der var Ingen hun kjendte, men der var Mange hun syntes, hun skulde have seet før, men hun kunde ikke mindes, hvor hun havde seet dem. Da Præsten kom paa Prækestolen, var det ikke nogen af Byens Præster, men en høi bleg Mand, hun ogsaa syntes hun skulde kjende. Han prækede nok saa vakkert, og der var ikke saadan Støi og Hosting og Harking, som det pleier være ved Froprækenen om Julemorgenen, men det var saa stille, at hun kunde hørt en Naal falde paa Gulvet, ja det var saa stille, at hun blev ganske angest og bange.

Da de begyndte at synge igjen, bøiede en Kone, som sad ved Siden af hende, sig hen til hende og hviskede hende i Øret: „Kast Kaaben løst om Dig og gaa, for bier Du til det er forbi her, saa gjør de Ende paa Dig. Det er de Døde, som holde Gudstjeneste."

„Uf, jeg blir ræd, jeg blir ræd, Mor Skau," suttrede en af de Smaa, og krøb op paa en Stol.

„Hys, hys Barn, hun slipper godt fra det; nu skal Du bare høre," sagde Mor Skau. „Men Enken blev ogsaa ræd, for da hun hørte Stemmen og saa paa Konen, kjendte hun hende; det var Nabokonen hendes, som var død for mange Aar siden, og da hun nu saa sig om i Kirken, huskede hun godt, at hun havde seet baade Præsten og Mange af Menigheden, og at de vare døde for lange Tider siden. Det isnede i hende, saa ræd blev hun. Hun kastede Kaaben løst om sig, som Konen havde sagt, og gik sin Vei; men da syntes hun de vendte sig og greb efter hende Allesammen, og Benene skalv under hende, saa hun nær havde segnet ned paa Kirkegulvet. Da hun kom ud paa Kirketrappen, kjendte hun de tog hende i Kaaben; hun slap Taget og lod dem beholde den, og skyndte sig hjem saa fort hun kunde. Da hun var ved Stuedøren sin, slog Klokken Et, og da hun kom ind, var hun næsten halvdød, saa angest var hun. Om Morgenen da Folk kom til Kirken, laa Kaaben paa Trappen, men den var reven

i tusend Stykker. Min Moder hun havde seet den mange Gange før, og jeg tror, hun havde seet et af Stykkerne ogsaa; men det er nu det samme, det var en kort lyserød Stoffes Kaabe med Hareskinds Fo'r og Kanter, slig en som var i Brug i min Barndom endda. Nu er det rart at se en saadan, men der er nogle gamle Koner her i Byen og paa Stiftelsen i Gamlebyen, som jeg ser i Kirken med slige Kaaber i Julehelgen."

Børnene, som under den sidste Del af Fortællingen havde yttret megen Frygt og Engstelse, erklærede, at de ikke vilde høre flere slige fæle Historier. De havde krøbet op i Kanapeen og paa Stolene, og sagde, at de syntes der sad Nogen og tog efter dem under Bordet. I det samme kom der ind Lys i gamle Armstager, og man opdagede med Latter, at de sad med Benene paa Bordet. Lysene og Julekagen, Syltetøi, Bakkelse og Vin forjagede snart Spøgelseshistorier og Frygt, oplivede Gemytterne og førte Samtalen over til Næsten og Dagens Emner. Endelig gav Risengrøden og Ribbenstegen Tankerne en Retning mod det Solide, og man skiltes tidlig fra hverandre med Ønsker om en glædelig Jul. Men jeg havde en meget urolig Nat. Jeg ved ikke, om det var Fortællingerne, den nydte Kost, min Svagheds-tilstand, eller alt dette tilsammen, som voldte det; jeg laa og kastede mig hid og did og var midt inde i Nisse-, Huldre- og Spøgelseshistorier den hele Nat. Tilsidst foer jeg til Kirken med Dombjælder gjennem Luften. Kirken var oplyst, og da jeg kom ind, var det Kirken hjemme i Dalen. Der var ikke Andre at se der end Døler med røde Luer, Soldater i fuld Puds og Bondejenter med Skaut og røde Kinder. Præsten stod paa Prækestolen; det var min Bedstefader, som var død, da jeg var en liden Gut. Men som han var bedst inde i sin Præken, gjorde han et Rundkast — han var bekjendt som en rask Fyr — midt ned i Kirken, saa at Samarien foer paa en Kant og Kraven paa en anden. „Der ligger Præsten, og her er jeg," sagde han med et bekjendt Udtryk af ham, „og lad os nu faa en Springdans."

Øieblikkelig tumlede hele Menigheden sig i den vildeste Dans, og en stor lang Døl kom hen og tog mig i Skulderen og sagde: „Du lyt være med, Kar."

Jeg vidste ikke hvad jeg skulde tro, da jeg i det samme vaagnede

og følte Taget i min Skulder, og saa den samme jeg havde seet i Drømme, lude sig over min Seng med Døleluen ned over Ørene, en Finmut paa Armen, og et Par store Øine stift heftede paa mig.

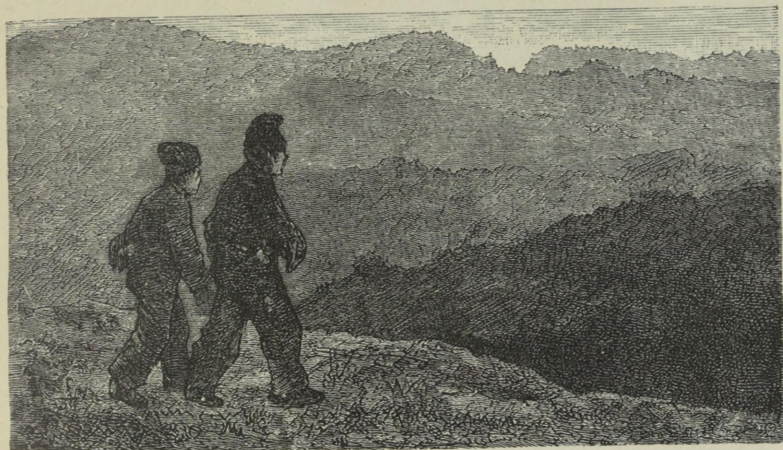
„Du drømmer vist, Kar," sagde han, „Sveden staar paa Panden Din, og Du sover tungere end en Bjørn i Hi. Guds Fred og glædelig

Jul siger jeg fra Far Din og dem i Dalen. Her er Brev fra Skriveren og Finmut til Dig, og Storeborken staar i Gaarden."

„Men i Guds Navn, er det Dig, Thor?" Det var min Faders Husbondskarl, en prægtig Døl. „Hvorledes i al Verden er Du kommen hid nu?" raabte jeg glad.

„Jo, det skal jeg sige Dig," svarede Thor; „jeg kom med Borken, men ellers saa var jeg med Skriveren ude paa Næs, og saa sagde han: Thor, sagde han, nu er det ikke langt til Byen, Du faar tage Borken og reise ind og se til Løtnan, og er han rask og han kan være med, saa skal Du tage ham med, sagde han."

Da vi fore fra Byen, var det klart igjen, og vi havde det prægtigste Føre. Borken langede ud med sine gamle raske Ben, og en saadan Jul, som jeg turede den Gang, har jeg aldrig turet hverken før eller siden.

Smaagutterne som traf Troldene paa Hedalsskoven.

Paa en Plads oppe i Vaage i Gudbrandsdalen boede der engang i gamle Dage et Par fattige Folk. De havde mange Børn, og to af Sønnerne, som vare saa ved Lag halvvoxne, maatte støt ræke omkring paa Bygden og tigge. Derfor vare de vel kjendte med alle Veie og Stier, og de vidste ogsaa Benveien til Hedalen.

Engang vilde de gaa did. Men de havde hørt, at nogle Falkefængere havde bygget sig en Hytte ved Mæla; der vilde de gaa indom med det samme og se Fuglene, og hvorledes de fangede dem, og derfor tog de Benveien over Langmyrerne. Men det led alt saa langt paa Høsten, at Budeierne vare reist hjem fra Sætrene; derfor kunde de

ingensteds faa Hus og ikke Mad heller. De maatte da holde ved Veien til Hedalen, men denne var bare en grund Raak, og da Mørket kom paa dem, tabte de Raaken, og de fandt ikke Fuglefængerhytten heller, og før de vidste Ordet af det, var de midt i tykkeste Bjølstadskoven. Da de skjønte, at de ikke kunde komme frem, gav de sig til at kviste Bar, gjorde op Varme og byggede sig en Barhytte; for de havde med Vesleøxen; og saa rev de op Lyng og Mose, som de gjorde et Leie af. En Stund efter de havde lagt sig, fik de høre Nogen, som snøftede og veirede stærkt med Næsen. Gutterne lagde Øret til og lyede vel efter, om det skulde være Dyr eller Skovtrold, de hørte. Men saa trak det Veiret endda stærkere og sagde:

„Det lugter kristent Blod her!"

Saa hørte de det steg saa tungt, at Jorden skalv under det, og saa kunde de vide, at Troldene vare ude.

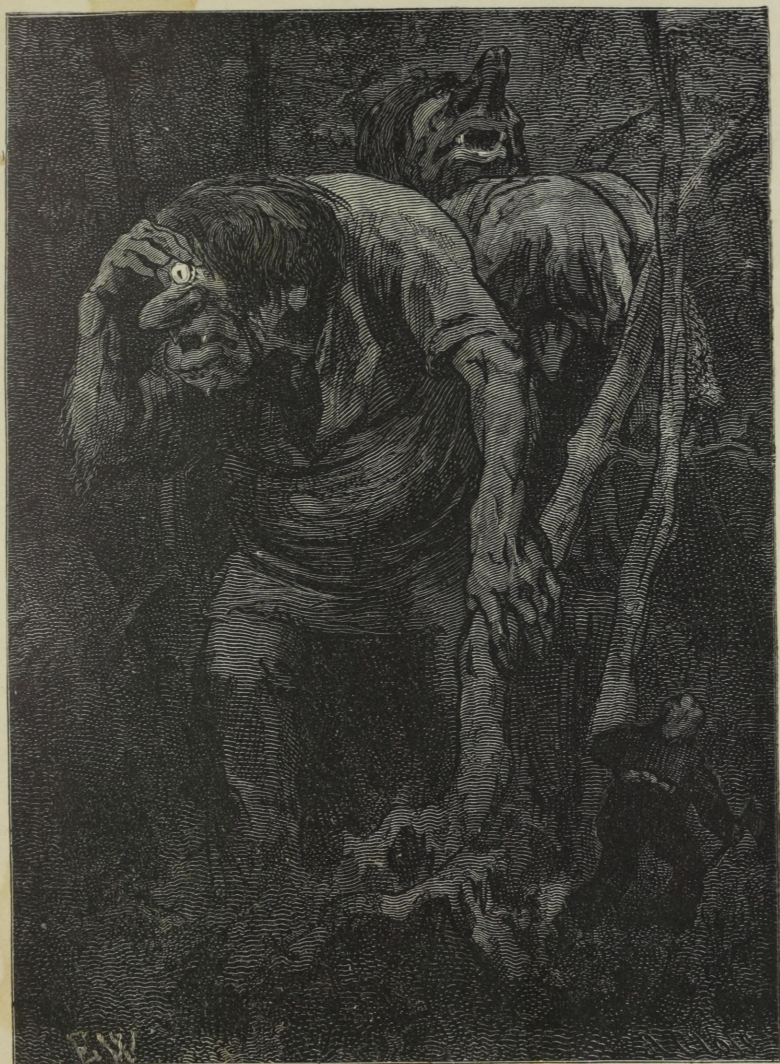
„Gud hjælpe os, hvad skal vi nu gjøre?" sagde den yngste Gutten til Bror sin.

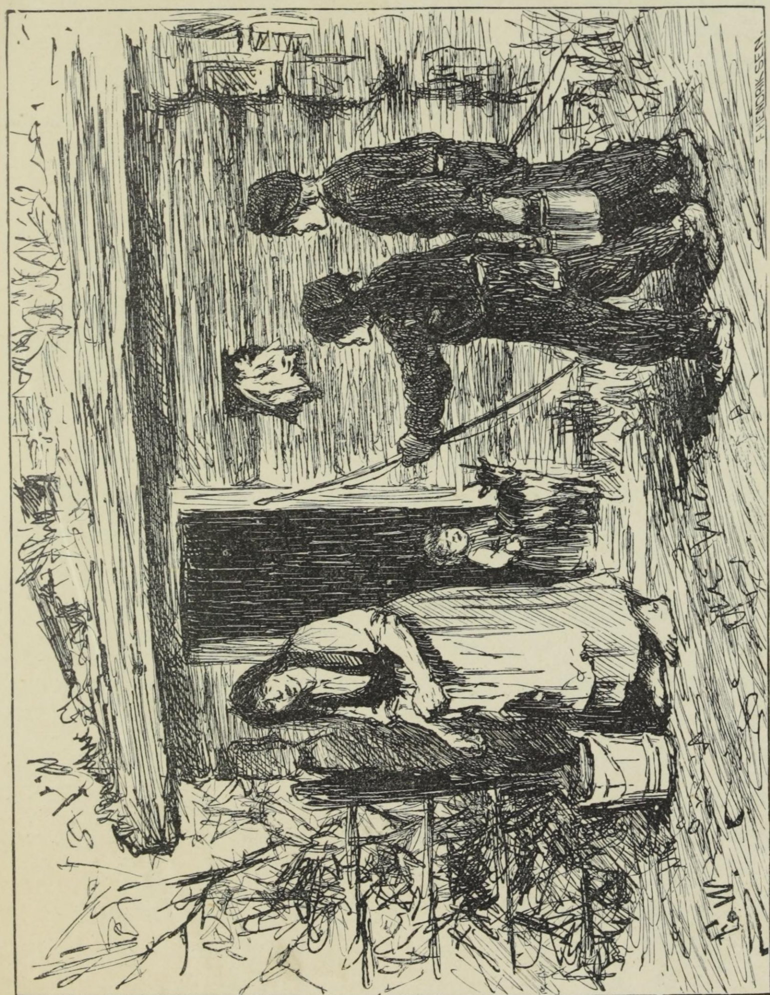
„Aa, Du faar blive staaende under Furen, der Du staar, og være færdig til at tage Poserne og stryge Din Kos, naar Du ser de kommer, saa skal jeg tage Vesleøxen," sagde den Anden.

I det samme saa de Troldene komme sættende, og de vare saa store og digre, at Hovederne paa dem var jævnhøie med Furetoppene; men de havde bare eet Øie sammen alle tre, og det skiftedes de til at bruge; de havde et Hul i Panden, som de lagde det i og styrede det med Haanden; den, som gik foran, han maatte have det, og de andre gik efter og holdt sig i den første.

„Tag Hyven fat!" sagde den ældste af Gutterne, „men flyv ikke for langt, før Du ser, hvordan det gaar; siden de har Øiet saa høit, har de ondt for at se mig, naar jeg kommer bag paa dem."

Ja, Broderen rendte foran, og Troldene drog efter; imens kom den ældste Gutten bag paa dem og huggede til det bageste

Troldet i Fodledet, saa det slog op et græsseligt Skrig, og det første Troldet blev saa ræd, at det skvat og slap Øiet. Men Gutten var ikke sen til at snappe det. Det var større, end om En havde lagt ihob to Potteskaaler, og saa klart var det, at endda det var kulmørke Natten, blev det som lyse Dagen, da han saa igjennem det.

Da Troldene mærkede, at han havde taget Øiet fra dem, og at han havde gjort Skade paa en af dem, begyndte de at true med alt det Onde, som til var, om han ikke strax gav dem Øiet igjen.

„Jeg er ikke ræd for Trold og Trugsmaal," sagde Gutten. „Nu har jeg tre Øine alene, og I Tre har ikke noget, og endda maa to bære den tredie."

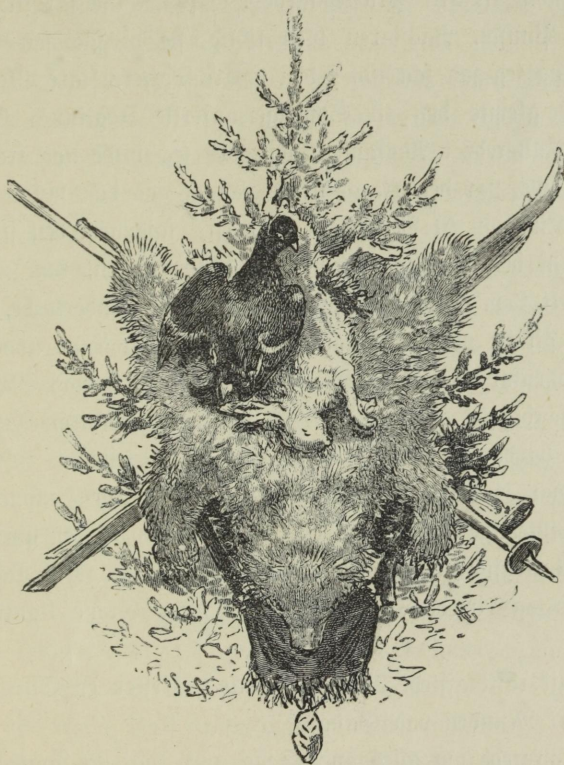
„Faar vi ikke Øiet vort igjen paa Timen, skal Du blive til Stok og Sten!" skreg Troldene.

Men Gutten mente, det gik ikke saa fort; han var ikke bange hverken for Skryd eller Troldskab, sagde han; fik han ikke være i Fred, skulde han hugge til dem alle tre, saa de skulde komme til at krabbe paa Jorden, som Kryb og Kræk.

Da Troldene hørte dette, bleve de ræbde og begyndte at give gode Ord. De bad nok saa vakkert, at han vilde give dem Øiet igjen, saa skulde han faa baade Guld og Sølv og Alt han vilde have. Ja, det syntes Gutten var nok saa brav, men han vilde have Guldet og Sølvet først, og saa sagde han, at hvis en af dem vilde gaa hjem og hente saa meget Guld og Sølv, at han og Broderen fik Poserne sine fulde, og give dem to gode Staalbuer atpaa, saa skulde de faa Øiet, men saalænge vilde han have det.

Troldene bar sig ilde og sagde, at Ingen af dem kunde gaa, naar de ikke havde Øiet at se med, men saa gav en af dem sig til at skrige paa Kjærringen, for de havde een Kjærring ihob alle tre ogsaa. Om en Stund svarede det i en Kamp langt nord paa. Saa sagde Troldene, at hun skulde komme med to Staalbuer og to Spand, fulde

af Guld og Sølv, og det varede da ikke længe, før hun var der, skal jeg tro; da hun saa fik høre, hvorledes det var tilgaaet, begyndte hun ogsaa at true med Troldskab. Men Troldene bleve ræddе og bad, hun skulde tage sig i Agt for den vesle Hvepsen, hun kunde ikke være sikker for, at han tog hendes Øie ogsaa. Saa kastede hun Spandene og Guldet og Sølvet og Buerne til dem, og strøg hjem i Kampen med Troldene, og siden den Tid har Ingen hørt, at Troldene har gaaet paa Hedalsskoven og lugtet efter kristent Blod.

Matthias Skytters Historier.

En vakker Lørdag i November 1836 kom jeg til min gode Ven Proprietæren i Nittedalen. Det var temmelig længe siden jeg havde været der, og da han ikke er den Mand, som modtager en gammel Ven med et nyt Ansigt, saa maatte jeg blive at spise Middag og

drikke Kaffe, hvilket kom mig helt vel til Pas efter den to Mil lange Vandring fra Byen. Kaffebordet var næppe sat hen, før der kom flere Bekjendte til fra Præstegaarden. Efter Husets Skik blev der bragt ind Punsch, Passiaren blev livlig, og vi saa saa flittigt til Glassene, og jeg saa saa tidt i den vakkre Datters klare Blaaøine, at jeg næsten glemte den til Søndagen aftalte Jagttur i Gjerdrum. Solen stod allerede i Aaskanten, og hvis jeg vilde naa frem, mens Folk var oppe, var det ikke at tænke paa at gaa den lange Vei først om Dals Kirke op til Midtskov, og derfra igjennem den største Del af Gjerdrum den daarlige Veien over Myrersletten, som nu maatte være dobbelt slem og kronglet efter den friske Novemberkulde, vi havde havt. Jeg gik da op til Nybraaten, den nærmeste Stue under Aasen, et Stykke ovenfor Kirken, og fik fat paa gamle Matthias Skytter, som strax var færdig til at følge og vise mig Benveien over Aasen, naar han „først havde faaet sig et Stykke Tobak i Kjæften."

Det var en deilig Aftenstund; paa den vestlige Himmel glødede endnu det vinterlige Aftenskjær. En let Kulde gav Luften hin Friskhed, der undertiden gjør vore Novemberdage saa herlige. Fra Bækken steg Dunster op og rimede Træerne, saa at deres Grene lignede Sølvkrystaller.

Vi gik raskt afsted, og den Gamle fik efter en Sup af Jagtflasken snart Munden paa Gang.

Han pratede om allehaande Ting, om Jagt og Jagtvæsen, om hvor urimeligt det var, at Ole Gjørtler, som var en Gjerdrumsogning, skulde sætte sine Fuglestokke op i Solbergmarken; dertil fik jeg Historien om de ni Bjørne, som Matthias skulde have skudt, hans Reise til Hallingdal, da Præsten flyttede, og en Mængde kun altfor sande Bemærkninger om, hvor ilde og ufornuftigt Gjerdrumsogningerne foer med Almenningen sin, og meget Mere, som jeg nu ikke kan erindre. Da vi kom paa Askvangen, var forlængst hvert Spor af Dagen forbi;

alene Maanen, der netop hævede sig over Synskredsen, kastede sit usikkre Skin mellem Trætoppene. Som vi skred forbi den forladte Sæterhytte, kom vi formodentlig over et friskt Harespor, thi Hundene begyndte at blive urolige i Koblet.

„Nu gjælder det, om Koblet er stærkt,“ sagde Matthias, som holdt igjen det bedste han kunde; „for det er ikke rigtigt her.“

„Deri kan Du have Ret,“ sagde jeg, „thi det er ikke skydelyst; var saa sandt Maanen oppe over Trætoppene, skulde Du snart faa høre en rigtig Los.“

„Ja, det kan nok være,“ vedblev han, idet han forsigtig saa sig tilbage til Sæteren, „men de siger, at Huldren skal holde til her paa disse Tider.“

„Ja saa, har Du kanske selv set hende?“

„Nei, her har jeg aldrig fornummet hende,“ sagde han.

„Men hvor har Du set hende da, Matthias?“ spurgte jeg nysgjerrig. „Du tror da sikkert, at der er saadanne Underjordiske til, kan jeg høre?“

„Ja, skulde jeg ikke tro det, som staar at læse om i Skriften?“ svarede han. „Da Vorherre nedstødte de faldne Engle, saa faldt nogle til Helvede; men de som ikke havde forsyndet sig grovt, de er jo i Luften og under Jorden og i Havet, ved jeg. Og ellers har jeg selv ofte baade hørt og set Sligt i Skov og Mark.“

„Derom maa Du fortælle mig noget, Matthias,“ sagde jeg, „vi har sligt Slag at gjøre, mens vi gaar.“

„Ja, har I Lyst at høre, saa kan jeg nok tale om det,“ svarede han og begyndte.

„Ja, den første Gang jeg fornam Huldren, da kunde jeg vel være saa en otte ni Aar gammel, og det var oppe paa Storveien mellem Bjerke og Mo. Jeg kom gaaende efter Veien, for jeg havde været borte et Ærende for Far min, saa kom der et stort vakkert

Kvindfolk midt efter Myren, paa den høire Side af Veien; der er det endda fuldt af Blødhuller og Vidjekjær; jeg mindes det saa grant, som om jeg saa hende for Oinene mine, for det kunde vel være saa lyst som nu; brun Stak havde hun paa og et lyst Hueklæde og i den venstre Haand en Bunding, og vakker var hun; men hun gik midt efter Myren, og Vidjekjærrene og Myrpytterne brydde hun sig ikke det mindste om; hun gik, som om de aldrig skulde været der. Jeg saa paa hende, mens jeg gik bort over Veien, men da jeg var kommen et Stykke længer frem, og der var kommet en Bergrabbe imellem, saa jeg ikke kunde se hende længer, saa tænkte jeg: det er da galt, at Mennesket skal gaa der og vasse i Myren, du skal gaa op paa Rabben og sige til hende, at hun er gaaet af Veien. Jeg gik op, men der var ikke andet at se end Maanen, som skinnede paa Vandpytterne i Myren, og saa kunde jeg nok skjønne, at det havde været Huldren."

Skjøndt det forekom mig, at der skulde Mere til at skjønne, at det var Huldren, beholdt jeg dog min Tvivl for mig selv, da jeg forudsaa, at mine Indvendinger ikke vilde rokke hans Tro, men kun bringe ham til Taushed; jeg spurgte derfor kun, om han ikke oftere havde set Saadant.

„Jo, det har jeg nok; jeg har set Mangt og Meget, og hørt mange underlige Lyd i Skov og Mark," sagde Matthias. „Jeg har ofte hørt, det har bandet, pratet og sunget; til andre Tider har jeg fornummet saa deilig Musik, at jeg aldrig kan snakke om, hvor deilig den var. Men saa var det en Gang jeg var ude paa Fuglelok — det kunde vel være mod Enden, saa i Slutningen af Augusti Maaned, for Blaabæren var gjord og Tyttebæren begyndte at blive rød — jeg sad udmed en Stig paa en Tue nede mellem nogle Busker, saaledes at jeg saa ned over Stigen og en liden Dal, hvor det var fuldt med Lyng og Tuer; nedenfor var der nogle mørke Berghuller.

Jeg hørte Hønen kaglede og kaglede nede i Lyngen, jeg lokkede og tænkte: faar jeg se Dig nu, skal Du have kaglet for sidste Gang; men saa fik jeg høre der kom Noget tuslendes bag mig paa Gangstigen. Jeg saa mig om, og det var en gammel Mand, men det underligste var, at han havde ligesom tre Ben, og det ene hang og dinglede mellem de to andre, mens han gik ned over Stigen; ja, han gik ikke rigtig heller, men det var ligesom han gled, og borte blev han i et af de mørkeste Afhullerne nede i Dalen. Jeg skjønte det, at jeg ikke havde været alene om at se ham, for strax efter kom Aarhønen hukende frem ved en Tue, skakkede paa Ho'det og gjorde lang Hals og saa forsigtig nedover, der hvor Manden blev borte; men da kan det vel hænde, jeg fik Bøssen til Øiet, og knald! der laa hun og flagsede i Vingerne."

„Det var nu det; men saa var det en Gang hjemme i Lasterud — det var ikke længe efter den Gang, jeg saa Huldren oppe paa Storveien — en Julekveld var det, at jeg og Brødrene mine foer og agede paa Slodde og gjorde Snemand borte ved en liden Bergknat; og der er det ikke rigtig frit for Underjordiske, skal jeg sige. Ja, vi legede og styrede vi, som I ved Børn gjør, og det led alt noget ud paa Kvelden; den yngste Bror min var ikke mere end fire fem Aar gammel og skreg og hujede og var glad; men ret som det var, saa sagde det i Berget: „Gaa hjem nu!" — Aa nei, vi blev vi, for vi syntes det var tidlig endda. Men det varede ikke længe, saa sagde det igjen: „Gaa hjem strax nu!" — „Nei hør nu," sagde Veslebror min, for han havde ikke bedre Vet end at snakke om det han, „nu siger de borte i Berget, vi skal gaa hjem!" Vi gav os ikke, men blev ved at styre; men saa skreg det rigtigt saa i med Et, at der fløi Dot i Øret paa os: „Gaar I ikke hjem strax paa Timen, saa skal jeg —." Mere hørte ikke vi, for vi fik slige Fodder under os, at vi ikke stansede, før vi kom udenfor Døren hjemme."

„Saa var det en Gang — men det var længe efter dette, vi var voxne alle sammen den Gang — det var en Søndagsmorgen, jeg og Bror min kom hjem, vi havde været ude og fisket om Natten, saa fik vi høre saadan frisk Los i Solbergmarken, der var saa mange Hunde, og den laat saa vakkert. Jeg var træt og gik ind og lagde mig; men Bror min sagde, han syntes det var saadant blankt Veir, han havde Lyst til at høre paa Losen. Ret som det var, saa var det tabt. Han gik da der bort, for han tænkte han kanske kunde faa se Haren eller faa skræmt den op igjen. Men da han kom bort imod en Stubbe, saa stod der en rødmalet Bygning midt for ham, saa stor og prægtig, men alle Vinduerne stod paa Skakke og Dørene ogsaa. Han undredes nok paa, hvad det kunde være for en Bygning, som laa der, hvor han syntes han skulde være saa godt kjendt; den havde han aldrig seet før. Foran Bygningen var der en stor Myr; der vilde han gaa over og se lidt nærmere paa Huset. Folk var der ikke at se. Saa tænkte han ved sig selv, at han skulde gaa hjem og snakke til mig og faa mig med der bort."

„Aa, det var Skade," sagde jeg, „at han ikke kastede Staal eller fyrede over den, for Gevær havde han sagtens med, og før I kom tilbage, var vel det Hele borte?"

„Ja, det kan I sige," sagde Matthias; „havde det været mig, saa havde jeg skudt midt ind i den; men han blev rent forfjamset han. Men nu skal I høre, det gik værre endda: da han var kommen midt ud paa Myren, var der saa fuldt af Folk, at han ordentlig maatte alboge sig frem, men alle var de trøieløse, og alle gik de nordefter. Han kom ikke længer end bort i Bakken, saa slog de ham over Ende, og der blev han liggende, til Søstrene mine skulde have Koen ind om Kvelden; da laa han der og holdt begge Næverne knyttede for Ansigtet, og det var ganske blaasort, og store Frohatten stod for Munden paa ham. De blev nu fælt forskrækkede, kan En nok vide,

de drog ham med sig ind og lagde ham paa Bænken, og saa hentede de mig. Da jeg fik se ham, kunde jeg skjønne der var galt paa Færde, og jeg vidste ikke mere end een Raad: jeg tog Bøssen ned af Væggen, den var skarpladt, og saa skjød jeg langs efter ham, men ikke rørte han sig mere end den Stokken, Gjerdrumsogningerne har lagt midt over Veien der. Han laa saa død som en Sten, han."

„Ja saa," tænkte jeg, og saa lagde jeg i paa nyt Lag. „Kom og tag i med mig, Jenter," sagde jeg, „vi faar lægge ham der, hvor vi tog ham, for det nytter nok ikke her." Vi gjorde saa, vi lagde ham i Bakken, og saa skjød jeg igjen; men da kan det vel hænde, han vaagnede. Skvat han ikke lige op under Bøssepiben, saa lad mig aldrig komme levende herfra! Og han gloede og stirrede om sig saa fælt, at vi næsten blev rædde for ham. Saa fik vi ham da hjem, men han var klein, og saa styg og fæl blev han efter, at I aldrig det kan tro; der han stod, der stod han, og stirrede frem for sig, som om Øinene vilde springe ud af Hovedet paa ham; ikke vilde han tage sig Noget til og aldrig snakkede han til Nogen, naar de ikke snakkede til ham først; han var huldrin han. Men saa gik det af ham lidt efter lidt, og da var det først han fortalte os, hvorledes han var bleven slig."

„Det er de Gange jeg har seet Sligt," sagde Matthias. —

„Har du aldrig seet Nissen?" spurgte jeg.

„Jøsses jo, det har jeg," svarede Matthias med den fuldeste Overbevisning; „det var, mens jeg var hjemme hos Forældrene mine i Laskerud, for der var han. Jeg saa ham ikke mere end een Gang. Vi Unge havde lagt os, men Kallen skulde ud paa Gaarden først, og det var vakkert blankt Maanelys, saa sad der en liden Gut paa Laavebroen og slængte Benene hid og did og saa op paa Maanen, saa han ikke mærkede Kallen.

„Gaa ind og læg Dig nu, Matthis," sagde Kallen, for han troede det var mig, „og sid ikke der og glo efter Maanen, nu det er

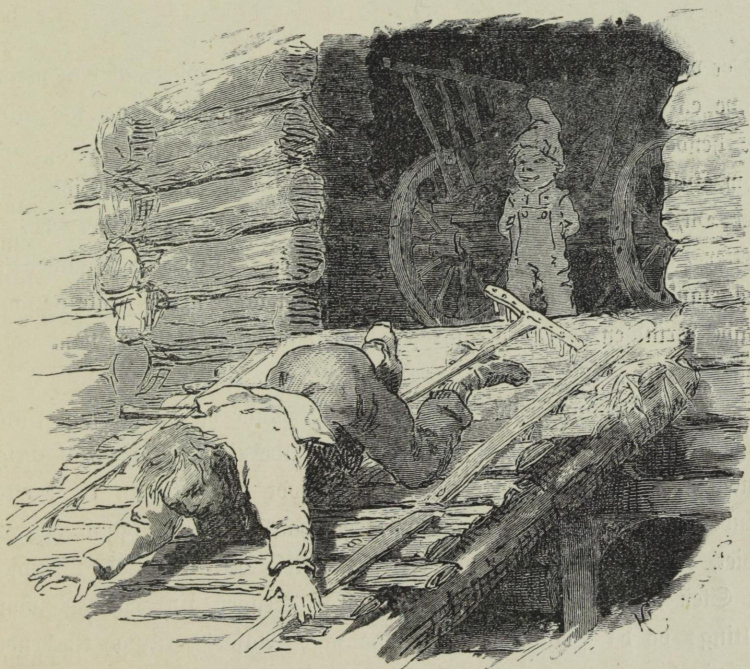
saa sent.“ Men med det samme blev Gutten borte, og da Kallen kom ind og spurgte efter mig, saa laa jeg alt borte i Sengen og snorkede, jeg.

„Men saa var det den Gangen jeg vilde tale om, som jeg saa ham. Jeg var netop voxen, for det var Aaret efter jeg havde gaaet til Præsten; det var en Lørdags Eftermiddag, jeg havde været til Byen med Planker og været paa en liden Kant om Dagen. Strax jeg kom hjem, gik jeg bort og lagde mig. Da det led ud paa Kvelden, stod jeg op, og da jeg havde faaet lidt Mad i mig — meget var det ikke, for jeg var ør og lei i Hovedet endda — saa sagde han Far til mig: „Før Du gaar bort og lægger Dig igjen, saa faar Du give Blakken Nattefo'ret Du, for de Andre er vel ude og rende efter Jenterne igjen.“

Jeg saa da ind i Stalden til Blakken først, og den stod der og knæggede, og saa gik jeg ind paa Staldtrevet og skulde tage et Fange med Hø; men saa fik jeg fat paa to lodne Ører ligesom paa en Hund, og strax efter fik jeg se to Øine saa røde som Gløder, som gloede og stirrede paa mig. Jeg tænkte ikke andet, end at det var en Hund, og kastede den ind i Underlaaven, saa det sakk i den. Da jeg saa havde været inde og lagt i Hækken, gik jeg ind i Laavegulvet og tog med mig et gammelt Riveskaft, som jeg vilde skydse den ud med, og jeg ledte og skydsede, og ikke var der et Hul saa stort, at en Roskat kunde kommet ud; men borte var den og borte blev den, den. Og i det samme jeg da skulde gaa ud, saa var det rigtigt som En skulde slaaet Benene bort under mig, og jeg rullede saa friskt over Ende, at jeg aldrig har rullet saa friskt; og da jeg kom paa Benene igjen, saa stod han i Staldøren og skraslede og lo, saa den røde Topluen nikkede.“ —

Saaledes blev Matthias ved at fortælle fort væk om Puslinger, Huldrer og Nisser, til vi kom ud paa Kulsrudsaasen, hvorfra man

ser udover Ovre-Romerikes store Flade, der nu laa for os i det klare Maaneskin; mod Nord hævede Mistbjerget sig blaanende, med enkelte Snepletter; lige ned for mig havde jeg Heni og Gjerdrums Kirker; efter disse kunde jeg bestemme min Kaas, og da jeg desuden fra tidligere Jagter var vel kjendt i Egnen, sagde jeg min Veiviser Farvel, og var heldig nok til at naa mit Bestemmelsessted uden at blive drillet af Nissen eller fristet af Huldren.

Vesle Aase Gaasepige.

Der var engang en Konge, som havde saamange Gjæs, at han maatte have en Jente bare til at gjæte dem; hun hedte Aase, og saa kaldte de hende Aase Gaasepige. Nu var der en Kongssøn fra Engeland, som skulde ud at fri; ham satte Aase sig i Veien for. „Sidder Du der Du, vesle Aase?" sagde Kongssønnen. — „Ja, jeg sidder her og sætter Bod paa Bod og Lap paa Lap, jeg venter Kongssønnen fra Engeland idag," sagde vesle Aase. — „Ham kan Du ikke vente at faa," sagde Prindsen. — „Jo, skal jeg have ham, saa faar jeg ham nok," sagde vesle Aase.

Der blev nu sendt Malere til alle Lande og Riger, som skulde tage af de vakkreste Prindsesserne; dem vilde Prindsen have at vælge imellem. En af dem syntes han saa godt om, at han reiste efter hende og vilde gifte sig med hende, og han var baade glad og fornøiet, da han havde faaet hende til Kjæreste. Men saa havde Prindsen en Sten med sig, som han lagde foran Sengen sin, og den vidste Alting; og da Prindsessen kom, saa sagde Aase Gaasepige til hende, at hvis hun havde havt nogen Kjæreste før, eller hun ikke vidste sig fri for Noget, hun ikke vilde at Prindsen skulde vide, saa maatte hun ikke stige over den Stenen, han havde foran Sengen sin, „for den

Otto Sinding

siger ham Alting om Dig," sagde hun. Da Prindsessen hørte det, blev der Sorg paa hende, kan Du vide; men saa fandt hun paa at bede Aase, om hun vilde gaa i Steden for sig og lægge sig med Prindsen om Aftenen, og naar han saa var søvnet, skulde de bytte om igjen, saa at han havde den Rette hos sig, naar det blev lyst om Morgenen. Det gjorde de. Da Aase Gaasepige kom og traadte paa Stenen, saa spurgte Prindsen: „Hvem er det, som stiger i min Seng?" — „Ren og skjær Jomfru!" sagde Stenen, og saa lagde de sig til at sove; men da det led paa Natten, kom Prindsessen og lagde sig i Steden for Aase. Om Morgenen, da de skulde staa op, spurgte Prindsen Stenen igjen: „Hvem er det, som stiger af min Seng?" — „En, som har havt tre Kjærester," sagde Stenen. Da Prindsen hørte det, vilde han ikke have hende, det kan En nok vide, og saa sendte han hende hjem igjen, og tog sig en anden Kjæreste i Steden.

Da han skulde besøge hende, havde vesle Aase Gaasepige sat sig i Veien for ham igjen. „Sidder Du der Du, vesle Aase Gaasepige?" sagde Prindsen. „Ja, jeg sidder her og sætter Bod paa Bod og Lap paa Lap, for jeg venter Kongssønnen fra Engeland idag," sagde Aase. — „Aa, ham kan Du ikke vente at faa," sagde Kongssønnen. — „Jo, skal jeg have ham, saa faar jeg ham nok," mente Aase.

Med den Prindsessen gik det akkurat ligedan som med den første, paa det nær, at da hun stod op om Morgenen, sagde Stenen, at hun havde havt sex. Saa vilde Prindsen ikke have hende heller og jagede hende sin Vei; men endnu en Gang syntes han da, han fik prøve, om han ikke skulde kunne finde en, som var ren og skjær; han ledte da vidt og bredt igjen i mange Lande, til han fandt en, han kunde like. Men da han skulde til hende, saa havde Aase Gaasepige sat sig i Veien for ham igjen. „Sidder Du der Du, vesle Aase Gaasepige?" sagde Prindsen. — „Ja, jeg sidder her og sætter Bod paa Bod og Lap paa Lap, for jeg venter Kongssønnen fra Engeland idag," sagde

Aase. — „Ham kan Du ikke vente at faa," sagde Prindsen. — „Aa jo, skal jeg have ham, saa faar jeg ham nok," sagde vesle Aase.

Da Prindsessen kom, saa sagde Aase Gaasepige til hende ligesom til begge de forrige, at hvis hun havde havt nogen Kjæreste, eller der var noget Andet, som hun ikke vilde, at Prindsen skulde vide, saa maatte hun ikke træde paa den Stenen, som Prindsen havde foran Sengen sin, „for den siger ham Alting," sagde hun. Prindsessen blev nu ilde ved, da hun hørte det, men saa var hun ligesaa ful som begge de andre, og bad Aase, om hun vilde gaa i Steden for hende og lægge sig med Prindsen om Aftenen, og naar han var søvnet, skulde de bytte om, saa at han havde den Rette hos sig, naar det blev lyst om Morgenen. Det gjorde de. Da vesle Aase Gaasepige kom og traadte paa Stenen, saa spurgte Prindsen: „Hvem er det, som stiger i min Seng?" — „Ren og skjær Jomfru!" sagde Stenen, og saa lagde de sig. Ud paa Natten satte Prindsen en Ring paa Fingeren til Aase, og den var saa trang, at hun ikke kunde faa den af sig igjen; for Prindsen kunde nok skjønne, at det ikke gik rigtigt til, og saa vilde han have et Mærke, han kunde kjende den igjen paa, som var den Rette. Da Prindsen havde søvnet ind, kom Prindsessen og jagede Aase til Gaasestien, og lagde sig selv i Rummet hendes. Om Morgenen, da de skulde staa op, spurgte Prindsen: „Hvem er det, som stiger af min Seng?" — „En, som har havt ni," sagde Stenen, og da Prindsen hørte det, blev han saa sindt, at han jagede hende strax paa Timen, og saa spurgte han Stenen, hvorledes det kunde hænge sammen med disse Prindsesserne, som havde steget paa den, for det kunde han ikke skjønne, sagde han. Stenen fortalte da, hvorledes det var gaaet, at de havde narret ham og sendt Aase Gaasepige i Steden for sig. Det vilde Prindsen have Rede paa: han gik da ned til hende, der hun sad og gjætede Gjæssene sine, for han vilde se, om hun ogsaa havde Ringen; har hun den, saa er det bedst at

tage hende til Dronning, tænkte han. Da han kom derned, saa han strax, at hun havde bundet en Fille om den ene Fingeren sin, og saa spurgte han, hvorfor hun havde gjort det. „Aa, jeg har skaaret mig," sagde vesle Aase Gaasepige. Saa vilde han se paa Fingeren, men Aase vilde ikke tage af Fillen. Saa tog Prindsen fat i Fingeren, men Aase hun vilde drage den til sig igjen; saa gik Fillen af, og saa kjendte han igjen Ringen sin. Saa tog han hende med sig til Kongsgaarden og gav hende megen Stads og gilde Klæder, og siden holdt de Bryllup, og saaledes fik vesle Aase Gaasepige Kongssønnen af Engeland ligevel hun, bare fordi hun skulde have ham.

Gutten og Fanden.

Der var engang en Gut, som gik paa en Vei og knækkede Nødder; saa fandt han en ormstukken en, og med det samme mødte han Fanden. „Er det sandt," sagde Gutten, „hvad de siger, at Fanden kan gjøre sig saa liden han vil, og tvinge sig igjennem et Knappenaalshul?" — „Ja!" svarede Fanden. — „Aa, lad mig se det, og kryb ind i denne Nødden!" sagde Gutten igjen, og det gjorde Fanden. Da han vel havde krøbet igjennem Markhullet, satte Gutten i en Pinde. „Nu har jeg Dig der," sagde han, og lagde Nødden i Lommen. Da han havde gaaet et Stykke, kom han til en Smedie; der gik han ind, og bad Smeden om han vilde slaa itu den Nødden for ham. — „Ja, det skal være let gjort," svarede Smeden, og tog den mindste Hammeren sin, lagde Nødden paa Ambolten og slog til, men den vilde ikke i Stykker. Saa tog han en lidt større Hammer, men den var heller ikke tung nok; han tog da en endnu større en, men den gjorde det heller ikke, og saa blev Smeden sindt og tog Storslæggen. „Jeg skal vel faa Dig i Stykker alligevel," sagde han og slog til alt hvad han

Otto Sinding

orkede; og saa gik Nødden i Knas, saa halve Smedietaget fløi af, og det bragede, som om Hytten skulde ramle ned. „Jeg mener, Fanden var i Nødden, jeg!“ sagde Smeden. — „Ja, han var saa,“ sagde Gutten.

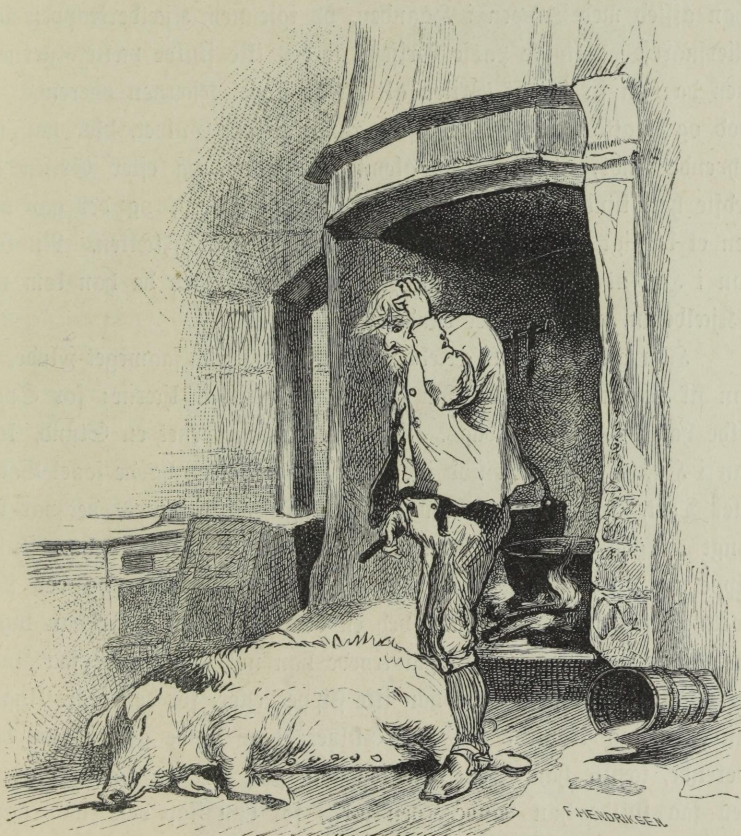

Manden som skulde stelle hjemme.

Der var engang en Mand, som var saa grætten og vild, og aldrig syntes han, at Konen gjorde nok i Huset. Saa kom han hjem en

Kveld i Slaattonnen, og gren og skjændte og bandte, saa det lyste om ham. „Kjære Vene, vær ikke saa vond, Far," sagde Kjærringen; „i Morgen skal vi bytte Arbeide: jeg skal gaa ud med Slaattekarlene

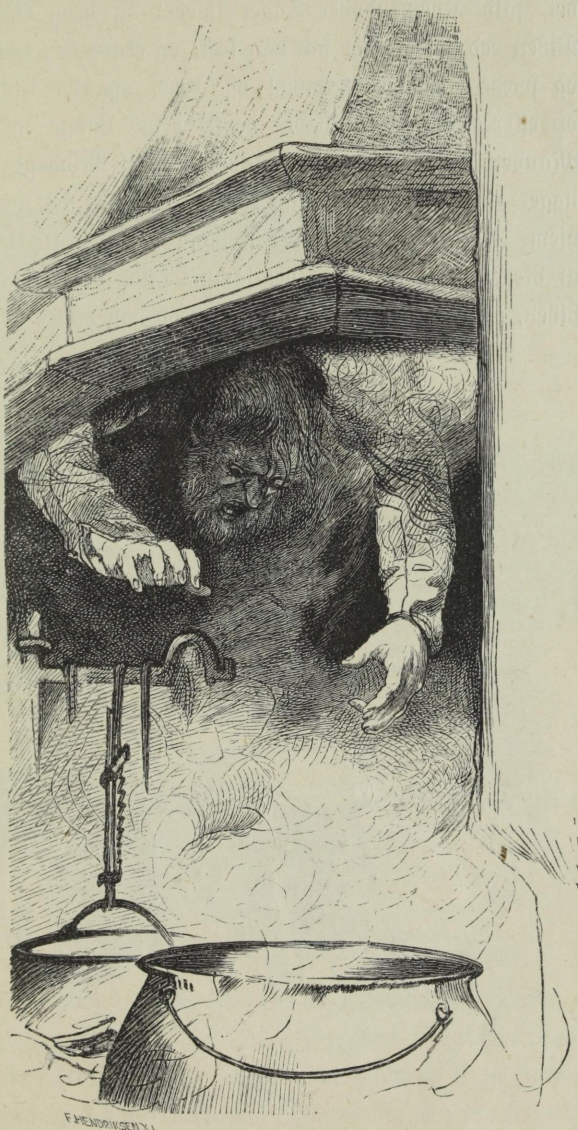

og slaa, saa kan du stelle hjemme." — Ja, det syntes Manden godt om, og det vilde han gjerne. Tidlig om Morgenen tog Kjærringen Ljaaen paa Nakken og gik ud i Engen med Slaattefolkene og skulde

slaa. Manden skulde da til at stelle i Huset. Først vilde han til at kjærne Smør, men da han havde kjærnet en Stund, blev han tørst, gik ned i Kjælderen og skulde tappe i Øl. Mens han holdt paa at tappe i Ølbollen, fik han høre, at Grisen var kommen ind i Stuen. Han afsted med Tappen i Haanden, op igjennem Kjældertrappen som allersnarest og skulde passe Grisen, at den ikke skulde vælte Kjærnen; men da han fik se, at Grisen alt havde slaaet Kjærnen overende, og stod og smattede paa Fløden, som randt udover Gulvet, blev han saa flyvende sindt, at han rent glemte Øltønden, og efter Grisen det bedste han kunde. Han naaede den igjen i Døren, og der gav han den et dygtigt Spark, saa den blev liggende paa Flækken. Nu kom han i Hu, at han gik med Tappen i Haanden; men da han kom ned i Kjælderen, var alt Ølet rundet ud af Tønden.

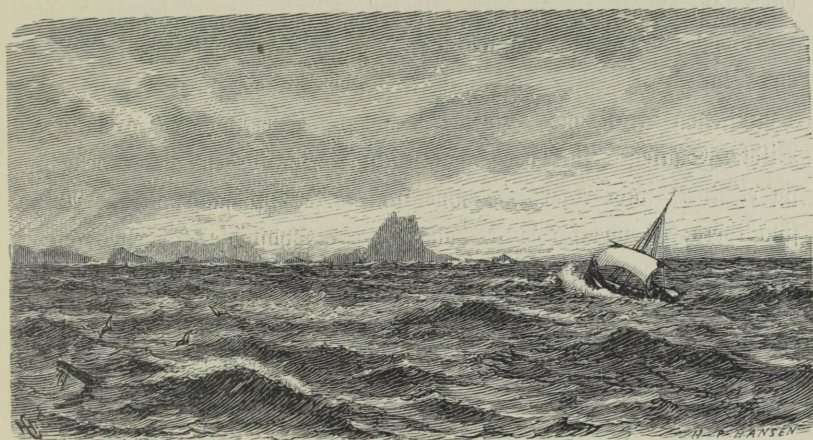
Han gik da paa Mælkeboden igjen og fandt saameget Fløde, at han fik Kjærnen fuld, og saa gav han sig til at kjærne; for Smør vilde han have til Middags. Da han havde kjærnet en Stund, kom han i Hu, at Hjemkoen stod inde endda, og hverken havde faaet Vaadt eller Tørt, endda det var langt paa Dag. Han syntes, det var for langt at gaa til Havnen med den, saa tænkte han, at han skulde slippe den op paa Taget; det var Torvtag paa Hytten, og der stod stort, gildt Græs. Hytten laa ved en brat Bakke, og naar han lagde en Planke over paa Taget, saa troede han nok, han skulde faa Koen derop. Men Kjærnen torde han ikke slippe heller, for den vesle Ungen hans foer og kravlede om paa Gulvet; han kunde gjerne slaa den overende, tænkte han. Kjærnen tog han paa Ryggen og gik saa ud, men saa skulde han vande Koen først, før han slap den paa Taget. Han tog da en Bøtte og skulde tage Vand i Brønden med, men da han bøiede sig ud over Kanten, randt Fløden ud af Kjærnen og ned i Nakken paa ham og saa ned i Brønden. Det led stærkt til Middags, og Smør havde han endda ikke faaet, saa tænkte han, han skulde koge

Grød, hængte saa en Gryde med Vand paa Skorstenen. Da han havde gjort det, kom han til at tænke paa, at Koen kunde falde ned af Taget og brække Benene eller Nakken paa sig, gik saa op paa Taget og skulde binde den. Den ene Enden af Rebet bandt han om Halsen paa Koen, slap det ned igjennem Piben og bandt Rebhelden om Laaret sit, for Vandet kogte alt i Gryden, og han maatte til at stampe Grøden. Medens han holdt paa med

det, faldt Koen udover Taget ligevel og drog Manden op igjennem Piben ved Rebet; der sad han fast, og Koen den hang udenfor Væggen og svævede mellem Himmel og Jord, og den kunde hverken komme op eller ned. Konen havde ventet i syv Lange og syv Brede paa, at Manden skulde komme og raabe hjem til Middags; men det blev ikke noget af. Tilsidst saa syntes hun, det blev for længe og gik endelig hjem. Da hun fik se, at Koen hang saa stygt til, gik hun bort og hug af Rebet med Ljaaen; i det samme faldt Manden ned igjennem Peis-piben, og da Kjærringen kom ind, stod han paa Hovedet i Grødgryden.

Skarvene fra Udrøst.

Til Havs, i Vest for Helgelands Skjær,
der svømmer en Ø paa de skinnende Vover;
men kommer en Gang en Seiler den nær,
da sænke sig Skyer derover;
og skjult er da den vinkende Strand,
og ingen kan Øen bestige.
Med Tanken kun tør Kystboen hige
mod Vest til det deilige Alfeland.

Welhaven.

Ved Hjemkomsten hænder det ikke sjælden de nordlandske Fiskere, at de finde Kornstraa fæstede til Styret eller Bygkorn i Fiskens Mave. Da heder det, at de have seilet over Udrøst eller et andet af de Huldrelande, hvorom Sagn gaa i Nordlandene. De vise sig kun for fromme

eller fremsynte Mennesker, som ere i Livsfare paa Havet, og dukke op hvor ellers intet Land findes. De Underjordiske, som bo her, have Agerbrug og Fæavl, Fiskeri og Jægtebrug som andre Folk; men her skinner Solen over grønnere Græsgange og rigere Agre end noget andet Sted i Nordlandene, og lykkelig er den, som kommer til eller kan faa se en af disse solbelyste Øer; „han er bjerget," siger Nordlændingen. En gammel Vise i Peder Dass's Maner indeholder en fuldstændig Skildring af en Ø udenfor Trænen i Helgeland, Sandflæsen kaldet, med fiskerige Kyster og Overflod paa alle Slags Vildt. Saaledes skal der ogsaa midt i Vestfjorden undertiden vise sig et stort, fladt Agerland, som kun dukker op saa høit, at Axene staa tørre; og udenfor Røst, paa Lofotens Sydspidse, fortælles om et lignende Huldreland med grønne Bakker og gule Bygagre; det heder Udrøst. Bonden i Udrøst har sin Jægt ligesom andre Nordlandsbønder; undertiden kommer den Fiskerne eller Jægteskipperne i Møde for fulde Seil, og i samme Øieblik som de tro, at de støde sammen med den, er den forsvunden.

Paa Værø, tæt ved Røst, boede en Gang en fattig Fisker, som hedte Isak; han ejede ikke Andet end en Baad og et Par Gjeder, som Kjærringen holdt Livet i ved Fiskeaffald og de Græsstraa, de kunde sanke omkring paa Fjeldene, men hele Hytten havde han fuld af sultne Børn. Alligevel var han altid fornøiet med, hvorledes Vorherre lagede det for ham. Det Eneste han ankede over var det, at han aldrig rigtig kunde have Fred for Naboen sin; det var en rig Mand, som syntes han skulde have Alting bedre end slig en Larv som Isak, og saa vilde han have Isak væk, for at han kunde faa den Havnen, han havde udenfor Hytten sin.

En Dag Isak var ude at fiske et Par Mil til Havs, kom der Mørkskodde paa ham, og ret som det var, røg det op med en Storm saa overhændig, at han maatte kaste al Fisken over Bord for at lette Baaden og bjerge Livet. Endda var det ikke greit at holde den paa Flot; men han snoede Farkosten nok saa vakkert baade mellem og over Styrtsøerne, som var færdige at suge ham ned hvert Øieblik. Da han havde seilet med slig Fart en fem sex Timer, tænkte han han snart maatte træffe Land ensteds. Men det led med det skred, og Stormen og Mørkskodden blev værre og værre. Saa begyndte det at bæres for ham, at han styrede til Havs, eller at Vinden havde vendt sig, og tilsidst kunde han skjønne det maatte være saa, for han seilede og seilede, men han naaede ikke Land. Ret som det var, hørte han et fælt Skrig foran Stavnen, og han troede ikke Andet, end det var Draugen, som sang Ligsalmen hans. Han bad til Vorherre for Kone og Børn, for nu skjønte han hans sidste Time var kommen; bedst han sad og bad, fik han se Skimtet af noget Sort, men da han kom nærmere, var det bare tre Skarver, som sad paa en Rækvedstok, og vips! var han forbi dem. Saaledes gik det baade langt og længe, og han blev saa tørst og saa sulten og træt, at han ikke vidste sin arme Raad, og sad næsten og sov med Styrstangen i Haanden; men ret som det var, skurede Baaden mod Stranden og stødte. Da fik han Isak kanske Øinene op. Solen brød gjennem Skodden og lyste over et deiligt Land; Bakkerne og Bjergene vare grønne lige op til Toppen, Ager og Eng skraanede op imod dem, og han syntes han kjendte en Lugt af Blommer og af Græs, saa sød som han aldrig havde kjendt før.

„Gud ske Lov, nu er jeg bjerget; dette er Udrøst," sagde Isak ved sig selv. Ret for ham laa en Bygager med Ax saa store og fulde, at han aldrig havde set Magen, og gjennem den Bygageren gik der en smal Sti op til en grøn, torvsat Jordgamme, som laa

ovenfor Ageren, og paa Toppen af Gammen beitede en hvid Gjed med forgyldte Horn, og Yver havde den saa stort som paa den største Ko; udenfor sad der en liden blaaklædt Mand paa en Krak og smattede paa en Snadde; han havde et Skjæg saa stort og langt, at det naaede langt ned paa Brystet.

„Velkommen til Udrøst, Isak," sagde Kallen.

„Velsigne Mødet, Far," svarede Isak. „Kjender I mig da?"

„Det kan nok være," sagde Kallen; „Du vil vel have Hus her i Nat?"

„Var det saa vel, var det bedste godt nok, Far," sagde Isak.

„Det er slemt med Sønnerne mine, de taaler ikke kristen Mandslugt," sagde Kallen. „Har Du ikke mødt dem."

„Nei, jeg har ikke mødt Andet end tre Skarver, som sad og skreg paa en Rækvedstok," svarede Isak.

„Ja, det var Sønnerne mine det," sagde Kallen, og saa bankede han ud af Piben og sagde til Isak: „Du faar gaa ind saa længe; Du kan være baade sulten og tørst, kan jeg tænke."

„Tak som byder, Far,“ sagde Isak.

Men da Manden lukkede op Døren, var der saa gilt derinde, at Isak blev rent forglant. Sligt havde han aldrig seet før. Bordet var dækket med de prægtigste Retter, Rømmekoller og Uer og Dyresteg og Levermølje med Sirup og Ost paa, hele Hobe med Bergenskringler, Brændevin og Øl og Mjød, og alt det som godt var. Isak han aad og drak alt det han orkede, og endda blev Tallerkenen aldrig tom, og alt det han drak, var Glasset lige fuldt. Kallen han spiste ikke Stort, og ikke sagde han Stort heller; men ret som de sad, hørte de et Skrig og en Rammel udenfor, da gik han ud. Om en Stund kom han ind igjen med de tre Sønnerne sine; det kvak lidt i Isak i det samme de kom igjennem Døren; men Kallen havde vel faaet stagget dem, for de vare nok saa blide og godtyndte, og saa sagde de det, at han maatte da holde Bordskik og blive siddende og drikke med dem, for Isak reiste sig og vilde gaa fra Bordet; han var mæt han, sagde han. Men han føiede dem i det, og saa drak de Dram om Dram, og imellem tog de sig en Taar af Ølet og af Mjøden; Venner blev de og vel forligte, og saa sagde de, at han skulde gjøre et Par Sjøvær med dem, for at han kunde have Lidt med hjem, naar han reiste.

Det første Sjøværet de gjorde, var i en overhændig Storm. En af Sønnerne sad ved Styret, den anden sad ved Halsen, den tredje var Mellemrumsmand, og Isak maatte bruge Stor-Øsekaret, saa Sveden haglede af ham. De seilede, som de var rasgalne; aldrig duvede de Seilet, og naar Baaden gik fuld af Vand, skar de op paa Baarerne og seilede den læns igjen, saa Vandet stod ud af Bagskotten som en Fos. Om en Stund lagde Veiret sig, og de tog til at fiske. Det var saa tykt af Fisk, at de ikke kunde faa Jernstenen i Bunden for Fiskebjergene, som stod under dem. Sønnerne fra Udrøst trak i Et væk; Isak kjendte ogsaa gode Nap, men han havde taget sin egen Fiskegreie, og hver Gang han fik en Fisk til Ripen, slap den igjen, og han fik ikke Benet.

Da Baaden var fuld, foer de hjem til Udrøst, og Sønnerne gjorde til Fisken og hængte den paa Hjeld, men Isak klagede for Kallen over det, at det var gaaet saa ilde med hans Fiske. Kallen lovede det skulde nok gaa bedre næste Gang og gav ham et Par Angler, og i det næste Sjøværet trak Isak lige saa fort som de Andre, og da de vare komne hjem, fik han tre Hjelde fulde af Fisk paa sin Lod.

Saa blev han hjemsyg, og da han skulde reise, forærede Kallen ham en ny Ottring, fuld af Mel og Klaverdug og andre nyttige Ting. Han Isak sagde baade Tak og Ære for sig, og saa sagde Kallen, at han skulde komme igjen til Jægtudsætningen; han vilde til Bergen med Føring i andet Stevne, og da kunde Isak blive med og selv sælge Fisken sin. Ja, det vilde Isak gjerne, og saa spurgte han hvad for en Kaas han skulde holde, naar han skulde komme til Udrøst igjen. „Bent efter Skarven, naar den flyver til Havs, saa holder Du ret Kaas," sagde Kallen. „Lykke paa Reisen!"

Men da Isak havde sat fra og vilde se sig om, saa han ikke mere til Udrøst; han saa ikke Andet end Havet baade vidt og bredt.

Da Tiden kom, mødte han Isak frem til Jægtudsætningen. Men slig Jægt havde han aldrig seet før; den var to Raab lang, saa at naar Styrmanden, som stod og holdt Udkig paa Styrmandsfjælen i Forstavnen, skulde raabe til Rorskarlen, saa kunde denne ikke høre det, og derfor havde de sat endnu en Mand midt i Fartøiet, lige ved Masten, som raabte Styrmandens Raab til Rorskarlen, og endda maatte han skrige alt det han orkede. Isaks Part lagde de forud i Jægten; selv tog han Fisken af Hjeldene, men han kunde ikke skjønne hvorledes det gik til, bestandig kom der ny Fisk paa Hjeldene istedenfor den han tog bort, og da han reiste, vare de ligesaa fulde som da han kom. Da han kom til Bergen, solgte han Fisken sin, og han fik saa mange Penge for den, at han kjøbte sig en ny Jægt i fuld Stand med Ladning og Alt som til hørte, for det raadede

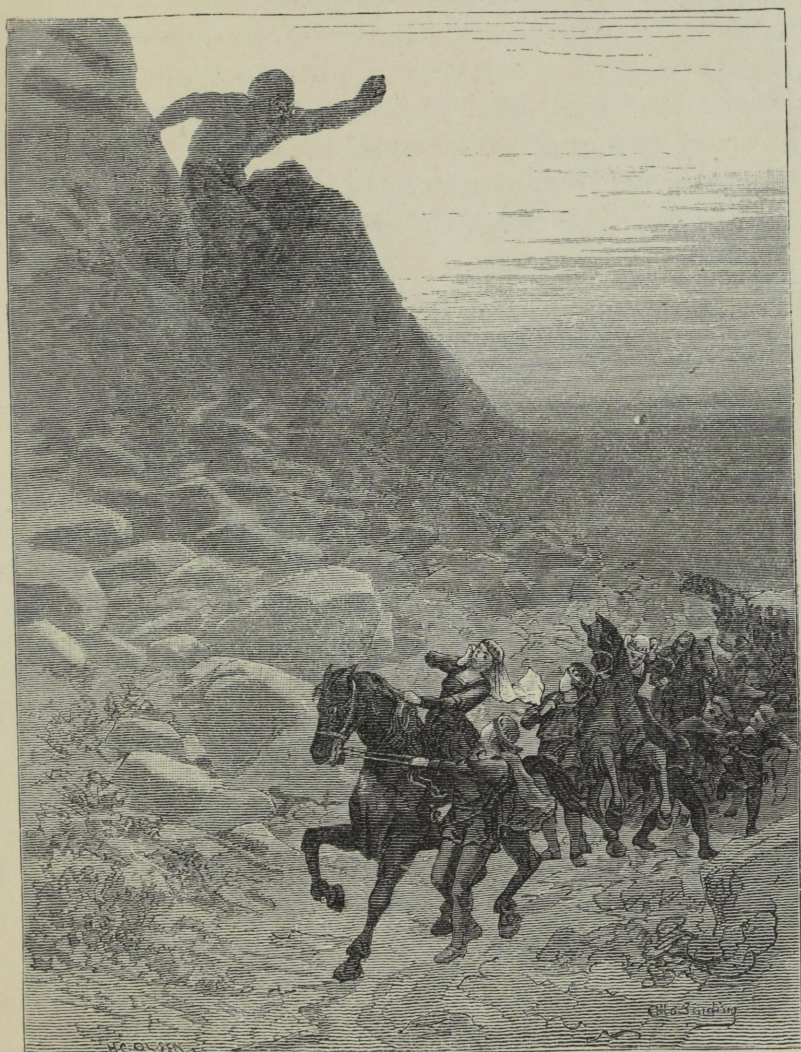
Kallen ham til; og sent om Kvelden før han skulde reise hjem, kom Kallen om Bord til ham og bad ham, at han ikke skulde glemme dem, som levede efter Naboen hans, for selv var han bleven, sagde han, og saa spaaede han Isak baade Held og Lykke med Jægten. „Alt er godt, og Alting holder, som i Veiret staar," sagde han, og dermed mente han, at der var En om Bord, som Ingen saa, men som støttede Masten med Ryggen sin, naar det kneb. Isak havde altid Lykken med sig siden den Tid. Han skjønte vel, hvor det kom fra, og han glemte aldrig at æsle lidt Godt til den som holdt Vintervagt, naar han satte op Jægten om Høsten, og hver Julekveld lyste det, saa det skinnede ud af Jægten, og de hørte Feler og Musik og Latter og Støi, og der var Dans i Jægtevængen.

Om Risen som ikke havde noget Hjerte paa sig.

Der var engang en Konge, som havde syv Sønner, og dem holdt han saameget af, at han aldrig kunde undvære dem alle paa en Gang: een maatte bestandig være hos ham. Da de vare voxne, skulde de Sex ud at fri; men den Yngste vilde Faderen have igjen hjemme, og til ham skulde de Andre tage med sig en Prindsesse til Kongsgaarden. Kongen gav da de Sex de gildeste Klæder, Nogen havde seet, saa det

H.C.OLSEN.

lyste lang Vei af dem, og hver sin Hest, som kostede mange, mange hundrede Daler, og saa reiste de. Da de saa havde været paa mange Kongsgaarde og seet paa Prindsesserne, kom de langt om længe til en Konge, som havde sex Døttre; saa deilige Kongsdøttre havde de aldrig seet, og saa friede de til hver sin, og da de havde faaet dem til Kjærester, reiste de hjemover igjen; men de glemte rent, at de skulde have en Prindsesse med sig til Askeladden, som var igjen hjemme, saa forlibte vare de i Kjæresterne sine.

Da de nu havde reist et godt Stykke paa Hjemveien, kom de tæt forbi en brat Fjeldvæg, hvor Risegaarden var. Der kom Risen ud og fik se dem, og saa skabte han dem om til Sten Allesammen, baade Prindserne og Prindsesserne. Kongen ventede og ventede paa de sex Sønnerne sine, men hvorlænge han ventede, saa kom der Ingen. Han blev meget bedrøvet og sagde, han aldrig kunde blive rigtig glad mere; „havde jeg ikke Dig igjen," sagde han til Askeladden, „vilde jeg ikke leve, saa sorgfuld er jeg, fordi jeg har mistet Brødrene Dine." — „Men nu havde jeg tænkt at bede om Lov til at reise ud og finde dem igjen, jeg," sagde Askeladden. — „Nei, det faar Du ikke Lov til," sagde Faderen, „Du bliver bare borte Du ogsaa." Men Askeladden vilde og skulde afsted, og han tiggede og bad saalænge, til Kongen maatte lade ham reise. Nu havde Kongen ikke Andet end en gammel Filleheſt at lade ham faa, for de sex andre Kongssønner og deres Følge havde faaet alle de andre Heste, han havde; men det brydde Askeladden sig ikke om; han satte sig op paa den gamle skabbede Hesten han. „Farvel, Far," sagde han til Kongen, „jeg skal nok komme igjen, og kanske jeg skal have med de sex Brødrene mine ogsaa," og dermed reiste han.

Da han nu havde redet et Stykke, kom han til en Korp, som laa i Veien og flaxede med Vingerne og ikke orkede at komme tilside, saa sulten var den. „Aa, kjære Vene! giv mig lidt Mad, skal jeg

hjælpe Dig i Din yderste Nød," sagde Korpen. — „Ikke meget Mad har jeg, og ikke ser Du ud til at kunne hjælpe mig Stort heller," sagde Kongssønnen, „men Lidt faar jeg sagtens give Dig, for Du kan nok trænge til det, ser jeg," og saa gav han Korpen Noget af Nisten, han havde faaet med sig. Da han saa havde reist et Stykke igjen, kom han til en Bæk; der laa en stor Lax, som var kommen paa tørt Land, og slog og sprat og kunde ikke komme ud i Vandet igjen. „Aa, kjære Vene! hjælp mig ud i Vandet igjen," sagde Laxen til Kongssønnen, „jeg skal hjælpe Dig i Din yderste Nød, jeg." — „Hjælpen Du gjør mig, bliver vel ikke stor," sagde Prindsen, „men det er Synd, Du skal ligge der og sulte ihjel," og saa skjød han Fisken udi igjen. Nu reiste han et langt, langt Stykke, og saa mødte han en Skrub; den var saa sulten, at den laa og drog sig i Veien. „Kjære Vene! lad mig faa Hesten Din," sagde Skrubben; „jeg er saa sulten, at det piber i Tarmene mine; jeg har ikke faaet Noget at æde paa to Aar." — „Nei," sagde Askeladden, „det kan jeg ikke gjøre; først kom jeg til en Korp, ham maatte jeg give Nisten min; saa kom jeg til en Lax, ham maatte jeg hjælpe ud i Vandet igjen; og nu vil Du have Hesten min. Det gaar ikke an, for saa har jeg ikke Noget at ride paa." — „Jo, Kjære, Du maa hjælpe mig," sagde Graabenen; „Du kan ride paa mig, jeg skal hjælpe Dig igjen i Din yderste Nød," sagde den. — „Ja, den Hjælpen jeg faar af Dig, bliver vel ikke stor; men Du faar vel tage Hesten da, siden Du er saa nødig," sagde Prindsen. Da nu Skrubben havde ædt op Hesten, tog Askeladden Bidslet og bandt i Kjæften paa den, og Sadlen og lagde paa Ryggen af den, og nu var Skrubben bleven saa stærk af det den havde faaet i sig, at den satte afsted med Kongssønnen som ingen Ting; saa fort havde han aldrig redet før. „Naar vi nu har reist et lidet Stykke til, skal jeg syne Dig Risegaarden," sagde Graabenen, og om lidt kom de der. „Se her er Risegaarden," sagde den; „der ser Du alle sex Brødrene

Dine, som Risen har gjort til Sten, og der ser Du de sex Brudene deres; der borte er Døren til Troldet, der skal Du gaa ind." — „Nei, det tør jeg ikke," sagde Kongssønnen, „han tager Livet af mig." — „Aa nei," svarede Skrubben, „naar Du kommer ind der, træffer Du en Prindsesse, hun siger Dig nok, hvordan Du skal bære Dig ad, saa Du kan faa gjort Ende paa Risen. Bare gjør, som hun siger Dig, Du. — Ja, Askeladden gik da ind, men ræd var han. Da han kom ind, var Risen borte; men i det ene Kammeret sad Prindsessen, saaledes som Skrubben havde sagt, og saa deilig en Jomfru havde Askeladden aldrig set før. „Aa, Gud hjælpe Dig, hvordan er Du kommen her da?" sagde Kongsdatteren, da hun fik se ham; „det bliver Din visse Død det; den Risen, som bor her, kan Ingen faa gjort Ende paa, for han bærer ikke Hjertet paa sig." — „Ja, men er jeg kommen her, saa faar jeg vel prøve ham ligevel, jeg," sagde Askeladden. „Og Brødrene mine, som staa i Sten her udenfor, vil jeg nok se til at frelse, og Dig vil jeg nok prøve at redde ogsaa," sagde han. — „Ja, siden Du endelig vil være, saa faar vi vel se at finde paa en Raad," sagde Prindsessen. „Nu skal Du krybe ind under Sengen der, og saa lye vel efter, hvad jeg taler med ham om. Men lig endelig brav stille." Ja, han krøb da under Sengen, og aldrig før var han vel der, saa kom Risen hjem. „Hu! her lugter saa kristen Mandlugt inde!" sagde Risen. — „Ja, her kom en Skjære flyvende med et Mandben og slap ned igjennem Piben," sagde Prindsessen; jeg skyndte mig nok at faa det ud, men Lugten gik vel ikke saasnart bort ligevel den." Ja, saa sagde Risen ikke mere om det. Da det nu blev Kvelden, gik de til Sengs, og da de havde ligget en Stund, sagde Kongsdatteren: „Der var en Ting, jeg gjerne vilde spørge Dig om, naar jeg bare torde." — „Hvad er det for en Ting?" spurgte Risen. — „Det var, hvor Du har Hjertet Dit henne, siden Du ikke bærer det paa Dig," sagde Kongsdatteren. — „Aa, det er Noget, Du ikke behøver

at spørge om, men ellers saa ligger det under Dørhellen," sagde Risen. — „Aa haa! der skal vi vel se at finde det," sagde Askeladden, som under Sengen laa.

Næste Morgen stod Risen fælt tidlig op og strøg til Skoven, og aldrig før var han afsted, saa tog Askeladden og Kongsdatteren paa at lede under Dørhellen efter Hjertet hans; men alt de grov og ledte, saa fandt de ikke noget. „Den Gang har han luret os," sagde Prindsessen, „men vi faa vel prøve ham endnu en Gang." Saa sankede hun alle de vakkreste Blomster, hun kunde finde, og strøede rundt om Dørhellen, — den havde de lagt paa sit rette Sted igjen; og da det led mod den Tid, de ventede Risen hjem, krøb Askeladden under Sengen igjen. Da han vel var indunder, saa kom Risen. „Hutetu! her lugter saa kristen Mandlugt inde!" sagde Risen. — „Ja, her kom en Skjære flyvende med et Mandben i Næbbet og slap ned igjennem Piben," sagde Prindsessen; „jeg skyndte mig nok at faa det ud, men det er vel det, det lugter af ligevel." Saa tiede Risen stille, og sagde ikke mere om det. Men om lidt spurgte han, hvem det var, som havde strøet Blomster omkring Dørhellen. „Aa, det er nok mig," sagde Prindsessen. — „Hvad skal nu det betyde da?" spurgte Risen. — „Aa, jeg har Dig nok sagtens saa kjær, at jeg maa gjøre det, naar jeg ved, at Hjertet Dit ligger der," sagde Prindsessen. — „Ja saa; men ellers ligger det ikke der, Du," sagde Risen.

Da de saa havde lagt sig om Kvelden, spurgte Prindsessen igjen, hvor Hjertet hans var, for hun holdt saa meget af ham, at hun nok gjerne vilde vide det, sagde hun. „Aa, det ligger borte i Skabet der paa Væggen," sagde Risen. Ja saa, tænkte Askeladden og Prindsessen, da skal vi vel prøve at finde det. Næste Morgen var Risen tidlig paa Færde og strøg til Skoven igjen, og aldrig saa snart var han gaaet, før Askeladden og Kongsdatteren var i Skabet

og ledte efter Hjertet hans; men alt de ledte, saa fandt de ikke noget der heller. „Ja ja, vi faar da prøve en Gang til," sagde Prindsessen. Hun stadsede ud Skabet igjen med Blomster og Krandse, og da det led mod Kvelden, krøb Askeladden atter under Sengen. Saa kom Risen. „Hutetu! her lugter saa kristen Mandlugt!" sagde Risen. — „Ja, for lidt siden kom her en Skjære flyvende med et Mandben i Næbbet og slap ned gjennem Piben," sagde Prindsessen; „jeg skyndte mig nok at faa det ud igjen, jeg, men det er vel det, det lugter af ligevel." Da Risen hørte det, sagde han ikke Mere om det; men lidt efter fik han se, at der var hængt Blomster og Krandse rundt hele Skabet; og saa spurgte han, hvem det var, som havde gjort det. — Jo, det var da Prindsessen. „Hvad skal nu det Narreri være til?" spurgte Risen. — „Aa, jeg har Dig sagtens saa kjær, at jeg maa gjøre det, naar jeg ved, at Hjertet Dit ligger der," sagde Prindsessen. — „Kan Du være saa gal og tro Sligt?" sagde Risen. — „Ja, jeg maa vel tro det, naar Du siger mig det," sagde Prindsessen. — „Aa, Du er en Tulle," sagde Risen; „der Hjertet mit er, der kommer Du aldrig!" — „Ja, men det var Moro at vide, hvor det er henne ligevel," sagde Prindsessen. — Ja, saa kunde Risen ikke bare sig længer, han maatte sige

det. „Langt, langt borte i et Vand ligger en Ø," sagde han; „paa den Øen staar en Kirke; i den Kirken er en Brønd; i den Brønden svømmer en And; i den Anden er et Æg, og i det Ægget — der er Hjertet mit, Du."

Om Morgenen tidlig, det var ikke graalyst endda, strøg Risen til Skoven igjen. „Ja, nu faar jeg afsted jeg ogsaa," sagde Askeladden; „bare jeg kunde finde Veien!" Han sagde da Farvel til Prindsessen saalænge, og da han kom udenfor Risegaarden, stod Skrubben der endda og ventede paa Askeladden. Til ham fortalte han, hvad der var hændt inde hos Risen, og sagde, at nu vilde han afsted til Brønden i Kirken, bare han vidste Veien. Saa bad Skrubben ham sætte sig paa Ryggen hans, for han skulde nok finde Veien, sagde han, og saa gik det afsted, saa det suste om dem, over Heier og Aaser, over Berg og Dale. Da de nu havde reist mange, mange Dage, kom de tilsidst til Vandet. Det vidste Kongssønnen ikke hvordan han skulde komme over; men Graabenen bad ham bare, han ikke skulde være ræd, og saa lagde han udi med Prindsen paa Ryggen og svømmede over til Øen. Saa kom de til Kirken; men Kirkenøglen hang høit, høit oppe paa Taarnet, og først saa vidste Kongssønnen ikke, hvorledes han skulde faa den ned. „Du faar raabe paa Korpen," sagde Graabenen, og det gjorde Kongssønnen; og strax kom Korpen og fløi efter Nøglen, og saa kom Prindsen ind i Kirken. Da han nu kom til Brønden, laa Anden ganske rigtig der og svømmede frem og tilbage, saaledes som Risen havde sagt. Han stod da og lokkede og lokkede, og saa fik han den tilsidst lokket bort til sig og greb den. Men med det samme han løftede den op af Vandet, slap Anden Ægget ned i Brønden, og saa vidste Askeladden slet ikke, hvorledes han skulde faa det op igjen. „Ja, nu faar Du raabe paa Laxen," sagde Graabenen; og det gjorde da Kongssønnen; saa kom Laxen og hentede op Ægget fra Bunden paa Brønden; og saa sagde Skrubben,

at han skulde klemme paa Egget, og med det samme Askeladden klemte paa det, skreg Risen. „Klem een Gang til," sagde Skrubben, og da Prindsen gjorde det, skreg Risen endda ynkeligere og bad baade vakkert og vent for sig; han skulde gjøre Alt Kongssønnen vilde, sagde han, bare han ikke vilde klemme sund Hjertet hans. „Sig, at dersom han skaber om igjen de sex Brødrene Dine, som han har gjort til Sten, og Brudene deres, skal han faa beholde Livet," sagde Skrubben, og det gjorde Askeladden. Ja, det var Troldet strax villig til; han skabte om igjen de sex Brødrene til Kongssønner og Brudene deres til Kongsdøttre. „Klem nu sund Egget," sagde Skrubben. Saa klemte Askeladden Egget i Stykker, og saa sprak Risen.

Da han saa var bleven af med Risen, red Askeladden tilbage til Risegaarden igjen paa Skrubben; der stod alle sex Brødrene hans lyslevende med Brudene sine, og saa gik Askeladden ind i Berget efter sin Brud, og saa reiste de allesammen hjem igjen til Kongsgaarden. Da blev der sagtens Glæde paa den gamle Kongen, da alle syv Sønnerne hans kom tilbage, hver med sin Brud. „Men den deiligste af alle Prindsesserne er Bruden til Askeladden ligevel," sagde Kongen, „og han skal sidde øverst ved Bordet med sin Brud." Saa blev der turet Gjæstebud baade vel og længe, og har de ikke turet fra sig, saa ture de endnu.

Pandekagen.

Der var en Gang en Kone, som havde syv sultne Børn, og dem stegte hun Pandekage til; Raamelkskage var det, og den laa i Panden og æste saa tyk og god, at det var en Lyst at se paa den; og Børnene stod omkring, og Gamlefar sad og saa paa.

„Aa, lad mig faa lidt Pandekage, Mor min, jeg er saa sulten," sagde det ene Barnet.

„Aa kjære Dig," sagde det Andet.

„Aa kjære, vene Dig," sagde det Tredie.

„Aa kjære, vene, snille Dig," sagde det Fjerde.

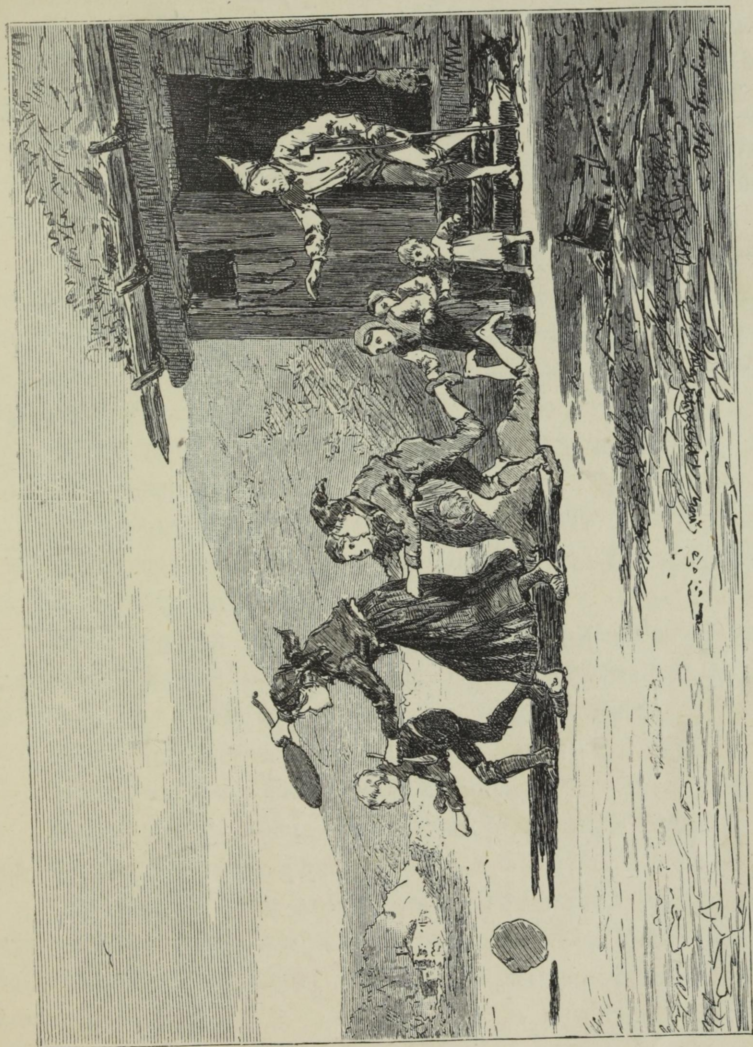
„Aa kjære, vakkre, vene, snille Dig," sagde det Femte.

„Aa kjære, vakkre, vene, gode, snille Dig," sagde det Sjette.

„Aa kjære, vakkre, vene, gode, snille, søte Dig," sagde det Syvende, og saa bad de om Pandekage Allesammen, den Ene vakkrere end den Anden, for de vare saa sultne og saa snille.

„Ja, Børnene mine, bi nu bare, til den vender sig," sagde hun — til jeg faar vendt den, skulde hun have sagt — „saa skal I faa Pandekage allesammen, se bare, hvor tyk og fornøiet den ligger der."

Da Pandekagen hørte dette, blev den ræd, og ret som det var, saa vendte den sig af sig selv og vilde ud af Panden; men den faldt

ned i den paa den anden Side igjen, og da den havde stegt sig lidt paa den ogsaa, saa den blev fastere i Fisken, sprat den ud paa Gulvet og trillede afsted som et Hjul ud igjennem Døren og bort efter Veien.

Hei da! Kjærringen efter med Panden i den ene Haand og Sleven i den anden, det forteste hun kunde, og Børnene efter hende igjen, og Gamlefar hinkede efter tilsidst.

„Hei, vil Du bie, knib den, tag den, hei da!“ skreg de i Munden paa hverandre og skulde tage den paa Spranget og fange den igjen; men Pandekagen trillede og trillede, og ret som det var, var den saa langt undaf, at de ikke kunde se den, for Pandekagen var flinkere tilbens end Allesammen.

Da den havde trillet en Stund, saa mødte den en Mand.

„God Dag, Pandekage,“ sagde Manden.

„Gud signe, Mand Brand,“ sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde Dig,“ sagde Manden.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, saa kan jeg vel gaa for Dig, Mand Brand,“ sagde Pandekagen, og trillede og trillede, til den mødte en Høne.

„God Dag, Pandekage,“ sagde Hønen.

„God Dag, Høne Pøne,“ sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde Dig,“ sagde Hønen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone og Gamlefar'n, syv Skrigerbarn og Mand Brand, saa kan jeg vel gaa for Dig, Høne Pøne,“ sagde Pandekagen og trillede som et Hjul bortover Veien. Saa mødte den en Hane.

„God Dag, Pandekage,“ sagde Hanen.

„God Dag, Hane Pane,“ sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde Dig," sagde Hanen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand og for Høne Pøne, saa kan jeg vel faa gaa for Dig, Hane Pane," sagde Pandekagen og begyndte at trille og trille, det forteste den orkede. Da den havde trillet en lang Stund, saa mødte den en And.

„God Dag, Pandekage," sagde Anden.

„God Dag, Ande Vande," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde Dig," sagde Anden.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, Høne Pøne og for Hane Pane, saa kan jeg vel faa gaa for Dig, Ande Vande," sagde Pandekagen, og tog til at trille og trille det forteste den orkede. Da den havde trillet en lang, lang Stund, mødte den en Gaas.

„God Dag, Pandekage," sagde Gaasen.

„God Dag, Gaase Vaase," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde Dig," sagde Gaasen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, Høne Pøne, Hane Pane og for Ande Vande, saa kan jeg vel faa gaa for Dig, Gaase Vaase," sagde Pandekagen og trillede afsted igjen.

Da den saa havde trillet en lang, lang Stund igjen, saa mødte den en Gasse.

„God Dag, Pandekage," sagde Gassen.

„God Dag, Gasse Vasse," sagde Pandekagen.

„Kjære min Pandekage, tril ikke saa fort, men bi lidt og lad mig faa æde Dig," sagde Gassen.

„Naar jeg har gaaet for Kone Krone, Gamlefar'n og syv Skrigerbarn, for Mand Brand, for Høne Pøne, Hane Pane, Ande Vande og for Gaase Vaase, saa kan jeg vel gaa for Dig, Gasse Vasse," sagde Pandekagen og tog paa at trille og trille, det forteste den orkede.

Da den havde trillet en lang, lang Stund, saa mødte den en Gris.

„God Dag, Pandekage," sagde Grisen.

„God Dag, Gylte Grisesylte," sagde Pandekagen og begyndte at trille og trille, det forteste den orkede.

„Nei, bi lidt," sagde Grisen, „Du trænger ikke til at braaflyve saa, vi to kan da gaa i Mag og slaa Følge over Skogen, for det skal ikke være rigtig trygt der," sagde den. Det syntes Pandekagen, der kunde være Noget i, og saa gjorde de saa; men da de havde gaaet en Stund, kom de til en Bæk. Grisen flød paa Flæsket, det var ingen Sag for ham; men Pandekagen kunde ikke komme over.

„Sæt Dig paa Trynet mit," sagde Grisen, „saa skal jeg fragte Dig over," sagde han.

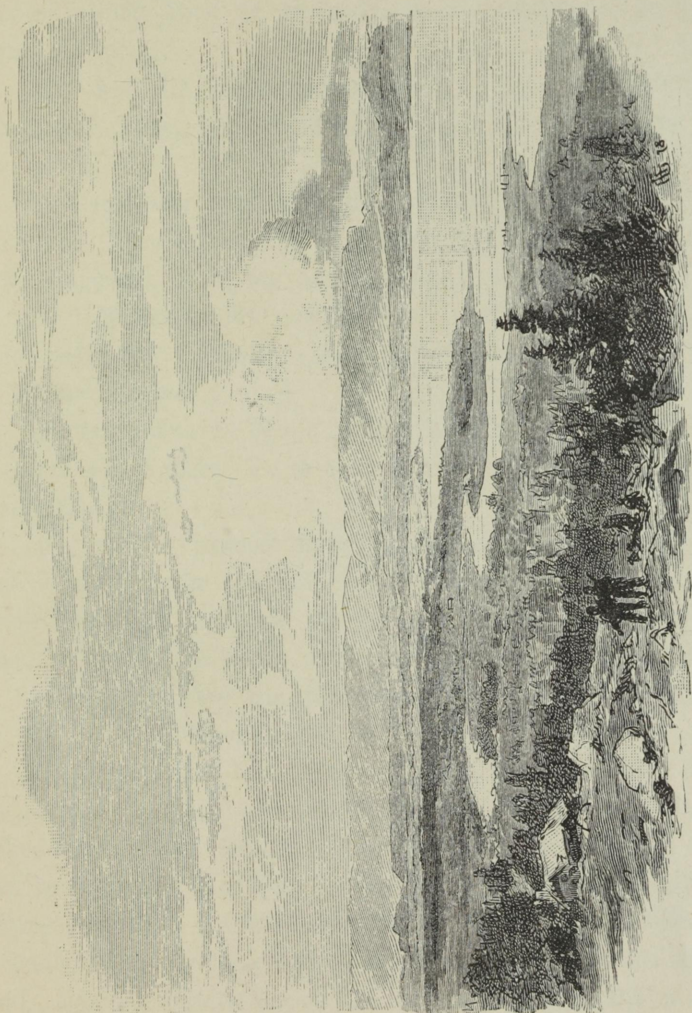
Pandekagen gjorde saa.

„Nøf, kof!" sagde Grisen og tog Pandekagen i een Jafs, og da Pandekagen ikke kom længer, er ikke Ræglen længer heller.

En Tiurleg i Holleia.

Fra Tyristranden gik vi en af de første Dage i Mai — det var længe før Jagtloven udklækkedes — op igjennem Lien for den følgende Morgen at være paa en Tiurleg i Skjærsjøhaugen, som paa disse Kanter havde Ord for at være den sikkreste. Vi vare fire, min Ven Kapteinen, jeg, en gammel Skytter ved Navn Per Sandaker over fra Sognedalen, og en rask Gut, der førte to Kobbel Hunde; naar Legen var endt, skulde vi nemlig gaa paa Harejagt. Nede i Bygden var det fuld Vaar; men da vi kom ind paa Aasen, laa Sneen dyb i Dale og Dækker. Aftenen var endnu ret lun, og Fuglene sang sin Vaarsang i Skoven. I Nærheden af Asksæteren, hvor vi agtede at tilbringe Natten, tog vi op i den for enhver i disse Skove vankende Fugleskytter velbekjendte Skjærsjøhaug, for at høre hvor Fuglene satte sig paa Natkvisten. Da vi naaede derop og fik en fri Udsigt, stod Solen i Nedgangen og kastede sit gyldne Lys ufordunklet op i den tindrende Himmel. Men denne hvælvede sig ikke over et blidt og venligt Landskab: mørke, uendelige Skove og Aaser, kun afbrudte ved islagte Tjærn og store Myrer, strakte sig paa alle Kanter lige hen til Himmelbrynet.

Vi havde ikke været her længe efter Solens Nedgang, før vi hørte en susende Flugt og de stærke, tunge Vingeslag af en Fugl, der slog sig ind.

„Det var ikke nogen gammel Fugl," sagde Kapteinen med Kyndighedens Mine, da han ikke hørte Fuglen give Lyd, efterat den havde sat sig op.

To Fugle kom snart efter denne susende og slog sig ind uden at give Lyd. Men derpaa kom en flyvende med endnu tungere, mere susende Vingeslag, og da den havde sat sig, skar den Næb.

„Den Karlen er ikke født i Fjor. Det er Husbonden paa Legen," sagde Per Sandaker; „bare det ikke er Gamle-Storen selv; men det tror jeg mest."

Der kom endnu tre Fugle, og for hver som slog sig ind, skar den gamle med Næbbet. De to gav ikke Lyd, men den tredje svarede i samme Tone.

„Det var en fremmed Karl," udbrød Per; „han kjendte ikke Gamlen; ellers havde han holdt Kjæften sin. Paa Morgenkvisten kommer han til at angre det, for tro mig, Gamlen finder ham nok, og han er ikke Bas at kjeikes med, naar det rette Lunet er paa ham. Jeg har seet, hvorledes han børstede en Kranglefant, som skar til ham paa Legen en Gang før."

Under disse Ord lagde Skyttens aabne, veirbidte Ansigt sig i høist besynderlige, polisk grinende Folder, der syntes at hentyde til en eller anden mystisk Historie. Thi efter den korte Skildring, Kapteinen havde givet mig af ham, da Per Sandaker under vor Vandring en Gang var bleven et Stykke efter, skulde han være stærk i Historier om Troldfugle, Udsendinger og Underjordiske, og gik især i den yderste Detail, naar han fortalte om en eller anden af de atten Bjørne, han i sine Dage havde fældet. Derimod taug han gjerne angaaende det lige saa store Antal, onde Tunger beskyldte ham for at have skudt bort.

„Men hvad er det for en Gammel og Gamle-Stor, Du taler om?“ spurgte jeg.

„Det skal jeg sige Dem,“ tog Kapteinen hurtig til Orde, idet vi begav os paa Veien til Sæteren. Rimeligvis frygtede han for, at dette overilede og utidige Spørgsmaal efter mit saa korte Bekjendtskab med Per skulde indgyde ham Mistro og lægge Baand paa hans Tunge. „Det skal jeg sige Dem,“ svarede han. „Der er en gammel Tiur paa denne Leg, som er bleven et Fabeldyr i den hele Egn. Blandt Skytterne her er den kjendt under Navnet „Brækaren“; thi istedenfor at sidde rolig paa Kvisten og knæppe, flyver den ofte om mellem Trætoppene, brægende som en Gjed. Først naar denne Manøvre er udført, sætter den sig op for at klunke og sage. Saadant Spil er saa ufornuftigt, at Ingen kan komme den paa Skud. Den bruger imidlertid endnu oftere et andet Kneb, som er meget værre; den sidder rolig og knæpper og slaar sin Klunk, men naar den skal tage paa at sage, flytter den i et andet Træ. Kommer man ved et Slumpetræf til at skyde, bider det ikke paa den. Gamle Per der har skudt paa den baade med Salt og med Sølv, men uagtet Fjærene føg af den, tog den ikke mere Notits af hans sikkre Rifleskud end af en Salut. Næste Morgen spillede den lige raskt og lige falskt.“

„En kunde lige saa godt skyde paa en Sten,“ sagde Per med den fuldeste Overbevisnings afgjørende Betoning. „Jeg kom indpaa ham,“ vedblev han, „en Gang han holdt Leg paa Fladbergene her borte ved Kloppen, rigtig midt i Veien, som gaar til Skaug; og sad der ikke saa fuldt med Røier om ham, at jeg talte syv Stykker, og flere var der i Skogen, for det snøvlede og pratede bag hver Busk. Og de, som var fremme, de rendte rundt omkring ham og strakte Halsen ud, hukede paa sig og gjorde sig saa lækkre; men Fuglen sad paa Fladberget og briskede sig saa kjøen og spansk som en Greve. Ret som det var, satte han Styven op og slog Hjul, vendte paa sig

og sopte Vingerne nede ved Benene og hoppede Ende til Veirs saa høit som saa —. Ja, jeg vidste ikke det var den Kallen jeg, ellers havde jeg nok givet ham en Smæld strax, for han havde gjort sig haard kanske; men jeg syntes det var morsomt at se paa. Som han var i den bedste Legen, saa kom der fygendes en anden Tiur — den var ikke braadt saa stor — og kastede sig paa Legen. Men da blev der vel Spil! Gamlen reiste Styven til Veirs, og Skjægget stod ud paa ham som Tinder i en Hækle, og saa skar han med Næbbet, saa det rigtig grøssede i mig, og den anden han svarede, — han var ikke mindre Karl maa vide. Men saa føg Gamlen paa ham, og da de slog Næbbene og Vingerne sammen, smald det, saa det bragede i Skogen. Bedst det var, saa hoppedde de høit imod hverandre og hug med Næbbet, og rev med Kløerne og slog med Vingerne; og de var saa arge, at de hverken sansede eller samlede, og jeg syntes jeg kunde gjerne gaa bort og tage dem med Hænderne begge to. Men tilsidst tog Gamlen rigtig Tag i Luggen paa den anden, og han slog den og haandterte den, saa den ordentlig peb, og jeg syntes mest Synd paa Fuglen, for han leiede den om i Toppen, trykte den til Marken og havde den under sig, saa han ordentlig kom agende ud over Fladberget paa den lige ned for Benene paa mig. Da lagde jeg til Øiet i en Fart. Det smald, og Fuglen laa død paa Flækken; men Gamlen blev siddende og lugge den endda, og han løftede ikke paa Vingerne. Ja saa, tænkte jeg, er Du saa stød i Loggen, skal Du være min. Jeg ladede igjen og skulde lægge paa ham, men da ristede han paa sig og reiste Ende til Veirs; men var han mere end ti Skridt fra mig, saa lad mig aldrig skyde en Fugl mere i dette Liv. — En anden Gang var jeg ogsaa heroppe, og hørte hvor han slog ind, ligesom i Kveld. Det var i en gammel Fure, han satte sig paa Kvist. Did gik jeg kvareste Natten, før der var Fugl vaagen i Skogen. Men da han tog til at spille, spilte han realt den Gangen. Han spilte,

saa Furen ristede, og der manglede hverken Klunk eller Saging, og ikke flyttede han heller. Da han slog det fjerde Spillet, var jeg indom Hold, — han sad langt nede paa en Kvist indved Furelæggen. Nu

skal Du være min, tænkte jeg, for jeg havde skaaret op en Sølvtoskilling og lagt for Kuglen. Men jagu tænkte jeg ikke feil. Da det smald, fløi han lige radt, endda Fjæren føg af 'n. Der bider ikke Noget paa den Karlen."

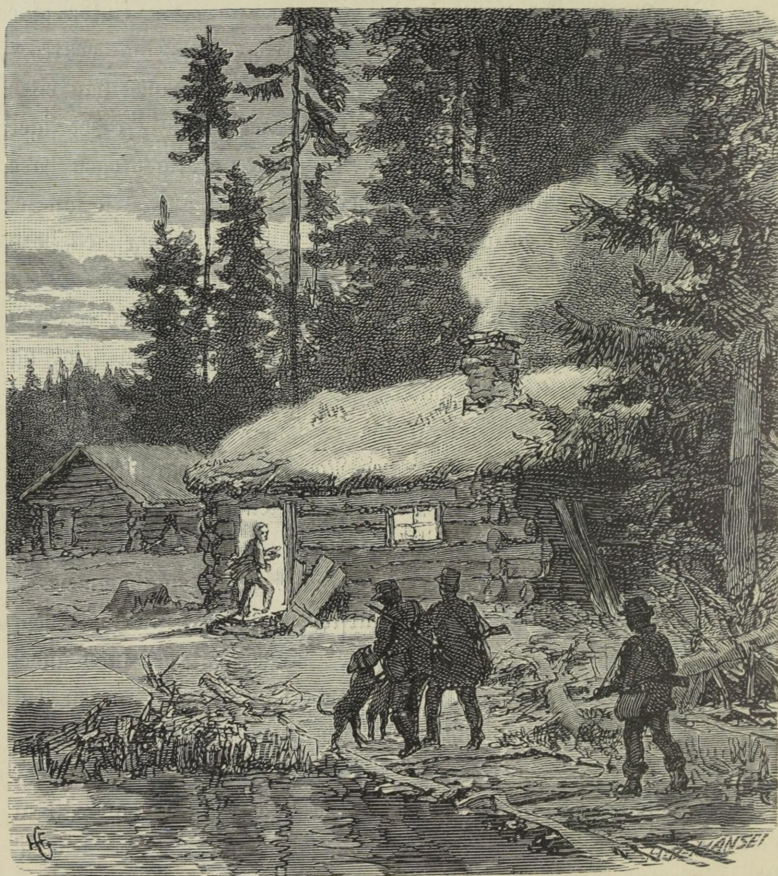
„I Morgen skal vi dog prøve at faa den, Per; nu ved vi jo, hvor den sidder?“ sagde Kapteinen med halv dulgt Malice i sin Mine.

„Der maatte ikke være Fugl i Skogen, naar En skulde give sig til at gaa efter den,“ svarede Per, halv vred. „Ja, Gud bevares,“ tilføiede han med et lidet Anstrøg af Ironi, „vil Kapteinen gaa efter den, saa —, jeg spilder ikke et Korn Krudt paa den. For det siger jeg,“ vedblev han troværdig, „at sligt Spil skal aldrig Nogen have hørt. Og slig en Fugl da! Det er det underligste Dyr, En kan se. Han er ikke skabt som en anden ordentlig Tiur; han er mest en halv Gang saa stor, og vel det.“

„Ja, Du har Ret, det er en gammel Rad, som ikke er et Skud Krudt værd,“ sagde Kapteinen. „Dens Kjød er vist saa seigt og beskt som den Furekvist, den spiller paa. Imidlertid skulde jeg dog ønske at faa undlivet den for at faa en Ende paa dette Raklespil, hvorved den saa ofte har taget os ved Næsen. Jeg har flere Gange gaaet efter den uden at faa Rede paa Spillet. Jeg har ogsaa et Par Gange skudt paa den, men paa saa langt Hold, at der var liden Rimelighed for Træf. Det er rigtignok en Donatbommert at skyde to Gange paa langt Hold i Tiurskoven, det ved De nok,“ henvendte han sig til mig, „men den sidste Gangen var der intet andet for; thi jeg hørte den Kanalje Sara-Anders stille efter Fuglen paa samme Tid. Det er virkelig, som Per siger, en underlig Fugl denne gamle Tiur,“ vedblev han; „men,“ tilføiede han med et af mig alene bemærket Nik, der antydede hans Forsæt at faa Per Sandaker til at rykke ud med flere af sine Historier, „naar vi kommer op i Sæteren, skal jeg fortælle en Tildragelse, jeg har oplevet med en Troldhare, som var endnu besynderligere end vor Tiur.“

Vi kom snart til den øde Sæterhytte, hvorhen Gutten var gaaet med Hundene, da vi tog bort i Haugen. Efter Kapteinens Ordre havde han luftet og gjort op en dygtig Ild paa Skorstenen.

Da vi havde skilt os ved Bøsser og Jagttasker, og sat til Livs et godt Aftensmaaltid af Kapteinens fortrinlige Niste, begyndte denne

med paatagen Alvor i Tale, Ansigt og Miner at fortælle den belovede Historie om Troldharen.

„Da jeg var Løitnant, laa jeg og exercerede paa Toten en Sommer. Jeg havde Hunde med mig for at jage. En Eftermiddag

stod jeg i Kjøkkenet og skulde ud at forsøge Kveldsjagten, da en af Husmændene kom ind.

„Er der meget Hare her, Du?“ spurgte jeg.

„Det er endda nok af dem,“ svarede Husmanden. „Oppaa Sukkestadsletten gaar der en gammel Sugg; der har været mange baade Bikkjer og Folk efter den, men den er ikke grei at faa, maa vide.“ Og hermed rystede Husmanden betænkelig paa Hovedet.

„Er den ikke grei at faa? Hvad er det for Snak. Der findes vel ikke en ordentlig Hund her? Naar mine Bikkjer faar den paa Benene, tænker jeg nok den skal blive at faa,“ sagde jeg og klappede Hundene, som trak i Koblet og vilde ud.

„Ja saa? Jagu tør det hænde og da,“ sagde Husmanden og grinte vantro.

Jeg gik lige op paa Sukkestadsletten og havde ikke sluppet Hundene, før Haren var paa Benene, og det var Los; men der vilde ikke blive noget Ordentligt af; thi den foer og stak og stak; Hundene vare ikke i Stand til at faa rigtig Rede paa Foden; men hvert Øieblik var den paa Benene igjen, og saa gik det nok saa bra', til den paa ny stak ind i en Buske. Jeg løb hid og did — der var ikke ondt for Post — og jeg skjød paa den flere Gange, men det blev ikke andet end Bom i Bom. Tilsidst satte den sig for mig ved en Granbuske paa fyrretyve Skridt. Jeg skjød og gik ganske sikker hen og skulde tage den op; men da jeg kom bort til Granbusken, var ingen Hare at se; der laa kun en Stok og en Fille. Dagen efter gjorde jeg Bøssen ren, thi den var uren og fuld af Krudtslam. Medens jeg var i Færd dermed, kom Husmanden til.

„Hvorledes gik det med Haren, Løtnan?“ spurgte han og satte et polisk Fjæs op.

Jeg fortalte ham Historien.

„Der har været Mange efter den, baade Bikkjer og Folk, men

den er ikke grei at faa, maavide," gjentog han med hemmeligheds-fulde Miner. „I gjør ren Bøssen Jeres; men det skal ikke hjælpe stort, skal jeg tro; Pus berger sig nok ligevel."

„Men Guds Død, hvad er der paa Færde med den Hare, bider der ikke Krudt og Bly paa den?" spurgte jeg.

„Det torde hænde det var saa, som I siger," svarede han; „jeg kan nok sige Jer det, at det er en Troldhare den Rusken; men den som var oppe igaar, det var bare Udsendingen hans; for selv gaar han altid realt. Men nu skal jeg lære Jer et Raad: tag en Orm — jeg skal finde Jer en — og pisk den ind i Bøssepiben og skyd den ud, og prøv saa, om det bider paa med Krud og Bly."

Dette gjorde jeg; han skaffede mig en levende Orm, som vi truede ind i Bøssepiben; jeg skjød den ud mod Ladevæggen; og mærkeligt nok, der var ikke Andet at se af den end en vaad Flæk.

Nogle Dage efter gik jeg op paa Sukkestadmoen. Det var en Morgenstund. Hundene vare neppe slupne, før Haren var paa Benene. Denne Gang var der ikke Stød og Glefs, men det gik i fuld Los, og Haren havde ikke gaaet en halv Time, førend den kom dansende ned over Sletten lige mod mig. Jeg lagde til Kinden og skjød. Den faldt paa Pletten, og det var en stor gammel Ramler, fuld af Ar og Skrammer; den havde ikke mere end halvandet Øre." —

„Slig en Hare har jeg hørt om ogsaa," sagde Per, der med megen Opmærksomhed havde fulgt Kapteinens Fortælling. „Den holdt til her i Holleia, bortimod Granbu; men de sagde, den var mest kulsort. Der var Mange efter den og skjød paa den, men de fik aldrig Raad med den, før denne Fandens Sara-Anders kom borti der. Han skjød den, for han er nu alle Steder, maa tænke. Det var ham, vi saa Slagene efter nedenfor Rausand-Bakken. Det er en stor Skarv, og det er ikke ondt for at se Færdene efter Truerne hans, for han kan aldrig bie som andre Folk, til Fuglen har støet ordentlig Leg."

„Det tror jeg gjerne," sagde Kapteinen og strøg sin Knebelsbart. „Det er ikke første Gang den Karl gaar i fredlyst Mark. Men sig mig, var det ham, som skjød den Troldhare inde ved Christiania, Du en Gang fortalte om?"

„Aa den, ja det er sandt. Nei, det var en Skytter derindefra, som hedte Brandte-Lars. I kjender ham vist I, som er fra Christian?" sagde han til mig.

Nei, jeg kjendte ham ikke.

„Ja saa, kjender I ikke ham? han bor endda i en liden Hytte under Aasen strax nedenfor Greffsen. Jeg traf ham paa Halland en Gang han var paa Jagt med nogle By-Kakser. Det var en rar Skrue, men Kar til at skyde. Paa Haren skjød han mest aldrig Bom, og Fuglen tog han i Flugten, ligesom Kaptein gjør. Men saa var det om den Haren, Kapteinen mente. Det fortalte han mig og Meget til.

„Jeg skulde drive Hundene for gamle Simensen paa Vesletorvet — og skaffe noget Ferskmad," sagde han. „Det var tre Hunde; den ene hedte Rapp, og det var slig en Hund, at de Underjordiske ikke havde nogen Magt med ham, for han var rød, maavide; de andre To var ogsaa brave Hunde, ja Gud bevares vel. Saa var det en Christi Himmelfartsmorgen, sagde han, jeg var oppe ved Linderudsæter-Røa. Der tog han Rapp ud, og han kjørte den, saa det hvinede og peb i Aasen. Jeg tog Post paa en Kullebund der. Da han havde gaaet en Tur, saa kom Haren lige forbi mig. Jeg skjød, men det var Bom, og saa gik det afsted i fuld Los. Det varede ikke længe, saa kom han igjen paa samme Stedet — han var ganske svart efter Ryggen —, og jeg skjød Bom igjen.

„Men hosdan i Dævelen hænger dette sammen, vil ikke de andre Hundene slaa til, tænkte jeg ved mig," sagde han, „for det var bare Rapp som jagede, og det gik i eet Kjør. Nei, det kan ikke være

nogen rigtig Hare. Men jeg vil se paa ham en Gang til først. Ja, saa kom han tredje Gangen og, og jeg skjød Bom, og begge de andre Hundene var med, men Hals gav de ikke. Men saa forsynede jeg Svansskruen og Lodbet," sagde han.

„Hvorledes?" spurgte jeg.

„Du faar fortælle det, Per," sagde Kapteinen. „Ja, han vilde ikke ud med det i Førstningen," svarede Per, „men da jeg havde skjænket ham rigtig og givet ham en Rul Tobak, saa sagde han det."

„Du skal tage Bark af en Flau-Rogn," sagde han, „og forsyne Svansskruen med, og saa skal Du skrabe tre Sølvsmuler af en Sølvskilling, som er arvet; men det maa være af de gamle gode Pengene, som har været med ude i Krigen; saa skal Du skrabe tre Fliser af Veslefing-Neglen paa den venstre Haanden, og saa skal Du tage tre Bygkorn, men har Du ikke dem, kan Du tage tre Brødsmuler, og Alt det skal Du lægge for Lodbet, saa blir det Dot, om det saa var selve Fanden Du skjød paa," sagde han. „Det gjorde jeg den Gangen ved Linderudsæteren," sagde han, „og da han kom den fjerde Gangen, saa maatte han i Bakken, i det samme det smald," sagde han. „Det var en liden, tør Hund, og han var saa gammel, at han var mest svart. Ja, jeg tog og hængte ham op efter Bagbenene i en Kronglebjerk og til at veie ham ud, men Herren forsyne mig," sagde han, „blødede han ikke som en liden Kvie, og Hundene slaffede og slaffede Blodet i sig nede paa Bakken. Saa gik jeg med den da, men hvordan jeg gik, gik jeg galt, og Blodet randt af den; jeg kom frem ved den samme Kronglebjerken igjen to Gange. Dette var da besynderligt det, tænkte jeg" — sagde han — „for her skulde jeg mest være lige saa vel kjendt, som hjemme paa Stuegulvet mit. Men naar det er galt; saa er det gjerne rent galt. Naa da, jeg faar lade Bikkjerne finde Veien da, og det gjorde jeg; men da jeg kom nedover forbi nogle Bergknauser der, saa var hun Gamlemor ude. Hun stod rigtig foran

noget Smaabjerk, opved en liden Bergknat, med Skaut paa Hovedet og Skindtrøie og svart Stak, og støttede sig paa en Krykkjestok og saa ud som en Kone oppe fra Landet."

„Du Lars," sagde hun, Du har faaet mange Harer af mig i Marken her, og jeg har undt Dig godt. Derfor kunde Du gjerne ladet Sæterharen min gaa for den han var. Og havde Du ikke havt den røde Rappen Din, havde Du ikke faaet den heller!"

„Jeg svarede ikke Ordet jeg," sagde Lars, „men strøg nedover til Mærremyren og op over til Bamsebraaten. Der slap jeg Hundene, og Los var det strax; Rapp tog ud, og jeg stod og lyede en Stund, om de andre skulde slaa til, for det bar bortover til Linderudsæteren igjen, saa jeg blev ganske fælen. Jo, saa fik jeg høre Maalet paa dem alle tre, og saa vidste jeg, det var rigtig Hare. Det var Fanden til lang Tur han gjorde; men da han kom tilbage, trampede han i Bakken som en Folunge, og da jeg fik se Ørene paa ham, var han mest saa stor som en liden Gjedebuk. Den skjød jeg. Saa gik jeg førover ned imod Alunsjøen. Der tog de ud igjen, og saa gik det i skurende Los opover til Linderudsæteren igjen — for bortom der maatte de nu med ham. Langt om længe kom de da igjen. Saa skjød jeg den. Da havde jeg tre. Nu kan det være nok for i Dag, min kjære Lars, sagde jeg" — sagde han — „og saa gik jeg ned og hængte dem op i Kjælderhalsen til Simen."

„Men Herren forsyne mig blødede ikke den vesle Svarte i tre Dage efter, saa at Kjælderen mest var halv med Blod" — sagde han." —

„Du talte nylig om, at der skal have været en Troldhare her i Holleia; — der gaar ogsaa Sagn om, at der er fuldt af Rigdomme af ædelt Metal i Bjergene her. Det skulde det ikke være ilde at have en Del af, ikke sandt, Per?" sagde Kapteinen, som atter begyndte at lirke for at faa en Fortælling frem.

„Aa, hvad skulde Kapteinen med det,“ svarede Per og rystede paa Hovedet. „Han har nok, og vel saa det. For en fattig Stakkar kunde det saa være; men tro mig, det er ikke greit at faa Klo i.“

„Jeg synes dog det er besynderligt, at Du ikke har lagt Dig efter at faa Noget af det,“ vedblev Kapteinen.

„Aa, hvorledes skulde det gaaet til?“ spurgte Per. „At ligge og grave i Aaserne, saa som han gamle Jon Haugen gjorde al Holleia over, det synes jeg ikke Noget om.“

„Der gives andre Maader at komme til Rigdom paa,“ sagde Kapteinen hemmelighedsfuld. „Hvad siger Du om at holde sig Godvenner med Bergkjærringerne? Du har min Sandten ikke været saa styg en Karl i Din Ungdom Du, Per Sandaker! Du kunde nok have gjort Lykke.“

„Haa, haa, haa!“ lo Per i Skjægget, kjendelig tilfreds med Kapteinens spøgende Yttring om hans fordelagtige Ydre. „Jeg har ikke troet paa Sligt, for jeg har aldrig seet hverken Trold eller Hulder.“

„Men der boede dog en Bergkjærring borti Holleia her i gamle Dage?“ sagde Kapteinen.

„Aa, det er ikke Andet end et gammelt Eventyr. Jeg har nok hørt sligt Prat, men jeg tror det ikke,“ svarede Per.

„Ja, men Du ved da vist fuld Besked derom, Du som har færdets her i Marken saa længe? Du faar fortælle hvad Du ved; thi denne Bymand er en Nar efter slige Historier.“

„Kanske det? Ja, kan det da, men jeg tror ikke det er sandt,“ forsikkrede Per og begyndte.

„Søndenfor Hollei-Spira — ja, de kalder det nu Holleia mellem Tyristranden her og Sognedalen“ — anførte han til min Underretning — „er der to Bergnuter, som de kalder Store-Knuten og Vesle-Knuten; der I sidder, kan I endda se lidt af høieste Spiraasen bent

op for Skaug. Borti der er mangfoldige gamle Skjærp, og der er saa meget Sølv og Rigdom i Bergene, at der ikke er nogen Ende paa det, siger de da. Men det er ikke greit at faa Noget af det, for i Knuterne bor der en gammel Bergkjærring. Hun eier det Altsammen og sidder paa det som en Drage — siger de da. Hun er meget rigere end Kongsbergkongen, for da de havde brudt saa gruelig meget Sølv paa Kongsberg en Gang, saa kom Kongen ud i Gruben og sagde til Folkene:

„Nei, nu kan jeg snart ikke taale Jer længer hernede, for holder I saaledes ved, blir jeg en arm Mand. I ødelægger mig rent. Nei, flyt til Søster min, Guri Knutan i Holleia; hun er ti Gange rigere end jeg."

„Guri Knutan blir altsaa en Søster af Egebergkongen," bemærkede jeg.

„Egebergkongen? hvad er det for En? Er han fra Christian kanske?" spurgte Per.

Jeg fortalte ham Sagnet om Egebergkongen og hans Flytning, og anførte hans Udsagn i 1814, at han vilde flytte til sin Broder paa Kongsberg, fordi han ikke kunde udholde den Skydning og Dommenering der var.

„Ja, han var saa det da, han var Bror til denne Kjærringen, jeg snakker om," sagde Per troskyldig. „Jeg har ogsaa hørt om En," vedblev han, „som flyttede, fordi han ikke kunde taale Skydning og Dommenering. Men han var her fra Marken. Enten det nu var Manden til denne Guri eller det var en anden En, det ved jeg ikke, men det skulde være en af dem, som bor i Bergene og eier Meget. Det gik saaledes til, at ved de Tider de tog op Gruber i Skaugs-Marken, saa var der en Kjærring, hun boede borte ved Langesjø-bækken, som gaar midt imellem Sognedalen og Tyristranden. Denne Kjærringen hedte Rønnau, og saa kaldte de hende Rønnau Skauggen.

Tidlig en Morgen ved St. Hans Dags Tider skyllede hun Klæder nede i Bækken, og saa fik hun se saa meget Sølvtøi, baade Tallerkener

og Fad og Skeer og Slever og Alt det som til var, og der var saa meget vakkert Kjøkkentøi, og det laa paa Bunden af Bækken og

blinkede og skinnede i Solen under Vandet. Da hun fik se al denne Rigdommen, blev hun ligesom hun var rent tullet; hun tog til Bens og løb hjem, for hun vilde hente et Kjørrel og tage det Altsammen. Men da hun kom tilbage, var det væk hver evige Smitt og Smule. Der var ikke saa Meget igjen som en blank Sølvtoskilling, og hun saa ikke Andet end klare Vandet, som blinkede og randt over Stenene. En Stund efter var det, de begyndte at tage op Kobbergruber i Skaugsmarken, og det var slig Støi og Skydning og Dunder stødt og stændigt, at der ikke var Fred nogen Tid. Sent en Kveld da havde Rønnau været ved Bækken. Saa mødte hun en svær Mand paa en stor, svart Hest. Han fulgte en hel Rad Flytningslæs og drev nogle Flokke med Sauer og andre Kreaturer.

„God Kveld, Rønnau," sagde han, „jeg flytter nu jeg."

„Ja, jeg ser det, Far, men hvorfor gjør I det da?" spurgte hun.

„Aa, de holder jo slig Dommenering i disse Gruberne her, at det bryder i Skallen paa mig. Det kan jeg ikke holde ud længer, derfor flytter jeg til Bror min i Tinn i Thelemarken. Men hør Du, Rønnau," sagde han, „hvorfor vilde Du have hele Kjøkkenstellet mit, den Tid Du saa Sølvet i Bækken? Havde Du nøiet Dig med det Du kunde baaret i Stakken Din, skulde Du faaet det."

„Siden den Tid," sagde Per, „har jeg ikke hørt Nogen har seet noget Sligt paa disse Kanter, enten det nu er saa de har flyttet, eller de holder sig hjemmeligt. Sligt Fanteri har ikke Magt til at vise sig nu, fordi Folk ikke tror paa det, maavide."

„Der siger Du en større Sandhed, end Du selv ved, min kjære Per," udbrød Kapteinen. „Folk, der gjælde for visere end baade Du og jeg, sige netop det Samme. Imidlertid kan Du nok endnu komme ud for Trold."

Efter Kapteinens gjentagne Opfordringer vedblev Per at korte os Tiden Natten udover ved Sagn, Eventyr og Beretninger om sine

Jagtbedrifter. Af og til gav Kapteinen en Jagthistorie til Bedste, der som oftest indeholdt hvasse Hentydninger til en eller anden af Pers bortskudte Bjørne, hvorover denne aldrig undlod at lægge sit besynderlige Grinebideransigt i Helligdagsfolder og klø sig bag Øret. Undertiden blinkede han derhos polisk med det ene Øie og sagde: „Det var til Dig det, Per Sandaker, tag det med Dig hjem!"

Ved Midnat lagde vi os til Ro foran Ilden paa et Par Bænke og hvilede ud i en kort Slummer. Da vi vaagnede, sagde Per, at det var paa Tide at gaa paa Legen. Ude var det temmelig koldt: der var frosset Skare paa Sneen, saa den knirkede under vore Fodtrin. Himmelen var dog næsten vaarlig klar og mørkeblaa, og nogle hvidlige Skyer, der sagte kom seilende fra Syd, spaaede Nattekulden en snarlig Ende. Maanen stod lavt nede ved Horizonten: istedenfor at lyse for os paa vor natlige Vandring, lagde den kun sit milde Skjær over de fjerne Aaser og Træernes Toppe, men mellem Furespilerne lagde den denne mystiske Skumring, der forlængede Skyggerne i det Uendelige, fremgjøglede fabelagtige Skikkelser mellem Stammerne og gjorde Skoven saa hemmelig, dyb og rædsom.

Kun Rødkjælken afbrød ved sin milde Ottesang Skov-Ensomhedens Stilhed.

„Der synger den Fuglen, som er først oppe om Morgenen," sagde Per. „Nu varer det ikke længe, før der blir Liv i Skoven; vi faar vist skynde os lidt."

„Det har god Tid, min kjære Per," sagde Kapteinen; „Tiuren spiller bedst paa Haugen mellem os og Løndalsmyren, og jeg tror ikke det blir Noget med Spillet; det er for koldt."

„Det blir lindere paa Morgensiden," svarede Per paastaaelig; „for det er Søndendrag i Veiret, og jeg tror det blir frisk Spil, ved det det har været saa koldt de forrige Nætterne. Solspillet blir vist rent gildt. Hør bare paa Rugden, hvor frisk hun knorter og trækker.

Hun venter godt Veir. Der bræger Myrbukken ogsaa. Det blir godt!" tilføiede han med Overbevisning.

Vi hørte Holtsnæppens eiendommelige Lyd, der ligner den gjentagne Kvækken af en Frosk, efterfulgt af en skarp skjærende Hvislen, lig et stærkt Kvidder af Linerlen; vi saa i den nedgaaende Maanes svage Straaler den ene Skygge efter den anden af denne Fugl fare hen over Trætoppene. Vi fornam Myrbukkens eller den enkelte Bekkasins uhyggelige, brægende Lyd, snart nær, snart fjernt, snart høit oppe i Luften, snart over os, og pludselig, som det syntes, lige ved vore Øren, snart paa alle Kanter, uden at vi dog vare i Stand til at faa Øie paa Fuglen. Skræksomt overbød Heirens vilde, gjennemtrængende Skrig de øvrige Fugles, der ved dette syntes at gjennembæves af Rædsel; thi de taug pludselig, hver Gang det lød, og der indtraadte en Stilhed, som gjorde Afbrydelsen dobbelt uhyggelig. Men nu istemte Trælærken med klare, klingende Toner sin Morgensang, der gjennem Nattens Mulm og Mørke mindede om det lyse Dagskjær og dannede en oplivende Modsætning til de natlige Fugles spøgelseagtige Færd og uhyggelige Toner.

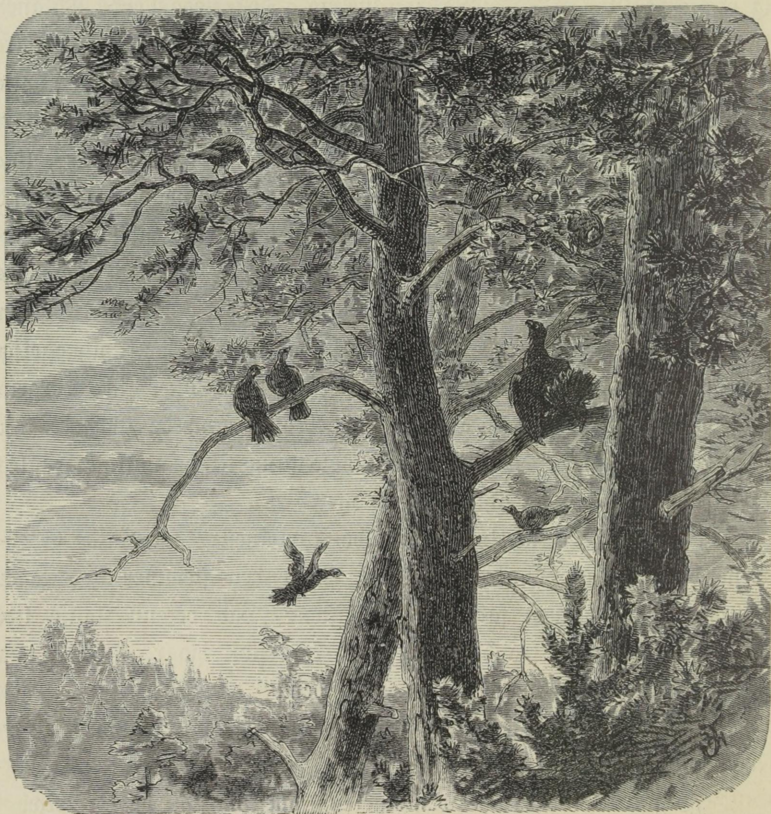
„Der ringer Tiurklokken," sagde Kapteinen; „saa kalde Svenskerne denne lille, muntre Fugl; thi naar den stemmer op, tager Tiuren Morgensalmen fat paa Natkvisten. Lad os nu stanse lidt her, vi er ikke langt fra de Fugle, som kom sidst igaar. Ved at gaa nærmere kan vi let komme til at støkke dem."

Da vi havde staaet og lyttet i nogle Minutter, hørte vi en Fugl spille i et Par hundrede Skridts Afstand.

„Jeg tror mest, det er den Karlen, som kom sidst og skar Næb," sagde Per. „Jeg skal rigtig undres paa, om han ikke faar Stryg; Gamlen pleier ikke at være stutthugsen."

Kapteinen lod mig Valget mellem at gaa paa den Kant, hvor vi hørte Fuglen spille, eller mere nordlig, hvor han antog Ungfuglene

sad. Jeg valgte det Første. Kapteinen gik nordover. Jeg og Per sneg os frem mod Fuglen og søgte med den yderste Varsomhed at undgaa Sne og bragende Kviste. Da vi hørte Fuglen skjærpe, stansede

vi et Dieblik, men sprang under hver følgende Skjærpning eller Sagning, umiddelbart efterat den havde slaaet Klunken, to eller tre Skridt fremad. Under Knæpningen og Klunken stod vi naturligvis ubevæge-

lige. Da vi paa denne Maade havde nærmet os Træet, hvori den sad, paa en Afstand af fyrti til femti Skridt, hørte vi en Fugl komme flyvende og med Bulder slaa sig ind i Træet. Lyden af sammenslagne Næb og Vinger forkyndte, at den Gamle havde aflagt det forudsagte Besøg hos den fremmede Medbeiler paa Morgenkvisten. Under Kampen sprang vi nogle Skridt frem, men susende Vingeslag vidnede om en letvunden Seier og den fremmede Fugls Flugt. Nu var det stille lidt; men der kaglede en Røi, og strax begyndte Fuglen at spille; den knæppede og slog Klunk; men da vi løftede Foden for at springe til, løftede den Vingerne og flyttede i et andet Træ, hvor den atter begyndte sit skuffende Spil.

„Det kunde jeg mest vide," sagde Per ærgerlig. „Nu er han ude igjen, Gamlen. Det nytter aldrig i Verdens Rige at stille efter ham; En kunde lige saa godt stille efter Skyflokken. Nei, lad os gaa lidt længer nordpaa; der sidder flere Fugle, og der er vel kanske en af dem, som tør løfte paa Næbbet, endda de er ræbde for dette Ubæstet, gid Fanden havde ham!"

„Ved Du, hvor denne Gamle pleier spille Solspillet?" spurgte jeg.

„Ja, det ved jeg vel," svarede Per. „Han spiller det i en Fure paa en liden Bergknaus nedenunder her i Hyttetjærns-Myren; men det er ikke greit at faa Skud paa den der, for Furen er saa urimelig høi og lang."

„Did vil vi," sagde jeg; „men siden Du tror det er bedre, kan vi først gaa lidt nordover."

Vi gik et Stykke i den foreslaaede Retning forbi en uhyre stor Rullesten, som Per kaldte Mjølne-Ragnhild, langs den søndre Bred af Løndalsmyren. Men vi hørte ikke en Fugl spille. Per Sandaker undrede sig meget over, hvor de Alle vare blevne af, og kom endelig til den Slutning, at Slagsmaalet havde jaget dem bort eller gjort dem saa ræbde, „at de ikke torde mukke." Det begyndte at lyse af

Dagen, da vi hørte et Knald langt nordpaa Sandtjærnsaasen, hvor Per fortalte, han og Kapteinen pleiede have Bjørn-Aate liggende, og hvorfra Manden ikke skulde have langt til sin Sæter og det Sted i Sognedalen, hvor han boede. En Stund efter hørte vi atter et Knald, der ligesom det forrige erklæredes for at være af Kapteinens Bøsse. Medens vi gik ud paa Myren til den betegnede Fure, hvorhen Per ikke fulgte med synderlig Lyst, gav han sin Ærgrelse over vor uheldige Jagt frisk Luft, idet han i afbrudte Sætninger smaasnakkede med sig selv: bare Krudspilde — nei, nei — Kapteinen det er Karl til Mand — han har een — kanske to — Sara-Anders var det inte — den Fillebøssen da — hm, det er anden Smæld i Kapteinens."

„Trøst Dig, Per," sagde jeg. „Kanske vi tør faa den, som er bedre end alle andre Fugle paa Legen."

„I maa kunne rare Kunster I da," sagde Per; „men han er for ful, og han er for haard, skal jeg sige."

Da vi over den frosne Myr vare komne ud paa Bergknausen, tog jeg i Betragtning af det drøie Hold, hvorpaa Fuglen maatte fældes, hvis den efter vor sandsynlige Formodning slog ned i Furens Top, Haglene ud af min Bøsse og ladede med en Haglpatron i Staaltraadvire. Per saa paa dette, rystede paa Hovedet og udtrykte sin Mistillid med et:

„Skal tro det hjælper!"

„Faar se," svarede jeg lige saa kort.

Den Knaus, vi befandt os paa, laa i den store Myr som en liden Ø. Paa dens Høide kneisede hin tidtnævnte Fure, et umaadeligt Mastetræ, fuldt af Hakkespætthuller. Mod den østlige Ende af Bergknausen stod en anden, der havde været lige saa vældig; men ludende hældede den sig ud over Myren; Stormene havde brudt dens Top, kun dens nederste, næsten nøgne Grene vare tilbage, og som muskelknuddrede Kjæmpearme raktes de ud mod den sølvklare Morgen-

himmel. Solen begyndte at hæve sig; den gyllede Aasryggene og lagde efterhaanden sin Glans ud over de mørke Granlier. Men endnu laa Skjærsjømyren, der i sydlig Retning strakte sig saa langt ud for Øiet, at det blaanede i Skoven ved dens fjerne Bred, i dyb Skygge. Rugden, Myrbukken og alle Nattens Fugle vare gaaede til Ro; men Skovens muntre Sangere fyldte den klare Morgenstund med jublende Toner: Gransangeren lod sit monotone Klapreværk gaa; Bogfinker, Fuglekonger og Gjærdesmutter trillede i høien Sky; Aarhaner skjændtes og buldrede høit; Maaltrosten udsendte af fuld Hals Spotteviser og Smædeord mod Alle, men faldt dog undertiden over i det Følsomme og kviddrede sagte og undselig nogle kjælne Strofer. Paa den anden Side Myren spilte en Tiur paa Top. Røierne gjorde sig elskværdige, kaglede og snøvlede sine hæse Næselyd, der fra Sangfuglenes Stade maatte tage sig ud, som naar vore Oldemodre vilde begynde at tolke os Elskov og ungdommelige Pigefølelser.

Imens stode vi skjulte i et tæt Enerkrat paa den lille Bergknaus og ventede Fuglen hvert Øieblik; men den Gamle dvælede længe i sit Harem. Endelig da Solstraalerne gyllede i Furetoppen, kom den susende paa tunge Vingeslag og kastede sig, ikke som vi havde ventet, i det høie Træ over os, men i den topløse Fure, der ludede ud over Myren. Det var i Sandhed en prægtig Fugl, en stolt Kjæmpe, saaledes som den sad der paa den nøgne Gren mod Himlen med sit skinnende, gjenstraalende, lysgrønne Bryst i Solens Glans. En Røi kom efter og kastede sig ned i Toppen over vore Hoveder. I samme Øieblik slog Fuglen til Spil, reiste Hageskjægget, slæbte Vingerne ned paa Fødderne, gjorde under bølgeformede Bevægelser med Halsen gravitetisk nogle Skridt frem paa Grenen, og begyndte at spille, hvorunder den slog Halen op som et vældigt Hjul. Jeg stod med Fingeren paa Hanen og ventede spændt det afgjørende Øieblik, da den skulde

udbrede sine Vinger til Flugt, for paa den store Flade, som derved frembød sig, paa et langt Hold at kunne gjøre et saa meget sikkrere Skud. Men under Røiens fortsatte Kaglen spilte den Spillet til Ende og havde alt slaaet Klunken i det andet, da en Kvist knækkedes under min Fod. Røien udstødte en skarp, varslende Lyd; dog nu var den Gamle kommen i saadan Hede, at den ikke ændsede det velmente Raad, men blev ved at skjærpe, indtil den tro Elskerinde lettede, fløi lige imod den og syntes at ville støde den ned af Grenen. Vakt ved det varslende Vingeslag, lettede den Gamle sig til Flugt. Men min Bøsse var hævet, og den mægtige Fugl styrtede hovedkulds ned paa Myren. Dødskampen var let; den flagsede kun et Par Gange med Vingerne.

Per sprang til og tog Fuglen op, og der gik en Forbauselsens Skygning over hans Ansigt, som dog snart afløstes af et fornøiet, beundrende Grin. Han rystede paa Hovedet og sagde:

„Neigu havde jeg ikke troet det, om saa Kaptein selv havde sagt det; for dette er den Rette. Jeg kjender ham paa Næbbet: saa gult og krumt og digert et Næb har ingen anden Tiur i Marken. Se, hvor grøn han er i Brystet; det skinner mest af ham. Og saa tung og svær han er!" vedblev Per, idet han under næsten barnagtige Glædesudbrud veiede Fuglen i Haanden. „Jeg tror ikke jeg lyver stort, naar jeg siger han veier tredive Mærker. Det var Skud! Nei, Kapteinen han vil da blive glad! Ho, ho, herover!" skreg han, saa det rungende gjentoges af Aasernes Ekko. Kapteinen viste sig snart paa Myren, fulgt af Gutten, som var stødt til ham med Hundene. De bar hver en Tiur. Per løftede triumferende vort Bytte i Veiret og raabte paa langt Hold:

„Det er Gamle-Suggen, Kaptein!"

„Hvad siger Du Karl?" raabte denne, og kom med ilende Skridt. „Er det den Gamle? Det er et ordentligt Stykke Arbeide,

som fortjener en Dotsup. Vivant alle Fugle-Republikker, Pereant Suverænerne!" udraabte han, da han havde faaet Flasken og Sølvstobet frem af Jagttasken, og drak os til.

„Var det ikke det jeg sagde, at han blev glad Kapteinen?" sagde Per grinende og smaaleende, idet han blinkede med Øinene og tog sig en eftertrykkelig Taar af Bægeret, der raktes ham. „Nu blir der anden Moro paa Legen, siden vi er kvit den Helvedesbrand."

Da vi havde udvexlet Beretningerne om vore Hændelser, bleve Hundene slupne. Jagtskriget fyldte Skoven. Der var strax Fod, og inden kort gik det afsted i fuld, skurende Los. Ekko gjentog Glammet mangedobbelt mellem Aaserne, og Hjertet svulmede af Lyst ved Lyden af den klingende Jagt i den solblanke Morgenstund.

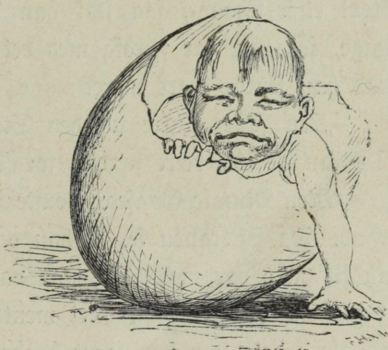
Mumle Gaaseæg.

Der var en Gang fem Kjærringer, som gik paa en Ager og skar; alle vare de barnløse, og alle ønskede, de skulde have sig et Barn. Ret som det var, fik de se et urimeligt stort Gaaseæg, mest saa stort som et Mandehoved. „Jeg saa det først," sagde den Ene. „Jeg saa det ligesaa tidlig som Du," skreg den Anden. „Jagu vil jeg ha det,

for jeg var den Første, som saa det," svor den Tredje. Saaledes drev de paa og blev saa usams om Ægget, at de næsten vilde i Luggen paa hverandre. Men saa blev de forligte om, at de skulde eie det sammen alle Fem, og saa skulde de lægge sig paa det, som Gaasen gjør, og klække ud Gaasungen. Den Første blev liggende i otte Dage og rugede og ladede sig og gjorde Ingenting; imens maatte de Andre træle for Føden baade til sig og hende. Det begyndte en af dem at give hende Fantord for.

„Du kom ikke ud af Ægget, før Du kunde pibe, Du heller," sagde hun, som laa og rugede; „men dette tror jeg der snarere bliver Folk af, for jeg tykker det mumler: „Sild og Vælling og Grød og Mælk," indi det alt i Et," sagde hun; „nu kan Du ligge i otte Dage, saa skal vi byttes til at slæbe Føden i Dig." — Da den Femte ogsaa havde ligget i otte Dage, hørte hun skjellig der var en Unge inde i Ægget, som skreg paa „Sild og Vælling og Grød og Mælk," og saa pikkede hun Hul paa det; men istedenfor en Gaasunge kom der ud en Folkeunge, og græsselig styg var den, med stort Hoved og liden Skrot, og det Første den skreg paa, da den kom ud, var „Sild og Vælling og Grød og Mælk." Saa kaldte de den Mumle Gaasegg.

Saa styg som den var, saa var de endda glade i den i Førstningen; men det varede ikke længe, før den blev saa graadig, at den aad op al den Mad de havde. Naar de kogte et Vællingfad eller en Grødgryde, som de tænkte de skulde have nok af alle Sex, saa hvælvede

den det i sig Altsammen. Saa vilde de ikke have den længer. „Jeg har ikke kjendt mig mæt noget Maal, siden denne Byttingen krøb ud af Æggeskallet," sagde En af dem, og da Mumle Gaaseæg hørte, at de Andre samstemte i dette, sagde han, han kunde gjerne reise sin Vei; „trængte ikke de til ham, saa trængte ikke han til dem," og dermed strøg han af Gaarde. Langt om længe kom han til en Bondegaard, som laa i et Stenlænde, og spurgte efter Tjeneste; der trængte de til en Arbeidskarl, og Kallen satte ham til at sanke Sten af Ageren. Ja, Mumle Gaaseæg hentede Sten af Ageren og tog dem saa store, at der var mange Hestelæs i dem, og enten det var Stort eller Smaat, saa stak han det i Lommen sin. Det var ikke længe, før han var færdig med det Arbeidet, og saa vilde han vide, hvad han skulde gjøre mere.

„Du faar plukke ud den Stenen af Ageren," sagde Manden, „Du kan da ikke være færdig, for Du tager fat, ved jeg."

Men Mumle Gaaseæg tømte Lommerne sine, og kastede Stenen i Hob. Da fik Kallen se, at han var færdig med Arbeidet, og skjønte han fik være var med ham, som var saa stærk. Han fik komme ind og faa Mad, sagde han. Det mente Mumle Gaaseæg ogsaa, og han aad alene det, som var laget baade til Husbondsfolk og Tjenere, og endda var han ikke halvmæt.

Det var Karl til Arbeidsmand, men det var farlig Karl til at æde ogsaa, for der var ingen Bund i ham, mente Gaardmanden. „Slig en Arbeidsmand kunde æde en stakkars Bonde fra Gaard og Grund, før En vidste Ordet af det," sagde han. Han havde ikke mere Arbeide til ham; det var bedst han gik til Kongsgaarden.

Mumle Gaaseæg strøg til Kongen og fik Tjeneste strax; i Kongsgaarden var der nok med Mad og Arbeide. Han skulde da være Visergut og hjælpe Jenterne at bære Ved og Vand og gjøre andet Smaaarbeide. Saa spurgte han, hvad han skulde gjøre først.

„Han fik tage sig til at knærte sund lidt Ved saalænge,“ sagde de. Ja, Mumle Gaaseæg til at knærte og hugge, saa Fliserne spragede omkring ham; det varede ikke længe, før han havde hugget op Alt som var der, baade af Vedfang og Tømmer, baade Sagstokke og Emningsved, og da han var færdig med det, kom han og spurgte, hvad han skulde gjøre nu.

„Du kan hugge fra Dig Veden nu,“ sagde de.

„Der er ikke mer at hugge af,“ sagde Mumle Gaaseæg.

Det var umuligt, mente Gaardsfuten, og saa ud i Skaalen. Men jo, Mumle Gaaseæg havde hugget op Alt; der var blevet Ved baade af Sagstokker og Langtømmer. Dette var harmeligt, syntes han, og saa sagde han, han ikke skulde faa smage Mad, før han havde været tilskovs og hugget ligesaa meget Tømmer, som det han havde fliset op til Ved.

Mumle Gaaseæg drog til Smedien og fik Smeden til at hjælpe sig at lage Ox af femten Vaager Jern, saa foer han til Tømmerskogen og tog til at snauhugge; der strøg med baade Bjelkegraner og Mastefurer, Alt som han fandt baade paa Kongens Teig og paa Grandeteigen; han hverken kvistede eller toppede, saa det blev liggende som efter et Vindfald. Saa lagde han et dugeligt Læs paa Slæden og satte alle Hestene for; men de kom ikke af Flækken med det Læsset, og da han tog dem i Hovedet og vilde faa det paa Glid, drog han Hovederne af; saa væltede han Hestene ud af Skjækerne op i Marken og trak Læsset frem alene.

Da han kom frem til Kongsgaarden, stod Kongen og Tømmerfuten hans i Svalen og skulde tage imod ham, for det han havde faret saa ilde med Skogen, — Tømmerfuten havde været borti der og seet paa det. Men da Mumle Gaaseæg kom dragende hjem med halve Tømmerskogen, blev Kongen baade arg og ræd, og saa tænkte han, han fik vel fare varlig med ham, siden han var saa stærk.

„Det var aavelag til Arbeidsmand," sagde Kongen, „men hvor meget æder Du om Gangen?" sagde han, „for nu er Du vel sulten?"

Naar han skulde have en dugelig Grød gik der med tolv Tønder Mel, sagde Mumle Gaasegg; men naar han havde faaet den tillivs, kunde han trøite en Stund ogsaa.

Det tog Tid at faa kogt slig en Grød og imens skulde han drage ind lidt Ved til Kokken. Han lagde hele Vedhoben paa en Slæde, men da han skulde gjennem Døren med den, var han uvorren igjen. Huset kom saa rent af Lage, at det gav sig i alle Laft, og saa nær var det, at han havde draget hele Kongsgaarden overende. Da det led til, at Maden var færdig, sendte de ham ud at raabe ind Folkene af Marken. Han raabte, saa det svarede i alle Berg og Aaser, men de kom ikke fort nok til ham; saa blev han usams med dem og slog ihjel Tolv.

„Han slog ihjel tolv," sagde Kongen, „og han æder for mange Gange tolv, men hvormange arbeider Du for?"

„Det er for mange Gange tolv, det og," sagde Mumle.

Da han havde faaet Mad, skulde han paa Laaven og træske; saa tog han undaf Mønsaasen og gjorde Slagvol af, og da Taget vilde til at falde ned af dette, tog han en stor Bjælkegran, saa kvistet som den var, og satte til Mønsaas, og saa træskede han Lo og Halm og Hø om hverandre. Det gik paa Skade, for Kornet og Agnerne føg omkring isammen, og det stod som en Sky over hele Kongsgaarden.

Da han næsten havde gjort fra sig Træskningen, kom der Fjender i Landet, saa det skulde blive Krig. Saa sagde Kongen til ham, han fik tage Folk med sig, reise i Veien og tage imod Fjenden og krige, for han tænkte de slog ham vel ihjel. Nei, Folk vilde han ikke have skulde sundslaaes, han vilde slaaes alene, han, sagde Mumle Gaasegg.

Desbedre er det, des før bliver jeg kvit ham, tænkte Kongen. Men en dygtig Klubbe maatte han have.

De sendte Bud til Smeden; han smedede en paa fem Vaager. Den kunde være brav til at knække Nødder med, sagde Mumle Gaaseæg. Saa smedede han en paa femten Vaager; den kunde være god til at plugge Sko med, sagde han. Ja, større kunde Smeden ikke smede den med sine Folk. Saa lagde han til Smedien selv, Mumle Gaaseæg, og lagede en Klubbe paaa femten Skippund, og den maatte der hundrede Mand til at vende paa Ambolten. Den syntes Mumle Gaaseæg kunde gjøre det til Nød. Saa maatte han have en Nisteskræppe; den gjorde de af femten Oxehuder og stoppede den fuld af Mad, og saa laffede han ned af Bakken med Skræppen paa Ryggen og Klubben paa Nakken.

Da han kom saa langt, at Krigsfolkene fik se ham, sendte de ud En, som spurgte, om han vilde tage imod dem.

„Vi, bare, til jeg faar ædt," sagde Mumle Gaaseæg og slængte sig i Bakken og satte sig til at æde bag den store Madskræppen.

Men de kunde ikke bie, de gav sig til at skyde paa ham strax, saa det baade regnede og haglede med Riflekugler.

„Denne Krækebæren mæter jeg ikke," sagde Mumle Gaaseæg, og satte paa at æde endda mere; der bed hverken Bly eller Jern paa ham, og Madskræppen stod foran og tog af for Kuglerne som en hel Vold.

Saa tog de paa at kaste Bomber og skyde med Kanoner. Han gren lidt for hver Tryk han fik.

„Aa, det nauer ikke," sagde han. Men saa fik han en Bombe i Vrangstruben.

„Tvi!" sagde han, og spyttede den ud igjen, og saa kom der en Lænkekugle og gjorde Vei i Smøræsken, og en anden tog Madbiden bort mellem Fingrene paa ham.

Da blev han arg, reiste sig, tog Storklubben og slog i Marken og spurgte, om de vilde tage Maden af Munden paa ham med

Blaabæren, som de blæste ud af de grove Pusterørene. Han slog nogle Slag til, saa det ramlede i Berg og Aaser, og Fjenden sprat tilveirs som Agner, og saa var det ude med den Krigen.

Da han kom hjem igjen og vilde have mere Arbeide, blev Kongen rent ilde ved, for nu tænkte han, han skulde have været kvit ham. Han vidste ingen anden Raad end at sende ham til Helvede.

„Du faar fare til Gamle-Erik og kræve Landskylden," sagde han. Mumle Gaaseæg af Gaarde med Skræppen paa Ryggen og Klubben paa Nakken; han var ikke længe om Veien, men da han kom frem, var Gamle-Erik paa Overhøring. Der var ingen Anden hjemme end Mor hans og hun sagde, hun havde aldrig hørt Tale om nogen Landskyld, han fik komme igjen en anden Gang.

„Ja, kom til mig i Morgen," sagde han, det mente han skulde blive Løgn; var han kommen did, fik han blive der, og Landskylden skulde han have med, han havde Tid at vente. Men da han havde ædt op Nisten sin, blev Tiden lang for ham, og saa krævede han Landskylden af Gamlemor igjen, og sagde, nu skulde hun betale den.

„Nei, det gjorde hun ikke; det stod fast som Gamlefuren," sagde hun, og den stod udenfor Porten til Helvede, og var saa stor, at femten Mand knapt kunde favne om den. Men Mumle foer op i Toppen paa den og snoede og vred den som en Vidjekvist, og spurgte om hun ikke vilde svare Landskylden nu.

Jo, saa torde hun ikke Andet, og fandt i Hob saamange Skillinger, som han troede sig til at bære i Storskræppen. Nu foer han paa Hjemveien med Landskylden, og strax han var reist, kom Gamle-Erik hjem. Da han hørte det, at Mumle havde strøget af Gaarde med Storskræppen fuld af Penge, dængte han først Mor sin og satte saa efter ham og skulde tage ham paa Spranget. Og han kom ind paa ham ogsaa, for han rendte tomrebs og vingede iblandt, og Mumle maatte holde sig til Marken med den tunge Skræppen; men da Gamle-

Erik var i Hælene paa ham, tog han paa at hoppe og springe det bedste han orkede, og da holdt han Klubben bag for at værge sig mod ham, — saa gik det: — Mumle holdt i Skaftet og Gamle-Erik kavede efter Klubben, til de kom til en dyb Dal; der sprang Mumle fra den ene Bergtoppen over paa den anden, og Gamle-Erik var saa hed til at sætte efter, at han rendte lige imod Klubben, faldt ned i Dalen og brød af den ene Foden sin — der laa han.

„Der har Du Landskylden," sagde Mumle Gaaseæg, da han kom til Kongsgaarden og slængte Pengeskræppen til Kongen, saa det dragede i Svalen.

Kongen takkede og laat vel, og lovede ham baade god Løn og Hjempas, om han vilde have det; men Mumle vilde bare have mere Arbeide.

„Hvad skal jeg gjøre nu?" sagde han. Jo, da Kongen fik tænkt sig om, sagde han, at han fik reise til Bergtroldet, som havde taget Bedstefarssværdet hans, paa det Slottet han havde ved Søen, did Ingen torde komme.

Mumle fik med sig nogle Nistelæs i Storskræppen og foer i Veien igjen, og han gik baade langt og længe over Skog og Fjeld og vilde Heier til han kom til nogle store Berg, der Troldet skulde være, som havde taget Bedstefarssværdet til Kongen.

Men Troldet var ikke under bar Himmel, og Berget var lukket, saa Mumle ikke var Karl for at komme ind.

Saa gav han sig i Følge med nogle Bergbrydere, som holdt til paa en Fjeldgaard, og laa og brød Sten oppe i disse Bergene. Slig Hjælp havde de aldrig havt, for han brød og slog i Fjeldet, saa Berget revnede og Storstenen væltede udover som Hus; men da han skulde hvile til Middag og tage paa det ene Madlæsset, saa var det opædt altsammen.

„Jeg pleier have god Madhug selv," sagde Mumle, „men den,

som har været her, er værre til at æde, for han har ædt Benene ogsaa," sagde han.

Saa gik det den første Dagen, og det gik ikke bedre den anden. Den tredie Dagen lagde han i Veien og skulde bryde Berg igjen, og tog med det tredie Madlæsset, men da lagde han sig bag det, ligesom han sov.

Ret som det var, kom der ud af Berget et Trold med syv Hoveder og gav sig til at smatte og æde paa Maden hans.

„Nu er det laget til, nu skal jeg æde," sagde Troldet.

„Det skal vi knabbes om," sagde Mumle og slog med Klubben, saa Hovederne trillede af det.

Saa gik han ind i Berget, som Troldet havde kommet ud af, og derinde stod der en Hest og aad af en Tønde med gloende Ildmørje, og bag den stod der en Havretønde.

„Hvorfor æder Du ikke af Havretønden?" sagde Mumle Gaaseæg.

„Fordi jeg ikke er god for at snu mig," sagde Hesten.

„Jeg skal nok snu Dig," sagde Mumle.

„Slid heller af mig Hovedet," sagde Hesten.

Saa gjorde han det, og da blev Hesten til en vakker Karl. Han sagde, han var bergtagen og omskabt til en Hest af Troldet, og han hjalp ham til at finde Sværdet, som Troldet havde gjemt paa Sengebunden, og oppi Sengen laa Gamlemor til Troldet og snorksov.

Hjem igjen foer de tilvands, og da de vare komne udpaa, kom Gamlekjærringen efter; hun kunde ikke naa dem, saa gav hun sig til at drikke, og hun drak saa det minkede og Vandet faldt; men Havet raadede hun ikke med at drikke op, saa sprak hun.

Da de kom til Lands, sendte Mumle Gaaseæg Bud, at Kongen skulde hente Sværdet. Han sendte fire Heste, nei de ruggede det ikke, han sendte otte, og han sendte tolv, men Sværdet blev der det var,

de orkede ikke at flytte det af Flækken. Men Mumle Gaaseæg tog det alene og bar det frem.

Kongen troede ikke sine Øine, da han saa Mumle igjen, men han laat vel og lovede baade Guld og grønne Skove; og da Mumle vilde have mere Arbeide, sagde han, han fik reise ud til Troldslottet han havde, det som Ingen torde være paa, og der fik han ligge, til han havde bygget Bro over Sundet, saa Folk kunde komme frem did; var han god for det, skulde han lønne ham vel, ja gjerne give ham Datter sin, sagde han.

Ja, det skulde han være god for, mente Mumle Gaaseæg.

Der var aldrig Nogen kommen fra det med Livet; de, som kom saa langt, at de kom frem, laa der baade dræbte og plukkede saa smaa som Gryn og Kongen tænkte, han aldrig skulde se ham mere, naar han fik ham did.

Men Mumle lagde i Veien; han tog med sig Nisteskræppen og en passelig vrang og vreden Furekubbe, en Tælgeøx, en Blei og nogle Fedvedstikker og den vesle Lægdsgutten i Kongsgaarden.

Da han kom til Sundet, gik Elven fuld af Is og var saa strid som en Fos, men han satte Benene fast i Bunden og vadede frem, saa han kom over tilsidst.

Da han havde varmet sig og madstelt sig, vilde han sove, men det varede ikke længe, før der blev slig Brag og Larm, som de skulde vendt op og ned paa hele Slottet. Døren foer op paa vid Væg, og han saa ikke Andet end en gabende Kjæft fra Tærskelen op til Dørbjælken.

„Der har Du en Jafs, smag paa den!“ sagde Mumle og kastede Lægdsgutten i Gabet. „Lad mig saa se, hvad Du er for En, kanske det er kjends Folk?“

Det var det; for det var Gamle-Erik, som var ude. De tog til at spille Kort, han vilde vel prøve at tjene igjen Noget af den

Landskylden, Mumle havde truet af Mor hans, da han gik paa Krav for Kongen; men hvorledes det gik, saa var Mumle den som vandt, for han satte Kors paa de bedste Kortene, og da han havde vundet af ham alt det han havde paa sig, maatte Gamle-Erik give Mumle af det Guldet og Sølvet, som var paa Slottet.

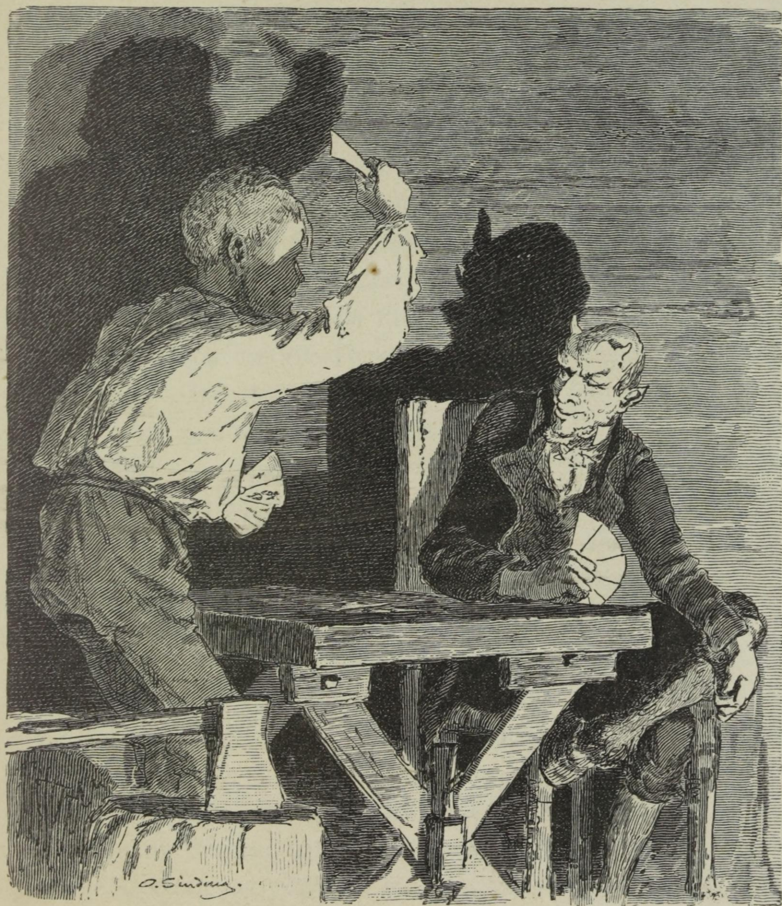
Ret som det var, gik Varmen ud for dem, saa de ikke kunde skjelne Kortene fra hverandre.

„Nu faar vi hugge Ved," sagde Mumle, og hug Tælgeøxen i Furekubben og drev Bleien ind; men Briompeisen var vrang og vilde ikke kløvne strax, endda Mumle bændte og brød med Øxen. „De siger, at Du skal være stærk," sagde han til Gamle-Erik; „spyt i Næven, hug Kløerne i, bænd og bryd, og lad mig se, hvad Du duer til," sagde han.

Erik gjorde saa og foer i Sprækken med begge Næverne og brød alt han orkede, men med det samme slog Mumle Gaaseæg Bleien ud, saa sad Gamle-Erik i Klemmen; siden prøvede han Øxhammeren paa Ryggen hans. Gamle-Erik bad baade tyndt og vakkert, at han skulde slippe løs, men det Øre vilde Mumle Gaaseæg ikke høre paa, før han lovede, at han aldrig skulde komme did og gjøre Ufred mere; og saa maatte han love, at han skulde bygge Bro over Sundet, saa Folk kunde fare over til alle Aarsens Tider, og den skulde være færdig, naar Isen var gaaet.

„Det var haardt," sagde Gamle-Erik, men der var ingen anden Raad; vilde han løs, maatte han love det; men han tingede paa, at han skulde have den første Sjælen, som foer over Broen; den skulde være Sundtolden.

Den skulde han have, sagde Mumle. Saa slap han løs og foer hjem igjen. Men Mumle Gaaseæg lagde sig til at sove paa det, og han sov til langt ud paa Dagen.

O. Sinding.

Da Kongen kom og skulde se, om han var hakket eller om de bare havde smaaplukket ham, maatte han vade i Penge, før han kom frem til Sengen; de laa i Dynger og Sække til langt op paa Væggen, og i Sengen laa Mumle og snorksov.

„Gud hjælpe baade mig og min Datter,“ sagde han, da han skjønte, Mumle var lys levende. Jo, Alting var godt og vel gjort, det kunde Ingen nægte, men det var ikke værdt at tale om Bryllup, før Broen var færdig, sagde han.

En Dag da saa stod Broen der fuld færdig, og Gamle-Erik stod paa den, og skulde tage Tolden, han havde tinget paa.

Mumle Gaaseæg vilde have Kongen med sig og prøve Broen, men det havde han ingen Hug til. Saa satte han sig selv op paa en Hest og slængte den fede Kongsgaardsbudeien op paa Sadelknappen foran sig, — hun saa mest ud som en diger Furekubbe — og saa red han over, saa det dundrede i Broen.

„Hvor er Sundtolden? Hvor har Du Sjælen?“ skreg Gamle-Erik.

„Hun sidder inde i denne Furekubben; vil Du have den, faar Du spytte i Næven og tage den,“ sagde Mumle Gaaseæg.

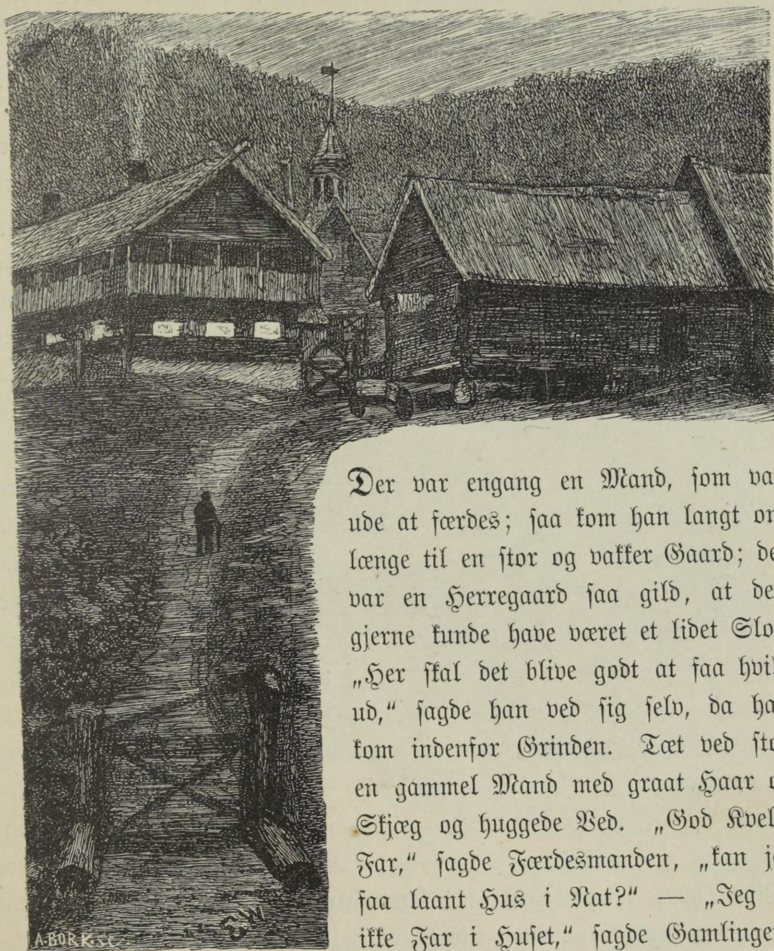
„Nei helles Tak; — tager ikke hun mig, tager ikke jeg hende,“ sagde Gamle-Erik; „een Klemme har Du faaet mig i, Du skal ikke faa mig i en til,“ sagde han, og dermed fløi han lige hjem til Gamlemor sin, og siden har han hverken været hørt eller spurgt der.

Men Mumle Gaaseæg foer hjem til Kongsgaarden og vilde have Lønnen, Kongen havde lovet ham, og da Kongen vred sig for at give ham den, og vilde gaa fra det han havde lovet, sagde Mumle det var bedst, han lagede sig en dygtig Nisteskræppe, saa vilde han selv tage Løn. Ja, det gjorde Kongen, og da den var istand, tog

Mumle Kongen ud paa Traakken, og gav ham en ordentlig Tryk, saa han foer tilveirs. Nisteskræppen kastede han efter ham, for at han ikke skulde være madløs, og er han ikke kommen ned igjen, saa svæver han mellem Himmel og Jord med Madskræppen sin den Dag i Dag.

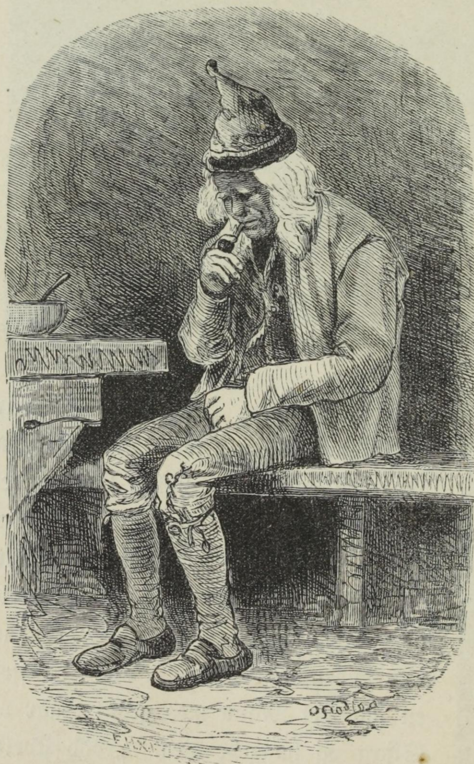

Den syvende Fa'r i Huset.

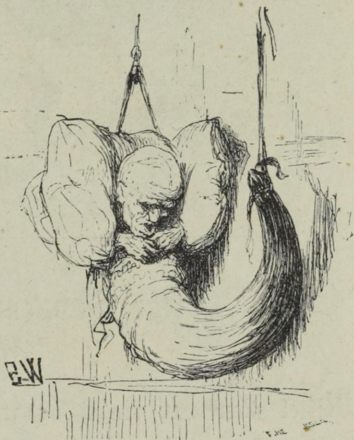
Der var engang en Mand, som var ude at færdes; saa kom han langt om længe til en stor og vakker Gaard; det var en Herregaard saa gild, at den gjerne kunde have været et lidet Slot. „Her skal det blive godt at faa hvile ud," sagde han ved sig selv, da han kom indenfor Grinden. Tæt ved stod en gammel Mand med graat Haar og Skjæg og huggede Ved. „God Kveld, Far," sagde Færdesmanden, „kan jeg faa laant Hus i Nat?" — „Jeg er ikke Far i Huset," sagde Gamlingen; „gaa ind i Kjøkkenet og snak til Far min!" Færdesmanden gik ind i Kjøkkenet; der traf han en Mand, som var endnu ældre, og han

laa paa Knæ foran Skorstenen og blæste paa Varmen. „God Kveld, Far, faar jeg laant Hus i Nat?" sagde Færdesmanden. „Jeg er ikke Far i Huset," sagde den Gamle; „men gaa ind og snak til Far min; han sidder ved Bordet i Stuen." Saa gik Færdesmanden ind i Stuen og snakkede til den, som sad ved Bordet; han var endda meget ældre end begge de andre To, og han sad og hakkede Tænder, rystede og skalv og læste i en stor Bog, næsten som et lidet Barn. „God Kveld, Far, vil I laane mig Hus i Nat?" sagde Manden. „Jeg er ikke Far i Huset; men snak til Far min, han som sidder i Bænken," sagde Manden, som sad ved Bordet og hakkede Tænder og rystede og skalv. Saa gik Færdesmanden til den, som sad i Bænken, og han holdt paa og skulde faa sig en

Pibe Tobak; men han var saa sammenkrøben og rystede saaledes paa Hænderne, at han næsten ikke kunde holde paa Piben. „God Kveld, Far," sagde Færdesmanden igjen. „Kan jeg faa laant Hus i Nat?" — „Jeg er ikke Far i Huset," svarede den gamle, sammenkrøbne Kallen;

„men snak til Far min, som ligger i Sengen.“ Færdesmanden gik til Sengen, og der laa en gammel, gammel Kall, som det ikke var noget andet Levende at se paa end et Par store Oine. „God Kveld, Far, kan jeg faa laant Hus i Nat?“ sagde Færdesmanden. „Jeg er ikke Far i Huset; men snak til Far min, som ligger i Vuggen,“ sagde Kallen med de store Oinene. Ja, Færdesmanden gik til Vuggen; der laa en ældgammel Kall, saa sammenkrøben, at han ikke var større end et Spædbarn, og han kunde ikke skjønne at der var Liv, paa Andet end at det laat i Halsen paa ham iblandt. „God Kveld, Far, kan jeg faa laant Hus i Nat,“ sagde Manden. Det varede længe, før han fik Svar, og endda længer, før Kallen blev færdig med det; han sagde, han som de Andre, at han var ikke Far i Huset; „men snak til Far min, han hænger i Hornet paa Væggen.“ Færdesmanden glante op over Væggene, og tilsidst fik han Oie paa Hornet ogsaa; men da han saa efter ham, som hang i det, var han ikke anderledes at se end et Fal, som havde Lignelse af et Menneske-

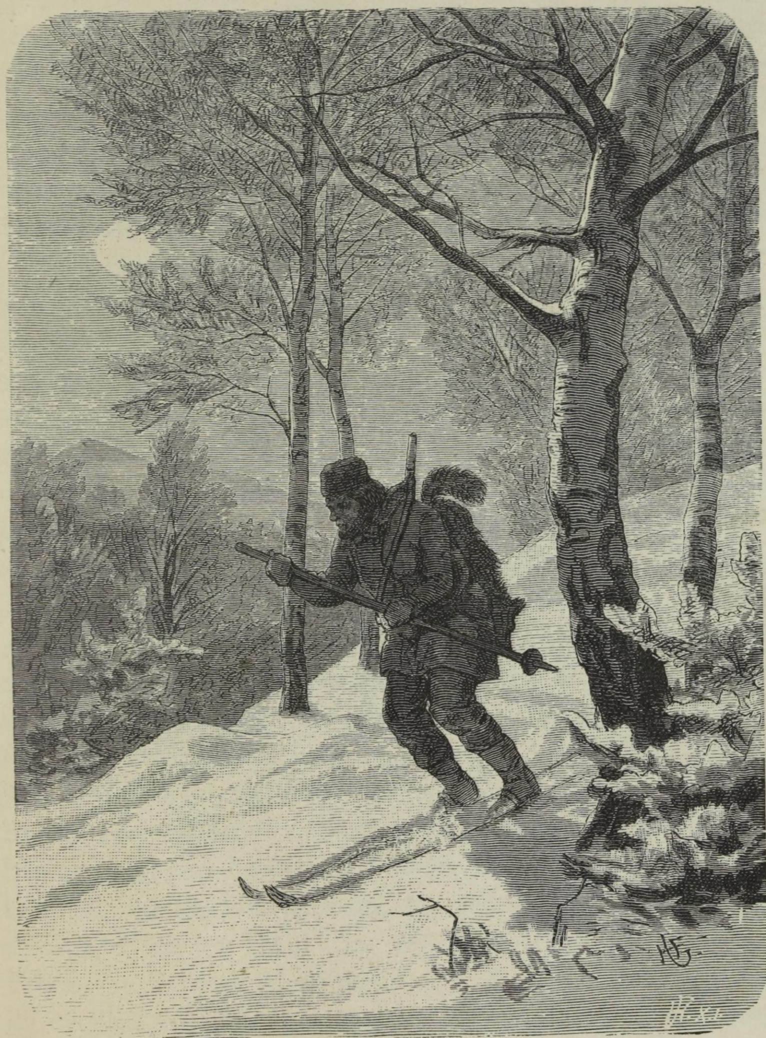

ansigt. Da blev han saa fælen, at han skreg høit: „God Kveld, Far! vil I laane mig Hus i Nat?“ Det peb oppe i Hornet som en liden Talgtit, og det var ikke mere end som saa, at han kunde skjønne, det skulde være det Samme som: „Ja, Barnet mit!“ Og nu kom der ind et Bord, som var dækket med de kosteligste Retter og med Ol og med Brændevin, og da han havde spist og drukket, kom der ind en god Seng med Renkalvsfelder, og Færdesmanden var nok saa glad, fordi han langt om længe havde truffet den rette Far i Huset.

Berthe Tuppenhaugs Fortællinger.

Mikkel Ræv var ringet og skudt; hans Gravøl blev drukket hos Lensmanden og feiret med en Polskpas om Aftenen. I Betragtning af Dagens Møie, den høstede Hæder og de tre Fjerdinger jeg havde hjem, fik vi Orlov at drage hver til Sit Klokken lidt over Elleve, og Lensmanden tilbød mig ovenikjøbet Hest. Det var et Tilbud al Ære værd, men da Kjøreveien var dobbelt saa lang, foretrak jeg at gaa som jeg var kommen, lige til og paa Ski. Med Rævebælgen og Bossen paa Nakken og Skistaven i Haanden gled jeg afsted. Skiføret var ypperligt: det havde været Solskin om Dagen, og Aftenkulden havde lagt en let Skare paa den dybe Sne; Maanen stod blank paa Himmelen,

og Stjernerne tindrede. Hvad kunde jeg forlange mere? Det gik strygende ud over Bakkerne, hen over Sletterne og gjennem Lundene med de søileranke Birke, hvis Kroner dannede luftige, tindrende Sølvmorskupler, under hvilke Uglerne sad og fortalte rædsomme Historier ud i den stille Nat. Haren skreg Hutetutuhu over Februarkulden og den fæle Uglesnak; Ræven var ude paa forlibte Eventyr, skjændtes med sine Rivaler og udstødte haanende Skrig.

Jeg maatte holde mig paa Siden af Bygdeveien et Stykke; her kom en Finmutkarl i Smalslæde efter mig. Da han af Bøssen og Jagtbyttet jeg bar, kunde se jeg var Jæger, gav han sig i Tale med mig, og sagde at naar jeg skyndte mig ned over til Elven, vilde jeg vist kunne træffe en Graabenflok; for just som han kom op paa Bakkerne ved Sundet, strøg den op efter Isen. Med Tak for Underretningen satte jeg afsted og kom frem paa en Pynt. Et Granholt strakte sig herfra lige ned til Elven og hindrede den frie Udsigt til denne. Ulvene saa jeg ikke. Jeg lod det imidlertid staa til udover; det gik susende i Skyggen af Granholtet, og Orekrattet daskede mig om Ørene; men under den pilsnare Fart var det ikke muligt at skjelne nogen Gjenstand, og før jeg vidste Ordet af det, tørnede jeg voldsomt mod en Stubbe, brækkede den ene Ski og laa paa Hovedet begravet i Sneen. Da jeg skulde reise mig, gjorde det saa ondt i min ene Fod, at jeg næsten ikke kunde træde paa den; jeg maatte kravle om paa Knæerne en Stund og fandt endelig Bøssen igjen under Sneen med begge Piberne fuldstoppede. Næppe havde jeg lagt mig i Baghold nede ved Bredden af Elven, før Ulveflokken kom luntende op ad den; det var fem i Alt. Jeg ventede dem med Jægerens Utaalmodighed; paa fyrretyve Skridt lagde jeg til Øiet og trykkede løs, først det ene Løb, det klikkede, saa det andet, det brændte for; og da Skuddet langt om længe gik af, slog Rendekuglerne i Grantoppene paa den

anden Side af Elven, og Ulvene strøg afsted i fuldt Firsprang med Halen lige ud.

Ærgerlig reiste jeg mig, i Foden smertede det endnu heftigere, og med Bøssen som Støttestav slæbte jeg mig ud paa Elven for at se, hvor jeg egentlig var. Til min Glæde steg en Røgsøile op over Trætoppene paa den anden Side, og jeg saa et Tag mellem Granerne; jeg kjendte mig igjen: det var Tuppenhaug, en Plads under Gaarden hvor jeg hørte hjemme. Med megen Møie kravlede jeg op den bratte, over et Par hundrede Skridt lange Bakke, men havde ogsaa den Tilfredsstillelse at se Skinnet af et dygtigt Baal fra Skorstenen lyse ud gjennem Vinduet. Jeg hinkede frem til Døren, lettede paa Klinken og gik ind som jeg var, aldeles overpuddret af Sne.

„Kors i Jesu Christi Navn, hvem er det da?“ sagde gamle Berthe forskrækket og slap et Spegelaar, hun sad paa Peiskrakken og snittede i.

„God Kveld, bliv ikke bange; Du kjender vel mig, Berthe?“ sagde jeg.

„Aa, er det Studenten, som er saa sent ude; jeg blev rigtig ganske fælen; han er saa hvid af Sne, og det er høgst Nattes,“ svarede gamle Berthe Tuppenhaug og reiste sig. Jeg fortalte mit Uheld og bad hende vække en af Gutungerne og sende ham op til Gaarden efter Hest og Slæde.

„Ja, er det ikke som jeg siger, at Graaben hævner,“ mumlede hun ved sig selv. „De vilde ikke tro det, da de gjorde Mandgard efter den, og han Per brød Benet forrige Aaret; nu kan han se, jogu' den hævner da!“

„Aa, ja,“ sagde hun og gik hen til Sengen i Krogen, hvor Familien laa og snorkede i Kor, „de har nu kjørt Tømmer fra Elven i disse Dage de Nordigaarden, saa det er fremkommeligt over Engene. Vesle-Ola, staa op, Du skal efter Hest til Studenten! Vesle-Ola da!“

„Haa!" sagde Vesle-Ola gjennem Næsen, og kastede paa sig. Han havde et alt for godt Sovehjerte til at lade sig anfægte af saa lidet, og der hengik en hel Evighed med Øiengnidning og Gisp og Gab og forkjerte Spørgsmaal, forinden han fik viklet sig ud af de sammenflokede Masser i Sengen, kom i Buxer og Trøie og ret begreb, hvad det egentlig var han skulde gjøre. Løftet om en Drikkeskilling syntes imidlertid at fremme hans Begrebers Opklaring, og bortmanede selv Frygten for at gaa forbi Birken, som Ole Askerudsbraaten havde hængt sig i. Under Forhandlingerne mellem den hvidhaarede Vesle-Ola og Gamle-Berthe gjorde jeg mig bekjendt med Stuens Inventarium af Væve, Rokke, Kubbestole, Limer, Bøtter og halvfærdige Oxeskaft, med Hønsene paa Vaglen bag Døren, den gamle Musket under Taget, og Slinderne, der sukkede under en Byrde af dampende Strømper, foruden tusende andre Ting, som jeg ikke skal trætte Læseren med at opregne.

Da Gutten endelig var kommen afsted, satte Berthe sig hen paa Skorstenskanten. Hun var helligdagspyntet, det vil sige, hun var iført den Dragt, som var brugelig blandt gamle Folk i hendes Hjembygd Hadeland, hvorfra hun var kommen over, da hun flyttede ind paa Romerike: en blaa Trøie, kantet med vævede Baand, sort foldet Stak, Hue med Skruv og Nakketuffe. Skarpe bevægelige Øine i Forbindelse med skjæve Øienspalter, fremstaaende Kindben, en bred Næse og gulbrun Hudfarve gav Berthes Ansigt et fremmed, østerlandsk, næsten hexeagtigt Udtryk, og det var da heller ikke at undres over; thi hun var den første Signekjærring paa lang Led.

Jeg undrede mig over, at hun endnu var oppe, og spurgte om hun ventede Fremmede, siden hun havde Kisteklæderne paa.

„Nei, det gjør jeg nok ikke," svarede hun, „men jeg skal sige Studenten det, at jeg har været oppe i Ullensogn og maalt en Kjærring for Mosot; og derfra blev jeg hentet til en Unge som havde Svek,

og den Ungen maatte jeg støbe over først; og ret nu for lidt siden kom jeg hjem, endda de kjørte mig lige til Gjæstgiveren."

„Men naar jeg ret betænker det, saa kan Du vist ogsaa gjøre aat for Vred, Berthe?" sagde jeg saa alvorlig som muligt.

„Aa ja, jeg kan nok gjøre aat for Vred; for Siri Nordigaarden hun blev da ikke bra' før jeg kom, endda baade Dokteren og Mor Nedigaarden kulkede med Benet hendes," sagde hun med et fult Træk

om Munden; „og hvis Studenten tror paa det," vedblev hun med et tvivlende Blik, „saa kunde det nok ikke skade at læse i en Taar Brændevin og have paa."

„Læs Du over Brændevinet og kom med det, det vil sikkert gjøre godt," sagde jeg, for muligens at blive indviet i en eller anden af Signekunstens Hemmeligheder. Berthe hentede en undersætsig blaa

Lærke og et Brændevinsglas med Træfod henne i det blommede Skab, skjænkede i Akevitten, satte Glasset ved Siden af sig paa Skorstenen, knappede Snesokken op og hjalp af mig Skoen. Saa begyndte hun at korse og hviske ned i Brændevinet; men da hun selv var temmelig døv, lempede hun ikke sin Stemme efter min Høreevne, og følgelig hørte jeg den hele Formular:

„Jeg red mig en Gang igjennem et Led,
saa fik min sorte Fole Vred;
saa satte jeg Kjød mod Kjød og Blod mod Blod,
saa blev min sorte Fole god."

Nu tabte hendes Stemme sig i en utydelig Hvisken. Enden paa Visen var et gjentaget „tvi!" som udsendtes mod alle Verdens fire Hjørner.

Under Besværgelsens Hede havde hun reist sig; nu satte hun sig igjen paa Skorstenskanten. Den kolde fordampende Spiritus, som hun hældte ud over min hede ophovnede Fod, bragte en behagelig Kjøling.

„Jeg synes alt det hjælper, Berthe," sagde jeg; „men sig mig, hvad var det dog egentlig for Noget Du læste i Brændevinet?"

„Nei, om jeg det tør sige, for han kunde gjerne sladdre paa mig baade til Præsten og til Dokteren," sagde hun med et polisk Grin, som skulde antyde, at hun ikke brydde sig stort om nogen af dem; „og den, som lærte mig det," blev hun ved, „ham maatte jeg love, jeg aldrig skulde lære det til noget kristent Menneske uden mit eget Blod, og det har jeg svoret paa saa styggt, at Gud lade mig aldrig komme til at sværge saa styggt."

„Saa kan det jo ikke nytte at spørge om det, Berthe," sagde jeg; „men det er vel ingen Hemmelighed hvem Du har lært den Kunst af, det var vel en dygtig Signekall?"

„Ja, det kan han tro; det var en rigtig Signekall det: det var han Morbroder Mads i Hurdalen," svarede hun. „Han kunde baade signe og maale og gjøre aat for Vred og Verk, og stemme Blod og støbe og vise igjen, og det var ikke frit for, at han kunde trolde lidt og gjøre Ondt ogsaa. Han har lært mig op. Men saa klog han var, saa kunde han ikke hytte sig selv for Troldskab ligevel."

„Hvorledes det? Blev der troldet paa ham da? Blev han forgjort?" spurgte jeg.

„Nei, det blev han nok ikke," svarede Berthe. „Men der hændte ham Noget, og siden var han rigtig som spyttet paa; ja, han var huldrin i lange Tider. Studenten tror nu vel ikke det er sandt," sagde hun med et forskende Øiekast; „men det var Morbror min, og jeg har hørt han har fortalt det og svoret paa det var sandt, over hundrede Gange."

„Morbror Mads han boede paa Knae i Hurdalen. Han var ofte ude i Fjeldet og hug Ved og Tømmer, og naar han var ude, saa havde han altid for Skik at ligge der ogsaa; han byggede sig en Barhytte, gjorde op en Nying fremmenfor, og der laa han og sov om Natten. En Gang var han saaledes ude i Skogen han og To til: ret som han havde hugget ned en svær Stok og sad og hvilte sig lidt, saa kom der et Garnnøste trillende ned over en flad Berg-helle lige frem til Fødderne hans. Han syntes det var underligt det; ikke torde han tage det op, og det havde nok været godt for ham, om han aldrig havde gjort det heller. Men dermed saae han op, for han vilde se hvor det kom fra. Jo, oppe paa Berget sad en Jomfru og syede, og hun var saa deilig og saa fin, at det skinnede af hende.

„Tag hid det Garnnøstet Du," sagde hun. Ja, han gjorde saa, og han blev staaende der længe og saa paa hende, og han kunde slet ikke blive kjed af at se, saa lækker syntes han hun var. Tilsidst maatte han tage Øxen og til at hugge igjen; og da han havde hugget

en Stund og han saa skottede op, var hun borte. Han tænkte paa dette hele Dagen; han syntes det var rart, og han vidste ikke hvad han skulde mene om det. Men saa om Kvelden da de skulde lægge sig, han og Kammeraterne, vilde han endelig ligge imellem; men det hjalp ikke stort, skal jeg tro; for da det led paa Natten, kom hun og tog ham, og han maatte følge med, enten han vilde eller ikke. Saa kom de ind i Fjeldet, og der var Alting saa gildt, at han aldrig havde seet saa gildt før, og han kunde aldrig fuldt faa sagt hvor gildt det var. Der var han hos hende i tre Døgn. Da det led lidt ud paa den tredje Natten, vaagnede han, og da laa han mellem Kammeraterne sine igjen. De troede han var gaaet hjem efter mere Niste, og det sagde han til dem han havde gjort ogsaa. Men han var ikke rigtig siden; ret som han sad, saa gjorde han nogle Sprang og fløi afsted; han var huldrin, skal jeg sige."

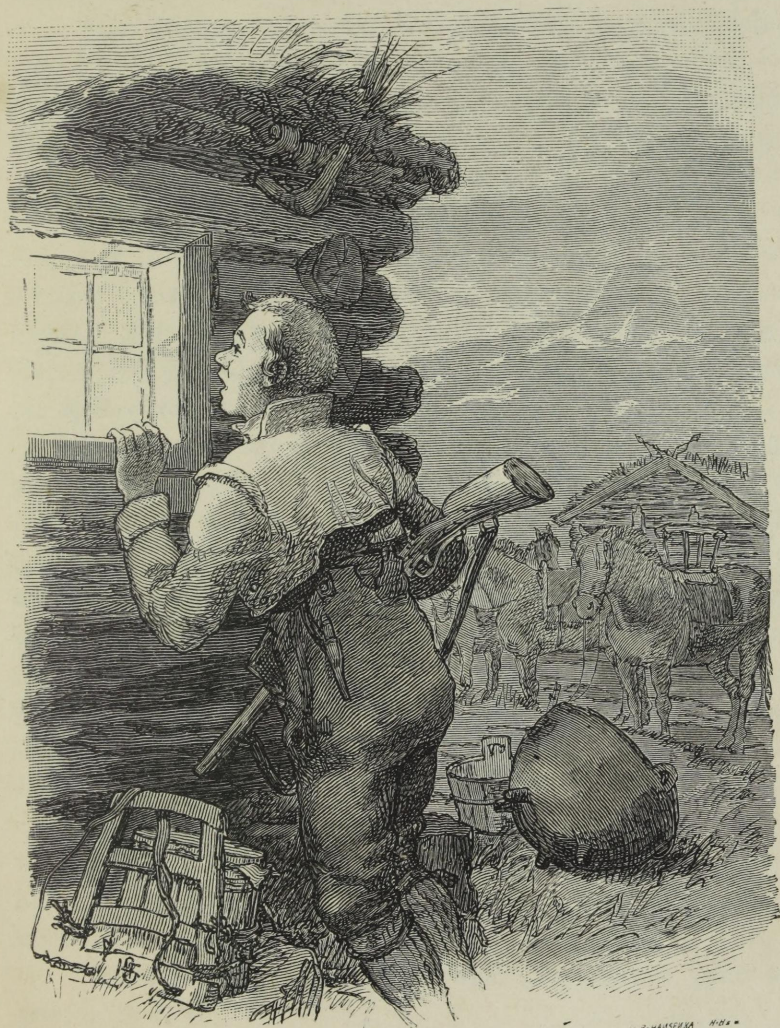
„Men saa var det en god Stund bagefter, han holdt paa at kløve Gjærdefang oppe i Marken. Just som han stod og havde drevet en Blei ind i en Stok, saa der var en Spræk langs efter den, saa kom Kjærringen hans med Middagsmaden til ham, syntes han; det var Rømmegrød, og den som fed var, og den havde hun i et Spand saa blankt, at det skinnede som Sølv. Hun satte sig ned paa Stokken, mens han lagde fra sig Øxen og satte sig paa en Stubbe tæt ved; men i det samme saa han, at hun puttede en lang Korumpe ned i Sprækken. Nu kan En nok vide det, at han ikke rørte Maden; men han sad og lirkede og leede til han fik Bleien ud, saa Stokken kneb til og Rumpen sad i Klemmen, og saa skrev han Jesu Navn paa Spandet. Men da kan det vel hænde hun fik Fødder: hun foer op saa braadt, at Rumpen røg tvert af og blev siddende igjen i Stokken, og borte var hun; han saa ikke hvor det blev af hende. Spandet og Maden det var ikke andet end en Barkeskrukke med noget Komøg i.

Siden torde han næsten aldrig gaa ud i Skogen, for han var ræd hun skulde hævne sig."

„Men en fire fem Aar derefter saa var der blevet en Hest borte for ham, og maatte selv ud at lede. Ret som han gik i Skogen, saa var han inde i en Hytte hos nogle Folk; men han havde ingen Greie paa hvorledes han kom der; paa Gulvet gik en styg Kjærring og stellede, og borte i en Krog sad en Unge, som vel kunde være saa en fire Aar. Kjærringen tog Ølkanden og gik hen til Ungen med: „Gaa nu bort," sagde hun, „og byd Far Din en Drik Øl." Han blev saa forfærdet, at han tog til Benene, og siden har han hverken hørt eller spurgt hende eller Ungen; men rar og suset var han altid." —

„Ja, han maa jo have været en Tulling den Mads Knae, Berthe," sagde jeg, „og nogen duelig Signekall kan han ikke have været, siden han ikke kunde hytte sig bedre. For Resten var det artigt nok med det graa Garnnøstet." Det mente Berthe ogsaa, men slig Signekall som Mads Knae fandtes ikke paa lang Lei. Mens vi sad og pratede om dette, bad jeg Berthe bringe mig Jagttasken, og da jeg havde stoppet mig en Pibe, rakte hun mig en brændende Stikke og begyndte paa en ny Fortælling, som jeg havde hørt hun skulde kjende.

„Det var en Sommer for lang, lang Tid siden, de laa til Sæters med Kreaturerne fra Melbustad oppe paa Halland. Men de havde ikke længe ligget der, før Kreaturene tog til at blive saa urolige, at det var rent umuligt at styre dem. Der var mange Jenter, som prøvede at gjæte, men det blev ikke bedre, før der kom en Fæstepige, og hendes Fæsterøl havde de nylig drukket. Da blev de rolige med Et, og det var ingen Sag at gjæte længer. Hun blev deroppe alene og havde ikke noget andet Liv hos sig end en Hund. Som hun sad i Sæteren en Eftermiddag, tykte hun, at Kjæresten hendes

kom og satte sig hos hende og begyndte at tale om, at nu skulde de til at holde Bryllup. Men hun sad ganske stille og svarede Ingenting; for hun syntes hun blev saa rar af sig. Lidt om lidt kom der flere og flere Folk ind, og de begyndte at dække op Borde med Sølvtøi og Mad, og Brudepiger bar ind Krone og Stads og en gild Brudekjole, som de klædte paa hende, og Kronen satte de paa Hovedet, som de brugte den Gang, og Ringe fik hun paa Fingrene.

Alle de Folkene, som var der, syntes hun ogsaa hun kjendte; det var Gaardkjærringer og det var Jenter, som var Jævningerne hendes. Men Hunden havde nok mærket der var noget Galt paa Færde. Den satte afsted ned til Melbustad, og der knistrede og gjøede den og lod dem ikke have Fred, før de fulgte den tilbage igjen.

Gutten, som var Kjæresten hendes, tog da Riflen sin og gik op over til Sæteren; da han kom paa Volden, saa stod der fuldt af opsadlede Heste rundt omkring. Han listede sig bort og skottede gjennem en Gløtte paa Døren, og saa de sad derinde allesammen. Det var greit at skjønne, at det var Troldskab og Underjordiske, og saa fyrede han af Bøssen over Taget. I det samme fløi Døren op, og det ene graa Garnnøstet større end det andre kom farende ud og surrede om Benene paa ham. Da han kom ind, sad hun der i fuld Brudepynt, og saa nær var det, at der bare manglede en Ring paa Lillefingeren, før hun havde været fuldfærdig.

„Men i Jesu Navn, hvad er her paa Færde?“ spurgte han, da han saa sig om. Alt Sølvtøiet stod paa Bordet endda; men al den deilige Maden var bleven til Mose og Sop og Komøg og Padder og Loppetudser og andet Sligt.

„Hvad betyder alt dette?“ sagde han, „Du sidder jo pyntet her som en Brud?“

„Kan Du spørge om det?“ sagde Jenten. „Du har jo siddet her og talt til mig om Bryllup i hele Eftermiddag.“

„Nei, nu kom jeg," sagde han; „men det maa vel have været Nogen, som har taget paa sig min Lignelse."

Da begyndte hun ogsaa at komme til sig selv igjen; men hun blev ikke ganske rigtig før lang Tid efter, og hun fortalte, at hun syntes grangivelig, at baade han og hele Skyldskabet og Granneskabet havde været der. Han tog hende strax med ned til Bygden, og for at der ikke skulde komme mere Fanteri til hende, holdt de Bryllup med det samme, og mens hun endnu havde paa Brudestadsen til de Underjordiske. Kronen og hele Stadsen blev hængt op paa Melbustad, og den skal være der den Dag i Dag er." —

„Dette har jeg hørt skal være hændt i Valders, Berthe," sagde jeg.

„Nei, dette er hændt saaledes som jeg siger paa Halland," sagde hun, „men da jeg var hjemme, hørte jeg en Valders fortalte Noget, som var hændt der, og det var saa som jeg nu skal fortælle."

„Der var en Jente fra en Gaard oppe i Valders ensteds, som hedte Barbro, og hun laa til Sæters i Fjeldet. En Dag hun sad og stellede, saa hørte hun med Eet det raabte borte i en Haug:

„Kong Haaken, Kong Haaken! —"

„Ja," skreg Kong Haaken, saa det ljomede i alle Haugene.

„Kong Haaken, min Søn, vil Du gifte Dig?" raabte det langt borte i en Haug.

„Ja, det vil jeg," sagde Kong Haaken, „naar jeg kan faa hende Barbro, som gaar og steller borte i Sæteren, saa —"

„Aa ja, det skal nok gaa an," hørte Barbro det sagde, og hun blev saa fælen, at hun ikke vidste hvad hun skulde gjøre af sig.

Ret som det var, saa kom der ind den Ene efter den Anden med Mad og Drikke paa Sølvfade og i Sølvkruse, og med Kjole og Brudestads, med Krone og Søljer, og de gav sig til at dække Bordene,

pynte hende til Brud, og hun syntes hun ikke kunde sætte sig imod det heller.

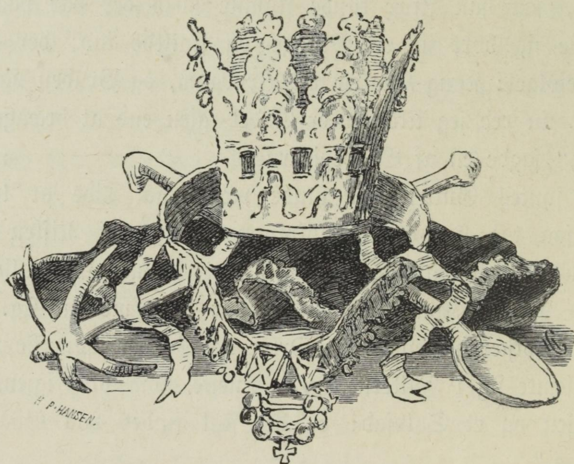
Denne Jenten havde ogsaa en Kjæreste, og han var paa Skytteri i Fjeldet. Men der kom saadan en Angst paa ham, at han syntes han maatte og han skulde til Sæteren igjen. Da han kom frem imod den, stod der saa fuldt af sorte Heste med gammeldags Sadler og Ridegreier, saa han strax kunde skjønne hvad der var paa Færde. Han listede sig bort til en Glugge og skottede ind; der saa han hele Brudefølget: Kong Haaken var Brudgom, og Bruden var pyntet.

„Ja, nu ved jeg ikke der er Andet igjen end at vrænge Oinene paa hende," sagde en af Brudepigerne.

Da syntes Gutten det kunde være paa Tide at lægge sig imellem, saa tog han en Arvesølvknap og lagde i Riflen og skjød Kong Haaken, saa han faldt. Med det samme foer alle Brudefolkene ud og tog Kong Haaken og bar ham mellem sig. Maden blev til Troldkjærringspy og til Orme og Padder, som hoppede bort over og gjemte sig i Hullerne. Det Eneste, som blev igjen, det var Brudestadsen og et Sølvfad, og det skal findes paa Gaarden den Dag i Dag." —

Berthe fortalte endnu mange Historier. Omsider knirkede Sneen under Slæden, og Hesten prustede for Døren. Jeg stak Berthe nogle Skillinger i Haanden for Kur og Pleie, og inden et Kvarters Tid var jeg hjemme. Eddike-Omslag og koldt Vand gjorde Foden snart god; men da Berthe kom op i Kjøkkenet paa Gaarden, og pukkende paa sine Kunster vilde tilegne sig Æren for min hurtige Helbredelse, kunde Børnene ikke holde sig; de skraalede hende i Oret hendes Signevers, som jeg havde lært dem, og spurgte om hun syntes en Taar Brændevin og sligt Sludder kunde hjælpe for Vred. Dette gjorde hende mistroisk; skjønt hun fortalte mig mangen vidunderlig Historie efter den Tid, og uagtet jeg hverken sparede List eller Over-

talelser, saa lykkedes det mig aldrig siden at faa Berthe Tuppenhaug til at lette paa Fligen af det Isisslør, hvormed hun tilhyllede Maalingens, Støbningens, Aatgjøringens og Signekunstens Mysterier.

Smeden som de ikke torde slippe ind i Helvede.

Engang i de Dage, da vor Herre og St. Peder gik og vandrede paa Jorden, kom de til en Smed. Han havde gjort den Kontrakt med Fanden, at han skulde høre ham til om syv Aar, imod at han i den Tid skulde være Mester over alle Mestere i Smedekunst; og den Kontrakt havde baade han og Fanden skrevet Navnet sit under. Derfor havde han ogsaa sat med store Bogstaver over Smedjedøren: „Her bor Mesteren over alle Mestere!“ — Da vor Herre kom og fik se det, gik han ind. „Hvem er Du?“ sagde han til Smeden. „Læs over Døren,“ svarede Smeden; „men kanske Du ikke kan læse Skrift, saa faar Du vente, til der kommer En, som kan hjælpe Dig.“ Før

vor Herre fik svaret ham, kom der en Mand med en Hest, som han bad Smeden sko for sig. „Kunde ikke jeg faa Lov at sko den?" sagde vor Herre. „Du kan prøve," sagde Smeden; „galere kan Du nu ikke faa gjort det, end jeg kan faa det rigtigt igjen." Vor Herre gik da ud og tog det ene Ben af Hesten, lagde det i Smedjeavlen og gjorde Skoen gloende; derpaa hvæsſede han Hager og Græv, neide Sømmene, og saa satte han Benet helt og holdent paa Hesten igjen; da han var færdig med det, tog han af det andet Forben og gjorde lige ens med det; og da han havde sat paa igjen det ogsaa, tog han Bagbenene, først det høire og saa det venstre, lagde dem i Avlen, gjorde Skoene gloende, hvæsſede Hager og Græv og neide Sømmene, og satte saa Benene paa Hesten igjen. Imens stod Smeden og saa paa ham. „Du er ikke saa daarlig Smed endda Du," sagde han. „Synes Du det?" sagde vor Herre.

Lidt efter kom Smedens Moder bort til Smedjen og bad ham komme hjem og spise til Middag; hun var meget gammel, fælt kroget i Ryggen og rynket i Ansigtet, og kunde med Nød og Næppe gaa. „Læg nu Mærke til hvad Du ser," sagde vor Herre; han tog Konen, lagde hende i Smedjeavlen og smedede en ung, deilig Jomfru af hende. „Jeg siger, som jeg har sagt," sagde Smeden, „Du er slet ikke nogen daarlig Smed; der staar over Døren min: Her bor Mesteren over alle Mestere, men endda siger jeg rentud: En lærer saalænge En lever," og dermed gik han frem til Gaarden og spiste Middag.

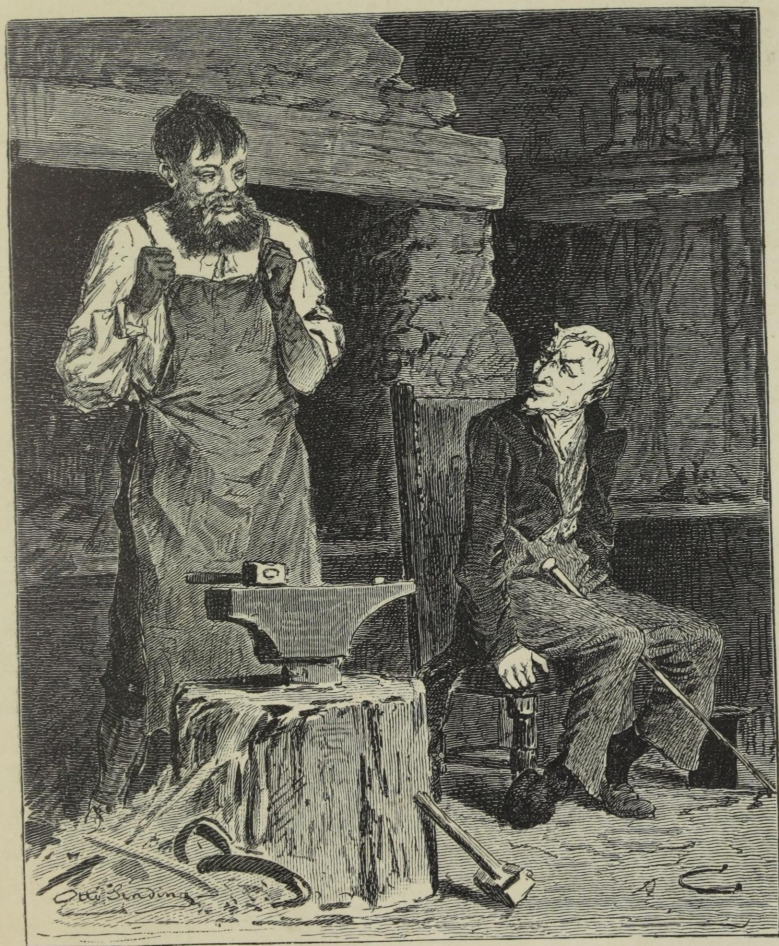
Da han vel var kommen tilbage i Smedjen igjen, kom der en Mand ridende, som vilde have skoet Hesten sin. „Det skal snart være gjort," sagde Smeden, „jeg har nu netop lært en ny Maade at sko paa; den er god at bruge, naar Dagen er kort;" og saa begyndte han at skjære og bryde saalænge, til han fik af alle Hestebenene; „for jeg ved ikke, hvad det skal være til at gaa og pusle med eet og eet," sagde han; Benene lagde han da i Smedjeavlen, saaledes som

han havde seet vor Herre gjorde, lagde dygtig Kul paa og lod Smedrengene drage raskt i Bælgstangen; men saa gik det, som man kunde vente: Benene brændte op, og Smeden maatte betale Hesten. Det syntes han ikke videre om; men i det samme kom en gammel Fattigkjærring gaaende forbi, og saa tænkte han: lykkes ikke det Ene, saa lykkes vel det Andet, tog Kjærringen og lagde hende i Avlen, og alt hun græd og bad for Livet, saa hjalp det ikke; „Du skjønner ikke Dit eget Bedste, saa gammel Du er," sagde Smeden; „nu skal Du blive til en ung Jomfru igjen i et Øieblik, og endda skal jeg ikke tage saameget som en Skilling for Smedningen." Det gik da ikke bedre med Kjærringen, Stakkar, end med Hestebenene. „Det var ilde gjort det," sagde vor Herre. „Aa, der er vel ikke Mange, som spør efter hende," svarede Smeden; „men det er en Skam af Fanden: det er ikke mere end saa, at han holder, hvad der staar skrevet over Døren." — „Ifald Du nu kunde faa tre Ønsker af mig," sagde vor Herre, „hvad vilde Du saa ønske Dig?" — „Prøv mig," svarede Smeden, „saa tør Du faa vide det." — Vor Herre gav ham da de tre Ønsker. „Saa vil jeg først og fremst ønske, at den jeg beder klyve op i det Pæretræet, som staar her ude ved Smedjevæggen, maa blive siddende der, til jeg selv beder ham komme ned igjen," sagde Smeden; „for det andet vil jeg ønske, at den jeg beder sætte sig i Lænestolen, som staar derinde i Værkstedet, maa blive siddende i den, til jeg selv beder ham staa op igjen; og endelig vil jeg ønske, at den jeg beder krybe ind i den Staaltraadpungen, jeg har i Lommen min, maa blive derinde, til jeg selv giver ham Lov at krybe ud igjen." — — „Du ønskede som en daarlig Mand," sagde St. Peder; „først og fremst burde Du have ønsket Dig Guds Naade og Venskab." — „Jeg torde ikke tage saa høit til, jeg," sagde Smeden. Derpaa sagde vor Herre og St. Peder Farvel og gik videre.

Det led, mens det skred, og da Tiden var omme, kom Fanden,

saaledes som det stod i Kontrakten, og skulde hente Smeden. „Er Du færdig nu?“ sagde han, han stak Næsen ind igjennem Smedjedøren. „Aa, jeg skulde saa nødvendig slaaet Hoved paa den Spigeren først,“ svarede Smeden; „kryb Du imens op i Pæretræet og pluk Dig en Pære at gnave paa, Du kan være baade tørst og sulten efter Veien.“ Fanden takkede for godt Tilbud og krøb op i Træet. „Ja, naar jeg nu betænker Alt vel,“ sagde Smeden, „saa faar jeg slet ikke slaaet Hoved paa denne Spigeren i de første fire Aar, for dette er Pokker til Jern saa haardt; ned kan Du ikke komme i den Tid, men Du faar sidde og hvile Dig saalænge.“ Fanden tiggede og bad saa tyndt som en Toskilling, at han maatte faa komme ned igjen, men det hjalp ikke. Tilsidst maatte han da love, at han ikke skulde komme igjen, før de fire Aar vare omme, som Smeden havde sagt. „Ja, saa kan Du komme ned igjen,“ sagde Smeden.

Da nu den Tid var forbi, kom Fanden igjen for at hente Smeden. „Nu er Du vel færdig,“ sagde han, „nu synes jeg, Du kunde have slaaet Hoved paa Spigeren.“ — „Ja, Hoved har jeg sagtens faaet paa den,“ svarede Smeden, „men alligevel kom Du et bitte lidet Gran for tidlig, for Odden har jeg endnu ikke hvæsset; saa haardt Jern har jeg heller aldrig smedet før. Medens jeg slaar Od paa Sømmet, kunde Du sætte Dig i Lænestolen min og hvile Dig, for Du er vel træt, kan jeg tænke.“ — „Tak, som byder,“ sagde Fanden og satte sig i Lænestolen; men aldrig før var han kommen til Hvile, saa sagde Smeden igjen, at naar han betænkte Alt vel, kunde han slet ikke faa hvæsset Odden før om fire Aar. Fanden bad først vakkert om at slippe af Stolen, og siden blev han vred og begyndte at true; men Smeden undskyldte sig det bedste han kunde, og sagde, det var Jernets Skyld, for det var saa Pokkers haardt, og trøstede Fanden med, at han sad saa godt og mageligt i Lænestolen, og at han om fire Aar skulde slippe akkurat paa Minutten.

Der var nu ingen anden Raad; Fanden maatte love, at han ikke skulde hente Smeden, før de fire Aar vare omme; og saa sagde Smeden: „Ja, saa kan Du reise Dig igjen,“ og Fanden afsted det forteste han kunde.

Om fire Aar kom Fanden igjen for at hente Smeden. „Nu er Du sagtens færdig, ved jeg,“ sagde Fanden, han stak Næsen ind gjennem Smedjedøren. „Fix og færdig,“ svarede Smeden, „nu kan vi reise, naar Du vil. Men Du,“ sagde han videre, „der er een Ting, jeg har staaet her længe og tænkt jeg vilde spørge Dig om: er det sandt, hvad de fortælle, at Fanden kan gjøre sig saa liden han vil?“ — „Jagu' er det sandt,“ svarede Fanden. — „Aa, saa kunde Du gjerne gjøre mig den Tjeneste at krybe ind i denne Staaltraadpungen og se efter, om den er hel i Bunden,“ sagde Smeden; „jeg er saa ræd, jeg skal miste Reisepengene mine.“ — „Gjerne det,“ sagde Fanden; han gjorde sig liden, og krøb ind i Pungen. Men aldrig før var Fanden kommen ind i, saa lukkede Smeden igjen Pungen. „Jo den er hel og tæt allesteds,“ sagde Fanden i Pungen. „Ja, det er brav nok, Du siger det,“ svarede Smeden, „men det er bedre at være fore vaer end efter snar; jeg vil lige saa godt sveitse Ledene lidt, bare for Sikkerheds Skyld,“ og dermed lagde han Pungen i Avlen og gjorde den gloende. „Au! au! er Du galen? ved Du ikke, jeg er inde i Pungen da?“ raabte Fanden. „Ja, jeg kan ikke hjælpe Dig,“ sagde Smeden, „de siger for et gammelt Ord: En faar smede, mens Jernet er varmt,“ og saa tog han Storslæggen, lagde Pungen paa Ambolten, og dundrede løs paa den alt hvad han orkede. „Au, au, au!“ skreg Fanden i Pungen; „kjære Vene! lad mig bare slippe ud, skal jeg aldrig komme igjen mere.“ — „Aa ja, nu tror jeg nok Ledene ere taalelig sveitsede,“ sagde Smeden, „saa kan Du komme ud igjen da.“ Dermed lukkede han op Pungen, og Fanden afsted saa fort, at han ikke torde se sig tilbage engang.

Men om nogen Tid faldt det Smeden ind, at han nok havde baaret sig galt ad, da han gjorde sig Uvenner med Fanden; „for skulde jeg nu ikke komme ind i Gudsrige,“ tænkte han, „torde det være Fare for, at jeg kan blive husvild, siden jeg har lagt mig ud med ham, som raader over Helvede.“ Han mente da, det var bedst at forsøge at komme ind, enten i Helvede eller Himmerige, ligesaagodt først som sidst, forat han kunde vide, hvordan han havde det, og saa tog han Slæggen sin paa Nakken og gav sig paa Veien. Da han nu havde gaaet et Stykke, kom han til Korsveien, hvor Veien til Himmerige deler sig fra den, som gaar til Helvede; der naaede han igjen en Skræddersvend, som piltede afsted med Persejernet i Haanden. „God Dag,“ sagde Smeden, „hvor skal Du hen?“ — „Til Himmerige, om jeg kunde komme ind der,“ svarede Skræddderen; „end Du?“ — „Aa, vi faa nok ikke langt Følge vi da,“ svarede Smeden, „jeg har nu tænkt at prøve i Helvede først jeg, for jeg har lidt Kjendskab til Fanden fra før.“ Saa sagde de Farvel og gik hver sin Vei; men Smeden var en stærk, kraftig Mand og gik langt fortere end Skræddderen, og saa varede det ikke længe, før han stod for Porten i Helvede. Han lod Vagten melde sig og sige, at der var En udenfor, som gjerne vilde tale et Ord med Fanden. „Gaa ud og spørg, hvad det er for En,“ sagde Fanden til Vagten, og det gjorde den. „Hils Fanden og sig, at det er Smeden, som havde den Pungen, han ved nok,“ svarede denne, „og bed ham saa vakkert, at jeg maa slippe ind strax, for først har jeg smedet idag lige til Middag, og siden har jeg gaaet lang Vei.“ Da Fanden fik den Besked, befalede han Vagten at laase til alle ni Laasene paa Porten i Helvede, „og sæt endda paa en Hængelaas til,“ sagde Fanden, „for kommer han ind, gjør han Ugreie i hele Helvede.“ — „Der er ingen Bergning at faa her da,“ sagde Smeden ved sig selv, da han fornam, at de stængte Porten bedre til; „saa faar jeg vel prøve i Himmerige;“ og dermed gjorde

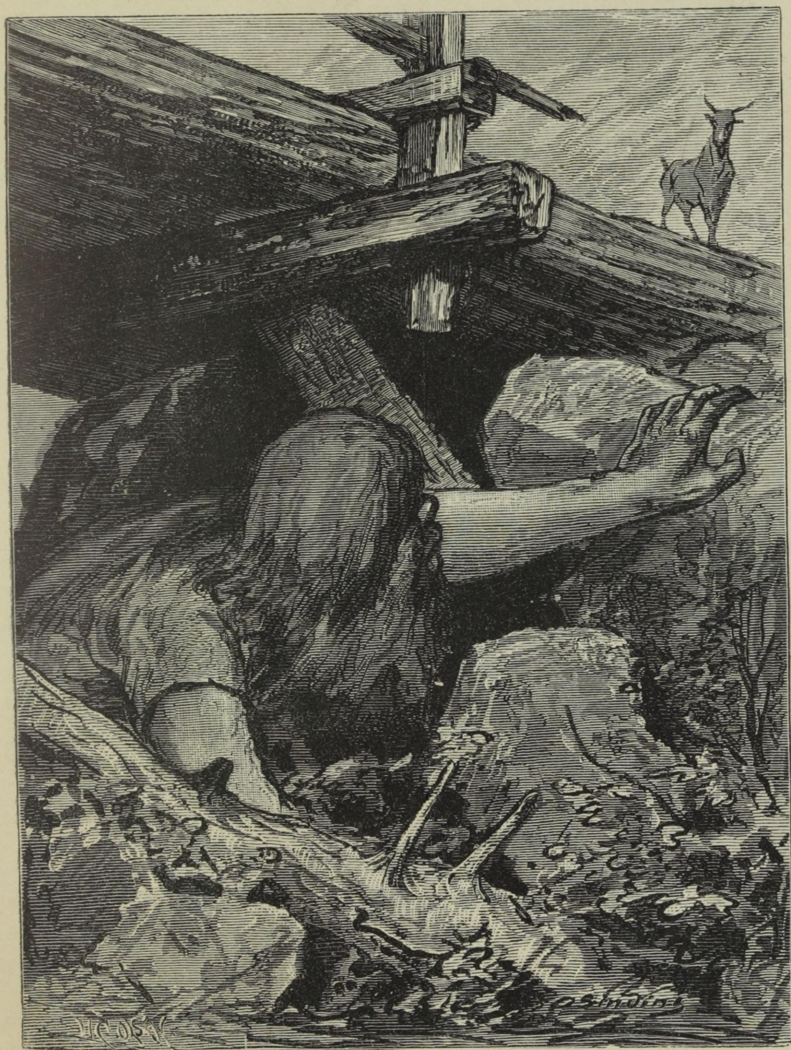
han omkring og gik tilbage, til han naaede Korsveien igjen; der tog han den Vei, Skrædderen havde gaaet. Da han nu var sindt for den lange Veien, han havde gaaet frem og tilbage til ingen Nytte, skridtede han paa alt hvad han orkede, og naaede Himmeriges Port, med det samme St. Peder gløttede lidt paa den, saameget at den tynde Skræddersvenden kunde slippe ind. Smeden var endda en sex, syv Skridt fra Porten. Her er det nok bedst at skynde sig, tænkte han, greb Slæggen og kastede i Dørgløtten, med det samme Skrædderen smat ind; men kom han ikke ind gjennem den Aabningen, ved jeg ikke, hvor han er bleven af.

De tre Bukkene Bruse som skulde gaa til Sæters og gjøre sig fede.

Der var en Gang tre Bukke, som skulde gaa til Sæters og gjøre sig fede, og alle tre saa hedte de Bukken Bruse. Paa Veien var der en Bro over en Fos, som de skulde over, og under den Broen boede et stort, fælt Trold, med Oine som Tintallerkener, og Næse saa lang som et Riveskaft. Først saa kom den yngste Bukken Bruse og skulde over Broen. Trip, trap, trip, trap, sagde det i Broen. — „Hvem

er det, som tripper paa min Bro?" skreg Troldet. — „Aa, det er den mindste Bukken Bruse; jeg skal til Sæters og gjøre mig fed," sagde Bukken, den var saa fin i Maalet. — „Nu kommer jeg og ta'r Dig!" sagde Troldet. — „Aa nei, tag ikke mig, for jeg er saa liden jeg, bi bare lidt, saa kommer den mellemste Bukken Bruse, han er meget større." — „Ja nok!" sagde Troldet.

Om en liden Stund saa kom den mellemste Bukken Bruse og skulde over Broen: Trip, trap, trip, trap, trip, trap sagde det i Broen. — „Hvem er det, som tripper paa min Bro?" skreg Troldet. — „Aa, det er den mellemste Bukken Bruse, som skal til Sæters og gjøre sig fed," sagde Bukken, den var ikke fin i Maalet den. — „Nu kommer jeg og ta'r Dig!" sagde Troldet. — „Aa nei, tag ikke mig, men bi lidt, saa kommer den store Bukken Bruse, han er meget, meget større." — „Ja nok da!" sagde Troldet.

Ret som det var, saa kom den store Bukken Bruse: **Trip, trap, trip, trap, trip, trap,** sagde det i Broen, den var saa tung, at Broen baade knagede og bragede under den. — „Hvem er det, som tramper paa min Bro?" skreg Troldet. — **„Det er den store Bukken Bruse!"** sagde Bukken, den var saa fælt grov i Maalet. — „Nu kommer jeg og ta'r Dig!" skreg Troldet.

„Ja kom Du! Jeg har to Spjud,
Med dem skal jeg stinge Dine Øine ud!
Jeg har to store Kampestene,
Med dem skal jeg knuse baade Marv og Bene!"

sagde Bukken, og saa fløi den paa Troldet og stak ud Øinene paa det, slog itu baade Marv og Bene, og stangede det ud i Fossen, og saa gik den til Sæters. Der blev Bukkene saa fede, saa fede, at de næsten ikke orkede at gaa hjem igjen, og er ikke Fedtet gaaet af dem, saa er de det endnu. Og Snip, Snap, Snude, her er det Eventyr ude.

Per Gynt.

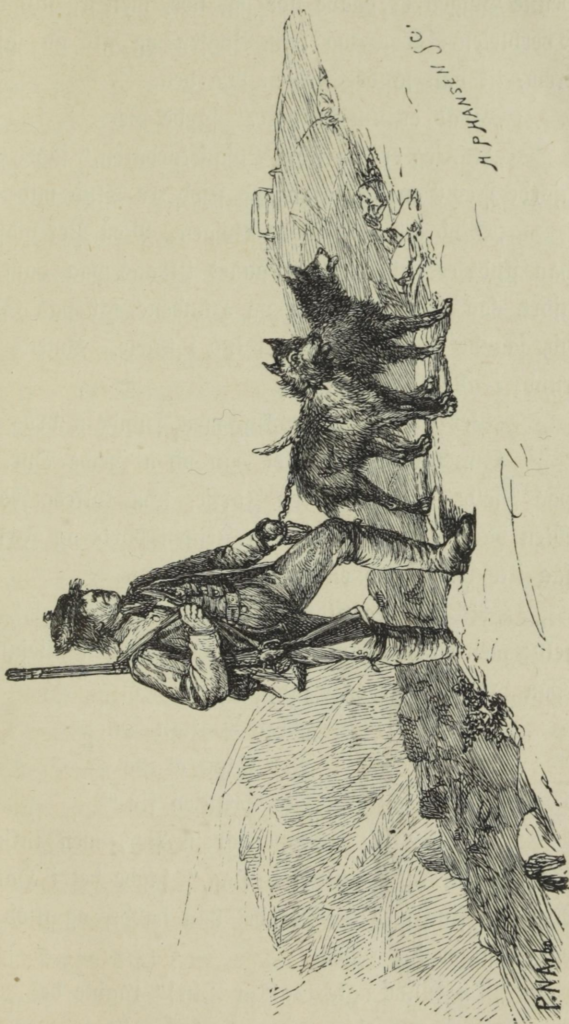
Der var en Skytter i Kvam i gamle Dage, og han hedte Per Gynt. Han laa stødt oppe paa Fjeldet, og der skjød han Bjørn og Elg, for den Tid var der mere Skog paa Fjeldet, og i den holdt de til, slige Ofrydskjé. Saa var det en Gang sent paa Høsten længe efter Bufærdstiden, at Per skulde til Fjelds. Alle Folkene var reist hjem af Fjeldet saa nær som tre Budeier. Da han kom op imod Høvringen, for der skulde han være i en Sæter om Natten, var det saa mørkt, at han ikke kunde se en Næve for sig, og Hundene tog til at skog-gjø, saa det var rent spøgeligt. Ret som det var, kom han ind paa Noget, og da han tog bort paa det, var det baade koldt og sleipt og stort, og han syntes ikke han var kommen af Veien heller, saa han ikke kunde vide hvad det var for noget; men ohoglé var det.

„Hvem er det?" sagde han Per, for han kjendte det rørte paa sig.

„Aa, det er han Bøjg," svarede det. Dermed var Per Gynt lige klog; men han gik udmed det et Stykke, for ensteds maa jeg vel komme frem, tænkte han. Ret som det var, kom han indpaa Noget igjen, og da han tog bort paa det, var det ogsaa baade stort og koldt og sleipt.

„Hvem er det?" sagde Per Gynt. „Aa, det er Bøjgen," svarede det igjen.

„Ja, enten Du er ret eller bogjé, saa faar Du slippe mig fram,“ sagde Per, for han skjønte, at han gik i rund Ring, og at Bøjgen havde ringet sig omkring Sæle. Dermed saa leede den lidt paa sig, saa at Per kom frem til Sæteren. Da han kom ind, var det ikke lysere der end det var ude, og han foer og famlede omkring Væggene og skulde sætte fra sig Bøssen og lægge af Skræppen; men ret som han gik og trevlede sig fram, kjendte han igjen dette Kolde og Store og Sleipe.

„Hvem er det da?“ raabte Per.

„Aa, det er den store Bøjgen,“ svarede det, og hvor han tog, og hvor han bød til at gaa, saa kjendte han Ringen

af Bøjgen. Det er nok ikke godt at være her, tænkte Per, siden denne Bøjgen er baade ude og inde, men jeg skal vel skjepe paa denne Tverbleien. Saa tog han Bøssen og gik ud igjen og famlede sig frem, til han fandt Skallen paa den.

„Hvad er Du for En?" sagde Per.

„Aa, jeg er den store Bøjg Etnedalen," sagde Stor-Troldet. Saa gjorde Per Gynt Braafang og skjød tre Skud midt i Hovedet paa den.

„Skyd eet til!" sagde Bøjgen. Men Per vidste bedre, for havde han skudt eet til, var det gaaet tilbage paa ham selv. Da det var gjort, saa tog baade Per og Hundene fat paa Stortroldet og drog ud, saa de kunde komme vel ind i Sæle. Imens skrattede og lo det rundt i alle Haugene.

„Per Gynt drog mykjy, men Hondain drog meir," sagde det.

Om Morgenen skulde han ud at veide Dyr. Da han kom ind paa Fjeldet fik han se en Førkje, som lokkede Fænein over Tverhø. Men da han kom derop, var Jenten borte og Fænein ogsaa, og han saa ikke Andet end en stor Flok Bjørne.

„Nu har jeg aldrig seet Bjørn i Flok før," tænkte Per ved sig selv; men da han kom nærmere, var de borte allesammen, omframt en. Saa kauede det i en Haug bortved der:

„Agte Galtén Din:
Per Gynt æ ute
mæ Svansen sin."

„Aa, dæ bli Uhæppe for 'n Per, men inkje for Galtén min, for han ha inkje twætta i Dag," sagde det i Haugen. Per vaskede Næverne sine med det Vandet han havde, og skjød Bjørnen. Det lo og skoggrede i Haugen.

„Du kunde agte Galtén Din!" raabte det.

„E kom inkje e Hog, han ha Vaskoppen emellom Føtom," svarede den Anden.

Per flaaede Bjørnen og grov Skrotten ned i Uren, men Skallen og Skindet tog han med. Paa Hjemveien traf han en Fjeldrakke.

„Sjaa Lamme mit, kaa feitt dæ gaar," sagde det i en Haug.

„Sjaa Svansen has Per, kaa høgt 'n staar," sagde det i en anden Haug, da Per lagde Riflen til Øiet og skjød den. Den flaaede han og tog med, og da han kom til Sæteren, satte han Hovederne udenfor med gabendes Kjæft. Saa gjorde han op Varme og satte paa en Suppegryde, men det røg saa forskrækkeligt, at han næsten ikke kunde holde Øinene oppe, og derfor maatte han lukke op en Glugge, som var der. Ret som det var, kom der et Trold og stak ind igjennem Gluggen en Næse saa lang, at den naaede bort i Skorstenen.

„Her ska Du sjaa for Snytehøin!" sagde det.

„Her ska Du kjeinne for Supekøin!" sagde Per Gynt, og øste hele Suppegryden over Næsen. Troldet foer afsted og bar sig ilde, men rundt i alle Haugene skrattede og lo det og raabte:

„Gyri Supetryne, Gyri Supetryne!"

Nu var det stilt en Stund, men det varede ikke længe, før det blev Staak og Larm udenfor igjen. Per saa ud, og der saa han der var en Vogn med Bjørne for; de vælede op Stortroldet og reiste ind i Fjeldet med det. Bedst det var, kom der en Vasbøtte ned igjennem Piben og slukkede Varmen, saa Per sad i Mørket. Da tog det til at skratte og le i alle Krogene og sagde:

„No ska dæ inkje gaa bære mæ'n Per, end mæ Vala-Budeiom."

Per gjorde op Varmen igjen, tog Hundene, læste att Sæle og lagde nordefter til Valsæteren, hvor de tre Budeierne laa. Da han kom et Stykke nordpaa, brændte det slig der, som om Valsæteren stod i lys Lue. Med det samme traf han en Flok Ulve, og nogle af dem skjød han, og nogle af dem slog han ihjel. Da han kom til Valsæteren, var det kulmørkt der og ingen Ildebrand, men der var fire fremmede Karle inde, som holdt paa med Budeierne, og det var fire

Haugetrold, og de hedte Gust i Været, Tron Valfjeldet, Tjøstøl Aabakken og Rolf Eldførpungen. Gust i Været stod udenfor Døren og skulde holde Vagt, mens de andre var hos Budeierne og friede. Per skjød efter ham, men traf ikke, og saa reiste Gust i Været. Da han kom ind, var de slemt i Færd med Budeierne, og to af Jenterne var rent forfærdede og bad Gud bevare sig, men den Tredje, som hedte Gailn-Kari, var ikke ræd; hun sagde de kunde gjerne komme, hun kunde nok have Lyst at se, om der var Tona i slige Karle. Men da Troldene skjønte, at Per var inde, begyndte de at jamre sig og sagde til Eldførpungen, at han maatte gjøre paa Varmen. I det samme satte Hundene paa Tjøstøl og rev ham over Ende i Aarén, saa Asken og Ildmørjen gjøv omkring ham.

„Saa Du Slangein mine Du, Per?" sagde Tron Valfjeldet — saa kaldte han Ulvene.

„Naa ska Du saamaa Veigen som Slangein Dine," sagde Per og skjød ham; saa slog han Aabakken ihjæl med Bøssetrumfen; men Eldførpungen var reist op igjennem Piben. Da han havde gjort det, fulgte han Budeierne til Bygds, for de torde ikke blive der længer.

Men da det led mod Julleite, var Per Gynt ude igjen. Han havde hørt om en Gaard paa Dovre, hvor der kom saa fuldt af Trold hver Julekveld, at Folkene maatte rømme ud og reise til andre Gaarde; did havde han Lyst at gaa, for han var hoga paa Troldene. Han klædte sig fælt ud, og saa tog han med en tam Hvidbjørn, han havde, og en Syl og Beg og en Bustsleiv. Da han kom did, gik han ind i Stuen og bad om Hus.

„Gud hjælpe os," sagde Manden, „vi kan ikke laane Dig Hus, vi lyt reise ta Gaarde sjølve, for hver evige Julekveld kommer der saa fuldt med Trold her."

Men Per Gynt han mente, han nok skulde renske Huset for Troldene, og saa fik han Lov at blive, og fik et Purkeskind attpaa.

Saa lagde Bjørnen sig bag Skorstenen, og Per tog frem Beg og Syl og Bustsleiven, og satte sig til at gjøre en stor Sko af hele Purkeskindet. Han satte i et stærkt Reb til Trækkebaand, saa han kunde snurpe sammen hele Skoen rundt omkring; et Par Haandspager havde han ogsaa færdige. Ret som det var, saa kom de med Fele og Spillemand, og Nogle dansede og Nogle aad af Julekosten, som stod paa Bordet; Nogle stegte Flesk, og Nogle stegte Frosk og Padder og andre ofyselige Ting; den Julekosten havde de med selv. Imens fik Nogle se Skoen, Per havde gjort; de syntes den var til en stor Fod, saa skulde de prøve den, og da de havde sat en Fod oppi hver af dem, saa reipte Per til og satte den ene Haandspagen i og bænnede til, saa de sad fast i Skoen allesammen. Men saa stak Bjørnen Næsen frem og lugtede paa Stegen.

„Vil Du haa Kaarg, Kvitpaus?" sagde en af Troldene, og kastede en glostegt Myrfrosk lige i Gabet paa den.

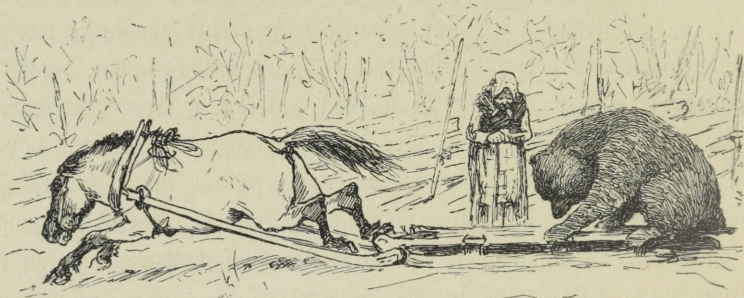
„Klor og slaa, Bamse," sagde Per Gynt. Saa blev Bjørnen saa arg og sint, at den foer op og slog og klorede dem allesammen, og Per Gynt slog i Flokken med den andre Haandspagen, som om han vilde slaa Skallen ind paa dem. Da maatte Troldene rømme, og Per blev der og levede vel af Julekosten hele Helgen, og de hørte ikke til Troldene paa mange Aar. Men Manden havde en lys-let Hoppe, og den raadede Per ham til at sætte paa Føl af, som foer og kalvede sig omkring Haugene der.

Saa var det ved Juletider mange Aar efter — Manden var i Skogen og hug Ved til Helgen — der kom til ham et Trold og raabte: „Har Du dein store Kvitepausen Din einnaa Du?"

„Ja, 'n lig heime bak Omn," sagde Manden, „aa naa ha' n faat sjau Onge, mykjy større og argare eil 'n æ sjøl."

„Saa kjøm os aildr' meir aat De," raabte Troldet."

Bamſe Bra'kar.

Der var en Gang en Bonde, ſom reiſte langt op til Fjelds efter et Løvlæs til Kreaturerne ſine om Vinteren. Da han kom til Løvladet, ryggede han Slæden med Heſten tæt indtil, og gik op i Ladet og begyndte at vælte Løvſkjærv ud paa Slæden. Men der var en Bjørn i Ladet, ſom havde lagt ſig i Hi der, og da den kjendte at Manden begyndte at rumſtere, ſaa ſprang den ud, lige ned paa Slæden. Da Heſten fik Veiret af Bamſen, blev den ræd og ſatte affted, ſom om den havde ſtjaalet baade Bjørnen og Slæden, og det gik mange Gange fortere ſamme Veien ned end den havde kommet op. Bamſe har Ord for, at han ikke ſkal være fælen; men han var ikke vel nøid med Skydſen denne Gangen, der han ſad; han holdt ſig

fast det bedste han orkede, og glante styggt til imse Kanter, om han skulde kunne kaste sig af; men han var nok ikke vant ved at age, og saa syntes han, at der ikke var nogen Von.

Da han havde aget et langt Stykke, mødte han en Kræmmer.

„Hvor i Guds Navn skal Futen hen i Dag?" sagde Kræmmeren; „han har vist knap Tid og lang Vei, siden han ager saa fort?"

Men Bjørnen svarede ikke et Ord, for han havde nok med at holde sig fast. Om en Stund saa mødte han en Fattigkjærring. Hun hilste og nikkede med Hovedet, og bad om en Skilling i Guds Navn. Bjørnen sagde ingen Ting, men holdt sig fast og agede udover det forteste han vandt. Da han kom et Stykke længer ned, mødte han Mikkel Ræv. „Hei, hei, er Du ude og ager?" skreg Mikkel; „bi lidt, lad mig faa sidde bagpaa og være Skydsgut!" Bamsen sagde ikke et Ord, men holdt sig vel fast, og agede saa fort som Hesten vilde rende. „Ja, vil Du ikke tage mig med, saa skal jeg spaa Dig det, at om Du kjører som en Finmutkar i Dag, hænger Du i Morgen med Ryggen bar," skreg Ræven efter ham. Bjørnen hørte ikke et Ord af det, som Mikkel sagde; han kjørte lige fort. Men da Hesten kom paa Gaarden, satte den ind igjennem Stalddøren i fuldt Firsprang, saa den klædde af sig baade Sæle og Slæde, og Bjørnen slog Skallen i Dørstokken, og saa laa han død paa Flækken.

Bonden han laa i Ladet og væltede og væltede Løvkjærv, til han troede, han havde fuldt Læs paa Slæden; men da han skulde til at gjure Læsset, havde han hverken Hest eller Slæde. Saa maatte han traske efter for at finde Hesten sin igjen. Om en Stund mødte han Kræmmeren. „Har Du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde han til Kræmmeren. „Nei," sagde Kræmmeren, „men jeg mødte Futen nedpaa her; han foer saa fort, han skulde vist bort og flaa Nogen." Om en Stund saa mødte han Fattigkjærringen. „Har Du mødt nogen Hest og Slæde?" sagde han til Fattigkjærringen. „Nei,"

sagde Kjærringen; „men jeg mødte Præsten nedpaa her; han skulde vist i Sognebud, for han foer saa fort, og Bondeskyds havde han.“ En Stund efter mødte Bonden Ræven. „Har Du mødt nogen Hest og Slæde?“ sagde Bonden. „Ja,“ svarede Mikkel; „men Bamse Bra'kar sad paa og kjørte, som om han havde stjaalet baade Hest og Redskab.“ — „Fanden fare i ham; han kjører vel ihjel Hesten min,“ sagde Bonden. — „Saa træk af ham Pelsen og steg ham paa Gloen,“ sagde Mikkel. „Men skulde Du faa igjen Hesten Din, saa kunde Du skydse mig over Fjeldet, for jeg kan fare lækkert,“ sagde Ræven, „og jeg skulde ogsaa have Lyst til at prøve, hvorledes det er at have fire Ben foran sig.“ — „Hvad gi'r Du for Skydsen?“ sagde Bonden. — „Du kan faa Vaadt og Tørt, hvad Du lyster,“ sagde Ræven; „altid faar Du lige saa meget af mig som af Bamse Bra'kar, for han pleier at være grov til at betale, naar han ta'r Skyds og hænger sig paa Hesteryggen.“ — „Ja, Du skal faa Skyds over Fjeldet,“ sagde Bonden, „naar Du vil møde mig her i Morgen ved dette Leite.“ Han skjønte, at Mikkel gjorde Nar af ham og var ude med Rævestregerne sine. Saa tog han med sig en ladet Børse paa Slæden, og da Mikkel kom og tænkte, han skulde faa fri Skyds, fik han en Hagladning i Skrotten, og saa trak Bonden Bælgen af ham, saa havde han baade Bjørnehud og Rævebælg.

Kværnsagn.

Naar Verden gaar mig imod, og det undlader den sjælden at gjøre, naar dertil gives nogen Leilighed, har jeg stedse fundet mig vel ved at anvende Friluftsvandringer som Dæmper for min Smule Bekymring og Uro. Hvad der denne Gang havde været i Veien, husker jeg nu ikke mere; men hvad der staar klart for min Erindring, det

er, at jeg en Sommereftermiddag for nogle Aar siden med Fiskestangen i Haanden vandrede opover Engene paa Østsiden af Akerselven forbi Thorshaug og Sandaker gjennem Lillehagen til Oset ved Maridalsvandet.

Den klare Luft, Hølugten, Blomsterduften, Vandringen, Fuglekviddret og de friske Luftninger ved Elven virkede i høi Grad oplivende paa mit Sind. Da jeg kom over Broen ved Oset, begyndte Solen at hælde mod Aasranden; snart laante den Aftenskyerne sin bedste Glans, for at de en stakket Tid kunde fryde sig ved den fremmede Pragt og speile sig i de klare Bølger; snart brød den igjennem Skyen og sendte ud en Lysstrime, som dannede gyldne Stier i de mørke Barskove hinsides Vandet. Aftenvinden førte efter den hede Dag med sig en forfriskende Duft fra Granerne, og de fjernt gjenklingende, hendøende Toner af Gjøgens Aftensang stemte Sindet til Vemod. Mekanisk fulgte mit Øie de udkastede Fluer, som førtes af Strømmen i Elven. Se, der sprang en gylden Fisk; Snøret foer surrende af Snælden, og da jeg holdt den fast, stod Stangen bøiet som et Tøndebaand; det maatte være en Ørret paa tre Mærker. Nu var det ikke Tid at falde i Staver over Granduft og Gjøgegal, man kunde behøve sin Smule Aandsnærværelse for at bringe Fisken i Land; thi Strømmen var strid og Fisken spræk, og jeg havde ingen Haav, saa jeg maatte give Snøre ud af Snælden og vinde ind igjen en to tre Gange, før den lod sig tvinge til at gaa med Strømmen ind i en liden Vig, hvor den heldig blev bragt i Land og funden at være en smuk purpurplettet Fisk af den formodede Størrelse.

Jeg blev ved at fiske paa Vestkanten nedefter Elven, men kun Smaaørreter snappede efter mine Fluer, og et Snes Stykker var det hele Udbytte. — Da jeg kom til Brækkesagen, var Himlen overskyet; det var allerede temmelig mørkt, kun ved Synskredsens nordvestlige Rand stod en æblegrøn Strime, som kastede et dæmpet Lys paa

Sagdammens stille Flade. Jeg gik ud paa Lænsen og gjorde nogle Kast, men mit Held var ringe. Der rørte sig ikke et Luftpust; Vindene syntes gangne til Hvile, og kun mine Fluer bragte det blanke Vand til at skjælve.

En halvvoxen Gut, som stod bag mig oppe i Bakken, raadede til at „harve med Flødt“ — en hel Klase Medemark, som paa Angelen stødvis drages hen over Vandfladen, — og tilbød sig at skaffe Agn. Jeg fulgte hans Raad, og Forsøget lykkedes over Forventning; thi en Orret paa et Par Mærker bed strax paa Krogen og blev ikke uden Vanskelighed bragt op paa det ubekvemme Landingssted. Men dermed var det ogsaa forbi; ikke et Bid var mere at mærke, ingen Fisk krusede Vandet i den stille Dam; kun Flaggermusene, som foer vimsende omkring i Luften, frembragte undertiden, naar de skjød ned efter Insekterne, sittrende Ringe der bredte sig ud over den blanke Flade.

Foran mig laa Sagens Indre, klart oplyst af en luende Skorstensild. Den var i fuld Gang; men dens Hjul, dens Blade og Vægtstænger syntes ikke nu at styres eller ledes ved nogen menneskelig Vilje og Haand, men ene at gaa som et Legetoi for Kværnknurrens eller Fossegrimmens Lune og usynlige Tag. Dog jo, tilsidst viste der sig ogsaa menneskelige Skikkelser. En foer med en vældig Fork ud paa Tømmeret i Dammen for at bringe en Stok i Tømmer-Renden, og satte den hele Flade i en bølgende Bevægelse; en Anden kom skyndsomt frem med en Oxe i Haanden for at bænke Tømmerstokken og kaste ud Baghunen, som bragende styrtede ned i Dybet. Det suste og bruste, hvinede og klang derindenfra, og stundom sattes, lig et Jøtunsværd — man skulde tro i Fægtning med Nattens Aander — et blinkende Sagblad i Bevægelse ud i Luften for at sage af Knubberne eller de ujævne Ender paa Stokkene.

Nordenfra kom der ned efter Elvedraget nogle kolde Gufs, som lod mig føle, at jeg var vaad og træt, og jeg besluttede derfor at

gaa ind og hvile mig lidt ved Ilden over i Sagstuen. Jeg raabte paa Gutten, som endnu stod nede ved Bredden, bad ham tage Fiskekurven, som jeg havde sat igjen, og følge efter over Lænsen, hvis glatte Stokke gyngede paa Vandet og overskvulpedes for hvert Skridt jeg tog.

Ved den ene Skorsten i Sagen sad en gammel graaskjægget Arbeidsmand med en rød Hue ned over Ørene. Skyggen af Skorstenen havde skjult ham for mig før. Da han hørte, jeg ønskede at

hvile og varme mig en Smule, lavede han mig strax af en Stokkeknub et Sæde ved Ilden.

„Det var en lækker Fisk,“ sagde den Gamle, idet han tog den sidste Ørret jeg havde faaet, i Haanden, „og det en Hakefisk; den veier mest tre Mærker; den har I sikkert faaet i Dammen her?“

Paa mit bekræftende Svar fortalte Manden, som lod til at være en ivrig Fisker, om hvilke store Ørreter han havde faaet paa dette Strøg for en tredive Aar siden, da han kom herud fra Gud-

brandsdalen, og anstillede derhos saa hjerterørende Klager over Fiskens Aftagen og Sagflisens Tiltagen, ganske som Sir Humphry Davy i sin Salmonia.

„Fisken den tar af,“ sagde han, med en Stemme der trængte igjennem Saglarmen, „for saadan en Guldhake, ikke større end den der, er det rart at faa nu, men Sagflisen den tar til Aar for Aar, og En kan ikke undres over, at Fisken ikke gaar ud i Elven, for lukker den paa Kjæften og skal have en Svælg rent Vand, saa faar den hele Kroen fuld af Sagflis og Mukker. Den fordømte Sagflisen! — Gud forlade mig min Synd ligevel — det er Sagen som gir os Brød, baade mig og Mine; men jeg blir saa arg, naar jeg tænker paa de svære Kolver, jeg har draget her i gamle Dage.“

Gutten var imidlertid kommen efter med Fiskekurven, men syntes at være ilde til Mode ved al den Larm og Uro, som herskede i Sagen. Forsigtigt traadte han paa Gulvbræderne, og i hans Ansigt malede sig Frygt og Ængstelse for Vandets Brusen mellem Hjulene nedenunder hans Fødder og Gulvet.

„Her er det fælt at være, gi' jeg var vel hjemme,“ sagde han.

„Hører Du ikke hjemme her?“ spurgte jeg.

„Hvad er Du for En, hvor er Du fra?“ spurgte den Gamle.

„Aa, jeg er fra Gamlebyen, og saa har jeg været hos Fuldmægtigen paa Brække med et Brev for Lensmanden; men jeg er saa ræd for at gaa alene i Mørke,“ svarede Gutten, som den hele Tid havde holdt sig i Nærheden af mig.

„Skam Dig saa lang en Gut Du er, at syte for sligt,“ sagde den Gamle, men føiede trøstende til: „ret nu kommer Maanen op, og Du faar nok Følge med den Karlen her.“

Jeg lovede den Mørkrædde Følgeskab lige til Beierbroen, og dette syntes at berolige ham noget. Imidlertid standsed Sagen, og to af Karlene gav sig i Færd med at file og skjærpe Sagbladene,

hvilket frembragte en hvinende, til Marv og Ben gaaende Lyd, der er saa gjennemtrængende, at den om Natten, gjennem Fossens Sus, ikke sjælden klinger ned til Byen fra de fjerne Sage. Den syntes at virke meget ubehageligt paa den mørkræddde Guts Nerver.

„Huf, her torde jeg ikke være en Nat for meget Godt," sagde han og stirrede omkring sig, som om han ventede at se en Nøk stige op af Gulvet eller en Nisse i hver Krog.

„Ja, da har jeg været her mangen Nat," sagde den Gamle, „og ikke har jeg havt Stort for det heller."

„Jeg har hørt af Mor, at der skal være saa meget Troldskab og Fanteri i slige Sage og Kværnhuse," yttrede Gutten ængstelig.

„Jeg har ikke fornummet Noget, jeg kan ikke sige det," sagde den Gamle. „Vandet er nok bleven slaaet af og sat paa for mig imellem, naar jeg har dormet lidt paa Sagen om Natten, og imellem har jeg hørt, det har tuslet i Baghunen, men jeg har aldrig seet Noget. Folk tror ikke paa Sligt mere heller nu," vedblev han med et spørgende Blik til mig, „og derfor tør det ikke vove sig frem; Folk er for kloge og belæste nu til Dags."

„Det kan Du have Ret i," sagde jeg, thi jeg mærkede godt, at der laa Noget skjult bag det Blik han sendte mig, og vilde hellere have ham til at fortælle gamle Historier end indlade mig paa at drøfte hans Tvivl og den Paastand, at Oplysningen skulde være en Skræmsel for Nisser og Underjordiske. „Det kan Du have Ret i paa en Maade. I gamle Dage var Folk stærkere i Troen paa al Slags Troldskab; nu lader de som de ikke tror paa det, for at synes kloge og oplyste, som Du siger. I Fjeldbygderne hører man dog endnu, at de Underjordiske viser sig, tar Folk ind til sig, og Sligt. Nu skal Du," føiede jeg til for ret at faa ham paa Glid, „nu skal Du bare høre en Historie, som skal være hændt ensteds, men hvor og naar det er hændt, kan jeg ikke ret erindre."

„Der var en Mand, som havde en Kværn ved en Fos, og der var ogsaa en Kværnknur. Om Manden, som Skik er paa nogle Steder, gav ham Lefsekling og Juleøl for at øge Melet, har jeg ikke hørt, men det er ikke rimeligt; for hver Gang han skulde male, tog Kværnknurren fat i Kværnkallen og stansede Kværnen, saa han ikke kunde faa malet. Manden vidste godt, at det var Kværnknurren, og en Aften han skulde paa Møllen, tog han med sig en Gryde fuld med Beg og Tjære og gjorde Ild under den. Da han slap Vandet paa Kallen, gik den en Stund, men saa blev den stanset, som han ventede. Han stak og slog efter Kværnknurren nede i Renden og omkring Kværnkallen, men det hjalp ikke. Tilsidst aabnede han Døren, som gik ud til Kværnkallen og Renden, men da stod Kværnknurren midt i Døren og gabede, og Gabet var saa stort, at Underkjæften var ved Træskelen og Overkjæften ved Dørbjælken.

„Har Du seet saa stort Gabende?“ sagde han.

Manden foer efter Beggryden, som stod og kogte, slog den i Gabet paa ham og sagde: „Har Du kjendt saa hedt Kogende?“ Da slap Kværnknurren Kallen og slog op et forfærdeligt Brøl. Siden har han hverken været seet eller hørt der, og heller ikke har han hindret Folk i at male.“ —

„Ja,“ sagde Gutten, som med en Blanding af Frygt og Nysgjerrighed havde fulgt min Fortælling, „dette har jeg rigtig hørt af Bedstemor min, og hun fortalte ogsaa en anden Historie om en Kværn. Det var oppe paa Landet, og Ingen kunde faa malet der, for der var saa fuldt af Troldskab. Men saa var der en Fattigkjærring, som var saa nødig om at faa malet lidt en Kveld, og hun bad om hun kunde faa Lov til at male der om Natten.

„Nei, Gud bevares,“ sagde Manden som eiede Kværnen, „det gaar ikke an, at Du maler der i Nat; det kommer nok til at spøge baade for Dig og Kværnen da,“ sagde han. Men Kjærringen sagde,

hun var saa nødig om at faa malet, for hun havde ikke ikke et Gran Vellingmel og ingen Mad at give Børnene sine. Ja, tilsidst fik hun Lov at gaa paa Kværnen og male om Natten. Da hun kom did, gjorde hun Varme paa under en stor Tjæregryde, som stod der, og fik Kværnen i Gang og satte sig til at binde paa en Hose i Skorstenen. Om en Stund kom der ind et Kvindfolk og hilste paa hende. „God Kveld Du," sagde hun til Kjærringen.

„God Kveld," sagde Kjærringen, og hun blev siddende og binde.

Men ret som det var, begyndte den, som var kommen ind, at fare Varmen ud over Skorstenen. Kjærringen karede den sammen igjen hun.

„Hvad hedder Du?" sagde den Uderjordiske til Kjærringen.

„Aa, jeg heder Sjøl jeg," sagde Kjærringen.

Det syntes hun var et rart Navn, og saa begyndte hun at fare Varmen ud over Skorstenen igjen. Og Kjærringen blev sindt og begyndte at skjænde og kare den sammen igjen. Dette holdt de paa med en lang Stund; men bedst det var, fik Kjærringen væltet Tjæregryden ned over den Underjordiske. Hun til at huje og skrige, og saa rendte hun ud og raabte:

„Far, Far, Sjøl har brændt mig!"

„Aa, har Du sjøl gjort det, saa faar Du sjøl ha' det," sagde det borte i Berget. —

„Det var godt, det ikke gik galt med den Kjærringen," sagde den gamle Graaskjæggen. „Hun kunde gjerne have brændt op baade sig selv og Kværnen, for da jeg var hjemme, hørte jeg tale om noget Sligt, som skulde hændt der i gamle Dage. Der var en Gaardmand der, som havde en Kværn, og den brandt for ham to Pinsekvelde efter hverandre. Da det led til Pinstid det tredje Aar, var der Skrædder hos ham og syede Helgedagsklæder.

„Skal tro hvorledes det gaar med Kværnen denne Gangen, tro det skal brænde i Nat og?" sagde Manden.

„Det skal ikke have nogen Nød,“ sagde Skrædderen, „giv mig Nøglen, saa skal jeg nok passe Kværnen.“

Det syntes Manden var baade vel og bra'; og da det led paa Kvelden, fik Skrædderen Nøglen og gik ned i Kværnen — den var tom endda, for den var ganske nybygget, — og saa satte han sig midt paa Gulvet, tog Kridtet sit og kridtede en stor Ring rundt omkring sig, og rundt udenomkring den Ringen skrev han Fadervor, og saa var han ikke ræd, om selve Fanden skulde komme. Da det var høgst Nattes fløi Døren op med Et, og der kom ind saa tykt med

svarte Katter, at det yrede. De var ikke sene, før de fik en Gryde paa Skorstenen, og til at lægge paa under den, saa det tog til at brase og frase i Gryden, som om den var fuld af kogende Beg og Tjære.

„Haa, haa,“ tænkte Skrædderen, „er det saaledes fat,“ og ikke før havde han sagt det, før en af Kattene skjød Labben bag Gryden og vilde til at vælte den.

„Scht Katte, Du brænder Dig!“ raabte Skrædderen.

„Scht Katte, Du brænder Dig! siger Skrædderen til mig," sagde Katten til de andre Kattene, og allesammen bort fra Skorstenen til at hoppe og danse rundt om Ringen; men ret som det var, luskede Katten bort til Skorstenen igjen og vilde skyde Gryden over Ende.

„Scht Katte, Du brænder Dig!" skreg Skrædderen og skræmte den fra Skorstenen.

„Scht Katte, Du brænder Dig! siger Skrædderen til mig," sagde Katten til de andre Kattene, og allesammen til at danse og hoppe, og ret som det var, var de borte igjen og prøvede at faa væltet Gryden.

„Scht Katte, Du brænder Dig!" skreg Skrædderen og tog saa i og skræmte dem, at de foer den ene over den anden bort efter Gulvet, og til at springe og danse som før.

Saa slog de Krins udenom Ringen og begyndte at danse rundt omkring den, fortere og fortere, og tilsidst gik det saa fort, at Skrædderen syntes det begyndte at gaa rundt for ham; og de gloede paa ham med slige store fæle Øine, som om de vilde æde ham.

Men bedst det var, stak den Katten, som havde været i Færd med at vælte Gryden, Labben sin indenfor Ringen, just som den havde Lyst til at faa Tag i Skrædderen. Men da Skrædderen saa det, løste han paa Tælgekniven og holdt den færdig. Ret som det var, slog Katten Labben indenfor Ringen igjen, men svindt hakkede Skrædderen Labben af, og alle Kattene til Bens det forteste de vandt, med Skraal og med Skrig, ud igjennem Døren.

Men Skrædderen lagde sig i Ringen, og sov til Solen stod langt ind paa Gulvet til ham. Saa stod han op, læste igjen Kværnen og gik op paa Gaarden.

Da han kom ind i Stuen, laa baade Manden og Konen endda, for det var Pinsemorgnen.

„God Morgen," sagde Skrædderen og gav Manden Haanden.

„God Morgen," sagde Manden, og han blev baade glad og forundret, da han fik se Skrædderen igjen, det kan En nok vide.

„God Morgen, Mor," sagde Skrædderen og bød Kjærringen Haanden.

„God Morgen," sagde Kjærringen; men hun var saa bleg, og saae saa rar og forstyrret ud, og Haanden sin gjemte hun under Felden; men tilsidst bød hun ham den venstre. Da skjønte Skrædderen hvorledes det hang sammen, men hvad han sagde til Manden og hvorledes det gik Kjærringen siden, det har jeg aldrig fornummet." —

„Møllerkjærringen var en Troldkjærring selv da?" spurgte Gutten, som havde lyttet til med spændt Opmærksomhed.

„Du kan vide det," sagde den Gamle.

Det var næsten ikke muligt at høre et Ord længer; thi Sagen gik atter med Sus og med Brus. Maanen var oppe og Trætheden forbi efter den korte Hvile. Jeg sagde derfor Farvel til den Gamle og gik i Følge med den mørkrædde Gut. Vi fulgte Stien under Greffenaasen ned over Høiderne mod Greffen. Hvidlige Taager svævede over Elvedraget og Myrerne nede i Dalen. Op over Byens Røgslør hævede sig Akershus med sine Taarne, der traadte klart frem mod Fjordens Speil, hvori Næsodden kastede sig langt ud som en mægtig Slagskygge. Himlen var ikke ganske ren, og der var lidt Drag i Skyer og Luft; Maanens Lys blandede sig med Sommernattens Dæmring og dæmpede Omridsene i Forgrunden af det Landskab, som udstrakte sig for vore Fødder. Men over Fjorden laa Maanelyset blankt og straalende, medens Asker- og Bærumsaasene, fortonende i sortblaa Skygninger, hævede sig over hverandre høit op i Luften og dannede Landskabets fjerne Ramme.

Kvægede af Natteduggens kjølige Bad udsendte Fioler og andre natlige Blomster en liflig Duft over Engene, men fra Myrerne og

Bækkedragene kom der af og til klamme gjennemtrængende Luftninger, der isnende berørte mig.

„Huf, det grøsser i mig," raabte min Ledsager ved saadanne Leiligheder. Han troede, at disse Luftninger var Pustet af natlige Aander, og mente at se en Troldkjærring eller en Kat med gloende Øine i hver Busk, som rørtes af Vinden.

Om Gutten som gik til Nordenvinden og krævede Melet igjen.

Der var engang en gammel Kone, som havde en Søn, og da hun var meget ussel og skrøbelig, saa skulde Gutten, Sønnen hendes, gaa paa Stabburet for hende efter Grødmel til Middags. Men da han steg ud paa Stabburstrappen, saa kom Nordenvinden fygende, tog Melet fra ham og foer bort gjennem Veiret med det. Gutten gik paa Stabburet efter mere, men da han steg ud paa Trappen, kom Nordenvinden fygende igjen og tog Melet fra ham, og saaledes gik det ogsaa den tredje Gang. Dette blev Gutten harm for, og han syntes, at det var urimeligt, at Nordenvinden skulde fare saaledes frem, og saa tænkte han, han fik lede ham op og kræve Melet tilbage.

Han lagde da afsted, men Veien var lang, og han gik og han gik, og saa kom han endelig til Nordenvinden. „God Dag,“ sagde Gutten, „og Tak for Sidst.“ — „God Dag,“ svarede Nordenvinden — han var grov i Maalet — „og selv Tak for Sidst. Hvad vil Du?“ sagde han. — „Aa,“ sagde Gutten, „jeg vil nok bede Dig, om Du vil være saa god at lade mig faa igjen det Melet, Du tog fra mig paa Stabburstrappen; for Lidet har vi, og naar Du skal fare saaledes og tage det Gran, vi har, saa bliver det ikke andet end Sveltihjel.“ — „Jeg har ikke noget Mel,“ sagde Nordenvinden, „men

siden Du er saa nødig, skal Du faa en Dug, som skaffer Dig Alt hvad Du kan ønske, naar Du bare siger: „Dug, bred Dig ud og dæk op med alle Slags kostelige Retter!“

Det var Gutten vel fornøiet med. Men da Veien var saa lang, at han ikke kunde naa hjem om Dagen, gik han ind til en Gjæstgiver paa Veien, og da de, som vare der, skulde til at spise til Aftens, lagde han Dugen paa et Bord, som stod i Krogen, og sagde: „Dug, bred Dig ud og dæk op med alle Slags kostelige Retter!“ Aldrig før havde han sagt det, saa gjorde Dugen det, og Alle syntes det var en herlig Ting; men Ingen likte det bedre end Gjæstgiverkonen. Det var ikke stort Bryd med Stegning og Kogning, med Dugning og Dækning, med Henting og Fremsætting paa det Bordet, tænkte hun. Da det derfor led ud paa Natten, saa Alle sov, tog hun Guttens Dug og lagde en anden i Steden, som var akkurat ligedan som den, han havde faaet af Nordenvinden, men som ikke kunde dække op med Havrelefse engang.

Da Gutten vaagnede, tog han Dugen sin og gik afsted med, og den Dagen kom han hjem til Moderen. „Nu,“ sagde han, „har jeg været hos Nordenvinden, det var en skikkelig Mand, for han gav mig denne Dugen, og naar jeg bare siger til den: Dug, bred Dig ud og dæk op med alle Slags kostelige Retter! saa faar jeg al den Mad, jeg kan ønske mig.“ — „Ja, det ved jeg vist,“ sagde Moderen, „men jeg tror det ikke, førend jeg ser det.“ Gutten skyndte sig, satte frem et Bord, lagde Dugen paa det og sagde: „Dug, bred Dig ud og dæk op med alle Slags kostelige Retter!“ men Dugen dækkede ikke op med en Bid Fladbrød engang.

„Der bli'r ikke anden Raad, end jeg faar gaa til Nordenvinden igjen da,“ sagde Gutten, og lagde afsted. Ud paa Eftermiddagen kom han did, hvor Nordenvinden boede. „God Kveld,“ sagde Gutten. „God Kveld,“ sagde Nordenvinden. „Jeg vil nok have Ret for Melet,

O. Sinding

Du tog fra mig," sagde Gutten, „for den Dugen jeg fik, duede ikke meget. — „Jeg har ikke noget Mel," sagde Nordenvinden, „men der har Du en Buk, som gjør bare Gulddukater, bare Du siger: „Min Buk, gjør Penge!"" Det syntes Gutten godt om; men da det var saa langt hjem, at han ikke kunde række did den Dag, saa tog han igjen Nattekvarter hos Gjæstgiveren. Før han forlangte Noget, prøvede han Bukken, for han vilde se, om det ogsaa var sandt, hvad Nordenvinden havde sagt, og det var rigtigt nok; men da Gjæstgiveren saa dette, syntes han, det var en gild Buk, og da Gutten vel var falden i Søvn, saa tog han en anden, som ikke gjorde Gulddukater, og satte i Steden.

Morgenen efter gik Gutten afsted, og da han kom hjem til sin Moder, sagde han: „Nordenvinden er en snil Mand alligevel; nu gav han mig en Buk, som kan gjøre Gulddukater, bare jeg siger: „Min Buk, gjør Penge!"" — „Det ved jeg vist," sagde Moderen, „det er ikke andet end Snak, og jeg tror det ikke, før jeg ser det." — „Min Buk, gjør Penge!" sagde Gutten; men det blev ikke Penge, det Bukken gjorde. Han gik da igjen til Nordenvinden og sagde, at Bukken ikke duede noget, og at han vilde have Ret for Melet. „Ja, nu har jeg ikke noget Andet at give Dig," sagde Nordenvinden, „end den gamle Kjæppen, som staar borte i Krogen; men den er slig, at naar Du siger: Min Kjæp, slaa paa! saa slaar den, lige til Du siger: Min Kjæp, stille!" Da Veien igjen var lang, saa gik Gutten ogsaa ind til Gjæstgiveren den Kveld; men da han kunde skjønne, hvorledes det var gaaet med Dugen og Bukken, saa lagde han sig strax til at snorke paa Bænken, og lod som han sov. Gjæstgiveren, som ogsaa kunde skjønne, at Kjæppen duede til Noget, ledte op en, som lignede den, og vilde sætte den i Steden, da han hørte, at Gutten snorkede; men i det samme Gjæstgiveren skulde tage Stokken, raabte Gutten: „Min Kjæp, slaa paa!" og Kjæppen til at banke Gjæstgiveren, saa at han

hoppede baade over Borde og Bænke og raabte og skreg: „Aa, Herregud! aa Herregud! lad Kjæppen være rolig, ellers slaar den mig ihjel; Du skal faa igjen baade Dugen og Bukken." Da Gutten syntes, Gjæstgiveren havde faaet nok, sagde han: „Min Kjæp, stille!" tog Dugen og puttede i Lommen og Kjæppen i Haanden, bandt en Snor om Hornene paa Bukken, og gik hjem med Alt. Det var god Ret for Melet!

Gjæte Kongens Harer.

Der var en Gang en Livørsmand, som havde givet op Gaarden sin til Odelsmanden, men han havde tre Sønner til, og de hedte Per og Paal og Esben Askelad. De gik hjemme og vilde Ingenting gjøre, for de havde det for godt, og selv syntes de, at de vare for gode til Alting, og at Ingenting var godt nok til dem.

Langt om længe havde Per faaet høre, at Kongen vilde have en Gjæter til at gjæte Harerne sine, og saa sagde han til Faderen, at han vilde did, det kunde være passe til ham, for han vilde ikke tjene nogen ringere Mand end Kongen, sagde han. Kallen mente det, at der nok kunde være Arbeide, som passede bedre til ham end det; for den, som skulde gjæte Haren, fik være leug og let og ikke

nogen Daustok, og naar Harerne tog paa at skjærpe og flyve, saa blev det anden Dans end at rangle stueimellem. Ja, det fik ikke hjælpe, Per vilde did og han skulde did, saa tog han Skræppen paa Nakken og labbede ned over Bakken, og da han havde gaaet langt og længer end langt, kom han til en gammel Kjærring, som stod med Næsen sin i en Vedkubbe og hakkede, og da han fik se, hvorledes hun rykkede og sled for at komme løs, gav han sig til at storle.

„Staa ikke der og glisp," sagde Kjærringen, „men kom og hjælp en gammel Krok; jeg skulde knærte sund lidt Ved, saa fik jeg Næsen min nedi her, og saa har jeg staaet og rykket og slidt og ikke smagt Madsmulen i hundrede Aar," sagde hun.

Men endda mere lo han Per; han syntes det var bare Moro, og sagde, at naar hun havde staaet saa i hundrede Aar, kunde hun altid holde ud hundrede til.

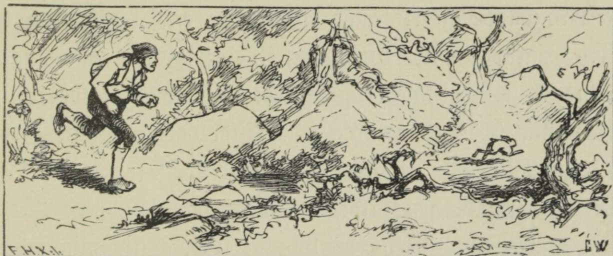
Da han kom til Kongsgaarden, tog de ham til Gjæter strax; det var ikke ondt om Tjeneste der, og god Niste og god Løn skulde han have og kanske Prindsessen paa Kjøbet, men om der kom bort en eneste af Kongens Harer, skulde de skjære tre røde Remmer af Ryggen hans og kaste ham i Ormegaarden.

Saalænge Per var i Fægaden og i Hjemhagen, havde han alle Harerne i een Flok, men da det led paa Dagen, og de kom op i Skoven, tog de til at skjene og flyve over alle Aaserne. Per satte efter og rendte paa Spræng, saalænge han kunde skjønne, han havde een igjen, og da den sidste var borte, var han næsten sprængt, siden saa han ikke mere til dem.

Da det led paa Eftermiddagen, ranglede han paa Hjemveien og stod og kopte og kopte efter dem i Grinden; der kom ingen Harer, men da han kom hjem til Kongsgaarden om Kvelden, stod Kongen færdig med Kniven og tog og skar tre røde Remmer af Ryggen paa ham, strøede Peber og Salt i og kastede ham i Ormegaarden.

Om en Stund vilde Paal i Veien til Kongsgaarden og gjæte Harerne til Kongen. Kallen sagde det Samme til ham og endda mere til; men han maatte afsted og han vilde afsted, der var ingen Raad for det, og det gik hverken værre eller bedre med ham end det gik med Per. Kjærringen stod der og rykkede og sled med Næsen i Vedkubben, han lo og syntes det var bare Moro, og lod hende staa der og hakke. Tjeneste fik han strax, der var ikke Nei til det; men Harerne skjenede fra ham bort over alle Haugene, endda han spræng-fløi, saa han pustede og bar sig som en Buhund i Solsteg, og da han kom hareløs til Kongsgaarden om Kvelden, stod Kongen færdig

med Kniven paa Traakken og tog og skar tre brede røde Remmer af Ryggen paa ham og strøede Peber og Salt i, og saa i Ormegaarden med ham.

Da det led om en Stund, vilde Askeladden i Veien og gjæte Kongens Harer, og det sagde han til Kallen; han syntes, det kunde være saadant passe Arbeide til sig at fare i Skov og Mark og bort efter Jordbærbraaterne og ræke efter en Flok Harer og ligge og sove og lade sig i Solbakkerne stundomtil.

Kallen mente det, at der nok kunde være Arbeide, som passede bedre til ham; gik det ikke værre, saa gik det vist ikke bedre med ham, end det havde gaaet Brødrene hans; den som skulde gjæte Kongens

Harer, fik ikke drage sig som en Daustok med Blyladder paa eller som en Flue i en Tjærekost; og naar de tog til at skjene i Solbakkerne, blev det anden Dands end at fange Lopper med Vaatter paa; den som skulde slippe fra det med hel Ryg, fik være mere end leug og let, og flyve maatte han værre end et tørt Skind og en Fugleving.

Ja, det fik ikke hjælpe, hvorledes det var, sagde Esben Askelad; han vilde til Kongsgaarden og tjene Kongen, for nogen ringere Mand vilde han ikke tjene, sagde han, og Harerne skulde han nok gjæte, de kunde vel ikke være stort værre end Gjeden og Kalven; saa tog Askeladden Skræppen paa Nakken og labbede ned over Bakken.

Da han havde gaaet langt og længer end langt, saa han tog til at blive rigtig sulten, kom han til den gamle Kjærringen, som stod med Næsen i Vedkubben og rykkede og sled og vilde løs.

„God Dag, Gamlemor," sagde Askeladden, „staar Du der og bryner Næsen Din, Din stakkars Krok Du er?" sagde han.

„Nu har ikke Nogen kaldt mig Mor paa hundrede Aar," sagde Kjærringen, „men kom nu og hjælp mig løs og giv mig saa Lidt at leve af, for jeg har ikke havt Mad i min Mund i al den Tid, saa skal jeg gjøre Dig et Morsstykke igjen," sagde hun.

Ja, han syntes nok hun kunde trænge til baade Mad og Drikke da, sagde Esben Askelad.

Saa kløvede han Kubben for hende, saa hun fik Næsen ud af Vedsprungen, og satte sig til at æde og delte med hende, og Kjærringen havde god Madhug, det kan En nok vide, saa hun blev ved Broderparten af Nisten.

Da de vare færdige med det, gav hun Askeladden en Pibe, som var slig, at naar han blæste i den ene Enden, saa spredte det sig til alle Kanter det som han vilde have bort, og naar han blæste i den anden, saa sankede det sig sammen igjen; og om Piben blev borte

eller kom fra ham, saa fik han den igjen, bare han ønskede den tilbage. Det var meget til Pibe, tænkte Esben Askelad.

Da han kom til Kongsgaarden, tog de ham til Gjæter strax, det var ikke ondt om Tjeneste der, og Kost og Løn skulde han have, og var han istand til at gjæte Kongens Harer, saa ingen kom bort, skulde han kanske faa Prindsessen ogsaa, men kom der bort nogen af dem, om det saa ikke var mere end en Hareunge, skulde de skjære tre røde Remmer af Ryggen hans, og Kongen var saa sikker paa det, at han gik bort og brynte Kniven med det samme.

Det skulde være en smal Sag at gjæte disse Harerne, mente Esben Askelad; for naar de gik ud, vare de mest saa tamme som en Faareflok, og saalænge han var i Fægaden og i Hjemhagen, havde han dem ogsaa i Flok og Følge, men da de kom op under Skovaasen, og det led til Middags, saa Solen tog til at brænde og skinne i Braater og Lier, tog de paa at skjærpe og skjene bort mellem alle Haugene.

„Eia mei da! hei, vil Du gaa!" skreg Esben Askelad og blæste i den ene Ende af Piben, saa de foer til alle Verdsens Kanter, og borte var de. Men da han kom frem paa en gammel Kullebund, saa blæste han i den anden Ende paa Piben, og før han vidste Ordet af det, var Harerne der og stod i Række og Rad, saa han kunde se dem over som en Trop Soldater paa en Exercerplads. Det var meget til Pibe, tænkte Esben Askelad, saa lagde han sig til at sove bort i en Solbakke og Harerne skjenede og skjøttede sig selv til Kveldstid; da blæste han dem sammen igjen og kom frem til Kongsgaarden med dem som med en Faareflok.

Kongen og Dronningen og Prindsessen med de stode i Svalen og undredes paa, hvad dette var for en Karl, som gjætede Harerne, saa han kom hjem med dem igjen, og Kongen talte og regnede dem og pegte med Fingeren og regnede dem igjen, men der var ikke borte

saa meget som en Hareunge engang. „Det var Gut det!" sagde Prindsessen.

Den næste Dagen foer han til Skovs og skulde gjæte igjen, men som han laa og ladede sig i en Jordbærbraate, sendte de Stuepigen i Kongsgaarden bort til ham, for at hun skulde faa Rede paa, hvorledes det gik til, at han var Karl for at gjæte Kongens Harer saa vel.

Han tog frem og viste hende Piben, og saa blæste han i den ene Enden, saa de foer som en Vind bort over alle Hauge og Aaser, og saa blæste han i den anden, saa de kom travende hjem paa Braaten og stod paa Række og Rad igjen.

Det var en artig Pibe, syntes Stuepigen; hun skulde gjerne give hundrede Daler for den, om han vilde sælge den, sagde hun.

„Ja, det er meget til Pibe," sagde Esben Askelad, og for Penge var den ikke tilfals, men vilde hun give ham de hundrede Dalerne og en Kys for hver Daler, saa skulde hun faa den, sagde han.

Ja da, det skulde hun gjerne gjøre; hun skulde gjerne give ham to for hver Daler og Tak til.

Saa fik hun Piben, men da hun kom frem til Kongsgaarden, var Piben borte, for Esben Askelad havde ønsket den til sig igjen, og da det led tilkvelds, kom han hjem med Harerne sine som med en anden Faareflok, og alt det Kongen regnede og pegte og talte, saa hjalp det ikke, for der manglede ikke et Haar.

Den tredje Dagen han gjætede, sendte de Prindsessen i Veien, forat hun skulde faa Piben fra ham. Hun gjorde sig blid som en Lærke, og saa bød hun ham tohundrede Daler, om han vilde sælge hende Piben og sige hende, hvorledes hun skulde bære sig ad for at faa den vel hjem med sig.

„Ja, det er meget til Pibe," sagde Esben Askelad, og den var ikke tilfals, sagde han, men det var det samme, han fik gjøre det for

hendes Skyld, vilde hun give ham tohundrede Daler og en Kys paa Kjøbet for hver Daler, saa skulde hun faa Piben, og vilde hun beholde den, fik hun passe vel paa den; det var hendes Sag det.

„Det var en høi Pris paa den Harepiben," syntes Prindsessen, og hun kviede sig ligesom for at give ham Kyssene, „men siden det

var i Skoven, saa Ingen saa det eller hørte det, saa fik det skure, for Piben maatte hun have og vilde hun have," sagde hun, og da Esben Askelad havde faaet det han skulde have, saa fik hun Piben, og saa gik hun og holdt og fingrede paa den hele Veien, men da hun kom til Kongsgaarden og skulde tage den op, var den borte mellem Fingrene paa hende.

Den næste Dag vilde Dronningen selv i Veien og faa fra ham Piben, og hun mente nok, hun skulde have Piben med sig ogsaa.

Hun var mere kneben paa Skillingen og bød ikke mere end femti Daler, men hun maatte lægge paa, saa det blev trehundrede. Askeladden sagde, det var meget til Pibe, og det var et rent Skambud, men for hendes Skyld fik det være det samme; vilde hun give ham trehundrede Daler og en Smældkys paa Kjøbet for hver Daler, saa fik hun have den. Det fik han velmaalt, for paa det Slaget var hun ikke saa prutten.

Da hun havde faaet Piben, baade bandt hun den fast og gjemte den vel til, men det gik ikke hende et Haar bedre end de Andre, for da hun skulde tage den frem, var Piben borte, og om Aftenen kom Esben Askelad hjemdrivende med Kongens Harer som med en veltæmt Faareflok.

„Det er Skrab Alt tilhobe," sagde Kongen; „jeg faar nok i Veien selv, skal vi faa fra ham denne Skarvepiben; det bliver ikke andet Raad kan jeg skjønne," og da Esben Askelad var kommen vel til Skovs med Harerne den næste Dagen, saa strøg Kongen efter og fandt ham i den samme Solbakken, som Kvindfolkene havde været i Kastelag med ham.

Ja, de vare fine Venner og vel forligte, og Esben teede ham Piben og blæste baade i den ene og i den anden Ende paa den, og Kongen syntes det var en artig Pibe og vilde endelig kjøbe den, om han saa skulde give tusind Daler for Piben.

„Ja, det er meget til Pibe, det," sagde Esben Askelad, „og for Penge er den ikke tilfals," sagde han, „men ser Du den hvide Hesten dernede?" sagde han og pegte bort i Skoven.

„Ja, det er min egen Hest, det er Hviten det," sagde Kongen; den var han god til at kjende selv.

„Ja, vil Du give mig tusind Daler og kysse den hvide Hoppen, som gaar nedi Myren bag ved den store Fureen, saa skal Du faa Piben min."

„Er den ikke tilfals for nogen anden Pris?" sagde Kongen.

„Nei, den er ikke det," sagde Esben.

„Ja, men jeg faar vel Lov at lægge Silkelommetørklædet mit imellem," sagde Kongen.

Det kunde han faa Lov til, og saa fik han Piben og lagde den i Pengepungen sin, og den stak han i Lommen og knappede vel til for den, og saa strøg han affted paa Hjemveien; men da han kom til Kongsgaarden og vilde tage frem Piben, var det ikke ligere med ham end med Kvindfolkene, han havde ikke Piben mere end de havde den; og Esben Askelad kom hjemdrivende med Hareflokken, og der manglede ikke et Haar.

Kongen var baade hadsk og harm, fordi han havde narret dem Allesammen og snydt ham for Piben ogsaa, og nu skulde han miste

Livet, det var ikke noget at spørge om; og Dronningen sagde det Samme, det var bedst at rette en saadan Bedrager paa fersk Gjerning.

Esben mente det, at det hverken var ret eller rigtigt, for han havde ikke gjort Andet end det, de havde sagt han skulde gjøre, og saa havde han værget Ryggen og Livet sit, saagodt han kunde.

Saa sagde Kongen, at det fik være det Samme, var han god for at lyve det store Bryggekarret saa fuldt, at det randt over, saa skulde han faa beholde Livet.

Det var hverken noget langt eller vanskeligt Arbeide det, det troede han sig vel til, sagde Esben Askelad, og saa tog han paa at fortælle, hvorledes det var gaaet med ham fra Førsten af; han fortalte om Kjærringen med Næsen i Stubben, og ret som det var, saa sagde han: — „jeg maa Noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt," — saa talte han om Piben han fik, og om Stuepigen, som kom til ham og vilde kjøbe den for hundrede Daler, og om alle Kyssene hun maatte give attpaa borte i Skovbakken, og saa talte han om Prindsessen, hvorledes hun kom til ham og kyssede ham saa vel for Piben, saa Ingen saa eller hørte det borte i Skoven — „jeg maa Noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt" — sagde Esben Askelad; saa talte han om Dronningen, hvor kneben hun var paa Skillingen, og hvor flongs hun var med Smældkys — „jeg maa Noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt," — sagde Esben Askelad.

„Nu synes jeg, det er temmelig fuldt jeg," — sagde Dronningen.

„Aa inte," sagde Kongen.

Saa tog han paa at tale om, at Kongen kom til ham, og om den hvide Hesten, som gik nede i Myren — og om han vilde have Piben, saa fik han — saa fik han — „ja, med Forlov, jeg maa Noget lyve ihob, skal Karret blive fuldt," — sagde Esben Askelad.

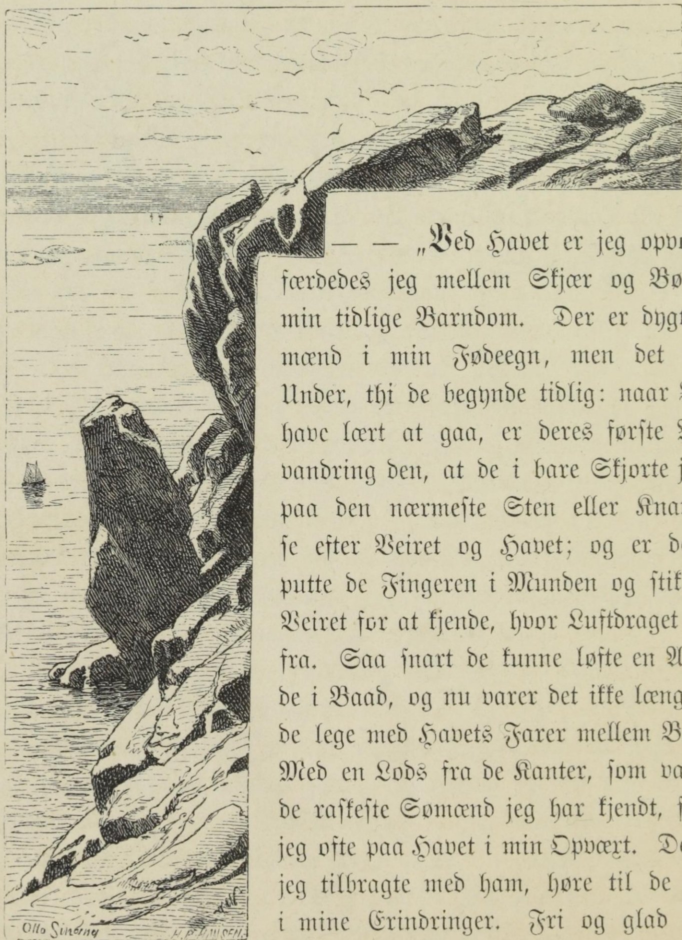
„Holdt, holdt, det er fuldt, Gut!" skreg Kongen, „ser Du ikke, det flømmer over Bredden paa Bryggekarret?"

Saa syntes Kongen og Dronningen, at det var bedst han fik Prindsessen og halve Riget; der var ingen Raad for det.

„Det var meget til Pibe det,“ sagde Esben Askelad.

Makreldorg.

— — „Ved Havet er jeg opvoxet, der færdedes jeg mellem Skjær og Bølger fra min tidlige Barndom. Der er dygtige Sømænd i min Fødeegn, men det er intet Under, thi de begynde tidlig: naar Børnene have lært at gaa, er deres første Morgenvandring den, at de i bare Skjorte jabbe op paa den nærmeste Sten eller Knat for at se efter Veiret og Havet; og er det stille, putte de Fingeren i Munden og stikke den i Veiret for at kjende, hvor Luftdraget kommer fra. Saa snart de kunne løfte en Aare, ere de i Baad, og nu varer det ikke længe, inden de lege med Havets Farer mellem Bølgerne. Med en Lods fra de Kanter, som var en af de raskeste Sømænd jeg har kjendt, færdedes jeg ofte paa Havet i min Opvæxt. De Tider, jeg tilbragte med ham, høre til de kjæreste i mine Erindringer. Fri og glad som en

Fugl fløi jeg ud paa Bølgerne; i den lette Skjækte foer vi paa Skytteri efter Ænder, Ærfugl og Kobbe mellem Skjærene; paa Dæksbaaden færdedes vi langt til Havs paa Makrelborg, og naar han fik et Skib at lodse ind, seilede jeg vel undertiden Baaden hjem alene eller i Følge med Lodsgutten. Siden denne Tid har jeg altid havt en stærk Længsel efter Søen og det salte Hav. Men istedenfor at tabe mig i Udraab om Sølivets Herlighed, vil jeg nu fortælle om en Tur vi gjorde sammen, da jeg for nogle Aar siden var i Besøg hjemme, og paa den var det netop, at min gamle Ven fortalte den Historie, jeg nu vil meddele:

Vi tilbragte altsaa nogle Dage ude ved de yderste Havskjær. Vi seilede paa Dæksbaaden, en stor Hvaløerbaad. Besætningen var Rasmus Olsen (saa hed min omtalte Ven), Lodsgutten og jeg. En Morgenstund i Graalysingen stod vi ud til Havs for at dorge Makrel. Det var en svag Fralandsbris, der næppe formaaede at lette den tunge Taage, som rugede over Skjærene og de nøgne Klipper, hvorfra Maagerne opskræmte flagrede omkring os med sine hæse Skrig; Tærnerne udstødte sit skingrende „Tri Æg!“ og Tjælden det spottende „Klik Klik!“ der har bragt saa mangen feilende Skytte til at smile. Over det blygraa Hav, hvis Flade kun sjælden oplivedes ved en Alke, en Teiste, en Ærfuglflok eller en stønnende Ise, hang Luften disig og tæt. Rasmus sad selv i Agterlugen ved Roret, medens Gutten efter Omstændighederne snart var forud, snart agter. Rasmus var en høi, svær Mand med et af Veiret brunet og medtaget Ansigt, hvis Udtryk var godmodigt. I Dybet af hans graa, kloge Öine laa dog et Alvor og et vist forskende Blik, som vidnede om, at han var vant ved at gaa Faren under Öine og se dybere i Tingene, end Smilet om Munden og de spøgende Ord, han ofte førte paa Tungen, syntes at antyde. Som han sad der med en Sydvest ned over Örene i en sid, gulgraa Kalmuks Kufte, fik hans Figur i den tætte Morgenluft

en næsten overnaturlig Størrelse, og man kunde gjerne falde paa den Tanke, at man havde for sig en Gjenganger fra Vikingtiden — dog i Vikingtiden brugte man ikke Tobak, men det gjorde Rasmus Olsen, og det til Gavns.

„Han har ikke saa meget Vind, at han kan blæse en Barkeskude over Ende i en Rendebæk," sagde Rasmus og byttede Skraaen om med en liden sortrøget Kridtpibe, idet han kigede ud paa alle Kanter. „Igaarkveld ved Solnedgang stod han fuld af de greieste Vindskyer, men nu har han ikke en Hatfuld."

Lodsgutten, som holdt Udkig forud og arbeidede med Styrbords Aare for at støtte for Affald, da Strømmen gik vester i, svarede, at han syntes det letnede forud.

„Fanden heller, det er ikke Solgangsveir," svarede Rasmus; „han kommer ikke, før det lider paa Dagen; men da tør vi faa mere, end vi vil have for Makrellens Skyld."

Der kom imidlertid snart et friskere Drag i Luften, saa at vi uden Aarernes Hjælp kunde holde Kaas, og nu gled vi raskt ud imod Havet. Taagen svandt efterhaanden og lod os se den blaa Kystlinje og dens yderste nogne Holmer; men foran os laa Havet i sin uendelige Udstrækning rødmende for Morgensolen. Landvinden havde vel endnu sin Magt, men jo høiere Solen steg, des friskere blæste det op fra Havet; de stigende Taager lagde sig som et Teppe ind over Landet; nu var det en stiv Makrelkuling. Vi vare snart inde i Makrelstimen; Snørerne kommanderedes ud, og den ene Fisk bed efter den anden, saa det dirrede i det hele Snøre; under voldsomme Spræl og Ryk bragtes disse sølvblanke Havets Børn op. Men Glæden var som sædvanlig ikke af nogen særdeles lang Varighed. Ud paa Dagen tiltog Kulingen alt mere og mere i Styrke; Havet satte ind, Søgangen voxte; tilsidst stod Snørerne lige ud, og Fiskestenene hoppede hen over Bølgetoppene, medens Braadsøer, uagtet Lodsens ledende Haand

søgte at afværge dem, brød over vor lille Nøddeskal og sendte Skum og Sprøit høit over Seil og Mast. Snørerne gaves op. Lodsgutten sad i Storlugen, dinglede med Benene og kikkede af gammel Vane ud snart hid, snart did. Undertiden var han nede i Rummet og saa paa sit Uhr, som laa i en stor rødmalet Skibskiste.

„Ja, den Kisten og den Klokken,“ sagde Rasmus med et Smil og Nik; „dem holder han af, og det gjør han Ret i, for havde ikke de været, saa laa han nu og grov Smaasten paa Havsens Bund.“

Jeg bad om nærmere Forklaring, og han fortalte: „Det var ifjor i Oktober Maaned; han stod ind med svært Veir; det var med Nød jeg kunde holde Søen, men jeg blev ude, og han var med. Tilsidst prajede jeg en Hollænder og kom om Bord i ham, men jeg tænkte begge om Baaden og Gutten; mine Tanker var ikke der de skulde være, for hvert Dieblik kikkede jeg efter Baaden og Gutten, og tilsidst saa jeg han fik en Braadsø agter, saa han lettedes op og gik forover og under — borte var han. Vi kunde ikke hjælpe, om Skipperen ogsaa havde villet; det var for langt borte. Jeg bad for mig selv, og tænkte jeg aldrig skulde se ham mere. Men den første jeg mødte, da jeg kom hjem, det var Gutten; han var kommen hjem længe før han, end jeg. Han tog op Klokken sin og viste mig den og sagde: „Jeg har bjerget Klokken, Far, og den gaar endnu.“ Nu Gudskelov, tænkte jeg, at Du er frelst; en Baad blir det vel Raad til igjen, endda den havde kostet mig halvtredje hundrede Daler; og splinternye Seil var det paa den. — Hvordan han blev frelst? — Jo, det gik saaledes til — ja ja, Du Lille,“ sagde han til Gutten, som lo til ham og dinglede stærkere med Benene, „den drukner ikke, som hænges skal, — der kom en Brig, som havde hjemme strax nordenfor her. Med Et hører de et Skrig; der løb En forud, men der var ingen Ting paa Færde, for de tænkte mindst paa, at det var udenbords; men bedst det var, hørte de Skriget ret under Bougen, og da Kap-

teinen selv kom forud og saa ud over, sad Gutten paa Skibskisten og holdt Klokken sin i den ene Haand høit op over Bølgerne. Det var saavidt, at Kapteinen fik givet et Vink til Manden til Rors, saa de ikke seilede om Bord i ham, og de fik lagt bi og stukket ud en Ende og halet ham op."

Da det led ud paa Dagen, løiede Vinden af, og vi fiskede igjen enkelte Fiske, under mangehaande Fortællinger. „Ja, ja," sagde han og rystede lidt paa Hovedet, idet han atter gav sig til at slaa Ild paa sin Pibe. „Det brygger til Noget der sydpaa. Den Gufs vi fik, var bare en Morgendram. Han skal se, vi faar Traktement; selv Fisken ved om det; den napper ikke mere, og Fuglene er bange: — hør, hvor de hvæser og skriger og søger ind under Land. Det blir rigtigt Troldkjærringveir til Kvelds. Nei, se paa den! tumler hun ikke saa nær at — Gud hjælpe mig kunde jeg ikke gjerne" — spytte paa den, vilde han have sagt, men i det samme knaldede min Bøsse, som jeg havde kastet til Øiet og trykket af paa en Ise, der væltede sig op mellem Bølgerne tæt ved os. Rammet slog den saa heftigt med Halen, at Vand og Skum piskedes op i en liden Fos, saa høit som Masten i vor Baad, og oversproitede og gjennemvædede os alle.

„Den Troldkjærring tror jeg ikke skal sende os noget Veir," sagde jeg, da jeg saa, at Vandet var farvet rødt af dens Blod. Strax efter kom den op stærkt stønnende og vendte Bugen i Veiret. Rasmus var ikke sen til at hugge Baadshagen i, og halede den ved min Bistand ind i Baaden. Han var meget fornøiet for den Tran han skulde faa, vendte det tunge Dyr fra den ene Side til den anden, kjælede for det som for et Svøbebarn og forsikkrede, at det var et smækfedt Vastrold, som skulde være velkomment til Støvlesmørelse og Lampelys.

Under dette Fjas om Trolde og uveirvækkende Troldkjærringer kom en besynderlig Troldkjærringhistorie, jeg troede at have hørt af

Rasmus i min Barndom, frem for min Erindring, men i saa dunkle Træk, at jeg ikke engang vidste, om det var Noget jeg havde hørt eller drømt. Jeg spurgte Rasmus, om han ikke havde fortalt mig en saadan Historie om tre Troldkjærringer.

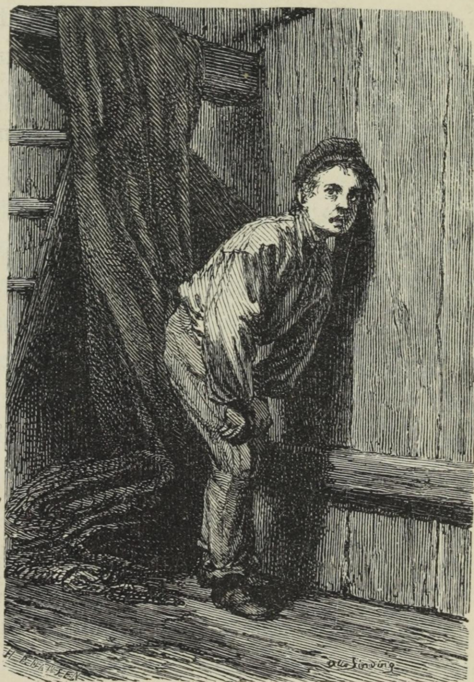
„Aa, den," svarede han og lo; „det er af det Slags, som kaldes Skipperlogne nu til Dags, men i gamle Dage troede de det som Fadervor. Gamle Bedstefar fortalte mig den, da jeg var Smaagut, men om det var hans Bedstefar eller Oldefar, som var Kathytjongen, det kan jeg ikke erindre. Nok er det, det gik saaledes til:

Han havde faret med en Skipper som Jongmand hele Sommeren, men da de skulde ud paa Høstreis, fik han en Ank paa sig og vilde ikke være med. Skipperen syntes godt om ham, for endda han var en Framslænging, havde han god Forstand paa alle Ting om Bord; han var en stor og stærk Gut og ikke ræd for at hænge i, naar der skulde tages et Tag; han gjorde næsten Tjeneste for en Helbefaren, og gild var han jævnt, saa han holdt Liv i de andre; derfor vilde Skipperen nødig være af med ham. Men Gutten havde slet ingen Lyst til at ride paa Blaamyren om Høstkvelden; men han skulde blive om Bord, til de havde ladet og var seilklare. En Søndag som Mandskabet havde Landdag, og Skipperen var oppe hos en Skovbonde for at handle Smaalast og Splitved til lidt Dækslast — det var vel paa egen Negosje, kan jeg tænke —, skulde Gutten passe Skuden. Men det maa jeg ikke glemme, denne Gutten var født paa en Søndag og havde fundet et Firkløverblad; derfor var han synen, han kunde se de Usynlige, men de kunde ikke se ham."

„Ja ja, det blir stygt Veir," afbrød Fortælleren sig selv, idet han reiste sig op og med Haanden skyggede over Øinene, for uhindret af det Solglimt, der nu faldt paa de lange, blanke Bølger, at kunne stirre sydover. „Se, hvor han trækker op; han kommer med Torden og Lynild. Bedst at vende i Tide; nu har vi ikke et Blaf igjen.

Vi ligger her i Dødvandet og driver som en Høsæk; men reve maa vi, før han kommer paa os. Kom Jon!"

Medens Revingen stod paa, tog jeg Roret og saa ud efter Veiret. Det var blankt og næsten stille; Vinden havde lagt sig, men vor Baad duvede paa Underdønningerne. Fjernt i Syd stod der over Havet en skarp afskaaret, mørk Banke; først havde vi seet den som en smal Rand, der smeltede sammen med Himmel og Hav, men efterhaanden hævede den sig som en Væg eller et Teppe, der oventil snart fik en Bord af tunge, straagule, vredne og sammenrullede Tordenskyer. I enkelte Øieblikke blev Skyteppet lysere eller gjennemsigtigere; det saa ud, som man gik med Lys der bag. Noget Glimt saaes ikke, men vi hørte en fjern, svag Rullen, som jeg i Begyndelsen troede kom fra Bølgerne.

„Nu," sagde Rasmus, da han havde slaaet Ild paa sin Pibe og taget Roret igjen, „Gutten var altsaa synen, og ret som han sidder forud i Folkelugaret, hører han det snakker indi Rummet. Han kikker gjennem en Sprække, og saa ser han, at der sidder tre kulsorte Ravne

paa Tyskendæksbjælkerne derinde, og de snakkede om Mændene sine. Alle var de kjede af dem, og Livet vilde de tage af dem. Det var greit at skjønne, at det var Troldkjærringer, som havde skabt sig om.

„Men er det sikkert, at her ikke er Nogen som hører os?" sagde den ene af disse Ravne. Gutten kunde høre paa Maalet, at det var Skipperens Kone.

„Nei, Du ser jo det," sagde de andre to, som var Konerne til første og anden Styrmand; „her er ikke en Mors Sjæl om Bord."

„Ja, saa vil jeg sige det; jeg ved et godt Raad til at blive af med dem," tog Skipperkjærringen til Ords igjen og hoppede nærmere bort til de andre To; „vi kan gjøre os til tre Braadsjøer, og slaa dem over Bord og sænke Skuden med Mand og Mus."

Ja ja, det syntes de Andre var et godt Raad; de sad længe og snakkede om Dagen og Farvandet. „Men der er vel Ingen, som hører os?" sagde Skipperkonen igjen.

„Du ved jo det," svarede begge de Andre.

„Ja, for der gives et Raad imod det, og blev det brugt, blev det dyrt for os; det kom ikke til at koste os mindre end Liv og Blod."

„Hvad er det for et Raad, Søster?" spurgte den ene Styrmandskonen.

„Ja, men er I vis paa, at Ingen hører os? jeg syntes det røg i Folkelugaret."

„Du ved det, vi har kikket i hver Krog. De har glemt at kare Ilden ned paa Kabyssen; derfor ryger det," sagde Styrmandskonerne. „Sig det kuns."

„Hvis de kjøber tre Favne Birkeved," sagde Troldkjærringen, „men de maa være fuldmaalte og uprutede — og kaster den ene Favn ud Træ for Træ, naar den første Sjøen kommer, og den anden Favn Træ for Træ, naar den anden kommer, og den tredje Favn Træ for Træ, naar den tredje kommer, saa er det ude med os."

„Ja, det er sandt, Søster, da er det ude med os! da er det ude med os!“ sagde Styrmandskonerne; „men det er der Ingen som ved,“ raabte de og lo høit, og da de havde gjort det, fløi de op igjennem Storlugen og skreg og klunkede som tre Ravne.

Da de skulde seile, vilde Gutten for Liv og Død ikke være med; alt det Skipperen talte for ham og lovede ham, saa hjalp det ikke; han vilde ikke være med paa nogen Maade. Tilsidst spurgte de, om han var ræd, siden det led paa Høsten, og heller vilde sidde i Kakkelovnskrogen bag Skjørterne til Mor. Nei, sagde Gutten, det var han ikke, og han troede aldrig de havde seet slige Landkrabbestreger af ham; det skulde han vise dem ogsaa, for nu vilde han gaa med, men det vilde han betinge sig, at der blev kjøbt tre fuldmaalte Favne Birkeved, og at han fik kommandere, som om han selv var Skipper, paa en vis bestemt Dag. Skipperen spurgte, hvad det skulde være for Narreri, og om han havde hørt, at en Jongmand nogensinde havde været betroet at kommandere et Skib. Men Gutten svarede, det kunde være ham det samme; vilde de ikke kjøbe tre Favne Birkeved og lystre ham, som om han var Kapteinen, en eneste Dag — Dagen skulde baade Skipperen og Mandskabet faa vide i Forveien —, saa satte han ikke sin Fod ombord i Skuden mere; endnu mindre skulde hans Næver lugte Beg og Tjære der. Skipperen syntes, at dette var besynderligt, og at det var en rar Gut, men han gav efter tilsidst, forbi han nu endelig vilde have ham med, og han tænkte vel ogsaa, at han nok skulde klare Klatten, naar de kom til Sjøs. Styrmanden mente det Samme, han. „Aa, lad ham faa Kommandoen! Bær det for langt i Læ, faar vi gi' ham en Haandsrækning“, sagde han. Nu, Birkeveden blev kjøbt, velmaalt og uprutet, og de seilede.

Da Dagen kom, som Jongmanden skulde være Skipper, var det stilt, vakkert Veir; men han purrede alle Mand ud til at reve og beslaa, saa de ikke laa for Andet end Stumperne. Og det var just

som Hundevagten var forbi, og Dagvagten skulde sættes. Baade Skipperen og Mandskabet lo og sagde: „Nu kan vi mærke hvem som har Kommandoen; skal vi ikke beslaa Stumperne ogsaa?"

„Ikke endda," sagde Jongmanden, „men om et lidet Bil."

Ret som det var, kom der over dem en Byge, saa heftig, at de troede de skulde kantre, og havde de ikke beslaaet og revet, havde det ikke været at spørge om, at de havde gaaet under, da den første Braadsjøen styrtede over Skibet. Gutten kommanderte dem til at kaste ud den første Favn af Birkeveden, men Træ for Træ, eet om Gangen, aldrig to, og ikke maatte de røre de andre to Favne. Nu var de flinke til at lystre hans Kommando, og de lo ikke længer ad ham, men kastede Birkeveden ud Træ for Træ. Da det sidste gik, hørte de et Støn som af En, som ligger og drages med Døden, og med det samme var Bygen forbi.

„Gud ske Lov!" sagde Mandskabet. — „Det skal jeg sige og staa ved for Rederiet, at Du har frelst Skib og Ladning," sagde Skipperen.

„Ja, det er bra' nok, men vi er ikke færdige endnu," sagde Gutten, „han kommer snart værre," og kommanderte dem til at beslaa hver Klud, saa nær som Stumpen af store Mærsseil. Den anden Byge kom endda haardere end den første, og den blev saa stærk og haard, at hele Mandskabet blev rent forskrækket. Da den var paa det haardeste, sagde Gutten, at de skulde kaste den anden Vedfavn over Bord, og det gjorde de; de kastede den Træ for Træ og agtede sig for at tage noget af den tredje. Da det sidste Træ gik, hørte de et dybt Støn igjen, og saa stilnede det af. „Nu har vi en Dyst igjen, og den blir den værste," sagde Gutten og kommanderte hver Mand paa sin Post, og Skuden gik bare for Takkel og Toug. Den sidste Byge kom værre end begge de foregaaende: Skuden krængede, saa de troede den ikke skulde reise sig mere, og Sjøerne brød over Dæk og

Skans. Men Gutten kommanderte dem til at kaste ud den sidste Vedfavnen, Træ for Træ, og ikke to om Gangen. Da det sidste Træet gik, hørte de et dybt Støn som af En, som dør en tung Død, og da det stilnede af, var Søen farvet med Blod saa langt de kunde se.

Da de kom over, talte Skipperen og Styrmanden om, at de vilde skrive til Konerne sine. „Det kan I gjerne lade være," sagde Gutten, „for I har ingen Koner mere."

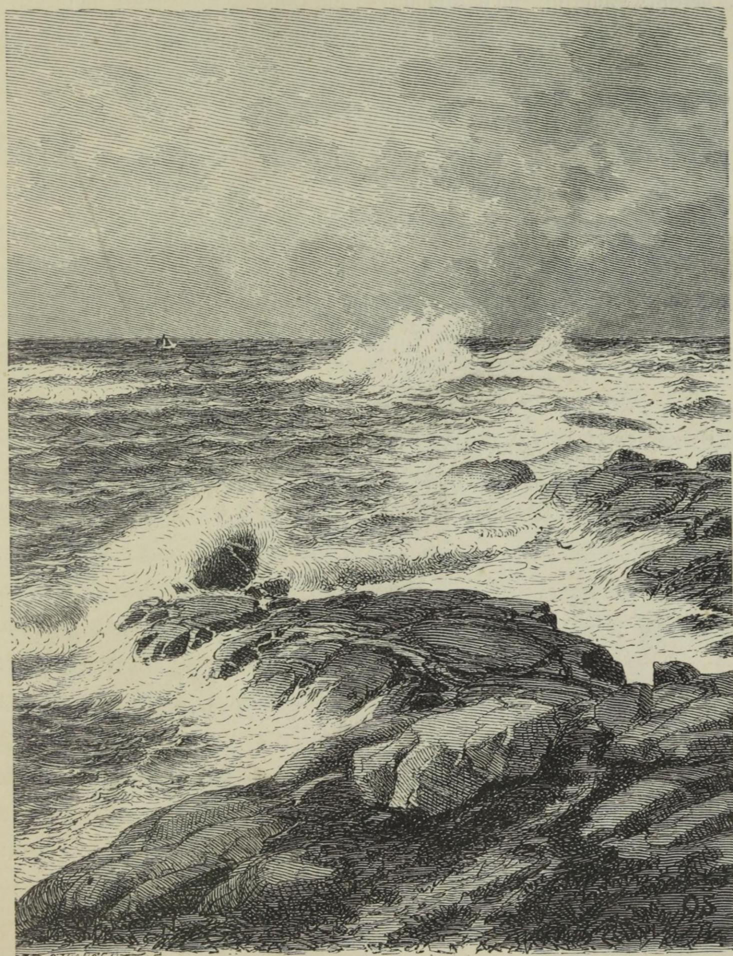
„Hvad er det for Snak, Hvalp! har vi ingen Koner?" sagde Skipperen. — „Har Du kanske gjort Ende paa dem?" sagde Styrmanden.

„Aa nei, vi har været lige gode om det Allesammen," svarede Gutten, og saa fortalte han, hvad han havde hørt og seet den Søndag han passede Skuden, da Mandskabet havde Landdag og Skipperen handlede Smaalast hos Skovbonden.

Da de kom hjem, fik de høre, at Konerne deres var blevne borte Dagen før Uveiret, og siden havde Ingen hverken hørt eller spurgt dem."

Under denne og andre Fortællinger, som Rasmus gav tilbedste, led det mod Aften. Uveiret nærmede sig langsomt og steg høiere paa Himlen som et mørkt Forhæng; Lynene glimtede snart ned mod Havet, snart bugtede de sig som horisontale Slanger og dannede Flammefrynser om Forhængets rige Foldekast af Skyer og Veir; snart gjorde de det Hele gjennemsigtigt som Flor og Musselin. Endnu var Uveiret fjernt; Tordenen slog svagt, og Havet rullede, saa langt vi kunde øine, kun lange, blanke Bølger, men det var farvet som Blod og Vin; thi Solen gik ned i røde Stormskyer, hvis Farver opfangedes i Havspeilet. Men det var tydeligt nok, at vi ikke skulde undgaa det; Bølgerne voxte, Strømmen drev os mod Land, og der kom kun af og til et Vindpust, som fyldte vort Seil. Ved det sidste Dagslys saa vi fjernt ved Himmelranden en sort Stribe; alt som den kom nærmere,

gik der en hvid Rand af pisket Skum foran den, og Stormen og Natten var over os. Som en Pil foer Baaden afsted, og det varede ikke

længe, før vi vare ved de yderste Skjær, hvor Søfuglene, opskræmmede af de hyppige Lynglimt og Tordenskrald, hvæsede og skreg og flagrede

om i Mængde som hvide Skyer. Men deres Skrig lød hæst og svagt gjennem Brændingerne. Holmerne og Skjærene tog vel Lidt af for den heftige Søgang, men længere inde mod Land, hvor hele Havet stod paa, voxte den atter, og i Lynenes Glimt saa vi langs hele Kysten høit skummende Brændinger, hvis Drøn lød tordnende i vore Øren. Rasmus holdt skarpt Udkig i dette Mørke, som forekom mig uigjennemtrængeligt; jeg kunde ikke skimte Andet end det brede, hvide Skumbaand, som vi nærmede os med truende Hastighed. Omsider opdagede jeg et lidet mørkt Punkt, som vi stævnede imod, og inden faa Minutter foer vi mellem Brott og Brand ind igjennem det smale Sund under Ullerhovedet, og naaede lykkelig ind i den trygge Havn, hvor Pynter og høie Klipper lunede mod Vind og Bølger." — —

Peik.

Der var en Gang en Mand og en Kone; de havde en Søn og en Datter, som vare Tvillinger, og de vare saa lige, at de ikke kunde skilles fra hverandre ved Andet end Klædselen. Gutten kaldte de Peik. Han var lidet til Nytte, mens Forældrene levede, for han havde ikke Hug til Andet end at gjøre Nar af Folk, og han var saa fuld af Spik og Spilloppper, at Ingen kunde være i Fred for ham; men da de vare døde, blev det værre og værre, han vilde ikke tage sig nogen Ting til; han gjorde bare Ende paa det, som var igjen efter dem, og lagde sig ud med alle Mennesker. Søsteren stræved og karede alt det hun orkede, men det vilde ikke monne, og saa sagde hun til ham, hvor galt dette var, at han ikke vilde gjøre noget Gavn, og spurgte:

„Hvad skal vi have at leve af, naar Du har gjort Ende paa Alt?"

„Saa vil jeg ud og narre En," sagde Peik.

„Ja, da kommer Du tidsnok, Peik," sagde Søsteren.

„Faar prøve," sagde Peik.

Da der var Ende paa Alt, havde de ikke Mere; saa lakkede Peik afsted, og han gik og han gik, til han kom til Kongsgaarden. Der stod Kongen i Svalen, og da han fik se Gutten, saa sagde han:

„Hvor skal Du hen i Dag, Peik?"

„Aa, jeg skulde bort og se, om jeg kunde faa narret En," sagde Peik.

„Kan Du ikke narre mig da?" sagde Kongen.

„Nei, jeg kan nok ikke det, for jeg glemte Narrestikkene mine hjemme," sagde Peik.

„Kan Du ikke gaa efter dem?" sagde Kongen, „jeg kunde have Lyst til at se, om Du er slig en Spillopmager, som Folk siger," sagde han.

„Jeg duer ikke til at gaa," sagde Peik.

„Jeg skal laane Dig Hest og Sadel," sagde Kongen.

„Jeg duer ikke til at ride heller," sagde Peik. „Vi skal løfte Dig oppaa," sagde Kongen, „saa kan Du vel hænge paa."

Ja, Peik han kløede og klorede sig i Hovedet, som om han vilde rive Luggen af, og lod dem løfte sig oppaa; der sad han og slang baade hid og did, saalænge Kongen kunde se ham, og Kongen lo, saa det taarede i Øinene, for slig en Rytter til Hest havde han aldrig seet før. Men da Peik var kommen ind i Skoven bagom Haugen, saa Kongen ikke kunde se ham længer, sad han, som han var spigret, og red afsted, som han havde stjaalet baade Øg og Grime, og da han kom til Staden, solgte han baade Hesten og Sadlen.

Kongen gik der imens og stundede og ventede paa, at Peik skulde komme slingrende tilbage igjen med Narrestikkene sine, og lo stundomtil, naar han kom i Hug, hvor ynkelig han saa ud, da han sad og slang paa Hesten som en Høsæk, som ikke vidste til hvad for en Kant den skulde falde; men det varede syv Lange og syv Brede, og der kom ingen Peik, saa skjønte Kongen tilsidst, at han var narret og snydt baade for Hest og for Sadel, endda Peik ikke havde Narrestikkene med sig, — og saa blev det en anden Lyd, for da blev Kongen sindt og vilde bort og dræbe Peik.

Men Peik havde faaet vidst Dagen, da han skulde komme, og

sagde til Søsteren sin, at hun skulde sætte paa Vegstensgryden med en Draabe Vand i. Med det samme Kongen kom, rev Peik Gryden af Varmen og ind paa Stabben med den, og kogte Grød paa Huggestabben.

Kongen undrede sig paa dette og blev saa rent forundret, at han glemte det han kom efter.

„Hvad vil Du have for den Gryden?“ sagde han.

„Jeg kan ikke være af med den,“ sagde Peik.

„Hvorfor kan Du ikke det?“ sagde Kongen; „jeg skal gjøre Dig Ret for den,“ sagde han.

„Jo, den sparer mig baade Bry og Penge, baade Skovleie og Hugsteløn, baade Kjøring og Føring,“ sagde Peik.

„Det er det Samme, jeg gi'r Dig hundrede Daler,“ sagde Kongen; „nu har Du narret af mig Hest og Sadel og Bidsel paa Kjøbet; men det faar gaa for det det er, naar jeg faar Gryden,“ sagde han.

„Ja, saa fik han have den da,“ sagde Peik.

Da Kongen kom hjem, bad han Fremmede og lagede til Gjæstebuds, men Maden skulde de koge i den nye Gryden, og den tog han og satte midt paa Gulvet. De Fremmede troede Kongen ikke var rigtig, og gik der og dyttede paa hverandre og lo af ham, og han gik omkring Gryden og kaglede og kaglede og sagde alt i Eet: „Ja, ja, bi bare lidt, ja, ja, bi bare lidt, nu koger den snart;“ men det blev ingen Kog. Saa skjønte han, at Peik havde været ude med Narrestikkene sine og lurt ham igjen, og nu vilde han afsted og dræbe ham.

Da Kongen kom, stod Peik ude ved Laaven.

„Vilde hun ikke koge?“ sagde han.

„Nei, hun vilde ikke det,“ sagde Kongen; „men nu skal Du undgjælde for det,“ sagde han, og vilde frem med Kniven.

„Det skal Du faa mig til at tro," sagde Peik, „for Du tog ikke Stabben."

„Skal tro, det ikke er Løgn, Du farer med?" sagde Kongen.

„Det er Stabben, det staar paa; hun koger ikke uden —" sagde Peik.

Hvad han da skulde have for den? — Tre hundrede Daler var den vel værd; men for hans Skyld fik den gaa for to, sagde Peik. Saa fik han Stabben og reiste med, og bød Fremmede og lagede til Gjæstebuds, og satte Gryden paa Stabben midt inde i Stuen. De Fremmede troede, han var bleven baade Tul og Torsk, og de gik der og gjorde bare Nar af ham, og han kaglede og kaglede om Gryden og sagde ret som det var: „Bi lidt, nu koger hun, nu koger hun snart," men det blev ikke mere af det paa Stabben end paa bare Gulvet. Saa skjønte han, at Peik havde været ude med Narrestikkene sine den Gangen ogsaa. Han rev sig i Luggen og vilde afsted og dræbe ham igjen, og nu skulde han ikke spare ham, enten han laat vel eller ilde.

Men Peik havde laget sig til at tage imod ham igjen. Han slagtede en Vædder og tog og havde Blodet i Blæren og Vomskindet, og pakkede det ned i Barmen paa Søster sin og sagde for hende, hvad hun skulde sige.

„Hvor er Peik?" skreg Kongen; han var saa sindt, at han skalv i Maalet.

„Han er saa skrøbelig, at han ikke orker at røre sig," sagde hun, „og saa skulde han prøve at faa en Søvn."

„Du faar vække ham," sagde Kongen.

Nei, det torde hun ikke, for han var saa hastig.

„Ja, jeg er endda hastigere," sagde Kongen „og vækker ikke Du ham, saa skal jeg — —" sagde han, og tog bortved Siden, der Kniven var. Nei, saa skulde hun til at vække ham; men Peik vendte sig

hastig om i Sengen, drog ud en liden Kniv, og rispede hende i Blæren og Vædervommen, saa Blodspruten stod af Barmen paa hende, og hun faldt overende paa Gulvet, som hun var død.

„For en Fanden Du er, Peik," sagde Kongen; „nu har Du jo skaaret ihjel Søster Din, og det saa selve Kongen staar og ser paa det," sagde han.

„Det er ikke farligt med Liget, saalænge der er Veir i Næsen paa mig," sagde Peik, og fik frem et Bukkehorn, som han gav sig til at tude paa, og da han havde tudet en Brudeslaatt, saa satte han det ind til hende og blæste Liv i hende igjen, saa hun stod op, som der ikke feilede hende nogen Ting.

„Bevares vel for Dig, Peik! Kan Du dræbe Folk og blæse Liv i dem igjen ogsaa Du da?" sagde Kongen.

„Ja, hvad Raad var der for mig ellers?" sagde Peik; „jeg kom til at dræbe alle dem, jeg kom nær, for jeg er saa hastig af mig, ser Du," sagde han.

„Ja, jeg er ogsaa hastig til Sinds," sagde Kongen, „og det Hornet maa jeg have; jeg skal give Dig hundrede Daler for det, og saa faar det være det Samme, jeg faar give Dig efter, at Du narrede af mig Hesten, og at Du snød mig paa Gryden og Stabben og hele Resten."

Peik kunde nødig undvære det, men for hans Skyld fik han have det, og saa fik Kongen det og reiste hjem det forteste han kunde, og han var ikke før kommen hjem, før han maatte til at prøve det; han tog paa at krangle og trætte med Dronningen og den ældste Datteren sin, og de trættede igjen og sagde ham imod; men før de vidste Ordet af det, drog han ud Kniven og skar dem ihjel, saa de faldt stendøde overende, og de Andre rømte Stuen, saa rædde bleve de.

Kongen gik og drev paa Gulvet en Stund og snakkede om, det var ikke farligt med Liget, saalænge der var Veir i det, og andet

Sligt, som havde rendt gjennem Munden paa Peik, og saa fik han frem Hornet og til at tude og blæse; men endda han blæste alt det han orkede baade den Dagen og den anden, saa fik han ikke blæst Liv i dem; de vare døde og de bleve døde, baade Dronningen og Datteren, og han maatte koste dem i Jorden og holde Gravøl paa Kjøbet.

Saa vilde han til Peik og tage ham af Dage igjen, men Peik havde sine Runer ude, saa han vidste af, at Kongen kom, og han sagde til Søsteren sin:

„Nu faar Du skifte Klæder med mig og reise afsted, saa maa Du faa og have Alt vi eier."

Ja, hun skiftede Klæder med ham og pakkede sammen og reiste afsted det forteste hun vandt, og Peik sad igjen der alene i Søsterklæderne.

„Hvor er han Peik?" sagde Kongen, han kom saa hardsk og saa sindt gjennem Døren.

„Han er reist sin Vei," sagde han, som sad igjen i Søsterklæderne.

„Ja, havde han nu været hjemme, saa skulde jeg have dræbt ham," sagde Kongen; „det var ikke værdt at spare Livet paa slig en Skjelm," sagde han.

„Han havde sine Runer ude og vidste, at Kongen kom, og vilde tage ham af Dage for Narrestikkene, han foer med, men mig lod han blive igjen her baade madløs og pengeløs," sagde Peik, og gjorde sig saa lækker og fin som en Jente.

„Vær Du med til Kongsgaarden, skal Du faa nok at leve af —; det er ikke værdt at sidde og sulte borti Hytten for Dig," sagde Kongen.

Ja, det vilde han gjerne, og saa tog Kongen ham med sig og lod ham lære Alting og holdt ham som sin egen Datter, og det var

mest som Kongen havde igjen de tre Døttrene sine, for Peikegutten sømmede og syede og laat og legte med dem, og var sammen med dem baade sent og tidligt.

Da det led en Tid, kom der en Kongssøn paa Frieri did.

„Ja, jeg har tre Døttre," sagde Kongen, „det staar paa, hvem Du vil have af dem."

Han skulde faa Lov at gaa op i Sykammeret og snakke og gjøre sig kjendt med dem, og saa likte han bedst Peik og kastede et Silkeplag i Fanget paa ham, og saa tog de paa at lage til Bryllup, og da det led om en Stund, kom Skyldfolkene hans og Kongens Folk og tog paa at ture og drikke Bryllup; men da det led paa Kvelden den første Bryllupsdagen, torde ikke Peik blive længer og lagde afsted fra Kongsgaarden ud paa Vidden, saa Bruden ikke var at finde; men det var det som værre var, begge Kongsdøttrene fik ondt saa braadt, og ret som det var, kom der reisende to Smaaprindser til Verden, saa Folket maatte fare hjem midt i den bedste Legen og Bryllupsturingen.

Kongen blev baade harm og sorggiven, og begyndte at tvivle og undres paa, hvorledes dette hang sammen.

Saa satte han sig paa Hesten og red ud, for han syntes, det blev for ødt at være hjemme; men da han kom ud paa Jordet, sad Peik paa en Sten og spilte paa Mundharpe.

„Sidder Du her Du, Peik?" sagde Kongen.

„Javist sidder jeg her, hvor skulde jeg sidde ellers?" sagde Peik.

„Nu har Du narret mig grovt Gang paa Gang," sagde Kongen; „men kom nu og vær med hjem, saa skal jeg dræbe Dig."

„Ja, det er vel saa det," sagde Peik, „naar der ingen anden Raad er, saa faar jeg vel til jeg med," sagde han.

Da de kom hjem i Kongsgaarden, gjorde de istand en Tønde, som Peik skulde puttes ned i, og da den var færdig, kjørte de den

op paa et høit Fjeld; der skulde han ligge tre Dage og tænke over det han havde gjort, før de væltede ham udover og til Fjords.

Den tredie Dagen kom der en rig Mand gaaende, og Peik sad indi Tønden og sang: „Til Himmerig og til Paradis, til Himmerig og til Paradis skal jeg fare; men inte vil jeg, og inte vil jeg i Engleskare."

Da Manden hørte dette, spurgte han, hvad han skulde give ham for at komme i Steden hans.

Det fik vel blive Meget, mente Peik, for der stod ikke Skyds tilsagt til at fare til Himmerige alle Dage.

Manden vilde give ham Alt det han eiede, og saa slog han ud Bunden og krøb ned i Tønden istedenfor Peik.

„Lykke paa Reisen," sagde Kongen — han troede det var Peik, som var i den; „nu farer Du til Fjords fortere, end om Du foer med Renskyds, og nu er det ude baade med Dig og Narrestikkene Dine," sagde han.

Før Tønden var halvveis udover Fjeldet, var der ikke en hel Stav og Stump igjen af den eller af ham, som var indeni. Men da Kongen kom hjem til Kongsgaarden, var Peik der før ham, og sad paa Traakken og spilte paa Mundharpe.

„Sidder Du der, Du Peik?" sagde Kongen.

„Javist sidder jeg her, hvor skulde jeg sidde ellers?" sagde Peik. „Jeg kan vel faa leiet Hus her til alle Hestene og Fæet og Pengene mine."

„Hvor væltede jeg Dig hen, saa Du fik al den Rigdommen?" spurgte Kongen.

„Aa, Du væltede mig til Fjords," sagde Peik, „og da jeg kom til Bunds, var der nok at tage af, baade Heste og Fæ, baade Guld og Gods; de gik i Flokke og laa i Hobe, saa store som Hus," sagde han.

„Hvad vil Du have for at vælte mig samme Veien?" sagde Kongen.

„Aa, det er ikke mere paakostet det," sagde Peik; „Du tog ikke Noget af mig, saa vil ikke jeg have Noget af Dig heller."

Saa stoppede han Kongen i en Tønde og rullede ham udover, og da han havde givet ham Friskyds ud over Fjeldet, reiste han hjem til Kongsgaarden. Der tog han og holdt Bryllup med den yngste Kongsdatteren. Siden styrede han Land og Rige, men han gjemte Narrestikkene sine, og gjemte dem vel, saa der hverken hørtes eller spurgtes mere om Peikgutten, men bare om selve Kongen.

Dumme Mænd og Trold til Kjærringer.

Der var en Gang to Kjærringer, som trættede, saa som Kjærringer gjør iblandt, og da de ikke havde Andet at trætte om, saa tog de paa at kjævles om Mændene sine, om hvem der var den dummeste af dem. Jo længer de trættede, des argere blev de; tilsidst var de nær ved at komme i Luggen paa hverandre, for En veed det, at „Ufred er lettere at yppe end at ende, og det er vondt, naar Vettet vanter." Den Ene sagde, der gaves ikke den Ting, hun ikke skulde faa Manden

sin til at tro, naar hun sagde det var saa, for han var saa lettroen som Troldene; og den Anden mente det, at om det var aldrig saa galt, saa skulde hun faa Manden sin til at gjøre det, naar bare hun sagde, det skulde være saa; for han var slig, at han hverken kunde finde Naal eller Nøste.

„Ja, lad os saa prøve, hvem af os der kan faa narret dem bedst, saa faar vi se, hvem som er den dummeste,“ sagde de da en Gang, og det blev de forligte om.

Da saa Manden kom hjem af Skoven, sagde den ene Kjærringen: „Gud bedre mig for Dig! det er da altfor ilde, Du er vist syg, om Du ikke er feig.“

„Der vanter ikke Andet end Mad og Drikke,“ sagde Manden.

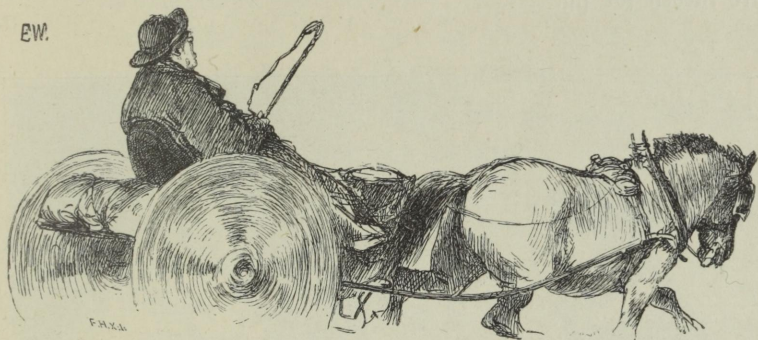
„Gud bedre mig saa sandt!“ skraalede Kjærringen; „det blir nok værre og værre, Du ser mest ud som Lig i Synet; Du faar lægge Dig! Aa, dette kan aldrig vare længe.“ Saaledes holdt hun paa, til hun fik Manden til at tro, han var Døden paa det nærmeste nær, og fik ham til at lægge sig, folde Hænderne, lægge ihob Oinene, og saa strakte hun ham, lagde ham paa Ligstraa og fik ham i Kisten; men for at han ikke skulde kvamne, mens han laa der, havde hun faaet gjort nogle Huller i Fjælene, saa han baade kunde puste og kikke ud.

Den andre Kjærringen, hun tog sig et Par Karder, og satte sig til at karde, men hun havde ingen Uld paa dem. Manden kom ind og saa dette Abespillet. „Der er liden Hjælp i Rok uden Hjul, men Karder uden Uld er bare Kjærringtul,“ sagde Manden. „Uden Uld?“ — sagde Kjærringen; „jo jeg har Uld; men Du ser den ikke, for den er af det fine Slaget,“ sagde hun. — Da hun havde kardet fra sig, fik hun Rokken frem og tog paa at spinde. „Nei, dette gaar rent paa Skade,“ sagde Manden; „Du sidder jo og surrer og skjæmmer ud Rokken Din, naar Du ikke har Noget paa den.“ — „Ikke Noget paa den?“ sagde Kjærringen; „Traaden er saa fin, at der skal andre Oine til at se den,“ sagde hun.

Da hun saa var færdig med Spindingen, saa bommede hun, satte Væven op, rendte og spolede og vævede Tøiet. Saa tog hun det ud af Væven, stampede det og skar det til, og syede Klæder af det til Manden sin, og da de var færdige, hængte hun dem op paa Stabursloftet. Manden kunde hverken se Tøiet eller Klæderne, men han var nu kommen i Troen paa, at det var saa fint, at han ikke kunde se det, og saa sagde han: „Ja, ja, naar det er saa fint, saa er det saa fint da."

Men saa var det en Dag, Kjærringen sagde til ham: „I Dag faar Du gaa i Gravøl; Manden Nord-i-Gaarden farer til Jorden i Dag, og saa faar Du have paa Dig de nye Klæderne." Jaha, han skulde gaa i Gravølet, og hun hjalp ham at faa Klæderne paa, for de var saa fine, at han kunde rive dem sund, om han skulde hjælpe sig selv. Da han kom op i Gravølsgaarden, havde de alt drukket baade stivt og stærkt der; Sorgen blev ikke større, da de fik se ham med de nye Kirkeklæderne, skal jeg tro. Men da det bar afsted til Kirkegaarden, og den Døde kikkede ud igjennem Pustehullet, slog han hele Latterdøren op: „Nei, nu maa jeg storle," sagde han; „Gaar ikke han Ole Sørigaarden splitnøgen i Gravølet mit!"

Da Følget hørte det, var de ikke sene til at faa Laaget af Kisten, og den andre Manden med de nye Kirkeklæderne, han spurgte hvorledes det gik til, at hin laa i Kisten og pratede og lo, han som de holdt Gravøl over; det var da ligere, om han græd. „Graad graver Ingen op af Graven," sagde den Anden, og hvorledes de snakkede da, saa kom det for Dagen, at det var Kjærringerne, som havde stelt det til. Saa gik Mændene hjem og gjorde det Klogeste, de nogen Tid havde gjort, og er der Nogen, som vil vide hvad det var, saa faar han spørge Birkefuten.

Præsten og Klokkeren.

Der var en Gang en Præst, som var slig en Børste, at han skreg langt undaf, naar han saa Nogen kom kjørende i Møde med sig i Alfarveien: „Af Veien, af Veien, her kommer selve Præsten!" En Gang han foer saa og bar sig, mødte han Kongen. „Af Veien, af Veien!" skreg han langt borte. Men Kongen kjørte, som han kjørte, og reiste frem, han, saa den Gangen maatte Præsten vige Hesten sin, og da Kongen kom jævnsides med ham, sagde han: „I Morgen skal Du møde mig paa Slottet, og kan Du ikke løse tre Spørgsmaal, jeg vil give Dig, skal Du miste baade Kappe og Krave for Din Hovmods Skyld."

Det var andet Slag, end Præsten var vant ved. Hauke og skraale og bære sig værre end Uligt, det kunde han; men Spørgsmaal

og Svar var ikke hans Far. Saa reiste han til Klokkeren, som havde Ord for at være bedre i Kappen end Præsten var. Til ham sagde han, han ikke havde Hu til at reise, „for en Gap kan spørge mer, end ti Vise kan svare,“ sagde han, og saa fik han Klokkeren til at fare isteden for sig.

Ja, Klokkeren reiste og kom til Slottet med Præstens Kappe og Krave paa. Der tog Kongen imod ham ude i Svalen, baade med Krone og Spir, og var saa gild, at det lyste og lavede af ham.

„Nu, er Du der?“ sagde Kongen.

Ja, han var da det, det var sikkert nok.

„Sig mig nu først," sagde Kongen, „hvor langt er der fra Øster til Vester?"

„Det er en Dagsreise, det," sagde Klokkeren.

„Hvorledes det?" sagde Kongen.

„Joho, Solen gaar op i Øster og ned i Vester, og den gjør det nok saa snildt paa en Dag," sagde Klokkeren.

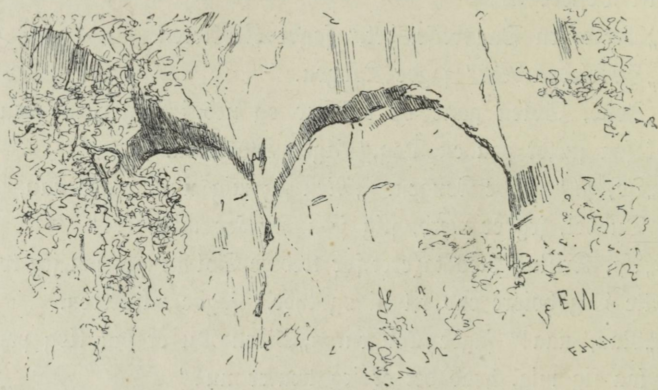
„Ja, ja," sagde Kongen. „Men sig mig nu," sagde han, „hvad mener Du vel, jeg er værd, slig som Du ser mig her?"

„Aa, Kristus blev taxeret for tredive Sølvpenge, saa jeg tør vel ikke sætte Dig høiere end til ni og tyve," sagde Klokkeren.

„Naa, naa!" sagde Kongen. „Siden Du er saa klog paa alle Slag, saa sig mig, hvad det er jeg tænker nu?"

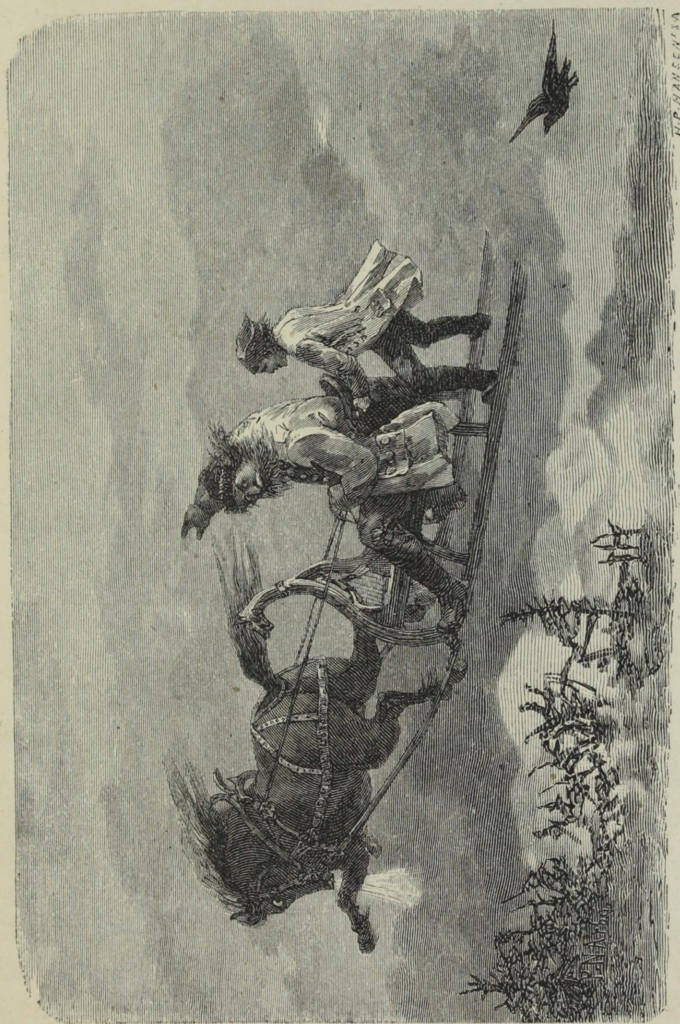
„Aa, Du tænker vel, det er Præsten, som staar for Dig, men Skam faa mig, tænker Du ikke feil, for det er Klokkeren," sagde han.

„Naa, saa reis — hjem med Dig og vær Du Præst og lad ham blive Klokker," sagde Kongen, og saa blev det.

Jutulen og Johannes Blessom.

Over Vaage Præstegaard hæver sig en furekronet Aas eller et lidet Bjerg med Kløfter og steile Vægge. Det er Jutulsbjerget, som Storm har viet en Sang. Ved et Naturspil viser der sig i en af dets glatte Vægge en Port. Staar man paa Broen over den viltre Finna eller hinsides paa Engene, og ser denne Port over Hængebirkenes svævende Guirlander og yppige Løvværk og tager Indbildningskraften en Smule til Hjælp, former den sig til en Dobbeltport, oventil forenet ved en gotisk Spidsbue. Gamle hvidstammede Birke staae som Søiler ved dens Sider; men deres høie Toppe naa ikke til Buens Begyndelse, og gik Porten kun en Kirkelængde ind, kunde Vaage Kirke staa under Spidsbuen med Tag og Taarn. Det er ikke nogen almindelig Dør eller Port. Det er Indgangen til Jutulens Palads. Det er „Jutulsporten," et uhyre Portal, som det største Trold med femten Hoveder

mageligt kan gaa igjennem uden at bøie sin Nakke. Naar Nogen i gamle Dage, da der var mere Samkvem mellem Mennesker og Trold, vilde laane hos Jutulen, eller tale med ham i andre Forretninger, var det Skik at kaste en Sten i Porten og sige: „Læt op, Jutul!"

For et Par Aar siden kom jeg en Eftermiddag til Præstegaarden for at aflægge et Besøg. Familien var paa Sæteren; der var Ingen hjemme uden en gammel Døl, som paa min Begjæring fulgte mig op til Jutulsporten. Vi bankede paa, men der kom Ingen og lukkede op. Det undrede mig heller ikke, at Jutulen ikke vilde modtage os, eller at han nu paa sine gamle Dage saa sjælden giver Audiens; thi tør man dømme efter de mangfoldige Spor af Stenkast i Porten, har han været overmaade besværet med Besøg.

„En af de Sidste, som saa ham," fortalte min Ledsager, „det var Johannes Sørigaarden fra Blessom, Nabogaarden til Præstegaarden. Men han ønskede vist, han aldrig havde seet ham," føiede han til.

„Denne Johannes Blessom var nede i Kjøbenhavn og skulde have Ret paa en Proces, for her i Landet var der ingen Ret at faa ved de Tider; og naar En vilde have Ret, var der ingen anden Raad end at reise derned. Det havde Blessommen gjort, og det gjorde Sønnen hans efter ham ogsaa, for han havde og en Proces. Saa var det om Juleaften, Johannes havde snakket med Storkarlene og gjort fra sig, og han gik paa Gaden og var stur, for han var hoga him. Ret som han gik, strøg der forbi ham en Vaageværing i hvid Kufte med Taskelaag og Knapper som Sølvdalere. Det var en stor, svær Mand. Han syntes, han skulde kjende ham og, men han gik saa fort.

„Du gaar fort, Du," sagde Johannes.

„Ja, jeg faar nok skynde mig," svarede Manden, „for jeg skal til Vaage i Kveld."

„Ja, gi' jeg kunde komme did, jeg ogsaa," sagde han Johannes.

„Du kan faa staa paa med mig," sagde Manden, „for jeg har en Hest, som træder tolv Trin i Milen."

De reiste, og Blessommen havde nok med at holde sig paa Meierne, for det gik gjennem Veir og Vind, saa han hverken kunde se Himmel eller Jord.

Ensteds var de nede og hvilte. Hvor det var, kunde han ikke skjønne, før med det samme de satte afsted igjen, og han syntes han saa et Dødninghoved paa en Stage der. Da de var komne et Stykke paa Veien, begyndte Johannes Blessom at fryse.

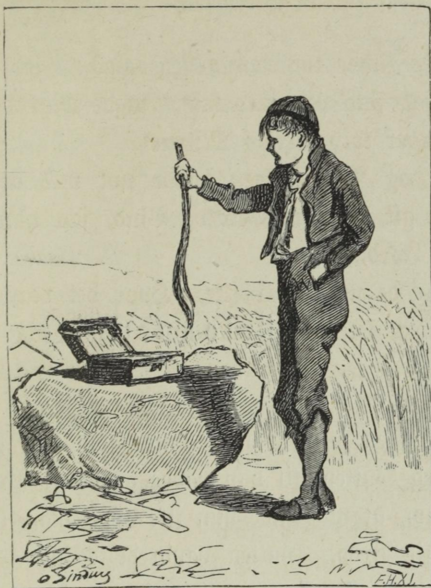
„Uf, jeg glemte igjen den ene Vaatten min, der vi hvilte; nu fryser jeg paa Næven," sagde han.

„Du lyt taale det, Blessommen," sagde Manden, „for nu er det ikke langt igjen til Vaage, og der vi hvilte, var halvveis."

Før de kom til Finnebroen, stansede Manden ved Sandbovolden og satte han Johannes af.

„Nu har Du ikke langt hjem," sagde han, „og nu skal Du love mig det, at Du ikke ser Dig tilbage, om Du hører nogen Dur eller ser noget Lysskin."

Det lovede Johannes og takkede for Skydsen. Manden kjørte sin Vei over Finnebroen, og Johannes tog op over Bakken til Blessomgaardene. Men ret som det var, hørte han en Dur i Jutulsberget, og med Et blev det saa lyst paa Veien foran ham, at han syntes han kunde have seet at tage op en Naal. Han kom ikke i Hug det han havde lovet, men dreiede paa Hovedet og skulde se, hvad det var. Da stod Jutulsporten paa vid Væg, og det skinnede og lyste ud gjennem den som af mange tusende Lys. Midt i Aabningen saa han Jutulen, og det var Manden, han havde staaet paa med. Men fra den Tid sad Hovedet paa Skakke paa Johannes Blessom, og saaledes var han, saa længe han levede."

Skrinet med det Rare i.

Der var en Gang en liden Gut, som gik paa en Vei. Da han havde gaaet et Stykke, fandt han et Skrin. „Der er nok Noget, som er rigtig rart, i det Skrinet," sagde han ved sig selv; men hvorledes han vendte paa det, var han ikke god for at faa det op. Men da han havde gaaet et Stykke til, fandt han en liden Nøgle. Saa blev han træt og satte sig ned, og saa tænkte han, det skulde da være morsomt, om Nøglen passede til Skrinet, for et lidet Nøglehul var der paa det. Saa tog han den lille Nøglen op af Lommen sin; saa blæste han først i Nøglepiben, og saa blæste han i Nøglehullet; saa satte han Nøglen i Nøglehullet og vred omkring; „knap!" sagde det i Laasen, og da han tog i Laaget, var Skrinet oppe. Men kan Du nu gjætte, hvad der laa i Skrinet? — — Det var en Kalverumpe, og havde Kalverumpen været længer, havde Eventyret ogsaa været længer.

Enkesønnen.

Der var en Gang en fattig, fattig Enke, som kun havde een Søn. Hun trællede med Gutten, til han havde gaaet til Præsten; men saa sagde hun til ham, at nu kunde hun ikke føde ham længer; han fik ud at tjene for sit Brød. Gutten vandrede da ud i Verden, og da han havde gaaet en Dags Tid eller saa, mødte han en fremmed Mand. „Hvor skal Du hen?" spurgte Manden. — „Jeg skal ud i Verden og prøve at faa mig Tjeneste," sagde Gutten. — „Vil Du tjene hos mig?" — „Aa ja, lige saa gjerne hos Dig som hos en Anden," svarede Gutten. — „Ja, Du skal have det godt hos mig," sagde Manden; „Du skal bare holde mig med Selskab og ikke gjøre nogen Ting forresten." Saa blev Gutten med ham, og levede vel med Mad og Drikke og havde Lidet eller Intet at bestille; men han saa heller aldrig et Menneske hos Manden.

En Dag saa sagde Manden til ham: „Nu reiser jeg bort i otte Dage; i den Tid faar Du være her alene, men Du maa ikke gaa ind i noget af disse fire Værelserne her. Gjør Du det, saa tager jeg Livet af Dig, naar jeg kommer igjen." Nei, sagde Gutten, det skulde han nok ikke. Men da Manden havde været borte en tre, fire Dage, kunde Gutten ikke bare sig længer, men gik ind i det ene Kammer. Han saa sig rundt om, men saa ingen Ting uden en Hylde over

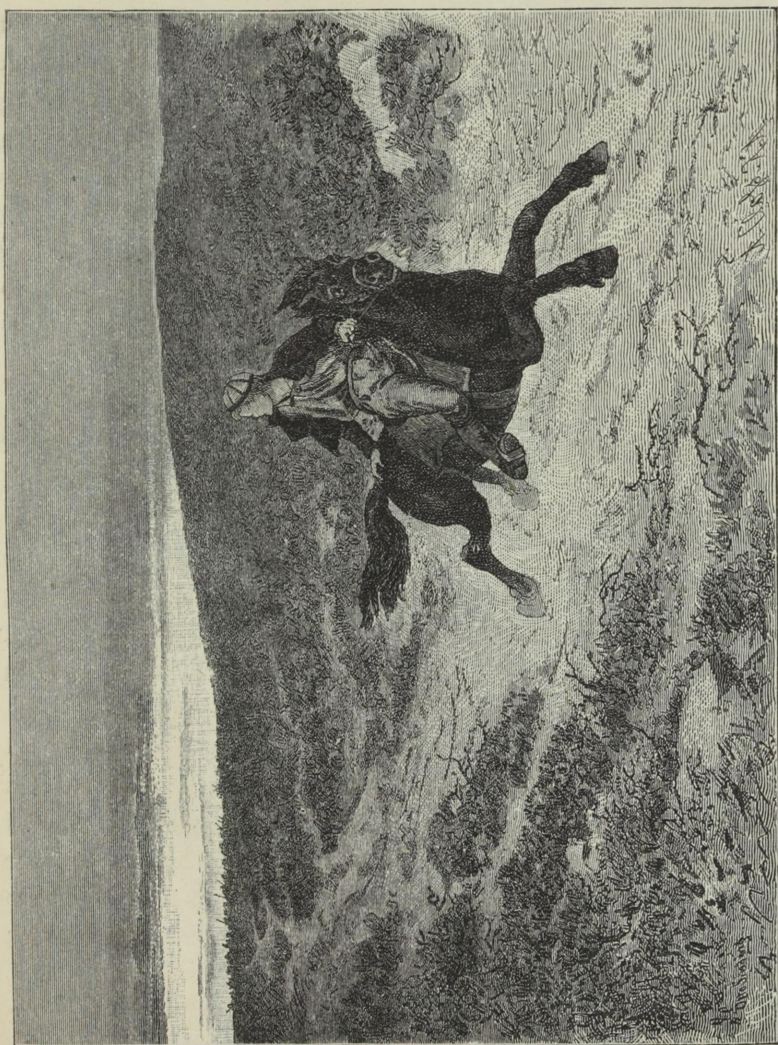
Døren, hvor der laa en Nypetornpisk. Dette var rigtig Noget at forbyde mig saa strengt at se ogsaa, det, tænkte Gutten. Da de otte Dage vare omme, kom Manden hjem igjen. „Du har vel ikke været inde i noget af Kamrene?" sagde han. — „Nei, det har jeg slet ikke," sagde Gutten. „Ja, det skal jeg snart se," og dermed gik han ind i det, som Gutten havde været i. „Jo, Du har været der alligevel," sagde han, „og nu skal Du miste Livet." Gutten græd og bad for sig, og saa slap han da med Livet; men dygtig Hug fik han. Da det var overstaaet, vare de lige gode Venner igjen.

En Tid efter reiste Manden igjen bort; da vilde han være borte i fjorten Dage, men først sagde han til Gutten, at han ikke skulde sætte sin Fod i noget af de Kammere, han ikke alt havde været i; for det, han havde været i, kunde han gjerne gaa ind i paany. Ja, det gik lige ens som forrige Gang, bare at Gutten nu holdt sig fra at gaa derind i otte Dage. I det Kammer saa han heller ikke Andet end en Hylde over Døren med en Kampesten og en Vandkrukke paa. Det var rigtig Noget at være saa ræd for ogsaa, tænkte Gutten igjen. Da Manden kom hjem, spurgte han, om han havde været i noget af Kamrene; nei, var det ligt det, der havde Gutten ikke været. „Ja, det skal jeg snart se," sagde Manden, og da han saa, han havde været der ligevel, sagde han: „Ja, nu sparer jeg Dig ikke længer, nu skal Du miste Livet!" Men Gutten græd og bad for sig igjen, og saa slap han igjen med Prygl, men det fik han da ogsaa, saa meget der kunde ligge paa ham. Men da han blev frisk igjen, levede han lige saa godt som før, og han og Manden vare lige gode Venner. — En Tid efter skulde Manden igjen reise, og nu vilde han være borte i tre Uger, og saa sagde han til Gutten, at gik han ind i det tredje Kammeret, var det ikke at tænke paa Liv mer. Da fjorten Dage var gaaet, kunde Gutten ikke bare sig, han smat ind; men han saa slet ikke Noget derinde uden en Lem paa Gulvet. Da han løftede

paa den og saa ned igjennem, stod der en stor Kobberkjedel og puttrede og kogte dernede; men han saa ingen Varme under. Det var artigt at kjende, om det er varmt, tænkte Gutten, og stak Fingeren nedi; da han tog den op igjen, var den forgyldt over det Hele. Gutten skrabede og vaskede den, men Forgyldningen vilde ikke gaa af; saa bandt han en Fille om, og da Manden kom hjem og spurgte, hvad der feilede Fingeren hans, sagde Gutten, han havde skaaret sig saa stygt. Men Manden rev af Fillen, og da saa han nok, hvad der feilede Fingeren. Først vilde han dræbt Gutten; men da han græd og bad igjen, bankede han ham bare, saa at han laa tilsengs i tre Dage. Da tog han en Krukke ned af Væggen og smurte ham med, saa blev Gutten lige frisk igjen.

Om en Stund reiste Manden igjen bort, og skulde ikke komme igjen før om en Maaned. Men da sagde han til Gutten, at hvis han gik ind i det fjerde Kammer, saa maatte han aldrig tænke paa at beholde Livet. En to eller tre Uger holdt Gutten sig, men saa kunde han ikke bare sig igjen; han maatte og skulde ind i Kammeret, og saa smat han ind. Der stod en stor, sort Hest paa et Spiltaug, med et Glodtraug ved Hovedet og en Høkurv ved Halen. Gutten syntes det var uligt; han byttede om og satte Høkurven ved Hovedet. Saa sagde Hesten: „Siden Du har saa godt Hjertelag, at Du vil lade mig faa Mad, skal jeg frelse Dig, jeg. Men nu skal Du gaa op paa det Kammer, som er her lige over, og tage en Rustning af dem, som hænger der; og saa maa Du endelig ikke tage nogen af de blanke, men den mest rustne Du ser; den skal Du tage; og Sværd og Sabel skal Du søge Dig ud paa samme Vis." Det gjorde Gutten; men det var tungt for ham at bære det Altsammen.

Da han kom tilbage, sagde Hesten, at nu skulde han klæde sig nøgen og gaa ned i Kjedelen, som stod og kogte i det andet Kammer, og lauge sig vel der. Jeg bliver vel fæl da, tænkte Gutten, men

han gjorde det alligevel. Da han havde lauget sig, blev han saa vakker og trind, og saa rød og hvid som Mælk og Blod, og meget stærkere end før. „Kjender Du nogen Forandring?“ spurgte Hesten. — „Ja,“ sagde Gutten. — „Prøv at løfte mig,“ sagde Hesten. — Aa ja, det kunde han, og Sværdet svang han ogsaa som Ingenting. „Ja, læg nu Sadlen paa mig,“ sagde Hesten, „og tag paa Dig Rustningen, tag saa med Nypetornpisken og Stenen og Vandflasken og Smurningskrukken, saa reise vi.“

Da Gutten vel var kommen op paa Hesten, gik det afsted, saa han ikke vidste, hvorledes han kom frem. Han havde nu redet en Stund, saa sagde Hesten: „Jeg synes, jeg hører en Dur. Se Dig om, kan Du se Noget?“ — „Der kommer Mange, Mange efter os, vist en Snes,“ sagde Gutten. — „Ja, det er Troldet det,“ sagde Hesten, „nu kommer han med Sine.“

De red endda en Stund, indtil de, som kom efter, begyndte at nærme sig. „Kast nu Tornepisken bag over Axlen Din,“ sagde Hesten, „men kast den vel langt fra mig!“ Det gjorde Gutten, og i det samme voxte der op en svær, tyk Nypetornskov der. Saa red Gutten igjen et langt, langt Stykke, medens Troldet maatte hjem efter Noget at hugge sig igjennem Skoven med. Men om en Stund sagde Hesten igjen: „Se tilbage, kan Du se Noget nu?“ — „Ja en hel Mængde,“ sagde Gutten, „som en stor Kirkealmue.“ — „Ja, det er Troldet det; nu har han flere med sig. Kast nu Kampestenen, men kast den vel langt fra mig!“

Med det samme Gutten gjorde, som Hesten havde sagt, blev der et stort, stort Kampeberg bag ham. Saa maatte Troldet hjem efter Noget at hugge sig gjennem Berget med, og medens Troldet gjorde det, red Gutten igjen et godt Stykke frem. Men saa bad Hesten ham igjen se sig tilbage, og da saa han, det yrede som en hel Krigshær; de vare saa blanke, at det skinnede af dem. „Ja,“ sagde

Hesten, „det er Troldet; nu har han alle Sine med sig. Slaa nu Vandflasken ud bag Dig, men vogt Dig vel, at Du ikke spilder Noget paa mig!“ Det gjorde Gutten; men hvorledes han bar sig ad, kom han til at spilde en Draabe paa Lænden. Saa blev der et stort, stort Vand, men ved de Draaber, han spildte, kom Hesten til at staa langt udi Vandet; alligevel svømmede den dog til Lands. Da Troldene kom til Vandet, lagde de sig ned for at drikke det tomt, og saa slurkede de i sig, til de sprak. „Nu er vi kvit dem,“ sagde Hesten.

Da de nu havde reist i lang, lang Tid, kom de paa en grøn Slette i en Skov. „Klæd nu af Dig hele Rustningen og tag bare paa Dine fillede Klæder,“ sagde Hesten; „tag saa Sadlen af mig og slip mig, og hæng Alt ind i den store indhule Lind her. Saa skal Du gjøre Dig en Paryk af Granlav og gaa op til Kongsgaarden, som ligger her tæt ved; der skal Du bede om Tjeneste. Naar Du saa trænger til mig, saa gaa bare hid og rist paa Bidslet, saa skal jeg komme til Dig.“

Ja, Gutten gjorde, som Hesten havde sagt, og da han fik paa Lavparykken, blev han saa ussel og bleg og elendig at se paa, at Ingen kunde kjende ham igjen. Han kom da til Kongsgaarden og bad først om at faa være i Kjøkkenet og bære Vand og Ved til Kokken; men saa spurgte Kokkejenten: „Hvorfor har Du den stygge Parykken? Tag den af Dig, jeg vil ikke vide af Nogen saa styg herinde.“ — „Det kan jeg ikke,“ svarede Gutten, „jeg er ikke rigtig ren i Hovedet.“ — „Tænker Du, jeg vil have Dig her ved Maden, naar Du er slig da?“ sagde Kokken; „gaa ned til Staldmesteren, Du passer bedst til at gaa og maage i Stalden.“ Men da Staldmesteren bad ham tage af Parykken, fik han det samme Svar, og saa vilde ikke han heller have ham; „Du kan gaa til Gartneren,“ sagde han, „Du passer bedst til at gaa og grave i Jorden.“ Hos Gartneren fik han da Lov at blive; men ingen af de andre Tjenere vilde ligge med

ham; derfor maatte han sove for sig selv under Trappen til Lyst-huset; det stod paa Stolper og havde en høi Trap. Under den fik han lidt Mose til Seng, og der laa han saa godt han kunde.

Da han nu havde været paa Kongsgaarden en Tid, hændte det sig en Morgen, i det samme Solen randt, at Gutten havde taget af sig Lavparykken og stod og vaskede sig; og da var han saa vakker, det var en Lyst at se ham.

Prindsessen saa fra Vinduet den vakkre Gartnergutten og syntes, hun aldrig havde seet Nogen saa vakker. Hun spurgte da Gartneren, hvorfor han laa ude under Trappen. — „Aa, ingen af Medtjenerne vil ligge med ham,“ sagde Gartneren. — „Lad ham i Aften komme op og ligge ved Døren inde paa mit Kammer, saa skal de vel ikke holde sig for gode til at lade ham ligge i Hus med sig siden,“ sagde Prindsessen. Gartneren sagde det til Gutten. „Mener Du, jeg vil gjøre det?“ sagde Gutten; „saa vilde de sige, at der var Noget mellem mig og Prindsessen.“ — „Ja, Du har nok Grund til at frygte for slig Mistanke Du,“ svarede Gartneren, „Du som er saa vakker!“ — „Ja, ja, naar Du befaler det, saa faar jeg vel gjøre det,“ sagde Gutten. Da han nu skulde opefter Trappen om Aftenen, trampede og slampede han saa i Veien, at de maatte bede ham gaa sagte, forat ikke Kongen skulde faa det at vide. Han kom ind og lagde sig, og begyndte strax at snorksove. Da sagde Prindsessen til Ternen sin: „List Dig nu bort og tag af ham Lavparykken,“ og det gjorde hun; men i det samme hun vilde nappe den, holdt han paa den med begge Hænder og sagde, at den fik hun slet ikke. Dermed lagde han sig igjen til at snorke. Prindsessen gav igjen Ternen et Vink, og saa fik hun nappet af Parykken; da laa Gutten der saa deilig og rød og hvid, som Prindsessen havde seet ham i Morgensolen. Siden laa Gutten hver Nat oppe i Prindsessens Værelse.

Men det varede ikke længe, før Kongen fik spurgt, at Gartner-

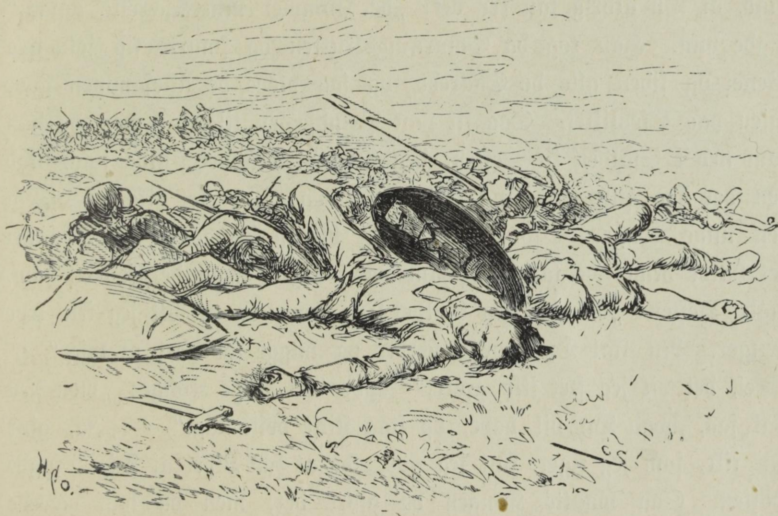
gutten laa i Kammeret hos Prindsessen hver Nat, og saa blev han saa harm, at han nær havde ladet Gutten aflive. Det gjorde han ikke ligevel, men kastede ham i Fangetaarnet, og sin egen Datter stængte han inde i hendes Kammer, saa hun aldrig fik Lov at komme ud, hverken Dag eller Nat. Alt hun græd og bad for sig og Gutten, saa hjalp det ikke; Kongen blev endda mere sindt ved det.

En Tid efter blev der Krig og Ufred i Landet, og Kongen maatte ruste sig mod en anden Konge, som vilde tage Riget fra ham. Da Gutten hørte det, bad han Fangevogteren gaa til Kongen for sig og bede om Harnisk og Sværd og Lov at være med i Krigen. Alle de Øvrige lo, da Fangevogteren sagde sit Ærende og bad Kongen, at han maatte faa noget gammelt Skrammel til Rustning, saa de kunde faa den Moro at se den Stakkaren være med i Krigen. Det fik han og dertil et gammelt usselt Øg, som hoppede paa tre Ben, det fjerde drog det efter sig.

Saa drog de da ud mod Fjenden; men de vare ikke komne langt bort fra Kongsgaarden, førend Gutten blev siddende fast i en Myr med Øget sit. Der sad han og hakkede og nikkede: „Hei, vil Du op! Hei, vil Du op!" sagde han til Øget. Det havde alle de Andre rigtig sin Moro af, og lo og gjorde Nar af Gutten, mens de rede forbi. Men aldrig før vare de borte, saa sprang han til Linden, tog paa sig Rustningen og rystede paa Bidslet; strax kom Hesten og sagde: „Gjør Du Dit Bedste, saa skal jeg gjøre mit!" Da Gutten kom efter, var Slaget alt begyndt, og Kongen var i slem Knibe; men allerbedst det var, havde Gutten jaget Fienden lang Vei. Kongen og hans Folk undredes meget paa, hvem det kunde være, som kom og hjalp dem; men Ingen kom ham saa nær, at han fik talt til ham, og da Slaget var forbi, var han borte. Da de drog tilbage, sad Gutten endda i Myren og hakkede og nikkede paa det trebenede Øg. Da lo de igjen. „Nei, se bare, der sidder den Narren endnu!" sagde de.

Den anden Dag de drog ud, sad Gutten der endda; de lo igjen og gjorde Nar af ham; men aldrig før vare de redne forbi, saa sprang Gutten til Linden, og alt gik igjen som den forrige Dag. Alle undredes de paa, hvad det var for en fremmed Kjæmpe, som havde hjulpet dem; men Ingen kom ham saa nær, at han kunde faa talt til ham; og der var nu Ingen, som gjættede paa Gutten, det forstaar sig.

Da de drog hjem om Aftenen og saa Gutten endnu sidde paa

Oget, lo de ham ud igjen, og En skjød en Pil paa ham og traf ham i Benet. Han til at skrige og jamre sig, saa det var forfærdeligt; saa kastede Kongen Lommetørklædet sit til ham, at han skulde knytte det om.

Da de drog ud den tredje Morgen, sad Gutten igjen i Myren. „Hei, vil Du op! Hei, vil Du op!“ sagde han til Oget. — „Nei, nei! han kommer til at sidde der, til han sulter ihjel,“ sagde Kongens

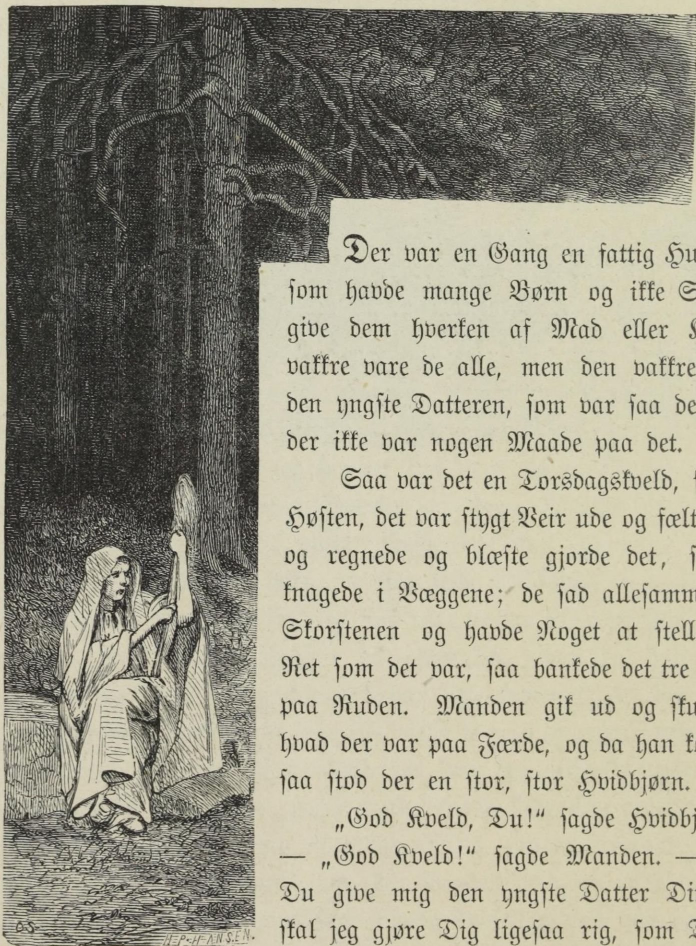
Folk, medens de red forbi, og saa lo de af ham, saa de var færdige at falde af Hestene. Da de vare borte, sprang han igjen til Linden og kom efter til Slaget, netop som det gjaldt. Den Dag dræbte han Fiendens Konge, saa Krigen blev forbi med det samme.

Da Slaget var endt, fik Kongen se sit Lommetørklæde, som den fremmede Kjæmpe havde knyttet om Benet, og saa havde han let for at kjende ham; de tog ham da med stor Glæde mellem sig til Kongsgaarden, og Prindsessen, som saa ham oppe fra sit Vindue, blev saa glad, at Du aldrig kan tro det; „der kommer min Kjæreste ogsaa," sagde hun. Han tog da Smurningskrukken og smurte sig selv paa Benet og siden alle de Saarede, og saa bleve de allesammen gode igjen paa Øieblikket. Saa fik han Prindsessen tilægte; men da han kom ned i Stalden til Hesten, den Dag Bryllupet skulde staa, stod den der saa stur og hang med Ørene og vilde slet ikke æde. Da den unge Konge — for da var han bleven Konge og havde faaet det halve Riget — talte til ham og spurgte, hvad der feilede ham, sagde Hesten: „Nu har jeg hjulpet Dig frem, og nu vil jeg ikke leve længer. Nu skal Du tage Sværdet og hugge Hovedet af mig." — „Nei, det vil jeg slet ikke gjøre," sagde den unge Konge; „men Du skal faa, hvad Du vil have, og staa stille bestandig." — „Ja, gjør Du ikke, som jeg siger, skal jeg nok vide at faa Livet af Dig," sagde Hesten. Saa maatte Kongen da gjøre det; men da han hævede Sværdet og skulde hugge til, var han saa bedrøvet, at han maatte vende Ansigtet bort, fordi han ikke vilde se paa Hugget; men aldrig før havde han hugget af Hovedet, saa stod den deiligste Prinds, der Hesten havde staaet. — „Hvor i al Verden kom Du fra?" spurgte Kongen. — „Det var mig, som var Hest," svarede Prindsen. „Før var jeg Konge i det Land, som den Kongen var fra, Du dræbte i Slaget igaar; det var ham, som kastede Troldham paa mig og solgte mig til Troldet. Siden han nu er dræbt, saa faar jeg Riget mit

igjen, og Du og jeg blive Nabokonger; men vi skal nok aldrig føre Krig med hinanden." Og det gjorde de da ikke heller; de vare Venner, saalænge de levede, og den ene kom tidt og ofte og besøgte den anden.

Østenfor Sol og vestenfor Maane.

Der var en Gang en fattig Husmand, som havde mange Børn og ikke Stort at give dem hverken af Mad eller Klæder; vakkre vare de alle, men den vakkreste var den yngste Datteren, som var saa deilig, at der ikke var nogen Maade paa det.

Saa var det en Torsdagskveld, sent om Høsten, det var stygt Veir ude og fælt mørkt, og regnede og blæste gjorde det, saa det knagede i Væggene; de sad allesammen om Skorstenen og havde Noget at stelle med. Ret som det var, saa bankede det tre Gange paa Ruden. Manden gik ud og skulde se, hvad der var paa Færde, og da han kom ud, saa stod der en stor, stor Hvidbjørn.

„God Kveld, Du!" sagde Hvidbjørnen. — „God Kveld!" sagde Manden. — „Vil Du give mig den yngste Datter Din, saa skal jeg gjøre Dig ligesaa rig, som Du nu

er fattig," sagde den. — Ja, Manden syntes det var nok saa gildt, at han skulde blive saa rig; men han syntes da, han maatte snakke med Datteren først, og gik ind og sagde, at der var en stor Hvidbjørn ude, som lovede, han skulde gjøre dem saa rige, naar han bare kunde faa hende. Hun sagde nei og vilde nødig, og saa gik Manden ud igjen og blev saa forligt med Hvidbjørnen, at den skulde komme igjen næste Torsdagskveld og hente Svar. Imens overtalte de hende og snakkede for hende om al den Rigdom, de skulde komme til, og om hvor godt hun skulde have det selv; hun fandt sig da i det tilsidst og vaskede og stelte istand Fillerne sine, pyntede sig saa godt hun kunde, og holdt sig reisefærdig. Ikke Stort var det, hun skulde have med heller.

Næste Torsdagskveld kom Hvidbjørnen og skulde hente hende; hun satte sig op paa Ryggen af den med Tullen sin, og saa gik det afsted. Da de vare komne et langt Stykke paa Veien, sagde Hvidbjørnen: „Er Du ræd?" — Nei, det var hun ikke. — „Ja, hold Dig bare godt fast i Ragget mit, saa har det ingen Fare heller," sagde den.

Nu red hun langt, langt bort, og saa kom de til et stort Fjeld. Der bankede Hvidbjørnen paa, saa gik der op en Port, og de kom ind i et Slot, hvor der var mange oplyste Værelser, som skinnede baade af Guld og Sølv, og saa var der en stor Sal, som der stod et dækket Bord i, og det saa prægtigt, at Du ikke kan tro, hvor prægtigt det var. Saa gav Hvidbjørnen hende en Sølvklokke; naar der var Noget hun vilde, skulde hun bare ringe paa den, saa fik hun det. Ja, da hun havde spist og det led paa Kvelden, blev hun søvnig efter Reisen og syntes, hun kunde have Lyst at lægge sig; saa ringede hun paa Klokken, og hun havde ikke taget i den, før hun kom ind i et Kammer, hvor der stod en opredt Seng, saa deilig som Nogen vilde ligge i, baade med Silkedyner og Omhæng og Guldfryndser; og Alt, som var der, var af Guld og Sølv; men da hun havde lagt sig og slukket Lyset, kom der et Menneske og lagde sig med hende,

og dette var Hvidbjørnen, som kastede Hammen af sig om Natten; men hun fik aldrig se ham, for altid kom han, efterat hun havde slukket Lyset; og før det var lyst om Morgenen, var han borte igjen. Det gik baade godt og vel en Stund; men saa begyndte hun at blive saa stille og sørgmodig, for hun gik der alene hele Dagen og stundede hjem til Forældrene og Sødskende sine. Da Hvidbjørnen spurgte, hvad det var, som feilte hende, sagde hun, at det var saa ødt der, hun gik der saa alene og stundede hjem til Forældrene og Sødskende sine, og det var, fordi hun ikke kunde komme til dem, at hun gik og sørgede saa. „Det kan der nok blive Raad til," sagde Hvidbjørnen; „men Du skal love mig det, at Du ikke taler med Din Moder alene, men bare naar de Andre høre paa; for hun tager Dig ved Haanden," sagde han, „og vil have Dig ind i et Kammer og tale alene med Dig; men det maa Du slet ikke gjøre, ellers gjør Du os ulykkelige begge To."

En Søndag kom Hvidbjørnen og sagde, nu kunde de reise til Forældrene hendes. Ja, de reiste, hun sad paa Ryggen hans, og det gik baade langt og længe, tilsidst kom de til en stor, hvid Gaard; der løb hendes Søskende ude og legte sig, og det var saa vakkert, at det var en Lyst at se det. „Der bor Forældrene Dine," sagde Hvidbjørnen, „men glem ikke, det jeg har sagt Dig, ellers gjør Du baade mig og Dig ulykkelig." Nei, Kors, det skulde hun nok ikke glemme, og da hun var kommen did, saa vendte Hvidbjørnen om igjen, den.

Der blev saadan Glæde, da hun kom ind til Forældrene, at der ikke var nogen Maade paa det; de syntes, de kunde ikke fuldtakke hende for det, hun havde gjort imod dem; nu havde de det baade saa godt og saa godt, og Alle saa spurgte de hende, hvorledes hun havde det, der hun var. Hun havde det baade godt og vel, og havde Alt, hvad hun kunde ønske sig, sagde hun; hvad hun svarede for Resten, skal jeg ikke kunne sige, men jeg tror ikke, de fik nogen rigtig Rede

paa det. Men saa om Eftermiddagen, da de havde spist Middag, gik det, som Hvidbjørnen havde sagt: Moderen vilde tale med hende alene inde i Kammeret. Men hun mindtes, hvad Hvidbjørnen havde sagt, og vilde ikke paa nogen Maade. „Det vi har at snakke om," sagde hun, „det kan vi altid snakke om." Men hvorledes det gik eller ikke, saa fik Moderen overtalt hende tilsidst, og saa maatte hun sige, hvorledes hun havde det. Hun sagde da, at der altid kom et Menneske og lagde sig med hende, naar hun havde slukket Lyset om Aftenen, og ham fik hun aldrig se; for han var altid borte, før det blev lyst om Morgenen. Det gik hun og sørgede over, for hun syntes, hun vilde saa gjerne se ham, og om Dagen gik hun der alene, og det var saa ødt og ensomt. — „Huf! det kan gjerne være et Trold, Du ligger med," sagde Moderen; „men jeg skal lære Dig en Raad, saa Du skal faa se ham; Du skal faa et Stykke Lys af mig, som Du kan tage med Dig i Barmen; lys saa paa ham med det, naar han sover, men agt Dig, at Du ikke drypper Talg paa ham." Ja, hun tog Lyset og gjemte det i Barmen sin, og om Aftenen kom Hvidbjørnen og hentede hende.

Da de vare komne et Stykke paa Veien, spurgte Hvidbjørnen, om det ikke var gaaet saa, som den havde sagt. Jo, det kunde hun ikke nægte, det. — „Ja, har Du lyet til Din Moders Raad, saa har Du gjort os begge ulykkelige, og saa er det forbi mellem os," sagde den. — Nei, det havde hun nu slet ikke.

Da hun saa var kommen hjem og havde lagt sig, gik det, som det pleiede: der kom et Menneske og lagde sig med hende; men da det led ud paa Natten, og hun hørte, han sov, stod hun op og slog Varme, tændte i Lyset og lyste paa ham, og da saa hun, han var den deiligste Prinds En kunde se for sine Øine, og hun blev saa glad i ham, at hun syntes, hun ikke kunde leve, hvis hun ikke fik kysse ham strax paa Øieblikket; det gjorde hun ogsaa, men med det samme

dryppede hun tre hede Talgdraaber paa Skjorten hans, saa han vaagnede. — „Hvad har Du nu gjort?“ sagde han. „Nu har Du gjort os ulykkelige begge To; havde Du nu bare holdt ud Aaret, saa havde jeg været frelst, for jeg har en Stedmoder, som har hexet paa mig, saa jeg er Hvidbjørn om Dagen og Menneske om Natten, men nu er det forbi mellem os, nu maa jeg reise fra Dig til hende; hun bor paa et Slot, som ligger østenfor Sol og vestenfor Maane, og der er en Prindsesse med en Næse, som er tre Alen lang; hende skal jeg have nu.“

Hun græd og hun bar sig, men det var ikke Noget at gjøre ved det, han maatte reise. Saa spurgte hun, om hun da ikke kunde faa være med. Nei, det gik ikke an. — „Kan Du sige mig Veien, saa skal jeg lede Dig op; det kan jeg vel faa Lov til?“ sagde hun. — Ja, det kunde hun, sagde han, men der var ingen Vei did, det laa østenfor Sol og vestenfor Maane det, og did fandt hun aldrig frem.

Om Morgenen da hun vaagnede, var baade Prindsen og Slottet borte; hun laa paa en liden grøn Flæk midt inde i mørke, tætte Skoven, og ved Siden af hende laa den samme Filletullen, hun havde havt med sig hjemmefra. Da hun nu havde gnedet Søvnen af Øinene sine og grædt sig træt, gav hun sig paa Veien, og saa gik hun mange, mange Dage alt til hun kom til et stort Berg. Udenfor det sad der en gammel Kjærring og legte sig med et Guldæble. Hende spurgte hun, om hun vidste Veien til den Prindsen, som var hos Stedmoderen sin paa et Slot, som laa østenfor Sol og vestenfor Maane, og som skulde have en Prindsesse med en Næse, som var tre Alen lang. — „Hvor kjender Du ham fra?“ spurgte Kjærringen, „kanske det var Dig, som skulde havt ham?“ — Ja, det var da det. — „Ja saa, er det Dig?“ sagde Kjærringen, „ja jeg ved ikke noget Mere om ham jeg, end at han bor paa det Slottet, som er østenfor Sol og vestenfor Maane, og did kommer Du sent eller aldrig, men Du skal faa laant

Otto Sinding
H. P. HANSEN

Hesten min, og den kan Du ride paa til Grandkjærringen min; kanske hun kan sige Dig det, og naar Du er kommen frem, saa kan Du bare slaa til Hesten under det venstre Øret og bede den gaa hjem igjen; og dette Guldæble kan Du tage med Dig."

Hun satte sig da op paa Hesten og red i lange, lange Tider, og saa kom hun tilsidst til et Berg, hvor der sad en gammel Kjærring udenfor med et Guldhæspetræ. Hende spurgte hun, om hun vidste Veien til det Slottet, som laa østenfor Sol og vestenfor Maane. Hun sagde, som den forrige Kjærringen, at hun ikke vidste Noget om det, men det var nok østenfor Sol og vestenfor Maane, „og did kommer Du sent eller aldrig, men Du skal faa laant Hesten min til den nærmeste Grandkonen min, kanske hun tør vide det, og naar Du er kommen did, saa kan Du bare slaa den under det venstre Øret og bede den gaa hjem igjen," og saa gav hun hende Hæspetræet, for det kunde hun nok komme til at faa Brug for, sagde hun. Jenten satte sig da op paa Hesten og red i langsommelig Tid igjen, og langt om længe kom hun da til et stort Berg, hvor der sad en gammel Kjærring og spandt paa en Guldrok. Hende spurgte hun, om hun vidste Veien til den Prindsen, og hvor det Slottet var, som laa østenfor Sol og vestenfor Maane. Saa gik det ligedan. „Kanske det er Dig, som skulde have den Prindsen der?" sagde Kjærringen. Ja, det skulde nu være det da. Men hun vidste ikke bedre Veien hun, end de andre To; østenfor Sol og vestenfor Maane var det, det vidste hun, „og did kommer Du sent eller aldrig," sagde hun; „men Du kan faa laant Hesten min, saa mener jeg, Du faar ride til Østenvinden og spørge ham, kanske han er kjendt der og kan blæse Dig did. Naar Du er kommen frem, saa kan Du bare slaa Hesten under Øret, saa gaar den hjem igjen." Og saa gav hun hende Guldrokken. „Kanske Du kan faa Brug for den," sagde Kjærringen.

Hun red i mange Dage og i langsommelig Tid, før hun kom

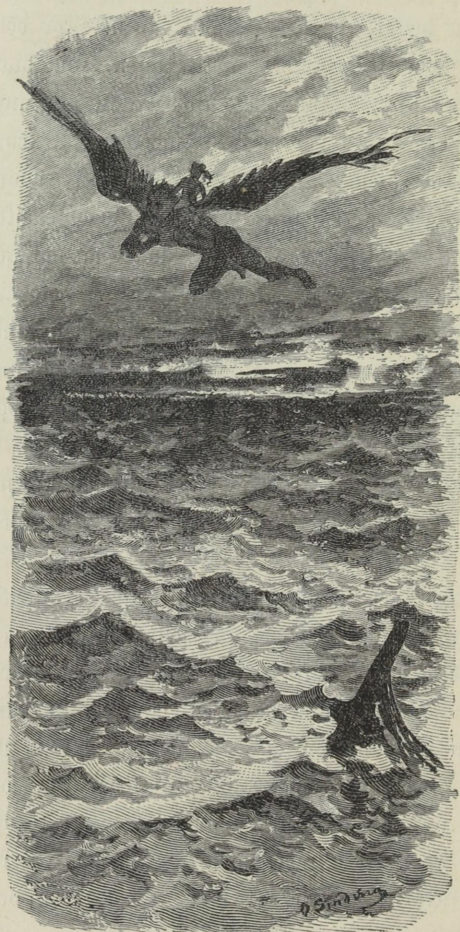
did; men langt om længe kom hun frem, og saa spurgte hun Østenvinden, om den kunde sige hende Veien til den Prindsen, som boede østenfor Sol og vestenfor Maane. — Ja, den Prindsen havde han nok hørt snakke om, sagde Østenvinden, og Slottet med, men Veien vidste han ikke, for han havde aldrig blæst saa langt. „Men hvis Du vil, saa skal jeg følge Dig til Bro'r min, Vestenvinden, kanske han kan vide det, for han er meget stærkere; Du kan sætte Dig paa Ryggen min, saa skal jeg bære Dig did." — Ja, hun gjorde saa, og det gik nok saa friskt. Da de kom frem did, saa gik de ind, og Østenvinden sagde, at den, han havde havt med sig, det var hende, som skulde havt Prindsen paa det Slottet, som laa østenfor Sol og vestenfor Maane; nu reiste hun og skulde lede ham op igjen, og saa havde han fulgt hende did og vilde gjerne høre, om Vestenvinden vidste, hvor det var henne. — „Nei, saa langt har jeg aldrig blæst," sagde Vestenvinden, „men vil Du, saa skal jeg følge Dig til Søndenvinden, for han er meget stærkere end Nogen af os, og han har flakket baade vidt og bredt; kanske han kan sige Dig det. Du kan sætte Dig paa Ryggen min, saa skal jeg bære Dig did." — Ja, hun gjorde saa; de reiste til Søndenvinden og var ikke længe om Veien, skal jeg tro. Da de kom frem, spurgte Vestenvinden, om han kunde sige hende Veien til det Slottet, som laa østenfor Sol og vestenfor Maane, det var hende, som skulde have den Prindsen der. — „Ja saa," sagde Søndenvinden, „er det hende? Ja, jeg har nok vanket noget hvert Sted i min Tid," sagde han, „men saa langt har jeg aldrig blæst; men vil Du, saa skal jeg følge Dig til Bro'r min, Nordenvinden; han er den ældste og stærkeste af os Allesammen, og ved ikke han, hvor det er, saa faar Du aldrig i Verden spurgt det. Du kan sætte Dig op paa Ryggen min, saa skal jeg bære Dig did." — Ja, hun satte sig op paa Ryggen hans, og han af Gaarde, saa det havde god Skik. De gjorde ikke Veien lang.

Da de kom did, hvor Nordenvinden boede, saa var den saa vild og gal, at der stod kold Gufs af den lang Vei. „Hvad vil I?" skreg han langt borte, saa det isnede i dem. — „Aa, Du faar ikke være saa streng af Dig, Du heller," sagde Søndenvinden, „for det er mig, og saa er det hende, som skulde havt den Prindsen, som bor paa det Slottet, som ligger østenfor Sol og vestenfor Maane, og nu vil hun spørge Dig, om Du har været der og kan sige hende Veien, for hun vilde gjerne finde ham igjen." — „Ja, jeg ved nok, hvor det er," sagde Nordenvinden, „jeg har blæst et Aspeløv did en eneste Gang, men da var jeg saa træt, at jeg ikke orkede at blæse paa mange Dage efter. Men er det saa, at Du endelig vil did, og Du ikke er ræd for at være med mig, saa skal jeg tage Dig paa Ryggen min og prøve, om jeg kan blæse Dig did." — Ja, hun vilde og hun maatte did, hvis det paa nogen Sæt og Vis var fremkommeligt, og ræd var hun ikke, om det gik aldrig saa galt.

„Ja, ja, Du faar ligge over her i Nat," sagde Nordenvinden, „for vi maa have Dagen for os, og vel saa det, skal vi række frem did."

Tidlig den anden Morgen vækkede Nordenvinden hende og blæste sig op og gjorde sig saa stor og stærk, at det var fælt; og saa bar det afsted med dem høit bort igjennem Luften, som om de skulde fare til Verdens Ende med det samme. Paa Bygden var det saadan Storm, at der røg ned baade Skovstykker og Huse, og da de kom ud over Storsøen, forliste der Skibe i hundredevis. Saaledes foer de afsted saa langt, saa langt, at Ingen kan tro, hvor langt de foer, og altid gik det ud over Havet, og Nordenvinden blev trættere og trættere og saa udmaset, at den næsten ikke orkede at blæse længer, og det dalede og dalede mere og mere med den, og tilsidst gik det saa lavt, at Bølgetopperne slog om Hælene hendes. „Er Du ræd?" sagde Nordenvinden. — „Nei," sagde hun, det var hun ikke. Men de var

ikke langt fra Land heller, og der var netop saameget Magt tilbage i Nordenvinden, at han fik kastet hende ind paa Stranden under

Vinduerne paa Slottet, som laa østenfor Sol og vestenfor Maane; men da var han ogsaa saa træt og saa ussel, at han maatte hvile over mange Dage, før han kunde komme hjem igjen.

Den anden Morgen satte hun sig til at lege med Guldæblet udenfor Vinduerne i Slottet, og det Første hun saa, var det Næsegrævet, som skulde have Prindsen. „Hvad skal Du have for det Guldæblet Dit, Du?“ sagde hun, og lukkede paa Vinduet. — „Det er ikke tilfals hverken for Guld eller Penge,“ sagde Jenten. — „Er det ikke tilfals for Guld eller Penge, hvad vil Du da have for det? — Du kan faa hvad Du vil,“ sagde Prindsessen. — „Ja, hvis jeg kan komme til den Prindsen, som er her, og faa være hos ham i Nat, saa skal Du faa det,“ sagde hun, som

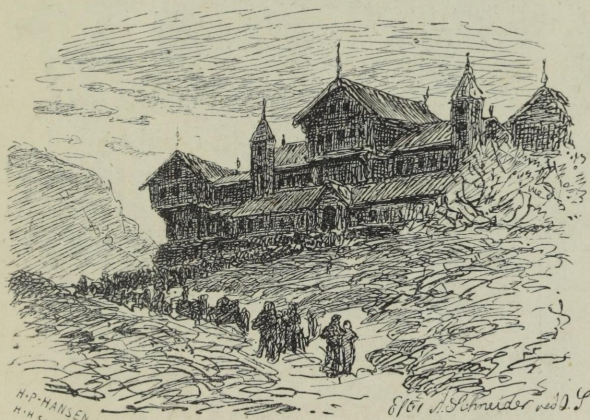
var kommen med Nordenvinden. — Ja, det kunde hun nok, der var Raad til det. Prindsessen fik Guldæblet, men da Jenten kom op paa Værelset til Prindsen om Kvelden, saa sov han; hun raabte paa ham og ristede i ham, og alt imellem saa græd hun, men hun kunde ikke faa ham vaagen. Om Morgenen, da det lyste af Dagen, kom Prindsessen med den lange Næsen og jagede hende ud igjen.

Om Dagen satte hun sig udenfor Vinduerne i Slottet til at hæspe paa Hæspetræet, og det gik da ligedan. Prindsessen spurgte, hvad hun vilde have for det, og hun sagde, at det hverken var tilfals for Guld eller Penge, men kunde hun faa Lov til at komme op til Prindsen og være hos ham om Natten, skulde hun faa det. Men da hun kom derop, saa sov han igjen, og alt hun raabte og skreg og ristede i ham, og Alt hun græd, saa sov han, saa hun ikke var istand til at faa Liv i ham; og da det lyste af Dagen om Morgenen, kom Prindsessen med den lange Næsen og jagede hende ud igjen.

Da det led ud paa Dagen, satte Jenten sig udenfor Vinduerne i Slottet til at spinde paa Guldrokken, og den vilde ogsaa Prindsessen med den lange Næsen have. Hun lukkede op Vinduet og spurgte, hvad hun vilde have for den. Jenten sagde nu som begge de forrige Gange, at den ikke var tilfals hverken for Guld eller Penge, men kunde hun faa komme op til Prindsen, som var der, og være hos ham om Natten, skulde hun faa den. Ja, det kunde hun gjerne. Men saa var der nogle kristne Folk, som vare indtagne der, og de havde siddet i det Kammer, som var nærmest ved Prindsens; de havde hørt, at der havde været et Fruentimmer inde, som havde grædt og raabt paa ham to Nætter i Rad, og det sagde de til Prindsen. Om Kvelden, da Prindsessen kom med Sovesupen, lod han, som han drak, men slog den bagover sig, for han kunde nok skjønne, det var en Dvaledrik. Da nu Jenten kom ind, var Prindsen vaagen, og saa maatte hun fortælle, hvorledes hun var kommen did. „Ja, nu kom

Du rigtig tilpas ogsaa," sagde Prindsen, „for i Morgen skulde jeg have Bryllup; men jeg vil ikke have det Næsegrævet, og Du er den Eneste, som kan frelse mig. Jeg skal sige, at jeg vil se, hvad Bruden min duer til, og bede hende vaske af den Skjorten med de tre Talgflækkerne paa; det gaar hun ind paa, for hun ved ikke, at det er Dig, som har gjort det; men der maa kristne Folk til det og ikke sligt Troldpak, og saa skal jeg sige, at jeg ikke vil have nogen Anden til Brud end den, som kan gjøre det, og Du kan, det ved jeg." — Der var da stor Fryd og Glæde paa dem om Natten. Men Dagen efter, da Brylluppet skulde staa, sagde Prindsen: „Jeg vil nok se, hvad Bruden min duer til først." — „Ja, det kunde saa være det," sagde Stedmoderen. — „Jeg har en fin Skjorte, som jeg vil have til Brudgomsskjorte; men der er kommen tre Talgflækker paa, som jeg vil have vasket af, og det har jeg lovet, at jeg ikke tager nogen Anden end den, som er god for at gjøre det; kan hun ikke det, saa er hun ikke værd at eie." — „Ja, det var ingen Sag," mente de, og det gik de ind paa, og hun med den lange Næsen til at vaske, det Bedste hun kunde; men jo mere hun vaskede og gned, des større blev Flækkerne. „Aa Du kan ikke vaske," sagde Gamletroldkjærringen, Mo'r hendes, „lad mig faa den!" — men hun havde ikke før taget i Skjorten, før den blev styggere endda, og jo mere hun vaskede og gned, des større og sortere blev Flækkerne. Saa skulde de andre Troldene til at vaske; men jo længer det led, des styggere og fælere blev den, og tilsidst saa hele Skjorten ud, som om den havde været i Skorstenspiben. — „Aa, I duer ikke Noget Nogen af Jer," sagde Prindsen; „der sidder en Fantejente udenfor Vinduet her; jeg er vis paa, hun er meget bedre til at vaske hun, end Nogen af Jer. Kom ind Du, Jente!" skreg han. — Ja, hun kom ind. — „Kan Du vaske ren denne Skjorten, Du?" sagde han. — „Aa, jeg ved ikke jeg," sagde hun, „jeg faar prøve det." Og aldrig havde hun taget i Skjorten og dyppet den

ned i Vandet, før den var drivende hvid som Nysne, og hvidere endda. „Ja, Dig vil jeg have," sagde Prindsen. Saa blev den gamle Troldkjærringen saa sindt, at hun sprak, og Prindsessen med den lange Næsen og Smaatroldene sprak nok ogsaa, for jeg har ikke hørt Noget til dem siden. Prindsen og Bruden hans de løste da ud alt det Kristenfolket, som var indtaget der, og saa tog de med sig saa meget Guld og Sølv, som de kunde fragte, og flyttede langt bort fra Slottet, som laa østenfor Sol og vestenfor Maane.

Askeladden som fik Prindsessen til at løgste sig.

Der var en Gang en Konge, som havde en Datter, og hun var saa slem til at lyve, at Ingen kunde være værre. Saa satte han ud, at den, som kunde lyve saaledes, at han fik hende til at løgste sig, skulde faa baade hende og det halve Rige. Der var Mange, som prøvede paa det; for Alle vilde gjerne have Prindsessen og det halve Rige,

men ilde gik det dem Allesammen. Saa var der ogsaa tre Brødre, som skulde prøve Lykken. De to ældste lagde da først afsted, men det gik ikke dem bedre end alle de Andre. Saa skulde Askeladden i Veien, og han traf Prindsessen i Fjøset. „God Dag," sagde han, „og Tak for Sidst!" — „God Dag," sagde hun, „og selv Tak for Sidst! I har ikke saa stort Fjøs I som vi ligevel," sagde hun, „for naar en Gjæter staar i hver sin Ende og blæser paa Bukkehorn, saa kan de ikke høre hverandre." — „Aa jo da," sagde Askeladden, „vores er meget større, for naar en Ko ta'r sig i den ene Ende af det, saa bær den ikke, før den kommer i den anden." — „Ja saa," sagde Prindsessen. „Ja, men I har ikke saa stor Oxe I ligevel som vi; der ser Du den! Naar der sidder En paa hvert Horn, saa kan de ikke naa hverandre med en Maalstang." — „Pyt!" sagde Askeladden, „vi har en Oxe saa stor, at naar der sidder En paa hvert Horn og blæser i Lur, saa høre de ikke hverandre." — „Ja saa," sagde Prindsessen. „Men I har ikke saa meget Mælk I ligevel som vi, sagde hun, „for vi mælker Mælk i store Embærer og bær ind og slaar i store Gryder og yster store Oste." — „Aa, vi mælker i store Kar og kjører ind og slaar i store Bryggepander og yster Oste saa store som Hus, og saa har vi en elgsblak Mær til at trakke Osten i Hob; men engang saa føllede den i Osten, og da vi havde ædt paa den i syv Aar, traf vi paa en stor elgsblak Hest. Den skulde jeg kjøre til Kværnen med engang, saa røg Ryggen af paa den; men jeg vidste Raad for det, jeg tog en Granbuske og satte i den til Ryg, og anden Ryg havde den ikke siden, saalænge vi havde den. Men den Granen voxte og blev saa stor, at jeg kløv til Himmels op igjennem den, og da jeg kom did, sad Jomfru Maria og spandt Børstereb af Grynsodd. Ret som det var, saa røg Granen af, og jeg kunde ikke komme ned igjen; men Jomfru Maria rendte mig ned i en af Rebene, og saa kom jeg

ned i en Ræveкule; og der sad Mor min og Far din og lappede Sko, og ret som det var, saa slog Mor min til Far Din, saa Skurven føg af ham." — „Det løgst Du!" sagde Prindsessen, „Far min har aldrig været skurvet her i Verden."

En Aftenstund i et Proprietærkjøkken.

Det var ret en trist Aften: ude føg det og sneede; inde hos Proprietæren brændte Lyset saa døsigt, at man næsten ikke skimtede andre Gjenstande end en Klokkekasse med kinesisk Krimskrams, et stort Speil i en gammeldags forgyldt Ramme, og et arvet Sølvkrus. I Stuen var der ikke Andre end Proprietæren og mig. Jeg sad i det ene Hjørne af Sofaen med en Bog i Haanden, medens Proprietæren selv havde taget Plads i det andet Hjørne, fordybet i Funderinger

over en Pakke af „de baade sure og søde Statsborgere," som han kalder dem i sin Afhandling, betitlet „Forsøg med nogle velmente patriotiske Yttringer for Fædrelandets Vel. For Beskedenheds Skyld af en Anonym."

Af det grundige Studium i denne Guldgrube for hans Ideer udklækkedes der, som man nok kan vide, mangehaande kløgtige Formeninger; at han selv i det mindste var overbevist om deres For-

træffelighed, syntes det fiffige Blik at antyde, som han tilkastede mig fra sine graa klippende Øine; der var heller ingen Mangel paa „velmente patriotiske Ytringer," om hvis Gehalt den bedst kan dømme, som har havt Anledning til at kige i det ovenfor anførte Skrift eller hans store Afhandling i Manuskript om Tienden. Men al denne Visdom var spildt paa mig; jeg kunde den paa mine Fingre, thi jeg hørte den nu for tre og tyvende Gang. Jeg er ikke udrustet med

nogen Engletaalmodighed; men hvad skulde jeg vel gjøre? Tilbagetoget til mit Værelse var mig afskaaret; der var skuret til Helgen; det stod i en Damp. Efter at have gjort nogle forgjæves Forsøg paa at fordybe mig i min Bog, maatte jeg saaledes lade mig føre af de bevægede Vande i Proprietærens Veltalenheds Strøm. Proprietæren var nu paa sin hvide Hest, som man siger; den gamle rødslidte Skindlue havde han lagt ved Siden af sig i Sofaen, og bar sin skaldede Pande og sine graa Haars Værdighed aabent til Skue. Han blev ivrigere og ivrigere; han reiste sig og fægtede med Hænderne; han gik op og ned ad Gulvet med hastige Skridt, saa Flammen i Lyset viftede hid og did, og den graa, fodside Vadmelskjoles feiende Flag beskrev store Kredse, hver Gang han svingede rundt og hævede sig paa sit lange Ben; thi som Tyrtæus og Per Solvold var han lavhalt. Hans bevingede Ord summede om mine Øren som Oldenborrer i en Lindetop. Det gik løs om Processer og Høiesteretspræjudikater, om Kranglerier med Overformynderiet, om Tømmerbrøtning og Luxus, om Magthavernes Regjereri og Mørkfossens Udminering, om Korntolden og Jæderens Opdyrkning, om Industri og Centralisation, om Cirkulationsmidlets Utilstrækkelighed, om Bureaukrati og Embedsaristokrati, og om alle de Kratier, Arkier og Rier, som har existeret lige fra Kong Nebukadnezar til Per Solvolds Statsborgeri.

Det var ikke til at holde ud længer med Proprietærens Knot og affekterede Pathos. Fra Kjøkkenet skraldede den ene Lattersalve efter den anden; Christen Smed førte Ordet der ude; han havde just holdt op, og der lød paa ny en hjertelig Latter.

„Nei,“ sagde jeg og brød over tvert, „nu vil jeg rigtig ud og høre Smedens Historier,“ løb ud og lod Proprietæren tilbage i Stuen med den matlysende Praas og sin egen forstyrrede Tankegang.

„Barnevæv og løgnagtige Ræegler!“ brummede han, idet jeg

lukkede Døren efter mig; „det er Skam for lærte Folk; men velmente patriotiske Yttringer —," Mere hørte jeg ikke.

Lys og Liv og Munterhed straalede ud i den høie, luftige Hal. Et Baal, der lyste op selv i de fjerneste Kroge, flammede paa Skorstenen. I denne, ved Siden af Skorstensstøtten, tronede Proprietærens Madame med sin Rok. Skjønt hun i mange Aar havde ligget til Feldts mod Gigten og forskanset sig mod dens Anfald i en Mangfoldighed af Stakker og Trøier, og som Udenværker udenom alle de øvrige anlagt et Uhyre af en graa Vadmelskofte, skinnede dog hendes Ansigt under Skautet som den fulde Maane. Paa Peiskanten sad Børnene og lo og knækkede Nødder. Rundt om sad en Kreds af Piger og Husmandskoner; „de traadte Rokken med flittige Fødder eller brugte de skrabende Karder." I Svalen trampede Træskerne Sneen af, kom ind med Avner i Haaret og satte sig ved Langbordet, hvor Kokken bar frem Natverden for dem, en Mælkeringe og et Traug haardstampet Grød. Op til Skorstensmuren lænede Smeden sig; han røgte Tobak af en liden Snadde, og over hans Ansigt, der bar sodede Spor fra Smedje-Essen, laa en tør alvorlig Mine, som vidnede om at han havde fortalt, og fortalt godt.

„God Aften, Smed," sagde jeg, „hvad er det Du fortæller, som vækker saadan Latter?"

„Hi, hi, hi," lo Smaagutterne med Sjæleglæde i sine Miner, „Christen fortalte om Fanden og Smeden, og saa om Gutten som fik ham ind i Nødden, og nu har han sagt, han skal fortælle om Per Sannum, som de Underjordiske holdt Hesten for i Asmyr-Bakken."

„Ja," begyndte Smeden, „den Per Sannum var fra en af Sannumgaardene nordenfor Kirken. Han var en Signekall, og han blev ofte hentet baade med Hest og Slæde for at gjøre aat Folk og Fæ, ligesom gamle Berthe Tuppenhaug her nede i Braaten. Men hvordan det var eller ikke, saa var han nok ikke klog nok, for en Gang

havde de Underjordiske bundet ham, saa han maatte staa en hel Nat i Hjemhagen sin med Kjæften paa Skakke, og det gik ikke rigtig vel til den Gangen, jeg nu vil fortælle om heller. Denne Peren kunde aldrig forliges med Folk, akkurat ligesom — hm — hm — nu ja, han var en Kranglefant, som havde Sag med Alle. Saa var det en Gang han havde en Sag i Stiftsretten i Christian, og derinde skulde han være til Klokken ti om Morgenen. Han tænkte han havde god Tid, naar han red hjemmefra Kvelden i Forveien, og det gjorde han ogsaa; men da han kom i Asmyr-Bakken, blev Hesten holdt for ham. Det er ikke rigtig der heller; for lange Tider siden har En hængt sig oppe i Haugen, og der er Mange som har hørt Musik der, baade af Feler og Klarinetter og Fløiter og andre Blaasegreier. Ja, gamle Berthe veed nok at tale om det; hun har hørt det, og hun siger hun aldrig har hørt saa vakkert, det var akkurat som da den store Musikken var hos Lensmanden i 1814. Var det ikke saa, Berthe?" spurgte Smeden.

„Jo, det er sandt, det er Gudsens Sandhed og det, Far," svarede Husmandskjærringen, som sad ved Skorstenen og kardede.

„Nu, Hesten blev da holdt for ham," fortsatte Smeden, „og den vilde ikke røre sig af Flækken. Alt det han slog paa og alt det han hujede og skreg, saa dansede den bare i Ring, og han kunde hverken faa den frem eller tilbage. Det led med det skred, men det blev ikke anderledes. Saaledes gik det hele Natten, og det var tydeligt at se, at der stod En og holdt den, for alt det Sannumen bandte og huserte, saa kom han ikke videre. Men da det led ud paa Morgenen i Graalysingen, saa stod han af og gik op til Ingebret Asmyr-Haugen, og fik ham til at tage med sig en Varmebrand, og da han var kommen i Sadlen igjen, saa bad han ham fyre over Hesten med den. Da kan det vel hænde det gik af Gaarde i fuldt Firsprang, og Per havde nok med at hænge paa, og ikke stansede det, før han kom til Byen; men da var Hesten sprængt."

„Dette har jeg hørt før," sagde gamle Berthe og holdt op at karde, „men jeg har aldrig villet tro, at Per Sannum ikke var klogere; men siden Du siger det, Christen, saa maa jeg vel tro det."

„Ja, det kan Du," svarede Smeden, „for jeg har hørt det af Ingebret Asmyr-Haugen selv, som bar Branden og fyrede over Hesten for ham."

„Han skulde vel have seet gjennem Hulaget, Berthe, skulde han ikke?" spurgte en af Smaagutterne.

„Jo, det skulde han," svarede gamle Berthe, „for da havde han faaet se, hvem det var som holdt Hesten, og da havde han maattet slippe. Det har jeg hørt af En, som vidste om Sligt bedre end Nogen, det var En, som de kaldte Hans Frimodig hjemme paa Halland. I andre Bygdelag kaldte de ham Hans med Skikkelighed, for han havde nu det til Mundheld: „Alting med Skikkelighed." Han blev indtagen af de Underjordiske og havde været hos dem i mange Aar, og de vilde endelig have ham til at tage Datter deres, som hang efter ham stødt. Men det vilde han ikke, og da der blev ringet efter ham fra mange Kirker, saa tog de ham tilsidst og kastede ham ud fra en høi Kolle langt ude i Bygderne, som jeg tror de kaldte Horte-Kollen, og da syntes han, han foer lige til Fjords. Fra den Tid var han en Taaling. Saa kom han i Lægd og gik fra Gaard til Gaard og fortalte mange underlige Historier, men bedst han sad, saa lo han:

„Hi, hi, hi, Kari Karina, jeg ser Dig nok!" sagde han, for Huldrejenten var bestandig efter ham.

Mens han var hos de Underjordiske, fortalte han, saa maatte han bestandig være med dem, naar de var ude og forsynte sig med Mad og Mælk, for det som var korset over og signet med Jesu Navn, havde de ikke Magt til at tage, og saa sagde de til han Hans: „Du faar tage i her, for dette er der „krikkla paa," og han lagde nu saa-

danne Børder i Meiserne til dem, at det var fæle Ting; men naar der kom Tordenslag, satte de afsted saa fort, at han ikke kunde følge dem. Hans var bestandig i Lag med en af dem, som hedte Vaatt, og han var saa stærk, at han tog og bar baade Hans og Børden, naar der kom sligt Braaveir paa dem. En Gang mødte de Futen fra Ringerike i en dyb Dal oppe paa Halland, saa gik Vaatt bort og holdt Hesten for ham, og Futen skreg og slog paa og foer saa ilde med Hesten, at det var Synd at se. Men saa gik Skydsgutten frem af Meierne og saa gjennem Hulaget; saa maatte Vaatt slippe, „og da kan det vel hænde det gik," sagde Hans, „Skydsgutten var nær ikke kommen paa Slædemeierne igjen, og vi slog op en Skrassel, saa at Futen vendte sig i Slæden og saa tilbage." —

„Ja," sagde en af Husmændene, som var en Udbygding, „det har jeg hørt om en Præst i Lier ogsaa. Han skulde reise i Sognebud til en gammel Kjærring, som havde været et ugudeligt Menneske, mens hun levede. Da han kom paa Skoven, blev Hesten holdt for ham; men han vidste Raad, for det var en rask Karl den Lierpræsten; i eet Sprang var han fra Slæden oppe paa Hesteryggen og skottede ned gjennem Hulaget, og der saa han det var en styg gammel Mand som holdt i Tømmen — de siger, det var Fanden selv."

„Slip kuns, Du faar hende ikke," sagde Præsten.

„Han maatte slippe, men med det samme gav han Hesten et Rap, saa den satte afsted saaledes, at det gnistrede under Hovene og lyste i alle Skovtoppene, og det var ikke mere end Skydsgutten kunde holde sig bagpaa. Den Gang kom Præsten ridende i Sognebud." —

„Nei, om jeg skjønner hvorledes det skal gaa med Kjørene ligevel, Mor," sagde Mari Budeie, som kom staakende ind med et Mælkespand, „jeg tror de sulter rent ihjel, her kan Mor se hvor lidet Mælk vi faar."

„Du faar drage Hø fra Staldgulvet, Mari," sagde Gamlemor.

„Ja, det var sandt!“ svarede Mari; „kommer jeg did, saa er Karlmændene og Kallen saa forsinte som vilde Gasser.“

„Jeg skal give Dig et Raad, Mari,“ sagde en af Smaagutterne med en polisk Mine. „Du skal koge Rømmegrød og sætte ud paa

Staldlaaven om Torsdagskvelden, saa hjælper nok Nissen Dig at drage Hø til Fjøset, mens Gutterne sover.“

„Ja, bare der var nogen Nisse her, saa skulde jeg nok gjøre det,“ svarede den gamle Budeie troskyldig; „men det er Fanken ingen

Nisse her i Gaarden, for de tror ikke paa Sligt Sjelvfolkene; nei, paa Næs hos Kapteinen, den Tid jeg tjente der, der var Nissen."

„Hvorledes kan Du vide det, Mari?" spurgte Gamlemor. „Har Du seet ham?"

„Seet ham? Ja det har jeg rigtig ogsaa det," svarede Mari, „det er sikkert nok."

„Aa, fortæl os det, fortæl os det!" raabte Smaagutterne.

„Ja det kan jeg nok," sagde Budeien og begyndte:

„Det var nu den Tid jeg tjente hos Kapteinen, saa sagde Gaardsgutten til mig en Lørdagskveld:

„Du er nok saa snild, at Du gir Hestene for mig i Kveld Du Mari, saa skal jeg altid gjøre Dig et Puds igjen."

„Aa ja," sagde jeg, „jeg kan nok det," for han skulde gaa til Jenten sin.

Da det led mod Tiden, at Hestene skulde have Kveldsfodret, saa gav jeg først de to, og saa tog jeg et Høfange og skulde give Hesten til Kapteinen, og den var altid saa fed og blank, at En gjerne kunde speile sig i den; men i det samme jeg skulde gaa ind i Spiltauget, saa kom han faldende lige ned over Armene paa mig —"

„Hvem, hvem? Hesten?" spurgte Smaagutterne.

„Aa nei vist, det var Nissen; jeg blev saa forfærdet, at jeg slap Høet der jeg stod, og skyndte mig ud igjen det forteste jeg vandt. Og da Per kom hjem, saa sagde jeg: „jeg har givet Hestene for Dig een Gang, min kjære Per, men nei Gu' blir det ikke oftere da, og Brunen til Kapteinen den fik ikke Høstraaet heller," sagde jeg, og saa fortalte jeg ham det.

„Aa ja, det har ingen Nød med Brunen," sagde Per, „han har nok den som passer ham, han."

„Hvorledes saa Nissen ud da, Mari?" spurgte en af Smaagutterne.

„Ja, mener Du jeg kunde se det?" svarede hun; „det var saa mørkt, at jeg ikke kunde se Hænderne mine, men jeg kjendte ham saa tydelig, som jeg tar i Dig; han var lodden, og det lyste i Øinene paa ham."

„Aa, det var vist bare en Katte," indvendte en af dem.

„Katte?" sagde hun med den dybeste Foragt. „Jeg kjendte hver Finger paa ham; han havde ikke mere end fire, og de var lodne, og var det ikke Nissen, saa lad mig ikke komme levende af Flækken."

„Jo, det var Nissen, det er vist," sagde Smeden, „for Tommelfinger har han ikke, og lodden skal han være paa Næverne; jeg har aldrig handtagets med ham; men saa skal det være, det har jeg hørt; og at han passer Hestene og er den bedste Husbondskarl, Nogen kan have, det ved vi alle det. Der er Mange, som har stor Nytte af ham; men det er da ikke ham alene de har Nytte af, for oppe i Ullensaker," begyndte han igjen at fortælle, „var der en Mand, som en Gang havde ligesaa megen Nytte af de Underjordiske, som Andre har af Nissen; han boede paa Røgli. De vidste nu vel det, at Huldren var der og holdt til der, for det var en Gang han reiste til Byen saa i Flæksneen om Vaaren, og da han kom ind til Skjællebæk og havde vandet Hestene sine, kommer der ud over Bakken en Buskap med brandede Kjør, saa store og fede at det var Moro at se dem, og Nogle af dem som var med, kjørte med alle Slags Bukjørrel og Greier paa Kjærrer med vakkre fede Heste for; men foran gik der en svær Jente, som havde en drivende hvid Mælkekolle i Haanden.

„Men hvor skal I hen paa denne Aarsens Tid da?" spurgte Røgli-Manden forundret.

„Aa," svarede hun, som gik foran, „vi skal til Sæters i Røgli-Hagen i Ullensaker; det er Havn nok der."

Dette syntes han var rart, at de skulde havne i Hagen hans; og ingen Anden end han hverken saa eller hørte Noget, og alle dem

han mødte paa Veien indover, spurgte han; men Ingen havde seet en saadan Buskap.

Hjemme paa Gaarden hos den Røgli=Manden gik det ogsaa underligt til iblandt, for naar han havde gjort noget Arbeide efter Soleglads Leite, saa blev det altid ødelagt om Natten, og tilsidst maatte han rent holde op at arbeide, naar Solen var gaaet ned. Men saa var det den Gangen jeg vilde tale om, det var en Høst, han gik ned og kjendte paa Byg=Loen om den var tør — det var sent ud paa Høsten — og han syntes den ikke var rigtig tør nok endda, men saa hørte han saa skjellig det sagde borte i en Haug:

„Kjør ind Loen Din Du, i Morgen snøger det.“

Han til at kjøre det Bedste han kunde; han kjørte til langt over Midnat, og han fik ind Loen; men Morgenen efter laa der over en Sko dyb Sne.“ —

„Ja, men det er ikke altid, de Underjordiske er saa snilde, Smed,“ sagde en af Smaagutterne; „hvorledes var det med hende, som stjal Bryllupskosten paa Eldstad og glemte igjen Luen sin?“

„Jo, det skal jeg sige Dig,“ sagde Smeden, som med Begjærlighed greb dette Vink til at begynde en ny Fortælling.

„Paa Eldstad i Ullensaker var der en Gang et Bryllup; men paa Bryllupsgaarden havde de ikke nogen Bagerovn, og derfor maatte de sende Stegene bort til Nabogaarden, hvor de havde Bagerovn, og stege dem der. Om Kvelden skulde Gutten i Bryllupsgaarden kjøre hjem med dem. Da han kom over en af Moerne der, hørte han ganske skjellig, at det raabte:

„Hør Du, kjører Du til Eldstad fram,
saa sig til hende Deld,
at Dild dat i Eld!“

Gutten slog paa og kjørte, saa det hvinede om Næsen paa ham, for det var koldt i Veiret og gildt Slædeføre. Og det Samme raabte det efter ham flere Gange, saa han mindtes det vel. Han kom vel hjem med Føringen sin, og gik saa frem for Bordenden, hvor Tjenerne gik fra og til, som de havde Tid til, og fik sig Noget at leve af.

„Naa da Gut, har Fanden selv skydset Dig, eller har Du ikke reist efter Stegen endnu?" sagde en af Husens Folk.

„Jo, det har jeg," sagde han, „der ser Du den kommer ind gjennem Døren, men jeg slog paa og lod det gaa, alt det Mærren orkede at spænde i, for da jeg kom paa Moen, saa raabte det:

„Kjører Du til Eldstad fram,
saa sig til hende Deld,
at Dild dat i Eld."

„Aa, det var Barnet mit det," raabte det i Gjæstebudsstuen, og saa foer der En afsted, som om hun var galen, hun rendte paa den Ene efter den Anden og slog dem paa Skallen Allesammen; men tilsidst faldt Hatten af hende, og saa fik de se, at det var en Hulder, som havde været der; for hun havde rapset med sig baade Kjød og Flesk og Smør og Kage og Øl og Brændevin og alt det som godt var; men hun var saa forfjamset over Ungen, at hun glemte igjen en Sølvkaupe i Ølkarret og ikke sansede, at Hatten faldt af hende. De tog baade Sølvkaupen og Hatten og gjemte paa Eldstad; og Hatten den var slig, at den som havde den paa han kunde ikke sees af noget dødeligt Menneske, uden at han kanske var synen; men om den er der endnu, skal jeg ikke kunne sige for vist; for jeg har ikke seet den, og ikke har jeg havt den paa heller." —

„Ja, de Underjordiske er slemme til at stjæle, det har jeg altid hørt," sagde gamle Berthe Tuppenhaug, „men værst skal de være i Sætertiden; det er ligesom en lang Høitid baade for Huldrer og

Underjordiske; for mens Sæterjenterne gaar og tænker paa Gutterne sine, glemmer de at korse over Mælk og Fløde og anden Bumad, og da tager Huldrefolk alt det de vil. Det er ikke ofte, at Folk faar se dem, men det hænder da iblandt, og det hændte en Gang paa Neberg-Sæteren oppe i Almenningen her.

Der var nogle Tømmerhuggere eller Vedhuggere oppi der og huggede. Da de saa skulde gaa frem til Neberg-Vangen til Kvelds, saa raabte det til dem borte i Skoven:

„Hils hende Kilde, at begge hendes Sønner foer ilde; de brændte op sig i Soddkitiln.“

Da Huggerne kom frem til Sæteren, saa fortalte de Jenterne dette og sagde: „den Tid, vi skulde gaa hjem til Kvelds og vi havde faaet Oxen paa Nakken, saa sagde det borte i Skoven:

„Hils hende Kilde, at begge hendes Sønner foer ilde; de brændte op sig i Soddkitiln.“

„Aa, det var Barna mine det,“ skreg det inde i Mælkeboden, og saa kom der farende ud en Hulder med en Kolle i Næven, og den kastede hun, saa at Mælken skvat om dem.“ —

„Folk fortæller nu saa meget,“ sagde Smeden med en noget spodsk Mine, ret som om han nærede Tvivl om denne Fortællings Troværdighed. Imidlertid var der næppe Andet, som talte af ham, end Ærgrelse over at være bleven afbrudt, da han havde faaet Munden saa godt paa Glid. Der fandtes næppe Nogen i hele Bygden, som var rigere paa de vidunderligste Fortællinger om Huldren og de Underjordiske end han; og i Troen paa disse Væsener hamlede han op med de stærkest Troende. „Folk fortæller saa meget,“ sagde han, „En kan ikke tro det Alt. Men naar det er hændt i Ens egen Slægt, saa faar En tro det. Og nu skal jeg fortælle Noget, som har hændt Værfar min; det var en alvorlig og troværdig Mand, saa det nok var sandt hvad han sagde. Han boede paa Skroperud paa Lodding-

Eierne i Ullensaker; han hedte Jo. Han havde bygget sig en ny Stue, han havde en to tre Kjør, fede og i god Stand og en Hest som var udmærket fremfor alle Andre. Med denne Hesten foer han ofte i Skyds fra Mo til Trøgstad, og naar det faldt sig saa, derifra til Skrimstad og tilbage til Mo igjen; og han brydde sig ikke om, hvordan han foer med Hesten, for den var og blev lige fed. Skytter var han ogsaa, og Spillemand med. Ofte var han ude og spillede, men hjemme kunde de aldrig faa ham til at røre Felen; om saa hele Stuen var fuld af Ungdom, nægtede han lige fuldt at spille. Men een Gang var der kommet nogle Gutter til ham med Lommeflasker og Brændevin. Da de havde faaet Kallen paa en Pisk, kom der flere til, og endda han sagde nei i Begyndelsen, saa fik han Felen fat tilsidst. Men da han havde spillet en Stund, lagde han den bort, for han vidste, at de Underjordiske ikke var langt borte, og at de ikke syntes om saadant Spektakel; men Gutterne fik ham til at spille igjen, og saaledes gik det en to tre Gange; han lagde Felen bort, og de fik ham til at tage den fat igjen. Tilsidst hængte han den op paa Væggen og svor paa, at han ikke vilde gjøre et Strøg med Buen mere den Kveld, og saa jagede han dem ud Allesammen baade Gutter og Jenter. Da han havde begyndt at klæde sig af og stod i Skjortærmerne borte i Skorstenen og skulde tænde Kveldspiben sin med en Brand, saa kom der ind et Følge af Store og Smaa, saa det yrede i Stuen.

„Nu," sagde Jo, „kommer I nu igjen?" Han troede det var dem, som havde været inde og danset; men da han fik se, at det ikke var dem, blev han ræd, tog Døttrene sine, som alt laa i Sengen, og slængte dem op paa Gulvet — han var en stor stærk Mand — og spurgte: „hvad er dette for Folk? kjender I dem?"

Jenterne var søvntunge og sansede ikke. Saa tog han Geværet ned af Væggen og vendte sig mod det Følget, som var kommet ind,

og hyttede til dem med Trompen. „Dersom I nu ikke pakker Jer, saa skal jeg“ — bandte han — „føise Jer saaledes ud, at I ikke skal vide, om I staar paa Hovedet eller Benene.“ De satte ud gjennem Døren og hujskreg, saa den Ene foer hovedstupes over den Anden, og han syntes det ikke saa anderledes ud, end som en Hob graa Garnnøster trillede ud igjennem Døren. Men da Jo havde sat fra sig Geværet og kom bort til Skorstenen igjen og skulde tænde paa Piben sin, som havde sluknet, saa sad der en gammel Mand paa Peiskrakken med et Skjæg saa langt, at det rak helt ned til Bænken, ja det var over en Alen langt; han havde ogsaa en Pibe, og foer frem og tilbage med en Brand ligesom Jo selv og skulde tænde paa den: ret som det var, saa sluknede den, saa tændte han paa igjen, og det blev ikke anderledes.

„End Du,“ sagde Jo, „hører Du til samme Fantefølget Du med? hvor er Du fra?“

„Jeg bor ikke langt borte jeg, Du,“ svarede Manden, „og jeg raa'r Dig til, at Du passer Dig og ikke holder slig Styr og Larm herefter, ellers gjør jeg Dig til en arm Mand.“

„Naa, hvor bor Du da?“ spurgte Jo.

„Jeg bor her borte under Kjonen, og havde ikke vi været der, saa havde den nok strøget med for længe siden, for Du har lagt svært paa Varmen iblandt; det har været hedt der, og den er ikke frakere, end at den falder over Ende, dersom jeg sætter Fingeren min bort paa den. Nu ved Du det,“ sagde han, „og pas Dig efter denne Dag.“ Aldrig blev der spillet til Dans mere; Jo skilte sig ved Felen sin, og aldrig fik de ham til at røre nogen anden efter den Tid.“ —

Under den sidste Del af denne Fortælling havde Proprietæren holdt en svare Rumstering inde i Stuen; Skabdøre bleve lukkede op og igjen; der rasledes med Sølvtøi og Nøgleknipper; man kunde høre og vide, han var beskjæftiget med at laase igjen for al rørlig Eiendom

lige fra Sølvkruset til Blytobaksdaasen. Netop som Smeden havde endt, gløttede han paa Døren, stak Hovedet ud med Luen paa det ene Øre og sagde:

„Er Du nu ude med Ræglerne Dine og lyver igjen, Smed?“

„Lyver?“ sagde Smeden meget stødt; „det har jeg aldrig gjort, for dette er sandt; jeg er jo gift med den ene af de Jenterne, og Kjærringen min, Dorthe, hun laa selv i Sengen og saa den gamle Skjæggekallen; rigtignok var de Jenterne rare og ligesom halvfjollede, men det kom af, at de havde seet de Underjordiske,“ tilføiede han med et harmfuldt Blik paa Proprietæren.

„Fjollede?“ sagde Proprietæren, „ja, det tror jeg nok; det er jo Du ogsaa, naar Du ikke er paa en Kant, for da er Du rent bindegal. Kom, Smaagutter, og gaa op og læg Jer, og sid ikke her og hør paa hans Røreri.“

„Det maa jeg sige er daarligt sagt af Jer, Far,“ yttrede Smeden med Overlegenhed. „Sidst jeg hørte der blev snakket Fjolleri og Rør, var da I prækede paa Neberg-Haugen den syttende Mai,“ føiede han til i samme Tone.

„Forbandede Sludder!“ brummede Proprietæren og kom stampende gjennem Kjøkkenet med Lyset i den ene Haand og en Pakke Akter og nogle Aviser under Armen.

„Aa, bi lidt Far,“ sagde Smeden drillende, „og lad Smaagutterne faa Lov at være her, saa skal I ogsaa faa høre en liden Stub; I har ikke godt af at læse i Lovbogen stødt I heller.

Jeg skal fortælle Jer om en Dragon, som blev gift med en Hulder. Det ved jeg er sandt, for jeg har hørt det af Gamle-Berthe, og hun er selv fra den Bygden, hvor det hændte.“

Proprietæren slog bister Døren til, og man hørte ham trampe op ad Trappen.

„Ja ja, siden Kallen ikke vil høre, saa faar jeg fortælle Jer

den da," sagde Smeden til Smaagutterne, over hvem den bedstefaderlige Myndighed ikke længer udøvede nogen Magt, naar Smeden lovede at fortælle Eventyr.

„For mange Aar siden," begyndte han, „boede der et Par gamle velstaaende Folk paa en Gaard oppe paa Halland. De havde en Søn og han var Dragon, og en stor, vakker Karl var han. Paa Fjeldet havde de en Sæter, og den var ikke som Sæterstuerne pleier være, men den var pen og godt opbygget, og der var baade Skorstensmur og Tag og Vinduer i den. Her laa de hele Sommeren, men naar de reiste hjem om Høsten, havde Tømmerhuggere og Skyttere og Fiskere og Saadanne, som færdes i Skoven ved de Tider, lagt Mærke til at Huldrefolk flyttede ind der med Buskapen. Og med dem var der en Jente, som var saa nauvakker, at de aldrig havde seet hendes Mage.

Dette havde Sønnen ofte hørt Tale om, og en Høst de reiste hjem fra Sæteren, klædte han sig i fuld Mundering, lagde Dragonsadlen paa Dragonhesten baade med Pistolhylstrene og Pistolerne, og saa red han derop. Da han kom i Vangbredden, var der saadan Varme paa i Sæteren, at det lyste ud igjennem alle Mosefarene, og da kunde han skjønne, at Huldrefolket alt var der. Saa bandt han Hesten sin ved en Granlægg, tog den ene Pistolen ud af Hylstret og listede sig sagte op til Vinduet og skottede, og derinde i Sæteren saa han en gammel Mand og en Kjærring, som var krogede og rent skrukkede af Alderdom og saa urimelig stygge, at han aldrig havde seet noget saa Stygt i sit Liv; men saa var der en Jente der, og hun var saa deilig, at han syntes han ikke kunde leve, hvis han ikke kunde faa hende. Alle havde de Korumper, og det havde den vakkre Jenten ogsaa. Han kunde se, at de nylig var komne, for det var netop rydbet op der. Jenten holdt paa at vaske Gamlestyggen, men Kjærringen gjorde Varme under den store Primkjedlen paa Peisen.

Ret som det var, stødte Dragonen op Døren og skjød af Pistolen lige over Hovedet paa Jenten, saa at hun tullede bort over Gulvet. Men i det samme blev hun lige saa fæl, som hun før havde været vakker, og en Næse fik hun saa lang som Pistolhylstret.

„Nu kan Du tage hende; nu er hun Din," sagde den gamle Manden. Men Dragonen var ligesom fjettret; der han stod der stod han, og han kunde ikke flytte sig et Skridt hverken frem eller tilbage. Den Gamle begyndte da at vaske Jenten; saa blev hun noget ligere: Næsen minkede sagtens til det halve, og den stygge Korumpen blev opbunden, men vakker var hun ikke, det var Synd at sige.

„Nu er hun Din, min staute Dragon, sæt hende nu paa Sadelknappen og rid til Bygden og hold Bryllup med hende. Men til os kan Du lage til i det vesle Kammerset i Størhuset; for vi vil ikke være sammen med de øvrige Brudefolkene," sagde den gamle Styggfanten, som var Far hendes; „men naar Skaalen gaar om, saa kan Du se ud til os."

Han torde ikke gjøre Andet; han tog hende med paa Sadelknappen og lavede til Bryllup. Men før de gik til Kirken, bad Bruden en af Brudepigerne at staa vel bag hende, forat ikke Nogen skulde se, at Rumpen faldt af, naar Præsten lagde Haanden paa hende.

Saa drak de Bryllup, og da Skaalen gik om, gik den unge Manden ud i Kammeret, hvor der var laget til for de gamle Huldrefolkene. Den Gang saa han ingen Ting der, men da Bryllupsfolkene var reist, laa der igjen saa meget Guld og Sølv og saa mange Penge, at han aldrig havde seet saa megen Rigdom før.

Det gik nu baade godt og vel i lang Tid; hver Gang der var Fremmedlag, lagede Konen til for de Gamle ude i Kammeret, og altid laa der efter dem saa mange Penge, at de tilsidst næsten ikke vidste, hvad de skulde gjøre af dem. Men styg var hun og styg blev

hun, og kjed var han af hende, og det var ikke frit for, at han var lidt slem iblandt, saa at han bød til at slaa og dænge hende.

En Gang skulde han til Byen; det var paa Barfrosten om Høsten, og saa skulde han lægge Sko under Hesten. Han gik da til Smedjen, for han var en dygtig Smed selv; men hvorledes han lagede det, saa blev Skoen enten for stor eller ogsaa blev den for liden, og aldrig vilde den passe. Han havde ikke flere Heste hjemme, og det led med det skred, saa det blev Middag og det blev Eftasverdstid.

„Kan Du da aldrig faa lagt under den Skoen?“ sagde Konen; „ikke er Du rar Mand, men Du er nok kleinere Smed. Der blir ikke anden Raad, end at jeg faar gaa i Smedjen og sko; er den for stor, kan Du jo gjøre den mindre, og er den for liden, kan Du jo gjøre den større.“

Hun gik til Smedjen, og det første hun gjorde, var at tage Skoen med begge Næver og rette den ud.

„Se her,“ sagde hun, „saa skal Du gjøre.“ Saa bøiede hun den sammen, som om den havde været af Bly. „Hold nu op Benet,“ sagde hun, og Skoen passede saa akkurat, at den bedste Smed ikke kunde gjort den bedre.

„Du er nok stiv i Fingrene Du,“ sagde Manden og saa paa hende.

„Synes Du det?“ sagde hun. „Hvordan mener Du det var gaaet med mig, dersom Du havde været saa stiv i Fingrene? Men jeg holder for meget af Dig, til at jeg skulde bruge Kræfterne mine paa Dig,“ sagde hun.

Fra den Dag var han en aparte Mand imod hende.“ —

„Nu synes jeg, vi kan have hørt nok for i Aften,“ sagde Gamlemor, da Fortællingen var til Ende, og reiste sig.

„Ja, vi faar vel til at rusle paa os, siden Kallen har turret sig,“ sagde Smeden og bad Godnat, men han lovede Smaagutterne at fortælle mere næste Aften, og knyttede en Underhandling med dem om en Kvart Tobak.

Om Eftermiddagen da jeg var ude i Smedjen hos Smeden, skraaede han stærkt, hvilket altid var et Mærke paa, at han havde drukket Brændevin; om Aftenen var han gaaet paa Bygden for at faa mere. Da jeg flere Dage efter saa ham igjen, var han mørk og ordknap. Han vilde Intet fortælle, uagtet Smaagutterne lovede ham baade Tobak og Brændevin. Men Pigerne mumlede om, at de Underjordiske havde haft fat paa ham og slaaet ham over Ende i Asmyrbakken. Der havde en Kjører fundet ham liggende paa Morgensiden, og da talte han over sig.

Tyrihans som fik Kongsdatteren til at le.

Der var en Gang en Konge, som havde en Datter, og hun var saa deilig, at hun var navnspurgt baade vidt og bredt; men hun var saa alvorlig af sig, at hun aldrig kunde le, og saa var hun saa stor paa det, at hun sagde Nei til alle dem, som kom og friede til hende, og ikke vilde hun have Nogen, om de vare aldrig saa gilde, enten det var Prindser eller Herremænd. Kongen var kjed af dette for længe siden og syntes, at hun kunde gifte sig, hun som Andre; hun havde ikke Noget at vente efter; hun var gammel nok, og rigere blev hun ikke heller, for halve Riget skulde hun have, det var Mors-Arven hendes.

Saa lod han lyse op paa Kirkebakken baade fort og snart, at den, som kunde faa hans Datter til at le, han skulde have hende og det halve Kongerige. Men var der Nogen, som prøvede sig og ikke kunde faa hende til, skulde de skjære tre røde Remme af Ryggen hans og strø Salt i, og det er sikkert, at der blev mange saare Rygge i det Kongerige. Der kom farende Friere baade fra Syd og fra Nord og fra Øst og fra Vest, og troede, det var ingen Sag at faa en Kongsdatter til at le. Og rare Karle var det ogsaa, som kom. Men alle de Abefanter der var, og alle de Abefynter de gjorde, saa var Kongsdatteren lige stø og alvorlig, hun.

Tæt ved Kongsgaarden boede der en Mand, som havde tre Sønner. De fik ogsaa spurgt, at Kongen havde lyst op, at den, som kunde faa Kongsdatteren til at le, skulde faa hende og halve Kongeriget.

Den Ældste vilde i Veien først; saa strøg han af Gaarde, og da han kom til Kongsgaarden, sagde han til Kongen, han vilde nok friste at faa Kongsdatteren til at le.

„Ja, det er vel nok," sagde Kongen, „men det kan vist lidet nytte, min Mand, for her har været saa Mange, som har prøvet sig; min Datter er saa sorgfuld, at det ikke nytter, og jeg vilde nødig, at Flere skulde komme i Ulykke."

Men han mente, det nok skulde nytte. Det kunde ikke være nogen farlig Sag at faa en Kongsdatter til at le for ham, for de havde leet saa mange Gange af ham baade Fornemme og Simple, da han tjente Soldat og exercerte under Nils Fløimand. — Saa lagde han ud paa Traakken, udenfor Vinduet til Kongsdatteren og begyndte at exercere efter Nils Fløimand. Men det hjalp ikke. Kongsdatteren var lige stø og alvorlig. Saa tog de ham og skar tre brede, røde Remme af Ryggen hans, og sendte ham hjem.

Da han vel var kommen hjem, vilde den andre Sønnen i Veien. Han var Skolemester, og en underlig Figur til Karl var det. Han var lavhalt, og det saa det forslog. Et Øieblik var han liden som en Gutunge, men naar han reiste sig paa det lange Benet sit, blev han stor og lang som et Trold. Og til at lægge ud var han rigtig svær.

Da han kom til Kongsgaarden og sagde, han vilde have Kongsdatteren til at le, syntes Kongen, at det ikke kunde være saa uligt endda; „men Gud trøste Dig, faar Du hende ikke til," sagde Kongen; „Remmene skjære vi bredere for Hver, som prøver sig."

Skoleholderen strøg ud paa Traakken; der stillede han sig op udenfor Vinduet til Kongsdatteren, og han prækede og messede efter

syv Præster og læste og sang efter syv Klokkere, som havde været i Bygden der. Kongen lo af Skolemesteren, saa han maatte holde sig i Svalstolpen, og Kongsdatteren vilde til at drage paa Smilet, men saa var hun lige stø og alvorlig igjen, og saa gik det ikke bedre med Paal Skolemester, end det var gaaet med Per Soldat — for Per og Paal hedte de, maavide. — De tog ham og skar tre røde Remme af Ryggen hans, strøede Salt i, og saa sendte de ham hjem igjen.

Saa vilde den yngste i Veien, og det var Tyrihans. Men Brødrene lo og gjønede af ham og viste ham de saare Ryggene sine, og Faderen vilde ikke give ham Lov, for han sagde, det kunde da ikke nytte for ham, som ikke havde noget Vet; han kunde jo Ingenting, og han gjorde Ingenting, han sad bare i Peisen som en Katte, og grov i Asken og spikkede Tyristikker. Men Tyrihans gav sig ikke, han gnaalede og gnog saa længe, til de bleve kjede af Gnaalet hans, og tilsidst fik han Lov til at gaa til Kongsgaarden og friste Lykken.

Da han kom til Kongsgaarden, sagde han ikke det, at han vilde faa Kongsdatteren til at le, men han bad, om han kunde faa Tjeneste der. Nei, de havde ikke nogen Tjeneste for ham, men Tyrihans gav sig ikke for det; de kunde vist behøve En til at bære Ved og Vand til Kokkejenten i slig en stor Gaard, sagde han; ja, det syntes Kongen ikke kunde være saa uligt, og han var vel kjed af Gnaalet hans, han og; saa skulde Tyrihans faa Lov at være der og bære Ved og Vand til Kokkejenten tilsidst.

Da han skulde hente Vand i Bækken en Dag, fik han se en stor Fisk, som stod under en gammel Furerod, som Vandet havde skaaret Jorden bort fra; han satte Bøtten sin saa sagte under Fisken. Men da han skulde gaa hjem til Kongsgaarden, mødte han en gammel Kjærring, som ledede en Guldgaas.

„God Dag, Bedstemoder!“ sagde Tyrihans. „Det var en ven Fugl, I har; og saa gilde Fjær da! — det lyser lang Vei af den,

— havde En slige Fjær, kunde En slippe at spikke Tyrilyser," sagde han.

Kjærringen syntes vel saa godt om Fisken, Hans havde i Bøtten sin, og sagde, at vilde Hans give hende Fisken, skulde han faa Guldgaasen, og den var slig, at naar Nogen rørte ved den, blev han hængende fast, bare han sagde: „Vil Du være med, saa hæng paa."

Ja, det Byttet vilde Tyrihans gjerne gjøre. „Fugl er vel saa brav som Fisk," sagde han ved sig selv; „er den slig som Du siger, kan jeg gjerne bruge den til Fiskekrog," sagde han til Kjærringen og var vel fornøiet med Gaasen. Han havde ikke gaaet langt, før han mødte en gammel Kjærring. Da hun saa den deilige Guldgaasen, maatte hun bort og kramse paa den. Hun gjorde sig saa sød og lækker, og saa bad hun Tyrihans, om hun fik Lov til at klappe den deilige Guldgaasen hans.

„Kan saa," sagde Tyrihans, „men Du faar ikke nappe Fjærene af den!"

I det samme hun klappede paa Fuglen, sagde han:

„Vil Du være med, saa hæng paa!" Kjærringen sled og rev, men hun maatte hænge med, enten hun vilde eller ikke, og Tyrihans gik fremover, som om han var alene med Guldgaasen. Da han havde gaaet et Stykke til, traf han en Mand, som havde et Horn i Siden til Kjærringen for et Puds, hun havde gjort ham. Da han saa det, at hun streb saa haardt for at blive fri, og skjønte, hun sad saa vel fast, syntes han, at han trygt kunde give hende en Dult til Tak for Sidst, og saa spændte han til Kjærringen med den ene Foden.

„Vil Du være med, saa hæng paa!" sagde Tyrihans, og Manden maatte følge med og hinke paa eet Been, enten han vilde eller ikke, og naar han nappede og sled og vilde løs, var det endda værre for ham, for da var han færdig til at dumpe baglænds, ret som det var.

F. HENDRIKSEN.

Nu gik de et godt Stykke, til de kom bortimod Kongsgaarden. Der mødte de Smeden til Kongen; han skulde gaa til Smedjen og havde en stor Smedjetang i Haanden. Denne Smeden var en lystig Fyr, som altid var fuld af Galskab og Skjelmsstykker, og da han saa dette Følge komme hoppende og hinkende, lo han først, saa han stod tvekroget, men saa sagde han:

„Det er nok en ny Gaaseflok, Prindsessen skal have, det; skal tro, hvem der er Gasse, og hvem der er Gaas af dem? Det maa vel være Gassen han, som rugger i Forveien. Gaas, Gaas, Gaas, Gaas, Gaas!“ lokkede han og kastede med Haanden, som om han strøede Korn for Gjæssene.

Men Flokken standsede ikke — Kjærringen og Manden saa bare argt paa Smeden, fordi han gjorde Nar af dem. — Saa sagde Smeden: „Det skulde være artigt at holde hele Gaaseflokken, saa-mange de ere;“ for han var en stærk Mand, og saa tog han Tag med Smedjetangen bag i Enden paa den gamle Manden, og Manden baade skreg og vred sig, men Tyrihans sagde:

„Vil Du være med, saa hæng paa!“

Saa maatte Smeden ogsaa med. Han slog nok Bugt paa Ryggen, tog Spændetag i Bakken og vilde løs, men det hjalp ikke, han sad saa fast, som han var skruet ind i det store Skruestedet i Smedjen, og enten han vilde eller ikke, maatte han danse med.

Da de kom frem imod Kongsgaarden, foer Gaardshunden imod dem og gjøede, som det var Skrub eller Langfant, og da Kongs-datteren skulde se ud igjennem Vinduet, hvad der var paafærde, og fik Øie paa dette Fantefølge, satte hun i at le. Men Tyrihans var ikke fornøiet med det. „Vi lidt, skal hun nok faa Latterdøren bedre op!“ sagde han og gjorde en Vending bag om Kongsgaarden med Følget sit.

Da de kom forbi Kjøkkenet, stod Døren aaben, og Kokken holdt

paa at stampe Grøden, men da hun fik se Tyrihans og Flokken, kom hun farende ud i Døren med Tvaren i den ene Haand og en Kokkeslev fuld af rygende Grød i den anden, og lo saa hun rystede, og da hun fik se, at Smeden var med, slog hun sig paa Laaret og satte saa i at storle. Men da hun havde leet rigtig ud, syntes hun ogsaa, at Guldgaasen var saa deilig, at hun maatte klappe den.

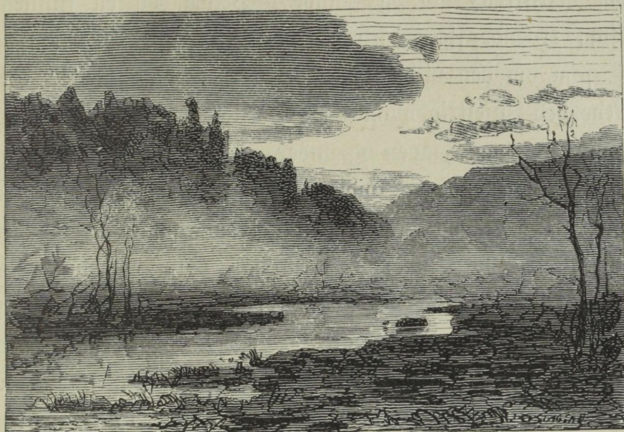
„Tyrihans, Tyrihans!" skreg hun og kom løbende efter med Grødsleven i Næven, faar jeg Lov at klappe den vene Fuglen, Du har?"

„Lad hende heller klappe mig!" sagde Smeden.

„Kan saa!" sagde Tyrihans.

Men da Kokken hørte det, blev hun sindt. „Hvad er det, Du siger!" skreg hun, og drev til Smeden med Grødsleven.

„Vil Du være med, saa hæng paa!" sagde Tyrihans; saa sad hun fast, hun ogsaa, og Alt hun skjændte, og Alt hun sled og rev, og saa vild hun var, maatte hun hinke med. Men da de kom udenfor Vinduet til Kongsdatteren, stod hun og ventede paa dem, og da hun saa, de havde faaet Kokken med, baade med Grødslev og Tvare, slog hun op hele Latterdøren og lo, saa Kongen maatte støtte hende. Saa fik Tyrihans Prindsessen og det halve Kongerige, og Bryllup holdt de, saa det baade hørtes og spurgtes.

En Sommernat paa Krogskoven.

> Och skuggan faller så tjock, så tjock,
> Som en fäll, öfver ensamma leden.
> Det tassar, det braskar öfver sten och stock,
> Ock trollena träda på heden.
> Det er så mörkt långt, långt bort i skogen.
>
> Geijer.

Som en fjorten Aars Gut kom jeg en Lørdagseftermiddag kort efter St. Hans Tid til Ovre-Lyse, den sidste Gaard i Sørkedalen. Jeg havde saa ofte kjørt og gaaet den slagne Landevei mellem Christiania og Ringerike; nu havde jeg efter et kort Besøg i mit Hjem til en Afvexling taget Veien forbi Bogstad til Lyse, for derfra at gaa Kløvveien eller Benveien over den nordlige Del af Krogskoven til Kehrraden i „Aasa“. Alle Døre paa Gaarden stod aabne; men jeg søgte forgjæves i Stuen, Kjøkkenet og paa Laaven efter et Menneske, jeg kunde anmode om at skaffe mig en Læskedrik og meddele mig nogen Underretning om Veien. Der var ingen Anden hjemme end en sort

Kat, som veltilfreds sad og spandt i Peisen, og en skinnende hvid Hane, som kroende sig spankede frem og tilbage i Svalen og gol i Eet væk, som om den vilde sige: „Nu er jeg selv størst!" Svalerne, der lokkede ved Insektrigdommen i Skovens Nærhed i utallig Mængde havde fæstet Bo paa Laaven og under Tagskjægget, boltrede sig frygtløst tumlende, kredsende og kviddrende omkring i Solstraalerne.

Træt af Heden og Vandringen kastede jeg mig ned i en Skygge paa Tunets Græsvold, hvor jeg i en halv Slummer laa og hvilede, indtil jeg blev opskræmt ved en uhyggelig Koncert: en skurrende Kvindestemme søgte ved Skjænd og Kjæleord at stagge Gaardens gryntende Grisevngel. Ved at gaa efter Lyden traf jeg paa en gulgraa barbenet Kjærring, som i en foroverbøiet Stilling var i Færd med at forsyne Troen, hvorom de støiende Smaadyr bedes, reves, puffedes og hylede af Forventning og Glæde.

Paa mit Spørgsmaal om Veien svarede hun med et andet, idet hun uden at rette sig op vendte Hovedet halvt om fra sine Kjæledægger, for at glo efter mig.

„Haa er han fra da?"

Da hun havde faaet tilfredsstillende Svar paa dette, vedblev hun, medens hun alt imellem henvendte sin Tale til Grisungerne:

„Ja saa — er han i Præstlære hos Ringerikspræsten — Tsju Gyssa mine da! — — Vegen til Stubdal i Aasa? siger han — — Sjaa den Du, vil Du lade de Andre faa med Dig, Styggen! Tsju, vil Du være rolig! aa Stakkar, spændte jeg Dig nu da — — Ja, den skal jeg radt sige ham den, det er strake Vegen Ende beint fram over Skogen lige til Kehrraden det."

Da denne Anvisning forekom mig at være affattet i altfor almindelige Udtryk om en Skovvei paa et Par Mil, saa spurgte jeg, om jeg ikke for Betaling kunde faa med en Gut, som var kjendt.

„Nei Kors, var det ligt sig det," sagde hun, idet hun forlod

Grisehuset og gik ud paa Tunet. „Dem driver saa med Slaatt-Onnen, at dem mest inte faar i sig Maden. Men det er strake Vegen hele Skogen over, og jeg skal te ham den saa skjellig, som han saa den for sig. Først saa gaar han op over Kleven og alle Bakkerne borte i Aaslien der, og naar han er kommen op paa Høgden, saa har han store, stærke Vegen radt fram til Heggelien. Elven den har han paa Venstren hele Tiden, og ser han den inte, saa hører han den. Men fremme ved Heggelien er det ligesom lidt Bringel og Kringelkrangel med Vegen, saa den justsom blir borte stykkomtil, og er En ikke kjendt, er det ikke saa greit at finde frem; men han finder nok frem til Heggelien, for den ligger ved Vandet. Siden saa gaar han bort med Heggelivandet, til han kommer frem til Dammen; det er slig en Dam foran et lidet Vand, og ligesom en Bro, som dem kalder det; der gaar han paa Venstren og ta'r af paa Høgren, og saa har han store, strake Vegen Ende radt fram til Stubdal i Aasa."

Skjønt heller ikke denne Anvisning var fuldkommen tilfredsstillende, især da det var første Gang jeg begav mig saa langt ud fra den slagne Alfarvei, tog jeg trøstig fat paa Veien, og alle Betænkeligheder vare snart svundne. Fra Lien aabnede der sig af og til mellem Graner og høie Furetræer Udsigt til Dalen med dens Løvpartier og Enge, mellem hvilke Elven bugtede sig som en smal Sølvstribe. Rødmalede Gaarde laa saa smukt og norskt paa Høiderne af de grønne Bakker dernede, hvor Karle og Piger færdedes med Slaatt-Onnen. Fra enkelte Piber steg Røgen op blaa og let mod en mørk Baggrund af grankIædte Aaser. Over dette Landskab hvilede en Ro og en Fred, der næppe levnede Rum for nogen Anelse om Hovedstadens Nærhed. Da jeg var kommen ind paa Aasen, lød Toner af Valdhorn og en klingende af Ekkoet mangedobbelt gjentaget Los over til mig, men den fjernede sig mere og mere, og tilsidst var det kun Ljomen af den, der naaede mit Øre. Nu hørte jeg ogsaa Elven;

den brusede vildt fjernt mod Venstre; men som jeg skred frem, nærmede Kløvstien sig den efterhaanden, og Aaserne traadte paa enkelte Strækninger sammen, saa at jeg undertiden gik i Bunden af en dyb, skummel Dal, der for største Delen optoges af Elven. Men Veien fjernede sig atter fra Elven; det var baade Bringel og Kringelkrangel, thi den bugtede sig snart hid, snart did, og blev paa enkelte Steder næppe synlig. Det gik opad, og da jeg var gaaet over en liden Høide, saa jeg mellem Furestammerne et Par blinkende Skovtjærn, og ved et af disse en Sæter paa en grøn Bakke i Aftensolens Guld. I Skyggen under Bakken stod der Bunker af frodigt voxende Ormegræs; Gjederamsen kneisede yppigt mellem Stenene med sin høie, røde, pragtfulde Blomstertop; men den alvorlige Stormhat hævede Hovedet høiere, saa mørk og giftig ned paa den og nikkede Takten til Gjøgens Gal, ret som om den vilde tælle efter, hvor mange Dage den havde igjen at leve. I det grønne Bakkehæld og nede ved Vandets Bred prangede Hæg og Rogn i sommerligt Blomsterskrud. De spredte liflig, kvægende Duft vidt omkring og rystede vemodig sine hvide Blade udover Sæterbakkens Speilbillede i Vandet, der paa alle de øvrige Kanter var omringet af Graner og mosede Klipper. I Sæteren var Ingen hjemme. Alle Døre vare laasede og lukkede. Jeg hamrede paa overalt, men ingensteds noget Svar, nogen Oplysning om Veien. Jeg satte mig paa en Sten og ventede en Stund, men der kom Ingen. Aftenen faldt paa; jeg syntes, at jeg ikke kunde bie længer, og gik afsted. Det var mørkere i Skoven, men inden kort Tid kom jeg til en Tømmerdam eller Dæmning over en Elvestub mellem to Tjærn; jeg formodede det var her, jeg „skulde gaa paa Venstre og tage af paa Høire.“ Jeg gik over, men paa den Side af Dæmningen var der kun — saa forekom det mig — flade, glatte, fugtige Klipper, og ikke Spor af nogen Vei; paa den anden, den høire Side af Dammen, var der en stærkt betraadt Sti. Jeg undersøgte begge Sider gjen-

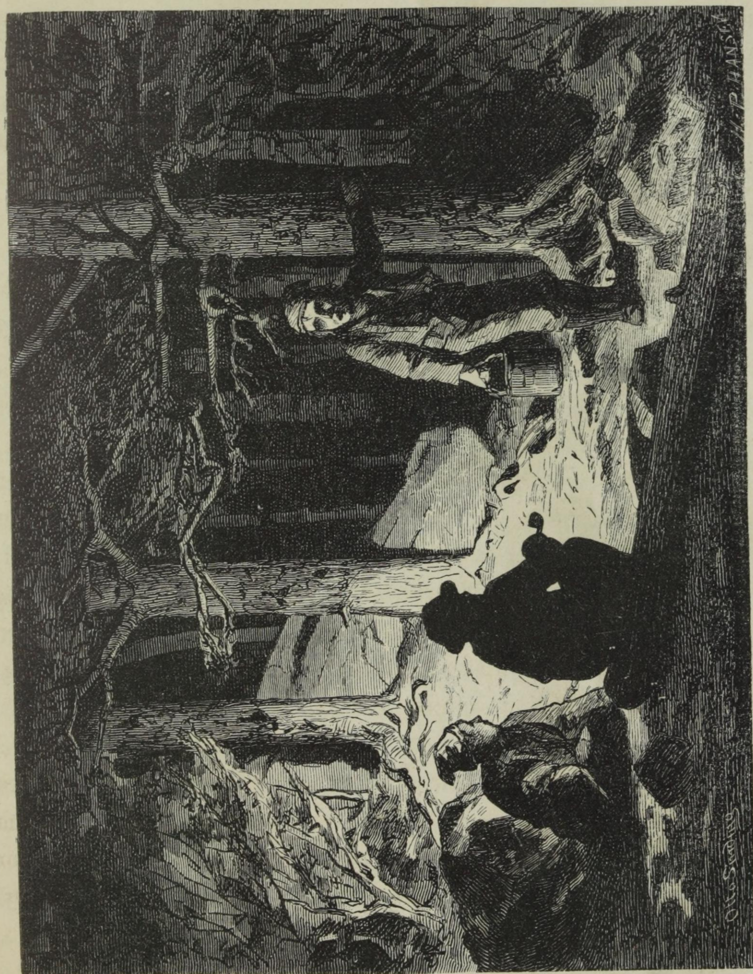
tagne Gange, og uagtet det syntes at stride mod den Anvisning jeg havde faaet, besluttede jeg at vælge den største Vei eller Sti, der fremdeles gik paa høire Side af Vasdraget. Saalænge den fulgte det mørke Tjærn, var den god og fremkommelig, men pludselig dreiede den af i en Retning, der i mine Tanker omtrent var den modsatte af den, jeg skulde gaa i, og tabte sig i et forvirret Net af Kreaturveie dybt inde i Skovens Dunkelhed. Usigelig træt af denne ængstelige, vildsomme Søgen kastede jeg mig ned i den bløde Mose for at hvile et Øieblik, men Trætheden seirede over Skovensomhedens Ængstelser, og jeg ved ikke hvor længe jeg blundede. Ved et vildt Skrig, hvis Ekko endnu klang i mine Øren, da jeg vaagnede, sprang jeg op; men jeg følte mig endnu trøstet ved Rødkjælkens Sang; jeg syntes ikke jeg var ganske forladt, saa længe jeg hørte Maaltrostens muntre Slag. Himlen var overskyet, og den dybe Skumring tiltagen i Skoven. Der faldt et fint Støvregn, som vakte fornyet Liv i den hele Planteverden og fyldte Luften med en frisk, krydret Duft; men det syntes ogsaa at vække til Liv alle Skovens natlige Lyd og Toner. Mellem Toppene over mig hørte jeg en hul, metallisk Klang som af Frøernes Kvækken, og en skjærende Fløiten og Piben. Rundt om mig surrede hundrede Rokke: men det Rædsomme ved alle disse Toner var, at de i eet Øieblik løde lige ved mit Øre, i det næste fjernt borte; snart afbrødes de ved kaade, vilde Skrig under flagsende Vingeslag, snart ved fjerne Nødraab, hvorpaa der igjen indtraadte en pludselig Stilhed. Jeg blev greben af en ubeskrivelig Angst; det foer isnende gjennem mig ved disse Lyd, og Rædselen forøgedes ved Skummelheden mellem Stammerne, hvori alle Gjenstande viste sig fortrukne, bevægelige, levende, udstrækkende Tusender af Hænder og Arme efter den vildsomme Vandrer. Alle mine Barndoms Eventyr fremmanedes for den opskræmte Fantasi og gjorde sig gjældende i de Former, der omgav mig; jeg saa hele Skoven opfyldt af Trolde og Alfer og

gjækkende Dverge. I tankeløs og aandeløs Angst ilede jeg fremad for at undløbe Dæmonernes Skarer; men under Flugten viste sig endnu rædsommere, mere fordreiede Skikkelser, og jeg følte deres gribende Hænder. Pludselig hørte jeg tunge Skridt; der skred Nogen hen over de bragende Kviste. Jeg saa eller troede at se en mørk Masse, der nærmede sig med et Par Øine, skinnende som glødende Stjerner. Haaret reiste sig paa mit Hoved; jeg troede Faren uundgaaelig, og skreg ubevidst for at opmande mig:

„Er det Folk, saa sig mig Veien til Stubdal!"

En hul Brummen var det Svar jeg fik, og den Gaaende fjernede sig hurtig under Knag og Brag den samme Vei han var kommen. Jeg stod længe og lyttede efter de tunge Skridt og mumlede ved mig selv: „Gud give det var lyst og jeg havde en Børse, saa skulde Du faa en Kugle, Bamse, fordi Du skræmte mig!"

I dette Ønske og denne barnagtige Trudsel svandt min Frygt, gik al Tanke om Fare op, og jeg skred igjen med Rolighed fremad i den bløde Mose. Nu var der intet Spor hverken af Vei eller Sti; men det lysnede mellem Stammerne, Skoven blev mere aaben, og jeg stod paa Hældingen ved Breden af en stor Sø, rundt omgiven med Barskov, som ved Søens fjerne Bred forsvandt i Nattens Taageslør. Den nordvestlige Himmels Purpurglød, som speilede sig i Vandets mørke Flade, hvorover Flaggermus kredsede og flagrede, medens store Fugle skjød pilsnart hen over det høiere oppe i Luften med hin kvækkende Lyd og skjærende Fløiten, der før forekom mig saa rædsom, — viste mig, at jeg havde gaaet i nordøstlig Retning istedenfor mod Vest. Medens jeg grundede paa, om jeg skulde blive her, til Solen stod op, eller forsøge paa at finde tilbage til Dammen, opdagede jeg til min usigelige Glæde paa denne Side af Vandet Skimtet af en Ild imellem Træerne. Jeg ilede afsted, men erfarede snart, at den var fjernere, end den i Begyndelsen syntes; thi efterat have

gaaet en halv Fjerdingvei, saa jeg mig skilt fra den ved en dyb Dal. Da jeg med megen Møie havde banet mig en Vei mellem det Kaos af Vindfald, der opfyldte dette Ulænde, og var kommen op ad den bratte, borterste Li, maatte jeg endnu gaa et drøit Stykke hen igjennem en aaben, høilændt Furemo, hvor Træerne stod i Rader som ranke Søiler, og hvor Jorden gav Klang under mine Skridt. Ved Randen af den silrede en liden Bæk, hvor Or og Gran igjen søgte at hævde sin Plads, og paa en liden grøn Plet i Hældbakken paa den anden Side af denne Bæk blussede og brændte et stort Baal, som vidt og bredt kastede et rødt Skjær bort mellem Stammerne. Foran Ilden sad en mørk Skikkelse, som paa Grund af sin Stilling mellem mig og det flammende Baal syntes at være af en aldeles overnaturlig Størrelse. Krogskovens gamle Røverhistorier foer mig pludselig igjennem Hovedet, og jeg var et Øieblik i Begreb med at løbe min Vei; men da jeg fik Øie paa Barhytten ved Ilden, de to Karle, som sad foran den, og de mange Øxer, der vare fasthuggede i Stubben ved Siden af en fældet Fure, blev det mig klart, at det var Tømmerhuggere.

Den Gamle talte: jeg saa hans mørke Skikkelse bevæge Læberne; sin korte Pibe holdt han i Haanden, kun af og til førte han den til Munden for ved nogle forstærkede Drag at holde Ilden vedlige. Da jeg nærmede mig, var enten Historien ude, eller ogsaa blev han afbrudt; thi han gjorde et Tag ned i den glødende Aske med sin udgaaede Pibe, røgte i Eet væk og syntes opmærksomt at høre hvad en fjerde Mand, der nu kom til, havde at sige. Denne Person, der ogsaa maatte høre til Selskabet, thi han kom, uden Hue og kun iført en lang islandsk Bundingstrøie, med en Bøtte Vand fra Bækken, var en stor, rødhaaret Slusk. Han saa forskræmt ud. Den Gamle havde vendt sig mod ham, og da jeg var gaaet over Bækken, og nærmede mig Selskabet fra Siden, saa jeg ham nu i det fulde Lys fra Ilden.

Det var en liden Mand med en lang, krum Næse. En blaa, rødbræmmet Toplue, han havde paa, formaaede næppe at holde den stride, graasprængte Haarlug i Ave, og en kortlivet, sid Ringerikskofte af mørkegraat Vadmel med afslidte Fløielskanter gjorde Ryggens Rundhed og Krumning endnu mere iøinefaldende.

Den Ankomne lod til at tale om Bjørnen.

„Skal tro det?" sagde den Gamle. „Hvad skulde han der? Det har været en anden Brag Du har hørt, for der voxer ikke Noget, han kan gaa efter paa tørre Furemoen — ja Bamsen da" — føiede han til. „Jeg tror mest Du ljuger jeg, Per! De siger for et gammelt Ord, at rødt Haar og Fureskog de trives ikke paa god Jord," vedblev han halv høit. „Havde det endda været i Bjørnehullet eller i Stygdalen. — Knut og jeg vi baade hørte og saa den der forrige Dagen — men her? — Nei, saa nær ind til Varmen kommer han vor Herre Død inte! Du har skræmt Dig selv!"

„Nei, Dølen rende i mig, hørte jeg ikke han tuslede og bragede i Moen, min kjære Thor Lerberg," svarede den anden, stødt og vred over den Gamles Tvivl og Drilleri.

„Aa ja, ja," fortsatte Thor i sin forrige Tone. „Det var vel en Buskebjørn, Gutten min."

Jeg traadte nu frem og sagde, at det formodentlig var mig, han havde hørt, fortalte hvorledes jeg havde taget feil af Veien, hvilken Forskrækkelse jeg havde udstaaet, spurgte om hvor jeg nu var, om en af dem vilde følge mig til Stubdal, og klagede jammerlig over Sult og Træthed.

Min Fremtræden vakte ikke liden Forundring hos Selskabet. Dog gav den sig mindre tilkjende i Ord end i den Opmærksomhed, hvormed de betragtede mig og hørte min Beretning. Den Gamle, som jeg havde hørt nævnes Thor Lerberg, syntes især med Interesse at følge den, og da det lod til han havde den Vane at tænke høit,

blev jeg ved enkelte Ytringer, som han af og til mumlede hen for sig selv, delagtig i hans Betragtninger, saasom:

„Nei, nei, det var gæli; der skulde han have taget over — ja, over Dammen da — det var Stubdalsvegen — han har traadt paa Vildgræs — — han er for ung — han er inte skogtam — aa, det var Rugden — det var Kveldknarren — ja, det laater rart for den, som aldrig har hørt det — aa ja, Lommen han skriger fælt — naar det dusker da — Jagu ham var Bjørnen i Vegen for — Det var Karl til Gut!"

„Jaha," sagde jeg kjæk og gav mit vaagnende Ungdomsmod Luft omtrent i de samme Ord som Manden, der traf Bjørnen sovende i Solbakken: „Havde det været lyst, og jeg havde været Skytter, og havde jeg havt en ladet Bøsse, og jeg havde faaet den til at gaa løs, ja min Sandten skulde ikke Bjørnen have ligget paa Flækken da!"

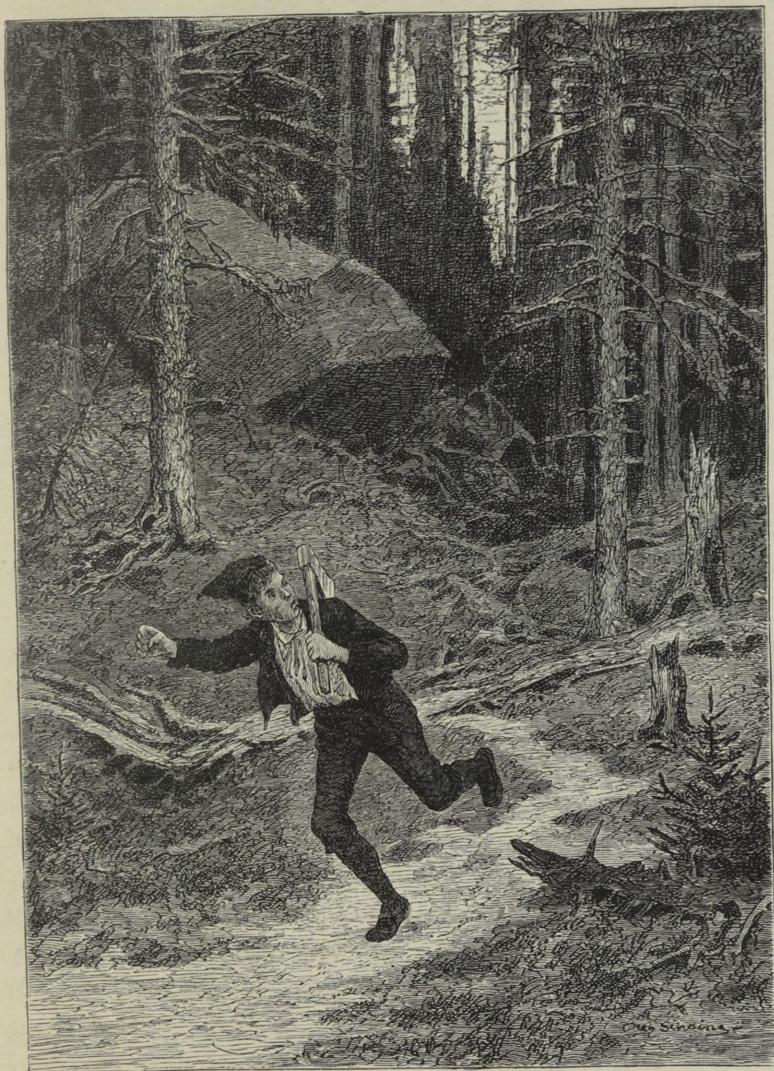
„Det var greit det, ha, ha, ha!" sagde Thor Lerberg med en klukkende Latter, som de øvrige istemte; „det var greit, han havde ligget paa Flækken, ha, ha, ha!"

„Men nu er han ved Storflaaten," sagde han, henvendt til mig, da jeg var kommen til Ende med min Beretning; „det er det største Vandet paa Skogen her, og naar det lider paa Dagen, saa skal der nok blive Raad til at finde frem, for vi har Baad, og naar han er kommen over, saa er det ikke saa langt, ja til Stubdal da. Nu kan han vel have Bo at kvare sig og faa i sig lidt Mad. Jeg har ikke Andet end Ertelesse og traat Flesk, og det er vel uvand Kost for ham; men er han sulten, saa —. Ja, kanske han kunde have Lyst paa lidt Fisk? Jeg har nu været her paa Fisking, og grum Orret har jeg faaet, — ja, i Vandet da." Da jeg takkede for dette Tilbud, bad han en af de Yngre om at tage en „lækker Fisk" af Knippet og stege i den gloende Ildmørje.

Imidlertid udspurgte den Gamle mig, og da han var færdig

dermed, og jeg med megen Appetit gav mig i Færd med mit Maaltid, viste det sig, at den Historie han fortalte ved min Ankomst, var endt; thi han opfordrede en af de Yngre til nu at fortælle, det han havde sagt havde hændt hans Fader, da han laa paa Tømmerhugst.

„Ja," svarede denne, en sværlemmet Gut af et raskt, uforfærdet Udseende, der ikke var meget over de Tyve, „det kan snart være fortalt. Han Far var paa Hugst hos Manden paa Ask udi Lier, og saa hug han oppe i Askmarken. Om Kvelden gik han til en Stue længer nede mod Bygden og holdt til hos Helge Myra — ja Du kjendte nok han Helge Du, Thor Lerberg? Men en Dag havde han hvilet for længe til Eftasverd, — der kom slig en tung Søvn over ham — og da han vaagnede, var Solen alt i Aasen. Men Favnen vilde han have fuld, før han sluttede, og han til at hugge. En Stund gik det baade godt og vel, og han hug, saa Flisen fløi om ham; men det blev mørkere og mørkere. Endda var der igjen en liden Gran, han vilde have med, men aldrig før havde han hugget det første Hugget i den, saa fløi Øxen af Skaftet. Han til at lede efter den; tilsidst fandt han den i et Myrhul. Men allerbedst det var, tykte han, at En raabte Navnet hans; han kunde ikke skjønne, hvem det kunde være, for han Helge Myra havde ikke Noget i Marken at gjøre, og Andre var der ikke paa lang Lei. Han lyede og lyede, men han hørte ikke Noget, og saa tænkte han, han kunde have mishørt. Saa gav han sig til at hugge igjen, men ret som det var, saa røg Øxen af Skaftet paa ny. Langt om længe fandt han den den Gang ogsaa; men da han skulde til at skaare paa Nordsiden, hørte han skjellig, at det raabte borti Bergvæggen: „Halvor, Halvor! Tidlig kom Du, og seint gaar Du." — — — „Men da jeg det hørte, sa' han, var det mest, som jeg gik af i begge Knæerne, og jeg fik mest ikke Øxen ud af Granlæggen, sa' han; men da jeg kom paa Spranget, foer jeg i eet Rend lige ned til Stuen hans Helge." —

Otto Sinding

„Ja, det har jeg hørt før," sagde Thor Lerberg; „men det var ikke det jeg mente, det var den Gang han var til Bryllups i Vaarfjøset paa Kilebakken."

„Naa den Gang, ja det var saaledes det," tog Gutten ufortrøden til Orde. „Det var paa Vaarsiden, rigtig strax før Paasketider i 1815, da han Far boede paa Oppen-Eie; Sneen var ikke borte endda. Men saa skulde han til Skogs og hugge og drage hjem noget Ved. Han gik op paa Aasen i Hellingen, som er bortimod Aadalsveien. Der fandt han en Tørfuru og til at hugge. Mens han hug paa den, syntes han det var Tørfuru Alt han saa. Ret som han stod og glaamte og undredes paa dette, kom der kjørende en Færd med elleve Heste, og alle vare de musede; han syntes det saa ud som en Brudefærd.

„Men hvad er dette for Folk, som kommer farende denne Veien ovenfra Aasen da?" siger han.

„Vi er her borte fra Østhalla fra Ulsnabben," siger En af dem, „vi skal til Veien-Gaarden i Hjemkommerøl; den, som kjører foran, det er Præsten; de, som kjører efter ham, er Brudefolkene, og jeg er Værfaren; Du faar staa paa Meierne med mig."

Da de var komne et Stykke nedover, saa siger Værfaren: „Vil Du tage imod disse to Sækkene og gaa til Veien-Gaarden og maale i to Tønder Poteter, til vi skal hjem igjen?" — „Kan saa det," sagde han Far. Han stod bagpaa han, til de kom til et Sted, hvor han syntes han skulde kjende sig. Det var rigtig nord for Kilebakken, der det gamle Vaarfjøset stod; Fjøset var der ikke, men en stor, gild Bygning, og der tog de ind. Saa mødte der frem Nogle ude paa Traakken, som skulde skjænke dem, og de vilde skjænke han Far ogsaa. Men han sagde Neitak han: jeg skal ikke have nogen Skjænk, sagde han, for jeg har bare paa mig en Hverdagsbrok; jeg kan nok ikke holde Selskab med slige Folk." Saa sagde En af dem: „Lad denne Gamlen være for den han er, tag en Hest og følg ham paa Hjem-

veien." Ja, saa gjorde de det; de tog og satte ham i en Slæde med en muset Hest for, og En fulgte med. Da han kom et libet Stykke frem til en liden Dal nord for Oppenhagen, — der er endda et Sandfald der — syntes han, at han sad mellem Ørene paa en Bøtte. Om en Stund var den ogsaa borte, og da syntes han først, han sansede sig rigtigt. Saa skulde han se efter Øxen sin, og den sad i den samme Tørfuruen, han havde begyndt at hugge paa. Da han kom hjem, var han saa rent fortumlet, at han ikke vidste, hvor mange Dage han havde været borte; men han havde ikke været borte længer end fra om Morgenen til om Aftenen, og han var ikke rigtig lang Tid efter." —

„Det gaar meget artigt til — ja paa Skogen da —" tog Thor Lerberg til Orde, „og jeg kan ikke sige mig fri for, jeg har seet Lidt jeg og — ja Spøgeri da — og har I Lyst til at være længer oppe — saa skal jeg fortælle det, som er hændt mig — her paa Krokskogen da."

Jo, de havde Alle Lyst til at høre; i Morgen var det Søndagen; det var det Samme, om de ikke gjorde Noget da.

„Det kan vel være saa en ti, tolv Aar siden," begyndte han, „jeg havde en Kulmile inde paa Skogen ved Kampenhaug.

Om Vinteren laa jeg indpaa der, og havde to Heste og kjørte Kul til Bærumsværket. En Dag saa kom jeg til at blive lidt for længe ved Værket, for jeg traf nogle Kjendinger ovenfra Ringerike; vi havde nu lidt Snak mellem os, og Lidt drak vi ogsaa — ja Brændevin da —, og saa kom jeg ikke tilbage til Milen, før Klokken var imod ti. Jeg fik gjort op en Nying i Mile-Ringen, saa jeg kunde se at læsse paa, for det var styggelig mørkt. Og læsse maatte jeg om Kvelden; for Klokken tre om Morgenen maatte jeg afsted igjen, naar jeg skulde række til Værket og tilbage i Lyse, samme Dagen, ja til Milen. Da jeg havde faaet det til at frase bygtig,

gav jeg mig til at faa paa Læssene. Men i det samme jeg vendte mig mod Nyingen igjen, og skulde til at gjøre et nyt Tag, kommer der vor Herre Død en hel Snefloke seilende, saa at hver Kul og Brand frasede og sluknede, ja paa Nyingen. Saa tænkte jeg ved mig selv: Jo vor Herre Død er hun Bergmor arg nu, for jeg er kommen saa sent hjem og uror hende i Kveld. Men jeg til at slaa Varme igjen og faa gjort op. Men hvordan det var eller ikke, saa var det ligesom Rokoen ikke vilde slippe Kullene ud i Kurven; over Halvparten foer udenfor. Endelig havde jeg faaet paa Læssene og skulde til at gjure fast Rebene. Om Morgenen havde jeg sat nye Vidjer paa alle Hælerhalsene; men de røg vor Herre Død den ene efter den anden — ja Vidjerne da. Jeg til at vride nye Vidjer, satte Hælerne paa igjen, og endelig saa fik jeg Læssene gjurede. Saa gav jeg Hestene til Natten, og krøb ind i Kojen og lagde mig. Men mener Du jeg vaagnede Klokken tre? Ikke før Solen var oppe, og endda var jeg tung og ør baade i Skrotten og Hovedet. Saa skulde jeg faa Noget i Livet og give Hestene, men begge Spiltaugene i Barskuten var tomme, og borte var Hestene. Da blev jeg sindt og tog vor Herre Død til at bande lidt, og saa begyndte jeg at lede efter Sporene. Der var kommen lidt Nysne; til Bygds havde de ikke gaaet, og ikke til Værket heller. Men jeg saa Slagfærdene efter to Heste og to brede, stutte Fodblad nordefter. Jeg gik efter saa en halv Mil rent bort i Ubrauten; der delte Slagfærdene sig: en Hest havde gaaet i Øst og en i Vest, men Sporene af Fodbladene var rent borte. Jeg maatte vasse efter den ene først en tre Fjerdingvei, saa fik jeg da endelig se den, han stod og knæggede. Saa maatte jeg først til Kojen og faa bundet og givet den, og saa afsted efter Blakken. Da jeg kom til Milen med den, var det Høgstdags, saa slap Hestene at kjaake til Værket den Dagen; men jeg bad vor Herre

tage mig paa det, at jeg aldrig skulde uro hende Bergmor saa sent mer, ja om Kvelden da.

Men det er artigt med det En lover; om En holder det til Jul, saa er det ikke sagt, En holder det til Mikkelsmes. For det andre Aaret efter, saa var det sent ud paa Høstsiden i den værste Bløden, jeg var i Christian. Det drog alt sent ud paa Eftermiddagen, før jeg kom af Byen; men jeg vilde gjerne hjem om Natten, og ridende var jeg; saa tog jeg lige over ved Bokstad, Sørkedalsvegen, og over Skogen, for det er beneste Vegen, det ved I vel — ja til Aasfjerdingen da. Det var graat og uggent Veir, og det var alt i Skumringen, da jeg kom afsted. Men som jeg kom over den vesle Broen da, strax indenfor Hæggelien, ser jeg en Mand, som kom bent imod mig; han var ikke meget høi, men forskrækkelig brøi; over Axlerne var han saa bred som en Laavedør, og hver Næve var mest en halv Alen tvers over. I den ene havde han en Skindsæk, og gik og jabbede ganske smaat; men da jeg kom nærmere, saa gnistrede Oinene paa ham som Varmebrande, og store var de som Tintallerkener. Haaret det stod som Grisebust, og Skjægget var ikke ligere, saa jeg rigtig syntes det var en forskrækkelig styg Fant, og gav mig til at læse det Vesle jeg kunde. Med det samme jeg kom til: „Jesu Navn, Amen," sank han Ende ned — ja i Jorden da.

Jeg red længer frem og smaamulrede paa en Salme; men ret som det var, saa jabbede Karlen imod mig igjen ovenfra Lien. Da gnistrede det baade af Haar og Skjæg og Oinene med. Jeg til at bede Fadervor igjen, og da jeg kom til: „Frels os fra det Onde," saa sa' jeg Amen i Jesu Navn, og saa var han borte. Men aldrig før havde jeg redet en Fjerdingvei, før jeg mødte Suggen paa en Klop. Da gik der ligesom Lynild ud af Oine og Haar og Skjæg, og saa ristede og skakede han Posen, saa der foer blaa og gule og røde Ildstunger ud af den, og det sprakede stygt. Men saa blev jeg sindt:

„Aa, saa far nu Ende bent til Helvedes Pøl og Pine, Dit fordømte Bergetrold," sa' jeg, ja til Manden da, og borte var han med det samme. Men eftersom jeg red, saa drog det efter med mig, og jeg var ræd jeg skulde møde Kallen endda en Gang. Da jeg kom til Løvlien, vidste jeg der laa en Kjending der, som skulde hugge Tømmer. Jeg bankede paa og bad om at faa ligge der, til det blev lyst; men tror Du jeg kom ind? Han Per sagde det, at jeg kunde reise om Dagen som andre Folk, saa slap jeg at bede om Hus. Den Raad ved jeg selv, min kjære Per, sa' jeg, men der var ikke Udkomme med ham. Saa skjønte jeg, at Kallen havde været der og forskræmt ham og sat op ham, og jeg maatte afsted igjen. Men da sang jeg, saa det ljomede i Aaserne: „Et lidet Barn, et lidet Barn saa lysteligt" — og det varede og det rak, lige til jeg kom ned til Stubdal, der fik jeg Hus, — men det var mest forbi med Natten da." —

Den Maade, hvorpaa han foredrog disse Fortællinger, var som hele hans Tale langsom og udtryksfuld. Han havde den Vane at „snakke attpaa," det er, hyppig at gjentage enkelte Ord eller Dele af Sætningen, eller at hænge bagefter en eller anden overflødig Forklaring. I Almindelighed anbragte han disse Oplysninger for Tilhørerne efter en eller anden Bestræbelse for at vedligeholde Ilden i Piben, og de forekom mig af en saa komisk Virkning, at jeg i den lystige Stemning, hvori jeg var kommen efter min vel overstaaede natlige Vandring, ofte havde ondt ved at holde mig fra at le høit. Denne Omstændighed maa jeg vel ogsaa tilskrive, at hans Fortællinger ikke gjorde det Indtryk paa mig, som efter hvad jeg nys havde oplevet, kunde ventes.

Men under Thor Lerbergs Fortælling kom der en Person frem af Barhytten, som lod til at have ligget der og sovet. Jeg vidste ikke ret, hvad jeg skulde tro om ham; thi han kom virkelig den Forestilling, jeg havde gjort mig om Tusser og Haugebukke, nærmere

end Noget jeg hidtil havde seet. Det var en liden tør, mager Mand med Hovedet paa Skakke, røde Øine og en Næse som et stort Pappegøienæb. Om Munden havde han et Træk, som om han vilde spytte Folk i Øinene. Han sad længe og skar Ansigter, gjorde Grimaser med sin stærkt fremstaaende Underlæbe, og hug eller nikkede til Siden med Hovedet, som om han misbilligende slog Takt til Thor Lerbergs Fortælling. Da han lukkede Munden op og begyndte at tale, var ogsaa Forestillingen om hans Troldnatur svunden; hvis man skulde antage ham for noget overnaturligt Væsen, maatte det være for en Nisse eller en gjækkende Skovaand; han var imidlertid kun en Karrikatur af en Bondemand. Han klæssede eller læspede lidt, og endnu ivrigere end til Andres huggede han med Hovedet til sin egen Tale, hvori der herskede en saadan aandsfraværende Forvexling af alle Tal-, Vægt- og Maalsangivelser, saadan en Forbytning og Omtumling med alle Begreber, saadan en evindelig Forsnakkelse, at det, idetmindste i Førstningen, for den som ikke kjendte ham og hans Sædvane, var meget vanskeligt at fatte hans egentlige Mening. Men dette uendelige Konfusionsmageri frembragte de latterligste Udsagn, og afgav et slaaende Bevis for, hvorledes den mest nøgterne Forstand ved Hjælp af dette kan komme til at sige Ting, der klinge endnu fabelagtigere og utroligere end selve Overtroens. Hans Foredrag var overordentlig hurtigt, men hakkende og stammende og for en stor Del saaledes bundet til Bondesprogets Egenheder, at det ved at tabe disse mister en stor Del af sin Eiendommelighed.

„Du maa vel for brænnande Fanden tro vi er saa dumme, at vi skjønner dette er Løgn og Kjærringrør?“ var det første Udbrud.

„Jagu tror jeg det radt,“ svarede Thor Lerberg med et lidet Grin til de Øvrige, som om han vilde sige: Nu skal I først ret faa høre Løier og Historier.

„Jeg kan nu for Fanden ikke skjønne paa det, at Du kan

sidde her og sige, at Du har set Sligt selv — Du skal jo være en vettug Mand — men jagu traaver Du fortere, end den svarte Mærra min ljuger," fortsatte Tussen ivrig.

De Øvrige lo, men Thor, der lod til at være fuldkommen bekjendt med hans Egenheder, tog ikke den ringeste Notis af hans Beskyldning, men bragte ham med Et ind paa en anden Række af Forestillinger ved at spørge, om det var den samme lille gode Mærren han havde nu, som da han blev gift.

„Du kan nu vel for brænnande Fanden veta det, at en tandløs Mær kan inte leve, til hun blir reint gammal. Men Vesle-Svarta det var saa god Mær, som En vilde spænde for fire Sko og drage op over Bakka det, maatta."

„Da maatte hun være god," sagde Thor Lerberg under de Øvriges Latter. „Det var vel med den Du reiste til Branæs og hentede den store Takken paa Bærumsværket? Du faar fortælle os den Reisen," vedblev han opfordrende.

„Aa ja, vi har nu Sligt at gjøre og Sligt at føre her," svarede han, og begyndte, efterat have gjort et Tag i Ildmørjen for at tænde den Snadde, han netop havde stoppet:

„I Førstningen jeg blev gift, havde jeg en liden god Mær jeg, maatta, og den skulde jeg reise til Branæs med. Saa havde jeg lovet hende Sisle, Kjærringa mi, at jeg skulde kjøbe et Kjolety til a — — ja, Du kjender vel Kjærringa mi, hu' Sisle, Du Thor? Det er svær Kjærring til at bage; hun bagte Havren hel og holden, som den var kommen fra Branæs; ja hun bagte 15 og 16 og 20 Brød paa det 7de Tjuget om Dagen. Men da de talte efter for Veka, havde hun bagt 15 og 16 og 20 Brød paa det 7de Tjuget paa det 4de Hundrede for Veka — — og dette Kjoletyet havde jeg lovet hende, radt siden jeg tog paa at fri til hende. Saa kjøbte jeg dette Kjoletyet da, maatta, og saa lagde jeg endda paa den svarte Mærra

halvfemsindstyve Skippunds Tyngde, og saa reiste jeg om Bærumsværket og kjøbte en Takke, som var fem Fjerding paa Kant, og Tykken efter Bredden, saa som Takkerne skal være da, maatta. Saa reiste jeg opover, og kjørte op alle Jonsrudbakka, saa inte Mærra pustede en eneste Pust. Dermed reiste jeg til han Ola i Galen, det er nu saadan en eiende snil Mand det, og Kjærringa hans ogsaa. Jeg bandt Mærra mi i Færdeslasset jeg, maatta, som en Færdesmand skal gjøre. Han Ola kom ud. „Gjør inte detta,“ sa' han Ola. „Sæt ind Mærra hans Du,“ siger han til Gutten sin. „Du faar bli' med ind Du,“ siger han Ola til mig. Saa kom jeg ind i Kjøkkenet jeg, og gik bort til Peisen og vilde varme mig, som en Færdesmand pleier nu gjøre. „Nei, kom ind i Kammerset,“ sa' 'n Ola til mig. Saa kom jeg ind i Kammerset da, maatta, og satte mig borte ved Ovnen. Saa kommer Kjærringa med to store, digre Smørrebrød paa hver sin Side af en Tallerk og Brændevinsglasset midt paa Tallerken da, maatta. Jeg tog det ene og aad op det. „Du skal ha' det andre og,“ sa' Kjærringa. Saa siger 'n Ola: „Du faar la' os faa ind nokko varmt Drikke og,“ sa' han. Kjærringa kommer drivendes ind med en Dokter saa stærk, at den gik i Koppen da, maatta. Jeg vilde til at reise jeg da, jeg. „Nei“, sa' 'n Ola, „Du faar bli' til Middags nu,“ sa' 'n Ola. Jeg sad nu der og undredes og undredes, hvad det skulde bli' til Middags da, maatta. Kjærringa kommer ind drivendes med en Grisunge paa et Bræt, som var stegt hel og holden, med Klauver og Ty, akkurat som han skulde være ljus levandes. Ret som det var, kom hun ind drivendes med to store Brædevinsflasker og satte udmed, og saa satte hun sig beint for mig; hun satte sig ikke beint for Manden sin heller, saa som Kjærringa skal gjøre, maatta. Saa tog hun til at skjære og skjære, og saa gled Kniven ind i Haanden hendes, saa hun skar Stykket ud paa Gulvet. „Dette faar Du ha' det, Ola,“ sa' Kjærringa. „Nei,

dette vil jeg ha' det," sa' jeg. Jeg maatte nu faa det, jeg som Fremmed var da, maatta. Saa aad vi da baade Grisesteg og Ty; og mens vi sad og aad, saa drak vi Dram om Dram, Dram om Dram. Han Ola blev klein, jeg aad; Alt han var klein, aad jeg. Jeg stod mig bra', jeg som klein var, men daarlig gik det ham, som aad. Saa sagde jeg Tak for mig jeg da, maatta, og saa gjorde jeg som Fanten og reiste fra Galen og radt til Skarud i eet Skjei, med det tunge Lasset og Skarudbakka attpaa, og Mærra inte pusted' en eneste Pust."

En Signekjærring.

Et Stykke fra Bygdeveien i en af de mellemſte Egne af Gudbrandsdalen laa der for nogle Aar ſiden en Hytte paa en Haug. — Kanſke den ligger der endnu. Det var et mildt Aprilveir udenfor: Sneen ſmeltede; Bække bruſede ned gjennem alle Lier, Marken begyndte at blive bar; Troſterne ſkjændtes i Skoven; alle Lunde vare fulde af Fuglekvidder, kort det tegnede til en tidlig Vaar. I den vældige Birk og de høie Rognetræer, der med ſine nøgne Grene ſtrittede ud over Hyttens Tag i det tindrende Solſkin, vimſede nogle travle Meiſer, medens en Bogfinke ſad i Birkens Top og ſang af fuldt

Bryst. Inde i den røgfulde Spærrestue var det uhyggeligt og skummelt. En middelaldrende Bondekone af et meget almindeligt og indskrænket Udseende var i Færd med at puste Ild i nogle Grene og raa Vedstykker, hun havde lagt under Kaffegryden paa den lave Skorsten. Da dette omsider var lykkets, reiste hun sig, gned Røg og Aske ud af sine angrebne Øine og tog saaledes til Orde:

„Folk siger, det nytter ikke med denne Støbningen, for Barnet har ikke Svek, siger de, men det er en Bytting; der var en Skindfeldmager her om Dagen og han sagde det Samme, for da han var liden, havde han seet en Bytting ude i Ringebu, og den var saa bløđ i Kroppen og saa ledeløs som denne.“

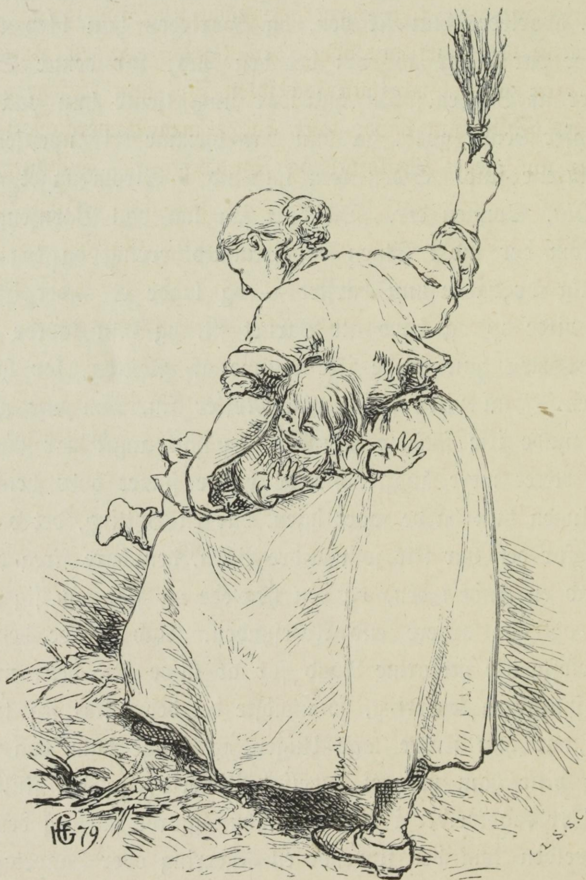
Medens hun talte, havde hendes enfoldige Ansigt et Udtryk af Bekymring, der vidnede om, hvilken Anklang Skindfeldmagerens Udsagn havde fundet i hendes overtroiske Sind.

Den hun henvendte sin Tale til, var et sværlemmet Fruentimmer, der syntes at nærme sig de Sexti. Hun var usædvanlig høi af Vært; men medens hun sad, syntes hun kun liden, og denne Egenhed havde hun at takke for, at man til hendes Navn, Gubjør, havde føiet Ogenavnet Langelaar. I det Taterfølge, hun havde flakket om med, førte hun andre Navne. Graa Haar stak frem under Skautet, der omgav et mørkt Ansigt med buskede Bryn og en lang ved Roden bulket Næse. Det oprindelig Indskrænkede, som antydedes ved en lav Pande og ved Ansigtets Bredde over Kindbenene, stod i Modsætning til det umiskjendelige Udtryk af List i hendes smaa, spillende Øine og til den inkarnerede Bondefulhed, der udprægede sig i Rynker og Muskelspil. Hendes Klædning betegnede hende som Udvandrer fra et nordligere Bygdelag; hendes Ansigt og hele Fremtræden antydede Signekjærringen, eller i det mindste den omstreifende, efter Omstændighederne snart frække og uforskammede, snart ydmyge og smiskende Fantekjærring. Mens Husmandskonen talte og syslede

med Kaffegryden, holdt Gubjør en Hængevugge, hvori der laa et Barn af sygeligt Udseende, i Bevægelse ved af og til at give den et Stød med Haanden. Med Ro og Overlegenhed besvarede hun Husmandskonens Ord, endskjønt hendes funklende Øine og de dirrende Muskler om Munden viste, at hun ingenlunde var tilfreds med Skindfeldmagerens Forklaring. „Folk," sagde hun, „de snakker saa meget om det de ikke skjønner, min kjære Marit Rognehaugen, de snakker baade i Veir og Vind; og Skindfeldmageren skjønner kan hænde vel paa Sauskind; men paa Svek og Byttinger skjønner han ikke — det siger jeg, og det skal jeg staa ved og. Jeg skal tro, jeg skjønner mig paa Byttinger, for jeg har seet nok af dem. Den Byttingen han snakkede om, det var vel den til hende Brit Briskebraaten paa Fron, for hun mindes jeg havde en Bytting, og det var vel den, Skindfeldmageren udenfra der talte om, kan jeg tro. Hun fik den strax hun var bleven gift, for først havde hun et lækkert Barn; men det blev byttet om med en Troldunge saa arg og ædrende vild som selve Fanden. Aldrig vilde den mæle et Ord, men bare æde og skrige. Ikke havde hun Hjerte til at dænge den eller fare ilde med Ungen heller; men hvordan det var eller ikke, saa havde de lært hende til at gjøre nogle Kokklementer og Kokkeras, saa de fik den til at snakke, og da skjønte hun rigtig, hvad for Karl han var. Saa sagde hun til ham, at Jutulen skulde flytte ham til Helvedes, kaldte ham en Helvedesbrand og en Troldunge, bad ham reise did han var kommen fra, og til at baske ham om Ørene med Sopelimen, og det dugeligt. Men da hun det gjorde, blev Døren slaaet op paa vid Væg, min Mor, og der kom En ind gjennem den — endda hun ikke saa Nogen — nei bevares — og rev Byttingen bort og kastede Barnet hendes eget ind paa Gulvet saa haardt, at det tog til at græde. — Eller kanske det var den til hende Siri Strømhugget? Den var som en gammel, vindtør Kall; kanske den var løs i Ledene, men den lignede

ikke Barnet Dit mere end den gamle Luen min. Jeg kommer den godt i Hug; det var den Tid jeg tjente hos Klokkeren ligesom en Dag til Dugurds, da saa jeg den mere end een Gang, og jeg kommer vel i Hug, hvorledes hun fik den, og hvorledes hun blev kvit den ogsaa. Der var Snak nok om det den Tid; for denne Siri var kommen her af Bygden. Da hun var ung, tjente hun paa Kvam, og jeg hugser hende godt, da hun var hjemme i Gaupeskjelpladsen hos Forældrene sine. Siden kom hun ud i Strømhugget og blev gift med Ola, Sønnen der. Da hun saa laa paa Barnseng første Gangen, kom der ind i Stuen en Fremmedkjærring og tog Barnet — for nylig før havde hun barslet — og lagde et andet istedenfor det. Siri vilde op og have att Barnet sit, og hun kavede alt det hun orkede; men hun kunde ikke komme af Flækken, for hun var magtstjaalen. Hun vilde skrige paa Moster sin, som var udenfor; men hun kunde ikke faa op Munden, og saa angst var hun, hun kunde ikke været mere angst, om de havde staaet over hende med Kniven. Ungen hun havde faaet igjen, var en Bytting, det var greit at skjønne, for den var ikke som andre Barn, den bare skreg og laat, som der sad en Kniv i den, og den hvæsede og slog om sig som en Huldrekat og var argere end Arvesynden. Aad gjorde den stødt. Moderen vidste ikke sin arme Raad for at blive kvit den; men saa fik hun opspurgt en Kjærring, som vidste det bedre skal jeg tro; for hun sagde, at hun skulde tage Ungen og lægge ham paa Søpledyngen og piske ham med et dugeligt Birkeris, og det skulde hun gjøre tre Torsdagskvelder i Rad. Ja, hun gjorde saa, og den tredie Torsdagskvelden kom der flyvende en Kjærring over Laavetaget, og den Kjærringen kastede en Unge paa Flisedyngen og tog sin egen igjen. Men med det samme slog hun Siri over Fingrene, saa hun har Mærke af det endnu, og det Mærket har jeg seet med mine egne Dine," tilføiede Gubjør til yderligere Bekræftelse paa sin Fortælling.

„Nei, dette Barnet her er ikke mere en Bytting, end jeg er Bytting, og hvorledes skulde det have baaret til, at de skulde faaet byttet det om?" spurgte hun.

„Nei, det kan jeg ikke skjønne heller," sagde Husmandskonen troskyldig; „for jeg har jo havt Bævergjæl i Vuggen, — jeg har fyret over ham, og jeg har korset ham, og jeg har sat en Sølje i

Skjorten hans, og Kniv har der staaet over Døren, saa jeg ved ikke, hvorledes de skulde have faaet byttet ham om."

„Jøs, de har ingen Magt da, nei korse mig da! jeg ved nok endda Besked om det," tog Signekjærringen til Orde igjen: „for ude paa Bygderne ved Christiansbyen der kjendte jeg en Kone. Hun havde et Barn, og det var hun saa syten for, hun korsede og fyrede over det, det bedste hun havde lært, baade med Bævergjæl og Andet, for der var nok meget Troldskab og Fandenstøi — Gud bevare min Mund ligevel — paa den Bygden; men saa var det en Nat, hun laa med Barnet fremmenfor sig i Sengen, og Manden han laa ved Væggen. Ret som de laa, saa vaagnede han, og da fik han se, at der blev saadant et rødt Lysskind i Stuen, rigtig som naar En sætter sig til at rage i Gløderne med Ildragen. Ja, der var En, som ragede i Gløderne ogsaa; for da Manden i Stuen saa did, saa sad der en gammel Mand bortved Ovnen og ragede i Gløderne, og han var saa fæl, at det ikke var nogen Maade paa det, og et langt Skjæg havde han. Da det var bleven rigtigt lyst, begyndte han at række og række med Armene efter Barnet, men han kunde ikke komme fra Krakken der han sad. Armene de blev saa lange, ja saa lange, at de naaede midt ud i Stuen; men fra Ovnen kom han ikke, og Barnet kunde han ikke naa. Saaledes sad han en lang Stund, og Manden blev ganske fælen, der han laa, og han vidste ikke hvad han skulde gjøre. Saa hørte han det puslede borte ved Vinduet.

„Per, kom nu da!" sagde det.

„Aa, hold Din skidne Kjæft!" sagde Manden, som sad ved Ovnen, „der er jo tumlet for Ungen, jeg kan inte faa den."

„Saa kan Du komme att da, ved jeg!" sagde det udenfor. Det var Kjærringen, som stod der og skulde tage imod den.

„Nei, se paa denne lækkre Veslegutten her!" sagde Signekjærringen smiskende og tog det vaagnende Barn, som strittende modsatte

sig den fremmede Kones Kjærtegn og drog paa Gjeben ad hendes sødtladende, væmmelige Miner; „han er saa hvidlet og klar som en Engel; han er lidt bløð i Ledene sine — det er han — men naar de siger han er en Bytting, saa lyver de paa ham, jagu gjør de det, ja! Nei, Mor det er Svek,“ sagde hnn med Overbevisningens Betoning og vendte sig til Moderen; „det er Svek!“

„Hys, hys! jeg synes det banker i Væggen. Aa, Gud trøste mig, er han Truls kommen att!“ sagde Kjærringen paa Rognehaugen, forskrækket over at overraskes af Manden i Kaffeslabberas med Signekjærringen. Hun sprang hen, aabnede Døren og saa ud; men der var ingen Anden end en broget Kat, som sad paa Trappen og pudsede sine vaade Fødder efter en Foraarsjagt i Orekrattet. Truls var det ikke; men udenfor i Solvæggen sad en Grønspæt og hug og bankede for at vække de døsige Insekter af Vinterdvalen. Hvert Dieblik dreiede den paa Hovedet, som om den saa efter Nogen, men det var ikke Andet end en Aprilskur den ventede.

„Er der Nogen?“ spurgte Signekjærringen. „Nu ja saa,“ vedblev hun, da det benægtedes, „saa lad Døren staa, saa faar vi lidt godt af Solen, og saa ser vi Manden, naar han kommer, for han er vel paa denne Siden.“

„Han foer med Skikjælken efter et Løvlæs til Gjederne,“ svarede Husmandskonen. „Men jeg er saa ræd han skal komme paa os. Sidst fik han spurgt Du havde været her, og han var saa gal, at det ikke var Maade paa det, og saa sagde han, at jeg skulde faa nogle Skillinger at gaa til Dokteren med; han vilde ikke vide af sligt Jaaleri og overnaturlig Kurering, for han er saa vel lært; han tror ikke paa Sligt, siden han gik omkring paa Bygden med han Johannes Skolemester.“

„Til Dokteren? Tvi!“ sagde Signekjærringen og spyttede. „Jo, det skulde vel Nogen byde til at komme til den Bikfen med Armoden. Kommer En ikke med Guld og dyre Gaver“ fortsatte hun knotende,

„saa hugger og bider han, som det var Bikkjer og ikke Folk. Hvorledes var det, da Gjertrud Kostebakken laa med Døden i Halsen og havde Barneondt paa det tredie Døgnet, mener Du? Neigu vilde han ikke ud til en Fantekjærring, for han var i Julegjæstebud hos Skriveren, og ikke reiste han heller, før de truede ham baade med Bisp og med Amtmand. Han kunde gjerne have ladet det blive ogsaa, for da han kom paa Traakken, var Kjærringen død. Nei, gaa til Dokteren for sligt et Barn, som har Svek, det skulde vel Fanden. Ja, Gud bevares, Du maa gjerne gaa for mig," sagde hun spodsk. „Men kan han hjælpe mere end som saa —, saa lad mig aldrig skaffe Nogen til Helsen sin i dette Liv. De kan ikke med Svek, for der staar ikke om den i Bøgerne; de ved ikke Hjælperaad for den Sygen; og det skjønner de selv ogsaa, derfor gir de hverken Pulver eller onde Drikke og sligt Fandenskab for den. Nei, der er ikke anden Raad end at støbe, men de kan ikke med det."

„Sæt saa paa Støbeskeen, Mor min," begyndte hun i en anden Dur, „for det lider til Høgstdags. Har vi støbt to Gange, saa faar vi støbe den tredie med, ellers kunde det blive galt paa Færde. Barnet har Svek, men der er ni Slags Svek i Verden. Ja, ja, det har jeg sagt Dig, og Du saa jo det, at han havde været ude baade for Troldsvek og Vassvek; for den første Torsdagen saa blev det en Mand med to store Horn og en lang Rumpe. Det var Troldsvek. Sidst saa blev det en Havfrue. Ja, Du saa den jo saa skjelligt, som den var skildret. Det var Vassveken. Men nu er det Torsdag igjen, og nu spørges det hvad det blir, naar vi støber nu. Det er den tredie Gangen det kommer an paa, maavide. Der har Du Barnet," sagde hun, og rakte det til Konen. „Lad mig nu faa i mig denne Kaffedraaben, saa skal jeg til."

Da Kaffen var drukket, og den klinkede Spølkum bortsat med „Tak og Ære," gik hun betænksomt hen til Skorstenen og tog frem et Snushorn.

„Siden sidst Torsdag," sagde hun, „har jeg været i syv Kirke-

sogn og skrabet Vinduesbly af Kirkevinduerne ved Natteleite; for det blev forbi med Kirkeblyet den Gangen. Det kan lede baade paa Sjæl og Krop," mumlede hun hen for sig, medens hun af Snushornet rystede ud i Støbeskeen noget af det efter Sigende saa møisomt indsamlede Bly.

„Du har vel hentet nordenrindendes Vand Høgstnattes?" spurgte hun videre.

„Ja, jeg var ved Kværnebækken i Gaarnat; det er det eneste Vand, som er nordenrindendes paa lang Lei," svarede Husmandskonen og tog frem et veltillukket Spand, hvoraf hun hældte Vandet i en Ølbolle. Over denne blev lagt en Bygbrødlev, som der med en Stoppenaal var boret Hul i. Da Blyet var smeltet, gik Gubjør hen i Døren, saa op paa Solen, tog derpaa Støbeskeen og hældte det smeltede Bly gjennem Hullet langsomt ned i Vandet, medens hun mumlede nogle Ord derover, som syntes at lyde saaledes:

„Jeg maner for Svig og jeg maner for Svek;
jeg maner den bort, og jeg maner den væk;
jeg maner den ud, og jeg maner den ind;
jeg maner i Veir, og jeg maner i Vind;
jeg maner i Syd, og jeg maner i Øst;
jeg maner i Nord, og jeg maner i Vest;
jeg maner i Jord, og jeg maner i Vand;
jeg maner i Bjerg, og jeg maner i Sand;
jeg maner den ned i en Olderod;
jeg maner den ind i en Folefod;
jeg maner den ind i Helvedes Brand;
jeg maner i nordenrindendes Vand;
der skal den æde, og der skal den tære;
til Meen for Barnet skal den inte være."

Som naturligt kunde være, sydede og sprutede det glødende Bly, da det kom i Vandet.

„Hør paa Troldskaben Du, nu maa den ud," sagde Signekjærringen til den Anden, der med frygtblandet Andagt stod og lyttede og saa til med Barnet paa sine Arme. Da Brødleven blev taget bort, viste der sig i Vandet et Par Figurer, dannede af det smeltede Bly. Signekjærringen betragtede dem længe, grundende med Hovedet paa Skakke; derpaa gjorde hun et Nik og sagde:

„Ligsvek, Ligsvek! — først Troldsvek, saa Vassvek, saa Ligsvek. En af dem kunde været nok!" lagde hun til og rystede paa Hovedet. „Ja, nu ser jeg, hvorledes det er gaaet til," vedblev hun høit og vendte sig til Konen i Huset: „Først har I reist gjennem en Skov og forbi et Berg, mens Troldene var løse; der sagde Du Jesu Navn. Saa kom I over et Vand; der sagde Du Jesu Navn over Barnet; men da Du kom forbi Kirkegaarden, var det før Hanegal, saa glemte Du det, og der fangede Barnet Ligsvek."

„I Jesu Navn, hvor kan Du vide det?" udbrød Husmandskonen med forbausede Miner. „Det er sandt hvert evige Ord Du siger. Da vi reiste hjem fra Sæteren, kom vi saa sent ud, for der var kommet nogle Sauer fra os, og Mørket kom alt paa, da vi var i Hjemsæterlien, og en Gang syntes jeg, jeg saa et Lysskin borte i Skoven, og jeg hørte ligesom en Port gik op i Vesætnabben — der siger de nu der skal være Bergfolk — „Jesu Navn da," sagde jeg i det samme over Barnet. Den Tid vi satte over Elven, hørte jeg et Skrig saa fælt at — „Jesu Navn da," sagde jeg over Barnet — men de Andre sagde det bare var Lommen, som skreg mod ondt Veir."

„Ja, det var nok det, om det bare var Lommen," sagde Signekjærringen; „naar den daarer et Spædbarn, saa faar det Svek."

„Det har jeg ogsaa hørt; jeg troede nu, det var det som værre var, den Gang," vedblev den anden. „Men da vi kom forbi Kirkegaarden, var det over Høgstnat, der slog Studen sig rent gal for os,

og Bølingen til Folkene paa Gaarden var ikke ligere, og der blev saadant Styr med Kreaturene, at jeg ikke sansede at signe Barnet."

„Der har han fanget det, Mor, for det er Ligsvek fra Kirkegaarden. Se selv i Bollen her: der staar en Ligkiste, og der staar et Kirketaarn, og i Kisten ligger der et Lig og spriker i Fingrene," sagde Signekjærringen med Salvelse, idet hun fortolkede disse mystiske, af det smeltede Bly dannede Figurer.

„Hm, hm, hm, der er een Raad!" mumlede hun igjen, dog høit nok til at det kunde høres af den Anden.

„Hvad er det for en Raad?" spurgte denne glad og nysgjerrig tillige.

„Der er een Raad, — det leder paa, men det faar til," sagde Signekjærringen. „Jeg skal gjøre sammen et Svøbebarn, og det skal jeg grave ned paa Kirkegaarden, saa tror de Døde, de har faaet Barnet til sig, og Gud hjælpe mig om de skjønner Andet! Men der spørges efter Arvesølv. Har Du Arvesølv?"

„Ja, jeg har et Par gamle Sølvmarker, jeg fik i Fadbergave; jeg har ikke nænnet at røre dem før, men naar det gjælder Liv, saa —" sagde Konen, og gav sig strax i Færd med at søge i Læddiken paa en gammel Kiste.

„Ja, ja, den ene skal jeg lægge i Berg, — den anden i Vand, — den tredie skal jeg grave ned i viet Jord, der Sveken er fanget; — tre maa jeg have," sagde Kjærringen, „og saa nogle Filler til at gjøre en Rever-Unge af."

Hun fik det Forlangte. En Dukke var snart syet sammen i Form af et Svøbebarn. Signekjærringen reiste sig, tog Dukken og Staven og sagde:

„Nu gaar jeg paa Kirkegaarden og graver den ned. Tredie Torsdagen fra i Dag kommer jeg igjen, — saa faar vi se. Blir det Liv, saa kan Du se Dig i Oiestenen paa Barnet, men skal det dø, saa ser Du bare Sort, og ikke Andet end Sort. Saa gaar jeg nord-

efter til Joramo. Der har jeg ikke været paa længe; men de har sendt Bud efter mig for en Unge, som har bare Troldsvek: da er det ingen Sag; jeg skal føre ham rangsøles under en Græstorvstrimmel, saa blir han til Folk."

„Ja saa, ja saa da!" sagde Husmandskonen beundrende. „Joramo? det er jo i Lesje? Kors bevares, saa langt borte da!"

„Ja, det er langt did; men der er jeg fød og baaren," svarede Signekjærringen. „Jeg har vanket vidt, men sanket lidt, siden jeg var der. Den Tid var det bedre Tider for Gubjør," sagde hun med et Suk og satte sig ned paa Bænken. „Men der paa Joramo var vel en Bytting," sagde hun videre, idet et Sagn fra Fortiden fremstod for Erindringen, da hun vendte Blikket mod sin Barndom. „Oldemor til Moster min, hun var paa Joramo i Lesje, og hun havde en Bytting. Jeg saa den aldrig; for hun var død, og den var borte, længe før jeg kom til; men Mor min fortalte ofte om den. Han saa ud i Ansigtet, som en gammel veirbarket Kall. I Øinene var han saa rød som en Mort, og han gloede i Mørket som en Katugle. Han havde et Hoved saa langt som et Hestehoved og saa tykt som et Kaalhoved; men Benene var som en Saulæg, og paa Kroppen var han som fjorgammelt Spegekjød. Aldrig gjorde han Andet end ule og tude og skrige, og fik han Noget i Hænderne, saa kastede han det lukt i Synet paa Mor sin. Stødt var han sulten som en Bygdebikkje; Alt han saa, vilde han æde, og han aad dem mest ud af Huset. Jo ældre han blev, des argere blev han, og det var ikke nogen Maade med Skrig og Skraal; men aldrig fik de ham til at snakke et eneste Ord, endda han var gammel nok til det. Han var det lejeste Trold Nogen havde hørt om, og de havde sligt Kjaak med ham baade Nat og Dag, at Ingen kan sige det. De søgte Hjælperaad baade her og der ogsaa, og Kjærringen blev raadet baade til det Ene og til det Andet. Men hun syntes ikke hun havde Hjerte til at slaa og

dænge ham heller, før hun var rigtig vis paa det var en Bytting; men saa var der En, som lærte hende, at hun skulde sige, at Kongen skulde komme; saa skulde hun gjøre op en stor Varme paa Skorstenen og slaa sund et Æg. Skallet skulde hun sætte over Varmen, og Maalstangen skulde hun sætte ned igjennem Piben. Ja, hun gjorde saa. Da Byttingen fik se dette, reiste han sig op i Vuggen og gloede paa det. Kjærringen gik ud og kigede gjennem Nøglehullet. Da krøb han ud af Vuggen paa Hænderne, men Benene blev liggende oppi den, og han strakte sig ud, og han blev saa lang, ja saa lang, at han naaede tvers over Stuegulvet og kom helt op i Skorstenen.

„Nei," sagde han, „nu er jeg saa gammel som sju Vedfald paa Lesjeskogen, men aldrig har jeg seet saa stor en Tvare i saa liden en Gryde paa Joramo."

Da Kjærringen saa dette, og hørte det han sagde, saa havde hun nok. Da vidste hun, det var en Bytting, og da hun kom ind igjen, krøb han sammen bort i Vuggen som en Orm. Saa begyndte hun at blive slem mod ham, og om Torsdagskvelden tog hun ham ud og dængte ham dygtig paa Søpledyngen, og da gnistrede og laat det rundt om hende. Den anden Torsdagskveld gik det lige ens; men da hun syntes han havde faaet nok, saa hørte hun, at det sagde, ligesom ved Siden af hende, og det kunde hun skjønne var hendes eget Barn: —

„Hver Gang Du slaar han Tjøstul Gautstigen, saa slaar de mig igjen i Berget."

Men den tredie Torsdagskvelden hyede hun Byttingen igjen. Da kom der en Kjærring flyvende med en Unge, som om hun var brændt.

„Kom igjen med han Tjøstul, der har Du att Hvalpen Din!" sagde hun, og kastede Barnet til hende. Kjærringen rakte ud Haanden for at tage imod det, og hun fik fat i det ene Benet paa det; det beholdt hun i Haanden. Men Resten saa hun aldrig; saa haardt havde Bergkjærringen kastet."

Under denne Fortælling viste der sig hos Husmoderen de umiskjendeligste Tegn paa Ængstelse. Mod Slutningen blev de saa paafaldende, at selv Fortællersken, der syntes at være greben af sin egen Fremstilling, blev opmærksom derpaa.

„Hvad er paa Færde?“ spurgte Signekjærringen. „Aa, det er Manden, som kommer,“ vedblev hun med et Blik ud af Døren og tilføiede høitideligt: „det er ikke blivendes for hun Gubjør ved Pallen Din; men vær ikke bange, Mor; jeg skal gaa nedenom Kirkegaarden, saa ser han mig ikke.“

Kulbrænderen.

Der var en Gang en Kulbrænder, som havde en Søn, og han var ogsaa Kulbrænder. Da Faderen var død, giftede Sønnen sig, men han vilde ikke tage sig Noget til; skrøbelig var han til at passe Milen ogsaa, og tilsidst vilde Ingen have ham til at brænde Kul mere. Men saa havde han faaet brændt en Mile en Gang da, og reiste til Byen med nogle Kullæs og solgte, og da han havde solgt

dem, ranglede han ud paa Bygaden og saa sig om. Paa Hjemveien kom han i Lag med Grander og Bygdefolk, og turede og drak og pratede om alt det, han havde seet i Byen. Det Artigste han saa, sagde han, det var, at der var saamange Præster, og dem gik alle Folk og hilste paa og tog af sig Huen for; „jeg skulde ønske jeg var Præst jeg ogsaa, saa hilste de kanske paa mig og; nu læst de mest ikke se mig," sagde han.

„Ja, er Du ikke Andet, saa er Du da svart nok til Præst, Du og," sagde Granderne til Kulbrænderen; „men nu er vi paa Færden ligevel, saa kan vi reise paa Auktion efter Gamlepræsten og faa os en Taar, og imens kan Du kjøbe Kappen og Kragen," sagde de. Ja, de gjorde saa, og da han kom hjem, havde han ikke en Skilling igjen.

„Nu har Du vel baade Levemaade og Skillinger?" sagde Kjærringen.

„Ja, nu skal det blive Levemaade, Mor," sagde Kulbrænderen, „for nu er jeg bleven Præst!" sagde han; „her ser Du baade Kappen og Kragen!" — „Det skal Du faa mig til at tro; stærkt Øl gjør store Ord," sagde Kjærringen; „Du er lige sæl, hvad for en Ende der snur op, Du," sagde hun. „Du skal hverken syte eller kyte af Milen, før Kullene er kjølnet," sagde Kulbrænderen.

Saa var det en Dag der reiste saa mange præsteklædte Folk forbi hos Kulbrænderen paa Veien til Kongsgaarden, saa de kunde skjønne der var Noget paa Færde der. Ja, Kulbrænderen vilde være med han ogsaa og tog paa sig Præsteklæderne. Kjærringen mente, det var vel saa vist at være hjemme, for kom han til at faa en Hest at holde for en Storkarl, saa gik den vel i Struben den Tobaksskillingen, han fik for det ogsaa. „Alle taler om Drikken, men Ingen om Tørsten, Mor," sagde Manden, „des mere En drikker, des mere En tørster," sagde han, og saa strøg han til Kongsgaarden. Der

blev alle de Fremmede bedt ind til Kongen, og Kulbrænderen fulgte med han ogsaa. Saa sagde Kongen til dem, at han havde mistet den dyreste Fingerringen sin, og han troede vist, at den var stjaalen. Derfor havde han bedt sammen alle de Præstlærte i Landet, om der var Nogen af dem, som kunde sige ham hvem Tyven var. Og saa lovede han ud, at han skulde lønnne den, som kunde sige det; var han i Præstelæren, skulde han faa Kald; var det en Præst, skulde han blive Provst; var det en Provst, skulde han blive Bisp, og var han Bisp, skulde han blive nærmest efter Kongen. Saa gik Kongen fra den Ene til den Anden, og spurgte dem Allesammen, og da han kom til Kulbrænderen, saa sagde han: „Hvem er Du?" — „Jeg er den vise Præst og den sande Profet," sagde Kulbrænderen. — „Saa kan vel Du sige mig, hvem der har taget Ringen min da?" sagde Kongen.

„Ja, det er ikke rent ud af Von og Vett, at det som er skeet i Mørket, kan syne sig i Lyset," sagde Kulbrænderen, „men det er ikke alle Aar, at Laxen leger i Furutop," sagde han. „Nu har jeg læst i syv Aar for mig og Mine, og har ikke faaet Kald endda, saa skal Tyven frem, maa jeg have god Tid og meget Papir, for jeg maa skrive og regne gjennem mange Land."

Ja, han skulde faa god Tid og saa meget Papir han vilde, naar han bare kunde skaffe Tyven frem.

Saa kom han op paa et Kammer for sig selv i Kongsgaarden, og der var det ikke længe, før de skjønte, at han maatte kunne Mere end Fadervor, for han skrev op saa meget Papir, at det laa der i store Hobe og Hauge, og der var ikke En, som skjønte et Ord af Alt det han skrev, for det saa bare ud som Kroger og Kragetær. Men Tiden led, og han fik ikke Greie paa nogen Tyv. Saa blev Kongen kjed af det, og saa sagde han, at kunde han ikke skaffe Tyven frem om tre Dage, saa skulde han miste Livet.

„Den, som skal raa', faar ikke være for braa; En kan da ikke kare ud Kullene, før Milen er slukt," sagde Kulbrænderen. Men Kongen blev ved Sit han, og Kulbrænderen skjønte det, at Livet hans ikke var Meget værdt. Nu var der tre af Kongens Tjenere, som vartede ham op hver sin Dag, og disse tre havde været sammen om at stjæle Ringen. Da den ene Tjeneren kom ind og tog af Bordet efter Kveldsverden og gik ud igjen, drog Kulbrænderen et

dybt Suk og saa efter ham: „Det var den Første," sagde han; han mente den første af de tre Dage, han havde igjen af Livet sit. „Denne Præsten kan Mere end made sig," sagde Tjeneren, da han fik Kammeraterne for sig selv, og saa fortalte han, at han havde sagt, at „jeg var den Første," sagde han. Den Anden, som vartede ham op den næste Dag, skulde da lægge vel Mærke til, hvad han sagde, og rigtig

nok, da han tog ud efter Kveldsverden, glante Kulbrænderen stort paa ham og sukkede saart, og saa sagde han: „Det var den Andre." Saa skulde den Tredie lægge Mærke til, hvorledes han bar sig den tredie Dagen, og det gik værre og ikke bedre; for da Tjeneren tog i Døren og skulde gaa med Kopper og Kjøreld, saa foldede Kulbrænderen Hænderne og sagde: „Det var den Tredie," og saa sukkede han som Hjertet vilde briste.

Han kom ud til Kammeraterne med Aanden i Halsen og sagde, det var grei Sag, at Præsten vidste det, og saa gik de ind og gjorde Knæfald for Kulbrænderen og bad og velsignede, han maatte ikke sige det var dem, som havde taget Ringen; de skulde gjerne give ham hundrede Daler hver, naar han ikke vilde føre dem i Ulykken. Det lovede han baade vist og vel, der skulde ikke komme Nogen i Ulykke, naar han fik Pengene og Ringen og en stor Grødklat. Den ballede han Ringen vel ind i, og lod saa En af dem give den til den største Galten til Kongen, og gjæte den, saa den ikke gav den fra sig igjen.

Om Morgenen kom Kongen; da var han ikke grei, og vilde have Ret paa Tyven.

„Ja, nu har jeg regnet og skrevet gjennem mange Land," sagde Kulbrænderen, „men det er ikke noget Menneske, som har stjaalet Ringen," sagde han. „Poh! hvem er det da?" sagde Kongen. „Aa, det er den store Galten til Kongen," sagde Kulbrænderen. Ja, de tog og slagtede Galten, og Ringen havde den i sig; det var rigtigt nok det. Saa fik Kulbrænderen Præstekald, og Kongen var saa glad, at han gav ham Hest og Gaard og hundrede Daler paa Kjøbet. Kulbrænderen var ikke længe om at flytte, og den første Søndagen da han var kommen i Kaldet, skulde han til Kirken og læse op Kaldsbrevet, men før han reiste, skulde han have Dugurd; saa lagde han fra sig Kaldsbrevet paa Fladbrødet, men tog saa feil og dyppede

Brevet ned i Soddgryden, og da han kjendte, det var seigt at tygge, gav han Hunden hele Beten, og den slugte det med det samme.

Nu vidste han ikke, hvorledes han skulde stelle sig. Men til Kirken maatte han, for Almuen ventede, og da han kom did, reiste han op paa Prækestolen med det samme. Der begyndte han at hæve sig slig, at Alle tænkte, det er vist svært til gilde Præst. Men da det bar til, blev det ikke saa gildt endda.

„De Ord, mine Tilhørere, som I skulde faaet høre denne Dag, foer i Hundene, men kom igjen en anden Søndag, mine kjære Sognefolk, saa skulle I faa Andet at høre! og dermed er denne Præken ude."

Det syntes Almuen var en underlig Præst, for slig Præke havde de aldrig hørt; men saa mente de, „han tør vel blive bedre, og bliver han ikke det, saa skal der vel blive en Raad med ham." Den næste Søndagen, da der var Messe igjen, var der saa fuldt af Folk, som vilde lye paa den nye Præsten, at der mest ikke var Rum til dem i Kirken. Ja, han kom da ogsaa, og reiste op paa Prækestolen med det samme; der stod han en Stund og sagde ikke et Ord, men saa smældte han paa med een Gang og raabte: „Hør Du gamle Bukke-Berit, hvorfor sidder Du saa langt bag i Kirken?" — „Aa, jeg har slige sunde Sko, Far," sagde hun. „Aa, Du kunde tage Dig et gammelt Purkeskind og gjøre Dig ny Sko, saa kunde Du komme lige saa langt frem i Kirken Du, som de andre Dannekvinder. — Forresten saa maa I betænke, hvad for en Vei I gaar paa; for jeg ser, naar I kommer til Kirken, saa kommer Somme nordenfra og Somme søndenfra; og det Samme er det, naar I reiser fra Kirken igjen; men I stane vel, og da sporges det, hvor det blir af Jer. Ja, hvem ved, hvor det blir af os allesammen? — Saa skal jeg lyse op om en svart Mær, som er bleven borte for gamle Præstemor. Hun har Hovskjæg og Hængeman og mere Sligt, som jeg ikke vil nævne paa dette Sted. — Og saa har jeg et Hul paa min gamle

Buxelomme, det ved jeg, men ikke I; men om Nogen har en Lap, som kunde høve til Hullet, det ved hverken I eller jeg."

Denne Præken var nogle af Almuen nok saa velnøide med. De troede ikke Andet, end at der blev en brav Præst af ham med Tiden, sagde de, men de Fleste syntes det var altfor galt, og da det blev Provstemesse, saa klagede de paa Præsten og sagde, at slige Præker havde Ingen hørt før, og saa var der En, som mindtes den sidste og læste den op for Provsten.

Det var en meget god Præken, sagde Provsten; thi det var venteligt, at han havde talt i Lignelser om at søge Lyset og sky Mørket og dets Gjerninger, om dem, som gik paa den brede eller paa den trange Vei; og især, sagde han, var det, som han lyste op om den svarte Præstemærren, en herlig Lignelse om, hvorledes det skulde gaa med os til Slut. Lommen med Hullet paa, det skulde betyde hans Trang, og Lappen var Offer og milde Gaver han ventede af Menigheden, sagde Provsten.

„Ja, saa meget skjønte vi og, det var Præstesækken det!" raabte de.

Til Slut sagde Provsten, han syntes at Menigheden havde faaet saadan en brav og forstandig Præstemand, at de ikke burde klage paa ham, og Enden blev, at de ikke fik nogen Anden; men da de syntes det blev værre og ikke bedre, saa klagede de til Bispen.

Ja, langt om længe kom han ogsaa, da det skulde være Bispemesse. Men Dagen før havde Kulbrænderen været i Kirken, saa Ingen vidste om det, og saget løs Prækestolen, saa det var saavidt den hang der, naar En gik varlig op paa den. Da saa Menigheden var samlet, og han skulde til at præke for Bispen, listede han sig op paa Stolen og begyndte at lægge ud, saa som han pleiede; men da han havde holdt paa en Stund, tog han haardere i, slog ud med Armene og raabte høit: „Er der Nogen her, som har noget Ondt eller nogen Ugjerning paa sig, da er det bedst, at han forlader dette

Sted; thi i denne Dag vil der ske et Fald, hvis Mage ikke har skeet siden Verdens Skabelse," og dermed slog han i Stolen, saa det dundrede, og Prækestolen og Præsten og hele Hurven ramlede ned over Kirkevæggen med et Brag, saa Almuen satte ud af Kirken, som den yderste Dag holdt paa at komme.

Men da sagde Bispen til Almuen, at han undredes paa, at Menigheden kunde klage over en Præstemand, som havde saadanne Gaver paa Stolen og saa megen Visdom, at han kunde forudsige tilkommende Ting. Han syntes, han mindst burde være Provst, sagde han, og det varede ikke længe heller, før han blev det. Saa var der ingen Raad, de fik drages med ham.

Nu var det saa, at Kongen og Dronningen der i Landet ikke havde nogen Børn, men da Kongen fik høre, at der kanske kunde komme et, var han nysigen efter at vide, om det skulde blive en Arving til Land og Rige, eller om det bare skulde blive en Prindsesse. Saa blev alle de Lærde i Landet samlede til Slottet, for at de skulde sige, hvad det blev til. Men da der ikke var nogen af dem, som kunde det, saa huskede baade Kongen og Bispen paa Kulbrænderen, og det var ikke længe, før de fik ham imellem sig og spurgte ham ud. Nei, han kunde ikke han heller, sagde han, for det var ikke godt at gjætte det, som Ingen kan vide.

„Ja, ja," sagde Kongen, „jeg er lige glad, enten Du ved det eller Du ikke ved det, jeg; men Du er jo den vise Præst og sande Profet, som kan forudsige tilkommende Ting; og vil Du ikke sige det, skal Du miste baade Kappe og Krave," sagde Kongen. „Men det er Samme, jeg skal prøve Dig først," sagde han, og saa tog han det største Sølvkruset han eiede, og gik ned i Stranden. „Kan Du nu sige mig, hvad der er i det Kruset," sagde Kongen, „saa kan Du nok sige det Andet og?" sagde han og holdt paa Kruslaaget.

Kulbrænderen vred bare Hænderne og bar sig ilde: „Aa, Du

ulykkeligste Kryp og Krabbe paa denne Jord, hvad har Du nu for alt Dit Slid og Dit Slæb!" sagde han.

„Ja, der ser Du, om Du ikke vidste det!" sagde Kongen, for han havde en stor Krabbe i Sølvkruset. Saa maatte Kulbrænderen ind i Storstuen til Dronningen. Han tog en Stol og satte sig midt paa Gulvet, og Dronningen gik frem og tilbage i Stuen.

„En skal ikke gjøre Baas til ubaaren Kalv, og ikke trætte om Navnet, før Barnet er født," sagde Kulbrænderen; „men Sligt har jeg hverken hørt eller seet," sagde han; „naar Dronningen gaar mod mig, saa tror jeg mest det blir en Prinds, og naar hun gaar fra mig, ser det ud som det var en Prindsesse": det var Tvillinger, saa Kulbrænderen traf det den Gangen ogsaa. Og for det han kunde sige det, som Ingen kunde vide, fik han Penge i Læssevis, og saa blev han den Nærmeste næst Kongen. Trip trap trille, han blev mere end han vilde.

Fortegnelse over Illustrationerne og Kunstnerne.

Portræt af Asbjørnsen efter Fotografi af Fr. Klem i Christiania, skaaret i Træ af Adolf Closs i Stuttgart.

Portræt af Jørgen Moe af Klem, ved Closs.

En gammeldags Juleaften. S. 1, 5, 9, 15 af V. St. Lerche i Düsseldorf, skaaret i Træ af H. P. Hansen i Kjøbenhavn. S. 3. Svaneapotheket i Christiania, efter et Par efter Erindringen udkastede Skitser af dets Udseende i Trediveaarene af Otto Sinding i Christiania, ved Xylograf H. P. Hansen. S. 12. Vor Frelsers Kirke i Christiania, fra Krogen ved lille Kirkebakken, saaledes som Kirken og dette Strøg saa ud før Kirkens Ombygning og Branden i 1856, da saavel Krogen som lille Kirkebakken forsvandt. Efter en Akvarel af Maleren Kapt. Munch ved O. Sinding, skaaret af H. P. Hansen. S. 17. Slutningsvignette af Prof. H. Gude, Carlsruhe, ved H. Hansen jun., Kjøbenhavn.

Smaagutterne som traf Troldene paa Hedalsskoven. S. 19, 21 og 23 af Erik Werenskiold i München, ved Closs i Stuttgart samt F. Hendriksen i Kjøbenhavn.

Matthias Skytters Historier. S. 27, 33 og 37 af H. Gude, ved Closs.

Vesle Aase Gaasepige. S. 39 af O. Sinding, ved Xylograf H. C. Olsen i Christiania.

Gutten og Fanden. S. 45 og 47 af O. Sinding, ved Closs og H. P. Hansen.

Manden som skulde stelle hjemme. S. 48, 49, 51 og 52 af Eilif Peterssen i Rom, ved H. Hansen og Hendriksen.

Skarvene fra Udrost. S. 53, 56 og 59 af H. Gude, ved H. P. Hansen og Closs.

Ordforklaringer.

Aab, Aabning.
Aare, Arne, Ildsted, fornemmelig af raa Stene nede paa Gulvet i en Røgstue, Ildsted uden Skorsten.
Aarhane, Urhane.
Aas, langstrakt Bjergryg, især skovbevoxet.
Aasa, Aasbygden eller Skovbygden paa Ringerige.
Aate, udlagt Aadsel for at tillokke og dræbe Rovdyr.
Aavelag eller ovlag, overvættes, udmærket.
Abefant (Apefant), En, der holder Andre for Nar ved at efterabe og karrikere deres Lader.
Abefynter, Abenoder, naragtige Streger, Efterabelse og Overdrivelse af Andres Lader.
Affor (attfor), Præp., for, foran.
Afhul, affidesliggende Sted.
Aftenkvisten, egentl. den Kvist, hvorpaa Fuglen sætter sig om Aftenen; Aftentid. Smlgn. Morgenkvisten, Natkvisten.
Agn eller Agne, Avner paa Korn.
Alboge, Albue; alboge sig frem med Albuerne.
Ank, Bekymring, Uro.
Artig, underlig, synderlig.
Att, Adv., igjen, tilbage.
Attpaa, ovenikjøbet.
Avl, Smedieavl, Ildsted, Esse i en Smedie.

Baare, Bølge.
Baas, Rum til et Nød.
Baghun (uu), den yderste Fjæl af en Stok.
Bagskot (tt), Agterenden af en Baad.
Bagstefjæl, et Bord til at bage eller kjævle ud Fladbrød og Lefselever paa.
Bagstefløi, en flad, sværddannet Pinde til at vende Leven med.
Bagstehelle, Helle eller Takke til at bage Fladbrød og Lefser paa.
Balle, indsvøbe, indhylle.
Bamse, Bjørn; ogsaa et Hundenavn.
Bar, Kviste og Blade paa Naaletræerne.
Barkeskrukke, Kurv af Næver eller Birkebark.
Bar-Skut (uu), Hytte af Bar og Stænger, hvis Tag kun har Hælding til een Side.
Bas (Basen), Formanden; den Fornemste, Første; det Første.
Beint fram, beent frem, lige frem.
Beite, Havning, Græsgang.
Beite, græsse, lade græsse.
Bel (ee), en Stund.
Beenvei, Gjenvei.

berge, bjerge.
Berghelle, flad Sten, Stenskive.
Bergknaus, Klippe, Bjergknold.
Bergrabbe, Stenparti, som stikker frem i aabent Land.
Bete, Stykke, Bid.
Bikkje, Tæve, Hund af Hunkjønnet.
Binne, Bingse, Hunbjørn.
Bikse, Storkarl, s. Kakse.
Bil (ii), se Bel.
Birkefuten, Birkefogden ɔ: Riset.
Bindingstrøie, strikket Uldtrøie, Undertrøie.
Bjørnaate, se Aate.
Blaamyren, figurligt Udtryk for Havet.
Blaasegreier, Blæseinstrumenter.
Blei, Kile.
Bleie, Blee.
Blemme, Blegne, Blære, i Huden.
blive, drukne.
Blyladder, Blysokker, Dovenskabs Fodtøi.
Blækker, Blade, Smaablade.
Bogje, bøiet, krum. Se Bøig.
Bo, Bod; have Bo, have nødig.
Bogje, bøiet krum.
bomme, ordne Rendingen til en Væv paa en egen dertil indrettet, meget stor cylindrisk Vinde.
Bondeskyds, Befordring paa Langslæde eller Arbeidsslæde.
Borket, hvidgul eller bleggul med et Anstrøg af rødgraat. Borken, en Hest af saadan Farve.
Bot, Fl. Bøter, Forbedring, Udbedringer.
Botvon, Hjælp og Hjælperaad, Sandsynlighed for at rette paa Sagen.
braa (braad), 1) hastig, snar, skyndsom; 2) pludselig, som kommer uventet; 3) hastmodig, som ikke kan bie; ofte i Sammensætninger, som Braafang, hurtig Begyndelse af en Gjerning, Braahast, stor Hast.
Braate, aabent Sted i Skoven, hvor Træer ere huggede og i Regelen ogsaa brændte for at dyrke Korn.
Braaveir, pludseligt udbrydende Uveir.
Bra'kar, egentlig brav Karl, Smiger- og Kjæle-Navn til Bjørnen.
Brandet, mørkstribet.
Brisk, Ener, en Busk (Juniperus communis).
Brok (oo), Buxe, Benklæder.
Brott og Brand, stærke Brændinger.
Bu, 1) en Bod, Sæterbolig; 2) Kvæg, Fæ; det til en Gaard hørende Fæ. — Budeie, Sæterjente, Sæterpige, Pige som passer Kreaturerne hjemme og paa Sæteren. — Bufargraut, Rømme- eller Flødegrød, der koges, naar man skal drage hjem fra Sæteren om Høsten. — Buføre, drage fra eller til Sæteren med Buskapen, Samlingen af de til en Gaard hørende Kreaturer. — Bufærd, et Tog af disse Kreaturer. — Buhund, en Fæhund. — Bukjørrel, Sæterkar, Ringer, Bøtter, Koller, Saaer, Spand osv.
Burenissen, Nissen fra Gaarden Bure paa Ringerige.
Buskebjørn, Ekorn, Egern, i spøgende Tale.
Bustleiv eller Bustsleiv, en Stump beget Traad med en Svinebørste i Enden.
Bygbrødlev, se Fladbrød.
Byg-Lo, det skaarne utærskede Korn, Straa og Korn tilsammen.
Bytting, Skifting, ombyttet Barn; Særling.
Bælg, Skrig.
Bænde (bænne), bøie, krumme; stramme ved Hjælp af en Kjæp eller Stang.
Bændestang, Stang, ved Hjælp af

hvilken Surringsrebet strammes fastere om Læsset.
Bære til, hænde, træffe.
Bævergjæl (ll), Universalmiddel mod al Slags Troldskab.
Bøling, Kvæget paa en Gaard.
Bør, Børd, Byrd, Dragt, saa meget som man kan bære paa en Gang.
Bøssetrump ell. Bøssetrumf, Bøssekolbe.
Bøtte, Spand.

Daare, forvilde, bedaare, tildels paa overnaturlig Maade. Lommen (en Vandfugl) daarer ved sit Skrig, naar man er fastende eller glemmer at sige Jesu Navn.
Dagsprætt, Daggry.
Dagstødt, egentlig: det som sker hver Dag; men ogsaa: til en vis fastsat Dag.
Dagværd (Dugur, Dugul), Davre, Frokost (omtr. Kl. 10).
Datt, Impf. af dætte, falde.
Daustokk, Ladhund, dorsk og lad Person.
Diger, svær, før.
Dokk (Fl. Dækker), Hulning, Fordybning (mellem jævnt opstigende Bakker).
Dokter (Doktor), Thevandsknægt, The (eller Kaffe) med Brændevin i.
Doning, Redskab.
Dorge, fiske med Dorg, d. e. et lidet Fiskesnøre, som slæber efter Baaden, medens man seiler eller ror.
Dorme, slumre, ligge i halv Søvn.
Dot (oo), Jagtskrig, naar Haren eller Dyret er fældet, Tysk todt.
Dotsup, en Skaal for Dyrets Fældning.
Dovning, Domning, Sammenkomst af Naboer og Bygdefolk, som foranstaltes til et Arbeides Udførelse, samt Gildet, der holdes bagefter (af duge, i Betydn. hjælpe).
Draug, Havtrold.
Drift, Kvæg, som drives frem; Faaredrift, Hestedrift, Gjedebrift.
Drug (uu), drøi.
Dugle, dygtigt (af duge, due).
Dugur, s. Dagværd; en Dag til Dugurs, en meget kort Tid (egentlig Dagen kun indtil Kl. 10).
Dult (kort Vokal), Stød, Tryk, Puf.
dumhørt, døv.
Duske, smaaregne.
Duve, rebe Seil.
Dækker (udt. Dækk'r), se Dokk.
dytte, tætte, tilstoppe en Aabning.
dytte; dytte paa, dytte til, puffe, støde paa Ærmet.
Dørgløtt, Døraabning (om en halvaaben Dør).
Dørhelle, flad Sten foran Døren.
Dørstokken, alm. Tærskelen, men ogsaa Overstokken, den øverste Del eller Bjælke i Døren, som i Udhusbygninger træder istedetfor Karmen.

Eftasværd, Mellemmad (mellem Middag og Aften).
Ehog (e Hog), i Hu.
Eiende snild, overmaade god og velvillig.
Elgsblakk, blaagraa, rødgraa, blakket som et Elgsdyr.
Embær, et Trækar.
Emningsved, Materiale, skikket til forskjellige Redskaber.
Enerkrat, Krat eller Underskov af Enebærbuske.
Ertekaal, Ertesuppe.
Erteleffe, se Leffe.

Fal, Falaske, Brandaske.
Fang, Skjød, Favn.
Fange, Favnfuld, Byrde.

Fant, 1) en Fremmed; Fænte, fremmed Fruentimmer; mest om byklædte Fremmede; 2) Tater; s. Langfant.

Fantefæl, fæl som en Tigger, Tater.

Fanteri, alt hvad der er slet og daarligt, ofte Troldskab.

Fantord, Smædeord, Chikaner.

Far (lang Vokal), 1) Færd, Gang; 2) Maade, hvorpaa Noget gaar; 3) Løb, Bane; 4) Spor.

Fare til Jorden, begraves, stedes til Jorden.

Farkost, Fartøi, Baad.

Fast i Fisken, fig. Talemaade: af stor Fasthed, af stor Konsistance.

Fedved, Tyri, fedt Fyrrebrænde.

Feit, fed; feitt, fedt.

Feitved, s. Fedved; Feitvedstikke, Tyrispaan.

Feld, beredt Dyreskind, Sengetæppe af Dyreskind (især Faar).

Fele, Violin; egentlig vel Hardangerfele, en Violin med 4 Understrenge af Metal.

Fille, Klud, Lap.

Fillehest, en daarlig Hest, et Øg.

Finmut (Findmudd, Mudd), lodden Skindkufte, Pels.

Finmutkarl, en Karl, som farer i Pelsværk, Herremand.

Fjeldbeite, Havnegang, Græsgang paa Høifjeldet.

Fjeldrakk (Fjeldrakke), Fjeldræv, Blaaræv, Canis lagopus.

Fjære, den Del af Stranden, som i Flodtiden overskylles af Havet.

Fjættret, forgjort, fortroldet, fasttryllet.

Fjøs, Kostald.

Fladbrød, usyret Brød i store tynde, runde Skiver (Leve eller Leiver).

Flaurogn, Snylterogn, Røn (Sorbus aucuparia), hvis Frø ved Fugle eller paa anden Maade er bragt hen paa andre Træer, i hvis Bark den har slaaet Rødder og har skudt op.

Flaxe, flagre, slaa med Vingerne, f. Ex. om Fugle i siddende eller svømmende Stilling.

Flo, Lag.

Flonx, overflødig, ødsel.

Flækkesne, gjenliggende Snepletter om Vaaren.

Flømme, flyde over; faa til at flyde bort.

Folkevet, Folkevid, sund Menneskeforstand.

Fomle, gjøre kluddrede, ubehændige Forsøg.

Fonn, sammendrevet Sne, en Drive.

Forbina, forbauset, forfjamset.

Forfjamset, forbløffet.

Forglaamt, forglant, forundret, forbauset; egentlig stirrende, spærrende Øinene op af Forbauselse.

forligt om, enig om.

Forsyne (forsyne Svandsskruen), lægge en Amulet (f. Ex. et Stykke Flaurogn) under eller mellem Skjæftet og Svandsskruen.

Forsæt (tt), slemt, vanskeligt, urimeligt.

forturet, fortullet, forstyrret, forvildet.

Fossegrim, overnaturligt Væsen, som har Tilhold i Elve og Fosse.

Frak (aa), dygtig.

Fram, frem.

Framslænge, Framslænging, en næsten voxen Pige eller Gut.

Frase (fræse), sprage, sprude.

Fremmedlag, Selskab, Gjæstebud.

Fremmenfor, foran.

Frigge, et stort, svært Fruentimmer.

Frohat, Skumhat paa Øl eller lignende.

Frosk, Frø, Tudse.

ful (uu), ful, listig.
Furu, Fyr, Fyrretræ.
Furukubbe, en kort Blok eller Stump af en Fyrrestamme.
Furulægg, se Lægg.
Furumo, sammenhængende Fyrreskov paa jævn Grund.
Fut (uu), 1) Foged, Oppebørsels- og Politiembedsmand paa Landet; 2) Formand, Opsynsmand, f. Ex. Gaards-fut, Skovfut, Tømmerfut.
fysen, lækkersulten.
Fægade, smal indhegnet Vei gjennem Gaardens Marker til Overdrevet.
Fælen, forskrækket, ræd.
fælende fort, meget fort, hastigt.
Fælog (med tykt l), færdig.
Fænein, Smaakreaturerne. (Fænar, Smaafæ, Faar og Gjeder.)
Færd, Spor, Fodspor (ogsaa Slagfærd, Slag).
Færdingsmand og Færdesmand, en Mand, som færdes, er paa Reiser; oftest om Folk, der fragte Varer.
Fæsterøl, Trolovelsesgilde.
Føise, jage, drive.
Føring, Last, Læs, Ladning.
Førkje, et Fruentimmer.
Føtom, Fødderne.

Gailn, gal, galen.
Gap (aa), Nar, nysgjerrig Person, Tosse.
Gauk, Gjøg.
Gild, prægtig; morsom (i det Vestenfjeldske).
Give op, f. Ex. give Fodret op, fodre op, opbruge Fodret.
Gjeben, Munden og dens Muskel-omgivelser; at drage paa Gjeben, fortrække Munden, gjøre Grimaser.
Gjebedrift, se Drift.
Gjederams, flere Arter af Planteslægten Epilobium, men oftest Epil. angustifolium, en pragtfuld, rødblomstret Vært.
Gjiti, omtalt (af gjete, nævne, omtale).
Gjord, gjort, moden, om Bær og Frugt.
Gjure, surre.
Gjærdefang, Gjærdeved.
Gjæte, vogte.
Gjøne, gjækkes, spøge med ved at efterabe Ens Tale og Lader.
Gjørder, Fl. af Gjord, Baand paa Trækar.
Gjøre aat, helbrede ved overnaturlige Midler, Signen, Maalen osv.
Glaame, glo, glane, spærre Øinene op, stirre paa.
glane, stirre.
Glise, 1) lyse igjennem, være utæt; 2) le haanligt, fnise, „grine".
Glo-Pande, Ildskuffe.
Glugge, liden Aabning, Lufthul eller Lyshul i en Væg eller et Tag.
Glæfs, Grams med Munden, Forsøg paa at bide; ogsaa om en kort, afbrudt Gjøen.
glæfse, snappe, bide efter Noget.
gløtte, 1) glytte, skyde Noget tilside, saa at der bliver en Aabning, f. Ex. gløtte paa Døren, sætte Døren paa Klem; 2) kige, titte.
Gnaal, ideligt Raab og Overhæng om det Samme.
Godkynt, godmodig.
Graaben, s. Graatass.
Graalysning, Daggry.
Graatass, Graaben, Ulv, se Tass.
Granli, s. Li.
grei, ligetil; det greieste, det simpleste.
Greie, 1) Rede, Orden; 2) ordentlig Besked; 3) Afgjørelse, Opgjør; 4) Sag,

Anliggende; 5) Redskaber, Midler, Tilbehør: Kjøregreier, Fiskegreier.
greie, rede, udrede.
Grind, Led.
Grisebust, Svinebørster.
Groe (i to Stavelser), unge Spirer af Kornarter eller Græs, især dog om Rug.
Grue, Skorsten, Ildsted.
Grum (mm), herlig, prægtig.
Grusk, grust, herlig, dygtig, staut.
Gruve, næsegruus.
Gufs, Pust, Blæst.
Guldhake, Hagefisk, Hanfisk eller Mælkefisk af Fjeldørreten; efter dens guldglindsende Farve og Underkjævens hageformede Forlængelse.
Grynsodd, Grynsuppe, Kjødsuppe med Gryn og Rødder.
Grænd, Nabolag.
grætten, gnaven.
Grøsse, gyse, bæve.
Gyve, fyge.

Haav, poseformet Næt til at tage Fisk op med.
Hage, Græsgang, tildels overskygget med Træer, et Overdrev.
Hagefisk, se Guldhake.
Halvtulling, Fjante, ikke rigtig klog.
Hamre, Fl. af Hammer, høie, steile Klipper.
harsk, streng, forbittret.
Haugebasse, Trold.
Hauk, Høg.
hauke, raabe, huje.
Heggelien, en Sæter paa Krogskoven mellem Sørkedalen og Ringerige.
Hei, Høislette, skovbar Fjeld- ell. Lyngmark.
Helle, flad Sten, Stenskive, Stenflise.
Hesje, Stillads til at tørre Hø eller Korn paa, bestaaende af lange horizontale Stænger, som ere fastbundne til opretstaaende Pæle, saaledes at der mellem hver Stang er et betydeligt aabent Mellemrum; Hesjestænger, Stænger, som bruges til at reise Hesjer.
hexe, tale skarpt og bidende, give hvasse Ord.
Hjeld (Hjell), 1) en Hylde paa en Væg eller under Loftet; 2) en smal Flade eller Tværsti i et Bjerg; 3) et Loft eller Stængsel i Lader og Fæhuse; 4) et Stillads af Stænger til at tørre Fisk paa, Fiskehjell.
Hjemhage, Græsgang nær ved Gaarden.
Hjemko, Ko, som for Mælkens Skyld holdes hjemme paa Gaarden, medens de øvrige Kreaturer ere paa Sæteren.
Hjemkommerøl, Gilde ved Brudens Hjemkomst eller Indflytning i Brudgommens Hus.
Hjerta, behjertet.
Hoga, lysten, tilbøielig til.
Hondain, Hundene.
Hosdan, hvorledes.
Hugsteløn, Betaling for Tømmerhugning.
Hugustup (uu), hovedkulds, med Hovedet foran.
Huke, bøie sig ned, sætte sig paa Hug.
Hulag, Hovedlag, d. e. Hovedtøi (Remme) til Heste.
Hulle, tralle, smaasynge.
Huldrekat, Skovkat med tyk, busket Hale.
Huldrin, tosset, forhexet; siges om den, der har seet Huldrer eller Underjordiske, eller har været indtaget af dem i Fjeld. Synes at svare til den oprindelige Betydning af Ordet „ellevild“.
Hurv, Hob, Flok; ogsaa en forviklet uordnet Masse.
Hvalørbaad, større Lodsbaad med Spritseil (fra Hvalørerne i Christianiafjorden).

Hvidlet (tt), hvid af Farve. (Let, Farve, Lød.)
Hye (i to Stavelser), piske, slaa paa den bare Hud.
Hytte, knytte Haanden mod, true.
Hyven, i den Talemaade: tage Hyven, eller tage Hyven fat, tage Spranget.
Hægg, Træ med hvide duftende Blomster, Prunus Padus.
Hældbakke, Skraabakke, Hældning.
Hæler (Heller, Helder), en Træbøile eller Vidjeløkke, som fæstes i Enden af et Surringsreb.
Hælerhals, den Del af Hæleren, hvor dens Ender krydse hverandre og ere sammenbundne med en finere Vidje.
Hærk, Skrab, daarligt Arbeide; ogsaa Pak.
Høbørd, Byrde af Hø.
Høfange, Favnfuld Hø.
Høgstdags, ved Middagstid
Høgstdag, Høgstdags-Leite, Middagsstund.
Høgstnattes, ved Midnatstid.
Høilændt, høit og tørt liggende Land eller Mark.
Høi-Onn, Slaatt-Onn, Høslæt.
Høl (øø), en dybere Hulning i Bunden af en Bæk eller Elv.
høve, passe, føie sig, slaa til.
Høvringen, en Sæterkreds i Sellsfjeldene i Gudbrandsdalen.

Ildmørje, Emmer, glødende Aske.
Ill (ild), idle, vred; ond: ildt Veir, ondt Veir.
Imist, uvist, usikkert, ogsaa: forgjæves (eg. i Mist).
Imse, se ymse.
Isranunkel, Renblom, Ranunculus glacialis.
Ise, Nise, Marsvin, Delfin.

Jaaling, Taabe, Tosse.
Jabbe, gaa smaat.
Jafs, Mundfuld, Bid.
Jernsten, Synkelod paa Fiskesnøre.
Jon Blund, Ole Lukøie.
Joramo, Navnet paa en Gaard i Joradalen i Lesje.
Jordbærbraate, se Braate.
Jul-Leite, Juletid.
Jutul, Bjergtrold.
Jægtebrug, Skibsfart med Jægter, een-mastede Fartøier med Raaseil.
Jærv, Fjeldfras, Gulo borealis, et Rovdyr.
Jønsokstider, St. Hans Tid.

Kaa (kva, kvat), hvad; kaa Dag, hvilken Dag.
Kaales, hvorledes.
Kagge, Dunk.
Kakse, mægtig Mand; Storbonde.
Kall, 1) en gammel Mand; 2) Stammen af et gammelt Træ; 3) Kværnkall, den lodrette Stok i Kværnen eller Møllen af den simpleste Indretning.
Kamp, bred ell. afrundet Fjeldtop.
Kare, rage, skrabe, grave sammen eller fra hinanden.
Katugle, almindelig Ugle, Natugle.
Kaue, huje; især om Budeiernes Lokken paa Kjøerne.
Kave, fægte med Armene, stræve for at faa fat paa.
Kjone, Kjølle, Badstue, Tørrehus.
Kjyte, 1) lade Ord falde, ymte om; 2) skryde; 3) kjyte paa, skjænde paa.
Kjælke, liden Ageslæde; „Der var kommen en Mand med en Kjælke iveien", ordsproglig Talemaade: der var kommen en uventet Hindring iveien.
Kjærr, Kjørr, Busk, Buskads, Krat; Tornekjær, Hasselkjær.

Kjærringrør, Kjællingvrøvl.

Kjætte, Hunkat.

Kjævle, Bagstekjævle, en Valse til at kjævle eller valse ud Deig-Emnerne til Fladbrød eller Lefse.

Kjø'n, strunk.

Kjøre-Doning, Kjøreredskab.

Kjøreld, Kar til at gjemme Noget i.

Klauver (Flert. af Klauv, Klov): med Klauver og Ty, med fuldt Tilbehør.

Klave, Halsbaand til at binde Kjøer med.

Kleiv, Klev, brat Bakke.

Kling, Klining, Lefse eller Fladbrød, smurt med Smør.

Klopp, en liden Bro af to, tre Stokke over en Bæk, Mose eller deslige.

Klore, kradse, rive.

Klunk, slaa sin Klunk. Se klunke.

Klunke, 1) give en klingende Lyd, om Ravnens Skrig, og en egen Lyd i i Tiurens Spil; 2) klunke paa eller om, lade sig forlyde med.

Klype, knibe.

Klædsel, Klædedragt.

Kløvhest, Pakhest, som bærer Kløven o: tvende Kurve, der hænges over Hestens Ryg, fastgjorte ved en til dette Brug indrettet Sadel, Kløvsadlen.

Kløvmeis, et af Vidjer forfærdiget Redskab, der anvendes til Transport paa Hesteryggen, Kløvkurv. Kløvvei, en Vei, der kun kan befares med Kløvhest.

Knabbes, nappes, slaaes.

Knatt, Bjergknold, Top, Pynt.

Knaus, Bergknaus, nøgent Fjeld, som stikker op i Dagen, Bjergknold

Knerte, knirke, 1) give en knirkende Lyd; 2) smaahugge, smaabanke.

Knorte, give en hul, knurrende Lyd.

Knot (oo), pyntet, overdreven sirlig Tale.

Knote, tale i søgte sirlige Vendinger; bruge fremmede Ord paa en ubehjælpelig Maade.

Knægge, vrinske.

Knæppe, give en kort, smækkende Lyd (om Tiuren, naar den spiller).

Kobbe, Sæl, Sælhund.

Koje, Hytte, Barhytte, som bruges af Fugleskytter, Tømmerhuggere og Kulbrændere i Skoven.

Koklementer, Koglekunster; „Koklementer og Kokkeras", Koglen og Signen ved Kogning.

Kolle, afrundet Bjergtop eller Bjergknold.

Kolle, Trækar uden Øre eller Hank, eller med Hank eller Skaft paa den ene Side; Rømmekolle, Fad med tyk Mælk og Fløde; Mælkekolle, Kar til at mælke i.

Kolv, Kølle; fig. om svære Fiske paa Grund af deres buttede Form.

Kope, maabe, glo dumt.

Korg (eller Kurv), Pølse.

Korp, Ravn.

Kose, gjøre tilgode, kvæge; kose sig, gjøre sig tilgode, hygge sig.

Kove, Aflukke, lidet Kammer.

Kraake, Krage.

Krak, Impf. af kræke, krybe.

kraffe, kradse.

Krangle, trætte, kives.

Kranglefant, Trættebroder.

Krikkle, at korse, gjøre Korsets Tegn over Noget, især Madvarer. Synes kun at forekomme i de Underjordiskes Sprog.

Krins, Kreds, Ring.

Krok (oo), Krog; bøiet, skrøbeligt Menneske.

Krone, forekommer kun i et rimeligvis ved Skotterne i Gudbrandsdalen indført Eventyr, som Rim paa „Kone"; crone, Engelsk og Skotsk, gammel Kone.

Kronglet, knuddret; Kronglebjerk, knuddret Birketræ.
Kræk (ææ), Kryb.
Krækebær, Kragebær (Empetrum nigrum.)
Kubbe, Klods, kort Stump af en Træstamme.
Kubbestol, Stol, som er tilskaaren af en hel Træstump.
Kulke, kludbre, fuske.
Kullebund, Sted, hvor der brændes eller har været brændt Kul i Mile.
Kulp, Fordybning i Elvebunden.
Kult, tyk og rund Tingest, baade om Mennesker og Dyr; en svær Person eller Ting; en dygtig Karl.
Kvamne, kvæles, tabe Aanden.
Kvar, rolig, stille; kvareste Natten, Midnatstiden, naar alt er roligt.
Kvare sig, begive sig til Ro.
Kve, indhegnet Plads for Kvæget.
Kveinn, Kværn, Mølle.
Kvekke, fare sammen, faa en pludselig Rystelse.
Kveldknarr, Natteravn. Caprimulgus europæus.
Kveldvart, hvor ingen Støi taales af de Underjordiske.
Kveldverd, Aftensmaaltid.
Kvernknur, Vandvætte, som har Tilhold i Elvedrag og Fosse, ved Møller og Saugbrug.
Kvie sig, grue eller ømme sig for Noget, føle Ulyst til.
Kvie, en Ungko.
Kvinke, klynke, klage sig.
Kvist (i Træ), Knast, Knart.
Kvistebol, et Rede af Kviste og Grene.
Kvistegran, Gran, hvis Stamme er tæt besat med Grene lige ned imod Jorden.
Kvistet, 1) fuld af Kvister eller Grene; 2) knastet, fuld af Knaster, om Brædder og Planker.
Kvitepaus, den hvide Kat, Hvidepus.
Kysen, „Den Gamle med Kysen“, se Maurits Hansens Noveller og Fortællinger, udg. ved N. Schwach, B. 2. S. 433.

Laak, 1) slet, ussel; 2) daarlig, skrøbelig; 3) svag, sygelig.
Laate, give Lyd, klinge, Impf. laat, let; laate ilde, klynke; laate vel, give Tilfredshed, eller Bifald, tilkjende.
Laatt, 1) Latter, Leen; 2) Spil, Musik (Laatt og Slaatt).
Laave, 1) Lade; 2) Lo, Ladegulv.
Labbe, sjokke, traske.
Ladd, Oversok, Haarsok; ogsaa om en Person, som gaar tungt og klodset: Askeladd, Suseladd.
Ladde, gaa tungt, klodset.
Lade sig, dovne sig.
Laft, Hjørne i en Tømmerbygning; det Punkt, hvor Stokkene ere sammenfældede i Hjørnet.
Lag, Lav, Selskab.
Lagde af Gaarde, foer afsted.
Laget: var det saa laget, var det saa bestemt.
Langfant, Tater.
Larv, Stymper, Pjalt.
Lauge sig, bade sig, vaske sig.
Lave, hænge, dingle; lave af, være overflødig behængt med, ofte om Stads og Prydelser.
Led, Lei, Kant, Side.
Lede paa (leite paa), angribe, tage paa Kræfterne.
Lee (i to Stavelser), bevæge, røre paa; leede paa Labben, rørte paa Labben.
Lefse, fint og mygt Fladbrød, som man

smører Smør paa og bøier sammen = Lefsekling.

Leg, Fuglenes Spil og Lader, naar de samle sig til Parring.

Lei, leed, hæslig.

Lei, Subst., s. Led.

Leie, lede, ledsage.

Leik, Leg, Spil, Løier.

Leite, Dagstid, Aarstid.

Lense, lænse, samle det nedflødede Tømmer.

Letfængt, let og bekvemt

Letfør, letvindt, let og bekvem.

Leug (i to Stavelser), smidig og rask, letvindt.

Levermølje, sammenblandet Fiskelever og Fladbrød.

Li (Lid), Bjergside, Skraaning paa Siden af et Fjeld med Skov eller Græsgang.

Ligere, bedre; „var det ligt sig det" d. e. nei bevares!

Like, synes om, finde Behag i.

Lime, Feiekost af sammenbundne Kviste.

Livørsmand, Aftægtsmand.

Ljaa, Le.

Ljom (oo), stærk Lyd, Gjenlyd fra en Aas eller et Fjeld.

ljome, klinge stærkt, give Gjenlyd.

Lo, 1) Korn i utærsket Tilstand, Korn og Halm tilsammen; 2) Foder til Kreaturer.

Logg, se ndfr. under Ordet stø.

Loppetosse, Loppetudse.

Los (oo), Hundens Halsen eller Gjøen, naar den forfølger Dyrets Spor.

Lov-Vaat (tt), Vante, som kun har Tommel og eet Rum for de fire øvrige Fingre, Bælgvante.

Lue, Hue.

Lugg, Haarlug, Haartop.

Lugge, drage i Haaret.

Lur (uu), et langstrakt Blæseinstrument af Træ og Birkebark.

Lye (i to Stavelser), 1) lytte; 2) lyde, føie.

Lyu, Lade, Udlade (Lade i en Udmark).

Lyse op, bekjendtgjøre, især i Kirken eller fra Kirkebakken.

lyslett, lys af Haar og Hudfarve.

Lægd; være paa Lægd, være under Sognets Forsorg

Lyt (yy), man maa.

Lægdsgut, Lægdslem, Fattig eller Vanfør, som forsørges af Sognet ved Omgangsforpleining paa Gaardene.

Lækker, smuk.

Lænse, Kjæde af sammenbundne Stokke for at opfange Tømmer i Elvedrag og Søer.

Lænse, samle det nedflødede Tømmer.

Læst (med kort Vokal), lade som.

Læste, Impf. af læse, laase.

Læt (ææ) op, luk op.

Løgste, drive til Løgner.

Løse, indløse, kjøbe.

Løve, skjære Løv og Kviste af Løvtræer til Foder for Kvæget.

Løvkjærv, Løvknippe.

Løvlien, en Sæter paa Krogskoven.

Maake, skuffe, kaste tilside med en Skovl.

Maale, at maale, om den Fremgangsmaade, Signekjærringer bruge for at helbrede for Mosott, og som bestaar deri, at den Syge efter visse Regler maales med en Traad.

Maalstang, Stang, som holder et Maal af 6 Alen. (8 saadanne Stænger i Længde og Bredde udgjør et Maal Jord = 2500 □ Alen; for hver Stang lægges desuden et „Nævetag" eller en Haandbred til.)

Maaltrost, Sangdrossel.
Ma, maa'a, maatta, meta, istedenfor maa veta, maa vide.
Malmfure, Fyr, som indeholder megen Kjærneved eller Adel.
Mandgar, Ring eller Række af Mennesker; gjøre Mandgar, afsøge et Terræn ved en saadan Ring.
Me, vi; mig.
Medemark, Regnorm som Lokkemad ved Medning.
Mei (Meid), Mede, Slædemede.
Mellemrumsmand, den, som passer Seilfaldet i Nordlandsbaadene.
Meta, maa vide.
Meyer, i sin Tid en bekjendt Trælasthandler og Hestelibhaber i Christiania.
Minke, formindske; formindskes.
Mjøl, Mel.
Monne, strække til, forslaa.
Morild, Havild, Havets Lysen.
Mort, Rødskalle (Cyprinus rutilus).
Mo, tør, sandig Flade (Sandmo); skovbevoxet Flade (Furemo).
Mose, Mos.
Mosefar, i Tømmerhuse Stokkenes Sammenføininger, der gjerne „fares efter" eller tættes med Mose.
Mosott, en Sygdom, der yttrer sig ved Afkræftelse og Mathed (mo, mod, mat).
Mukker, Mukkel, forraadnede Træstoffer, Fliser, Spaaner; Sagmuk, -mukkel, Savspaaner.
Mur, Ildsted, Skorsten.
Muset, af musgraa Farve, om Heste; Musen, den musede Hest.
Mykjy, meget.
Myr, Mose, Sump.
Myrbuk, enkelt Bekassin, Scolopax Gallinago.
Myrfrosk, Sumpfrø.
Myse, Valle.
Mæle, et Maal, som udgjør en vis Del af en Tønde, i forskjellige Egne høist forskjelligt, fra $^1/_{10}$ til $^1/_3$ Td.
Mæling, Maal Jord = 2500 □ Alen.
Mæte, agte, ændse; skjøtte om.
Mønsaas, Mønning, Tagaas.
Mørkskodde, tyk og tæt Havtaage.

Nakketuffe, Nakkesløife.
Natværd, Kveldsværd (udtales alm. Kveldsvol, med tykt l), Aftensmad. Jfr. Dagværd, Eftasværd.
Natteleite, se Leite.
Naue, besvære, angribe, være til Skade.
Nauvakker, overmaade smuk.
Navngjeten, navnspurgt, bekjendt, navnkundig.
Ner, naar.
Niglane, nidglane, glane, stirre uophørligt.
Nistebomme, Madskrin.
Niste, Reisemad.
Nisteskræppe, Randsel eller Væske til at føre Reisekost i, Madsæk.
Niste ud, forsyne med Reisemad.
Non (oo), Mellemmadstid eller Middagstid, den tredie Hvile- og Spisetid om Dagen, i sydligere Egne mellem Kl. 2 og 3, i nordligere mellem Kl. 4 og 5.
None eller nøne, holde dette Maaltid, spise Non.
Nonsbel (ee), Middagstid.
Nose, veire, snuse, lugte.
Nugge, gnide, skubbe, støde til En, for at gjøre opmærksom paa Noget.
Nut, Bergnut (uu), Bjergtop, spids Klippe.
Nying, Ild, som gjøres op i Skov og Mark.

Nypetornpisk, Tiørnekjæp; Nypetorn, Hybentorn.
Næper, Roer.
Næver, Birkebark.
Nævertækket, dækket med Birkebark; Hustagene i Norge tækkes mangesteds med Birkebark (Næver) og ovenpaa denne med Græstørv.
Nøste, Nøgle, Garnnøgle.

Odelsmand, nærmeste Arving til en Gaard.
Oframt, omframt, 1) saa nær som, uberegnet; 2) paa Kjøbet, oven i Kjøbet.
Ofryskje, Udyr.
Ofyse, uappetitligt, modbydeligt.
Ok (oo), Impf. af Verb. ake, age, kjøre.
Older, Or, Dansk Elle, Alnus glutinosa.
Onn (Aann), Markarbeide.
Opgjæv, opgiven, træt, mat.
Ormegræs, Bregner.
Os (oo), Udløb, eller ogsaa Udspring af en Elv i eller ved en Sø.
Osp, Asp.
Ottring, stor Fiskerbaad (som roes med fire Par Aarer).
Overhændig, usædvanlig stærk, voldsom.
Overhøring, Examen.

Pall, Bænk; Peispall, Ovnsbænk.
Peik, 1) Skalkestykke, Spilopper; 2) Spilopmager.
Peis, Ildsted i en Stue.
Peiskrakk, Bænk eller Skammel ved Ildstedet.
Peispibe, Skorstenspibe.
Plads, Husmandsstue; ogsaa med tilliggende Jordstykke.
Plagg, Tørklæde, Klædningsstykke.
Plugg, Pløg, Pind, Nagle, alm. en Trænagle.
Poteter, Kartofler.
Primkjedel, stor Ystekjedel, hvori der koges Prim eller Myseost af Vallen.
Purke, So, Hungris.

Raade med, faa Bugt med.
Raak, Kvægvei, Kvægsti.
Raake, træffe.
Rabbe, høiere liggende Banke eller Jordryg.
Radt, hurtigt, raskt; radt fram til, lige frem til.
rak (lang Vokal), rank, høivoxen.
Rakklespil, vildt, uregelmæssigt Spil.
Rammel, Støi, Rumlen.
Rangsølis (vrangsølis), mod Solens Gang.
rar, 1) sjelden; 2) synderlig, mærkelig, underlig.
ratt, radt, 1) snart, hurtigt; 2) ligetil, ligefrem.
Raute, brøle, om Kjøer.
Realt, reelt, ærligt.
Rebhelde, Bøile i Enden af et Surringsreb.
Reipe, reipte til, rebede, trak Rebet til.
Rendebæk, Rendesten.
Rever-Unge, et Svøbebarn. (Reiv, Rev, en Svøbedug.)
Rip (ii), den øverste Bordkant, den øverste Planke i Baaden.
Riste paa sig, ryste sig.
Ro-e sig, begive sig til Ro.
Rogn, Røn.
Roko, Skuffe, Spade.
Rosten, det mæskede Malt, hvoraf Ølurten eller Vørteren udtrækkes.
Rugde, Holtsnæppe, Scolopax rusticola.
Rugge, 1) rokke, sætte i en vuggende Bevægelse; 2) gaa paa saadan Maade.
Rusk, et Udtryk, hvormed betegnes noget

Svært og Anseligt; alm. om Mennesker, en stor, svær Karl.
Ruske paa, røre paa, sætte i Bevægelse.
Rusle (med kort Vokal), gaa sagte.
Ryge af, gaa af, slides af.
Rygge, rykke tilbage, om Heste og Vogn.
Rype, en Fugl, Lagopus alpina.
Rægle, Ramse, meningsløs Historie.
Ræke, drive.
Rækje, gaa i jævn Gang, alm. om Dyr, Heste, Kjør.
Rækved, Drivtømmer (af ræke, drive).
Rængje, vrænge.
Røi, Hunnen til Tiuren, Tetrao urogallus femina.
Rømme, sur Fløde.
Rømmegrød, Grød kogt af sur Fløde.
Rømmekolle, Mælkefad med tyk Mælk og Fløde.
Rør, Fl. af Ro, Hjørne, Vraa, Krog.
Rør, Vrøvl, Tøv; røre, snakke Tøv.
Rørkjærring, Vrøvlekvinde; En, der sidder og fortæller tossede Historier og Eventyr.
Røskat, Væsel.

Sage, sauge, save; om en Lyd i Tiurens Spil.
Sagflis, Spaaner efter Savning.
Sakk, sank.
Sau, Faar.
Silre, sildre, risle.
Sindt, vred.
Sjaa, at se.
Sjau, sju, syv.
Sjelvefolk Husbondsfolk.
Sjøvær, Søveir, Udreise til Fiskeri.
Skaale, Vedskur.
Skaalgave, Gaver, som Bryllupsgjæsterne give Brudeparret (fordi de lægges i en Skaal eller Tallerken, som gaar rundt).
Skaare, gjøre Skaar i, hugge.
Skaareflis, Træspaan efter Hugst.
Skake, ryste.
Skalle, Hovedskaal, Hjerneskalle.
Skarv, en stor Søfugl, Aalekrage, Phalacrocorax Carbo, Pelecanus Carbo.
Skarv, nøgen Klippe, hvorpaa intet vover: Skarvefjeld, Fjeldstrækninger bestaaende af løse Stene.
Skarve-, bruges i Forbindelse med et Substantiv i Betydningen daarlig, ussel, slet: Skarvehund, Skarvejente, Skarvemær, Skarvepak.
Skaut, Hovedbedækning for Fruentimmer, dannet af sammenfoldet Linned.
Skaveir, Veir, der gjør Skade, fornemmelig paa Havet.
Skigaard, Gjærde af spaltede Træer og Støre.
Skikjælke, Kjælke eller Slæde med brede Meder, som bruges, hvor Sneen er dyb.
Skindfeld, Sengetæppe af Faareskind, Kalveskind eller Dyreskind.
Skindfeldmager, som gjør Skindfelder.
Skjei (Skeid), Løb, Rend.
Skjelligt, tydeligt.
Skjæker (Fl. af Skaak), Skagler.
Skjækte, Snekke, en Slags Baad.
Skjæne, skjene, bisse.
Skjær, moden til at skjæres, passende til at skjæres; om Kornet, som skjæres med Segl.
Skjære, Skade (Corvus Pica).
Skjærp, Steder, hvor der har været søgt efter Mineralier.
Skjærpe, bisse, løbe uroligt omkring; om Kreaturer, der sætte afsted for Fluer.
Skodde, Taage, Dunster.
Skog-gjø, gjø heftigt og rasende.

Skolt, Hjerneskal, Pande; især paa Dyr.
Skovtjern, se Tjern.
Skrab, daarlige eller uduelige Ting.
Skranglet, tør og mager.
Skrasle, skratte, le høit.
Skrott, Krop, Legeme.
Skrubb, Ulv.
Skrukket, rynket.
Skryd, Praleri.
Skræppe, Randsel, Tornister.
Skur, Byge, Iling.
Skure; lade skure, lade staa til.
Skuve, skyde, trykke paa.
Skvætte, faa en Rystelse.
Skyfloke, en liden enkelt drivende Sky; ogsaa om en Klynge med Smaaskyer.
Skyldfolk, Slægtninge.
Slaatt, et Musikstykke, Musiknummer.
Slaattekarle, Høstfolk.
Slaatt-Onn (Slaat-Aann), Høhøst.
Slafse, smadske, slikke.
Slagfærd, se Færd.
Slagvol, Slagstokken paa en Pleil.
Slamp, stor og klodset Person.
Sleip, glat, slibrig.
Sligt Slag, det samme, kommende ud paa Et.
Slind, Bjælke, Tværbjælke; ogsaa Træspildrer eller Tremmer til at hænge op Klæder o. l. paa.
Slodde, en liden af Brædder sammenslaaet Kjælke eller Slæde.
Slusk, lurvet Person.
Slægge, Forhammer.
Smaamulore, nynne.
Smatt, Impf. af smeite, smutte, trænge sig frem.
Smatte paa, smadske paa.
Smelde paa, klemme paa, begynde med Fart.
Smidie-Avl, Esse.
Smitt og Smule, hvert Gran, alt tilhobe.
Smørbuk, Titelen paa et Eventyr og Hovedpersonen i samme; se Norske Folkeeventyr, 5te Udg S. 264.
Snadde, kort Tobakspibe.
Snauhugge, om Skov, rasere, udhugge.
Snefloke, Sneflage, sammenblæst eller sammenhobet Snemasse, saaledes som den ophobes paa Træer og andre Gjenstande.
Snild, venlig, medgjørlig.
Snildt, let, mageligt.
Sno, koldt Drag eller Træk i Luften, især langs Elve.
snu, vende, snudde, vendte.
Snurpe, trække sammen i Rynke.
Snytehøin, Snydehorn, Snydeskaft, stor Næse.
Snøge, at sne.
Snøgg, hurtig, rask.
Snøgge sig, skynde sig.
Sodd, Suppe (Kjød- eller Fiskesuppe).
Soddgryde, Suppegryde
Soddkitil, Suppekjedel.
Sognebud, Præstens Besøg hos en Syg eller Døende for at meddele Sakramentet.
Soleglad, Solnedgang; Soleglads Leite, Solnedgangs Tid.
Solspil, Fuglenes Spil ved Solopgang.
Sope, feie; slæbe.
Spegebog, Spegelaar, tørret og røget Laar eller Bov, alm. af Faar.
Spikk, Puds, Skalkestreg.
Spikke, skjære, snitte.
Spille, lege, om Aarhanen og Tiuren i Parringstiden.
Spiltoug, Afdeling eller Rum for hver Hest i Stalden.

Splitved, kløvede Planke- og Brædde-
ender.
Spol, Spor, Hale, især paa Fisk.
Spole, gjøre Spoler, opvinde Traad
til Islæt.
Sprake, sprage.
Sprige, spærre Fingrene ud.
Sprite, sprudle, strømme frit.
Sprung, Sprække.
Spræk (ææ), springsk, overgiven; kjæk,
rask.
Sprængflyve, løbe af alle Kræfter,
saa man er nær ved at sprænges.
Spurlag, Spurnad, Tidende, Rygte.
Spærrestue, Stue uden Loft, under-
tiden tillige med Røghul eller Ljore i
Tagaasen.
Spøge, staa Fare for.
Spøgelig, farlig, fæl, frygtelig.
Staak (lang Vokal), Støi, Larm, Besvær.
Staake, gjøre noget med Anstrengelse.
Stabbe, Blok, Huggeblok.
Stabur, Stolpebod, Madbod.
Stagge, hindre, holde tilbage, berolige.
Stakk, Skjørt, med tilhørende Sæler,
ogsaa almindelige Skjørt.
Staldgulv, Staldlaave, Underrum i
Ladebygningen ved Siden af Stalden.
Staldtrev (ee), Høloft oven over Stalden.
Stampe, valke.
Stane, standse.
Statsborgeren, et i Trediveaarene
udkommende politisk Smudsblad i
Christiania.
Staut, dygtig, brav.
Stav-Ved, kløvet Træ, Tøndestav.
Stell, 1) Orden, Skik, rigtig Stilling;
2) Syssel, Bestilling, Forehavende;
3) Redskaber, Tøi, Tilbehør.
Stelle, 1) stille, opstille, sætte i en vis
Orden; 2) lave, indrette; „stelle til",
tilrede, pynte; 3) sysle, bestille Noget;
bruges især om at røgte og fodre
Kreaturerne.
Stenlænde, stenbunden Mark, Jord
som er fuld af Sten.
Stenrøs (øø), Stenhob.
Storeborken, se Borket.
Stormhat, en Giftplante, Aconitum
septentrionale.
Strak (aa), strag, lige, rank; strake
Vegen, den lige Vei.
Stubb, Stykke, Stump; ogsaa kort For-
tælling eller Vise.
Stubbe, Stub, den gjenstaaende Del af
et fældet Træ.
Stup (uu), Styrtning.
Stur (uu), nedslagen, ikke oplagt til
Munterhed.
Stutt, kort.
Styr, Støi.
Styre, støie; „styre og base", holde Larm
og Kommers.
Styre, Ror paa Baad eller Fartøi,
Rorblad.
Styven, Halen hos Fugle.
Stævne, et Følge af Skibe, som føre
Fisk fra Nordland til Bergen.
Stø (stød), fast, som ikke vakler; alvorlig;
stø i Loggen, tæt i Loggen, egentl.
om Kar, hvis Staver slutte tæt i
Sammenføiningen med Bunden; deraf
sikker, paalidelig. (Logg, Indsnittet
i Staverne, hvori Bunden indfældes.)
Støb (øø), Hulning i Veien paa Sne-
og Vinterføre.
Støbning, Tryllemidler mod Svek, se Svek.
Stødt (stott), stadigt, stedse; stødt og
stændigt, stedse og altid.
Stø-e, bringe til Støhed eller Stadighed;
støe Legen ɔ: sætte Legen, spille stadigt
(om Tiurens og Aarfuglens Spil).

Støkke, opskræmme, opjage.
Støl (øø), Sæter; Langstøl, Fjeldsæter; Heimstøl, Hjemsæter.
Støl (øø), stiv, ubekvem.
Størhus, Bryggerhus.
Subbe, arbeide eller søle i Væde og Fugtighed; „hun subbede sig frem", slæbte, drog sig frem langs Jorden.
Sund, istykker. Sundslaaes, slaaes istykker.
Sugg, noget Svært eller Uformeligt; en stor Sugg, Sugg til Karl, en stor, svær Karl; Sugg til Fisk, en stor og anselig Fisk; ofte med Bibegreb af Dygtighed: det var vel Sugg til Præst, d. e dygtig Præstemand.
Sumle, udføre noget sendrægtigt og famlende.
Sumle (somle), 1) plaske, røre i Vand eller Vædske; 2) rode, røre i en Masse; 3) udføre Noget sendrægtigt og famlende.
Sulle, nynne, synge sagte.
Sup (uu), Snaps.
Supekøin, Suppekorn, Suppegryn.
Suset, smaatosset, ikke rigtig klog.
Sval, Svalgang, smal Gang eller Udbygning paa Siden af et Hus.
Sveive-Lem, Faldluge, Dreieluge.
Svek, engelsk Syge, som tænkes foraarsaget ved Forhexelse eller Trolddom.
Sveltihjel, Sultihjel.
Svime, besvime.
Svælte, Impf. svalt, sulte.
Syn, Synet, Ansigtet.
Synen, som kan se; om dem, der have Evne til at se de Underjordiske.
Syte, suttre og sørge.
Syte, klynke, klage.
Syten, ængstelig og omhyggelig.
Sæl, Sæterstue. Sæteren deles i Gudbrandsdalen i Sælet, Stuen og Boden, hvori Mælken opbevares. Paa Vestlandet kaldes Mælkeboden Sæl og Ildhuset Skut (uu).
Sæter, høitliggende Græsgange med Sommerhuse eller Hytter, i Skoven, paa Fjeldet eller paa Heierne.
Sølje, Brystspænde.
Sølvkaupe, en liden Øse eller Kop af Sølv.
Søpledynge, en Hob Feieskarn.

Takke, rund Malmskive til at stege Fladbrød og Lefser paa.
Talgtit, Kjødmeis, Art af Sangfugleslægten Parus.
Tass, 1) Pote, Lab; 2) Ulv.
Te, at vise, fremvise.
Teig, afgrændset Stykke Ager, Eng eller Skov.
Teiste, Søfugl (Uria grylle).
Tiur, en Skovugl, Tetrao urogallus.
Tiurleg, s. Leg.
Tjaug (Tjug), et Snes, tyve.
Tjeld (Kjeld), Strandskade, Hæmatopus ostralegus.
Tjern, Skovsø, mindre Indsø.
Tjore, tøire, binde Heste eller Fæ i Toug ude paa Marken. Tjor, Rebet, hvormed Dyret bindes.
Tomlet, synes at være det samme som krikklet, se dette Ord.
Tomrebs, egentl. med tomt Reb ɔ: med tom Slæde, uden Læs paa Slæden.
Tomten, Nissen.
Tona (Tonad), Art, Stof, ogsaa Sind, Gemyt.
Torvsat, dækket med Torv.
Tosk, Torsk; figurligt: Dumrian, stor Tosse.
Traa, Intetkj. traat, harsk.
Traakk, Pladsen foran Døren.

Traave, trave.

Trakke, traakke, trampe.

Traug, Trug.

Trold, Trold; Trold til Kjærring, Skarns Kvinde.

Troldkjærringspy, 1) det Skum, hvormed en Græshoppe (Cicada spumaria, Skumcikaden) omgiver sig; 2) et Slags rød Sop paa fugtigt Træ.

Troldkjærringstim, Troldkjærringforsamling med Dands og Støi.

Trost, Kramsfugl (Arter af Slægten Turdus).

True (Truge, Tryge), et Slags Saaler eller Rammer af Træ eller Vidje, som bindes paa Fødderne til at gaa paa i dyb Sne: Snesko.

Trugsmaal, Trudsel.

Trut (lang Vokal), Snude, Flab; ogsaa Mund.

Tryte, mangle, behøve.

Træske, tærske.

Trævle, beføle med Fingrene.

Trøite, droie, vente, bie.

Tuffe, Nakkedusk, Huesløife.

Tull, Bylt, Knytte.

Tull, 1) Forvikling, Vilderede, Fjanteri; 2) Fjante. Tulling, Fjante.

Tulle, svinge, hvirvle; vandre vildt; ogsaa bære sig taabeligt ad, have taabelige Indfald.

Tun (uu) Gaardsplads.

Ture, more sig, være i Gjæstebud.

Ture, Tud, tapformigt Rør, som omgiver en mindre Tap.

Tusle, rusle, gaa sagte.

Tvare (Tvore), et Redskab, hvormed Mad røres sammen og Grød stampes.

Tværblei, 1) Kile, hvormed man sprænger Stokke og vredne Rødder; 2) fig. et vrangt Menneske, Tværdriver.

Ty, se Tøi.

Tykke, Tykkelse. Tykken efter Bredden o: i Forhold til Bredden.

Tyne, fordærve, ødelægge, dræbe.

Tyri, fedt Træ, Fyrreved, som indeholder Harpix eller Tjærestof.

Tyrihans, Askelad, Askepot; egentlig Hans, som sidder i Skorstenen og lyser med Tyrilysen.

Tyrilyse, Spaan eller Fakkel til at lyse med (istedetfor Lys).

Tyskendæk, Mellemdæk.

Tyte, pible ud (om Vædsker, der langsomt trænge frem).

Tælge, snitte med Tælgekniv eller Tollekniv.

Tøi (Ty), Sager, Tilbehør.

Tømmerbrøtning, Tømmerflødning, Tømmertransport i Elvedragene.

Tømmerfut, Opsynsmand over Skov og Tømmer.

Tøv, Sludder, Vrøvl.

Ubraut, urydbet Mark, vanskeligt Terrain.

Udbygding, Person, der har hjemme i en anden Bygd eller Egn, en Fremmed.

Udmaset, udaset, træt og mødig.

Udmed, ved Siden af.

Udror (oo), Udreise til Fiskeri paa Havet, eller Fiskeri paa de yderste Grunde.

Uer, Rødfisk, Sebastes norvegicus.

Uforligt, uenig.

Uggent, ubehageligt, raat og koldt.

Ugreie, Urede, Forvikling.

Uhæppe, Uheld, Ulykke.

Ule, hyle, tude.

Ulænde, uveisom Egn.

Undaf, borte fra.

Underlaave, Underrum i en Lade.

Ur (uu), Sammenhobning af større, løse Stene paa Flader eller Fjeldsider.

Uraa, Uraad, ikke Leilighed til.
Usams, uenig.
Ustell, Uorden, daarlig Forfatning.
Ustyr, Støi, Optøier.
Utidig, døsig, dorsk, uvillig.
Uvand, simpel, usmagelig; det Modsatte af vand, lækker, kræsen.

Vaar-Aann (Vaar-Onn), Pløiningsarbeidet, Markarbeidet om Vaaren.
Vaag, Vægt af 3 B℔ eller 36 ℔.
Vaageværing, en Mand fra Vaage i Gudbrandsdalen.
Vaarfjøs, Kostald til Brug om Foraaret.
Vaatt, Vante.
Vaer, varsom, forsigtig.
Vasse, vade.
Vagernissen, Nissen paa Gaarden Vager paa Ringerige.
Vagl, Stang eller Pind, som Høns eller andre Fugle hvile paa om Natten
Vakker, smuk.
Vante, fattes, mangle.
Vasbøtte, Vandspand.
Vasdrag, Elveløb, sammenhængende Række af Søer og Floder.
Vaskoppen, Vandkanden, Vaskefadet.
Vas-Svek, Vandsvek, se Svek.
Varere, drive om.
Vedfald, Skovfald, Skovgenerationer.
Vedfang, Tømmer, bestemt til Brænde.
Vedski, spaltet Brændestykke.
Vegstensgryde, Klæberstensgryde.
Veide, fange eller fælde Vildt.
Veire, lugte; „vejre sig frem", søge sig frem ved Hjælp af Lugten.
Ven (ee), smuk.
Vending, Gang, Reise for een Gangs Skyld.
Vesle, lille.
Vett, Vid, Forstand, Samling; „ikke ud af Vet og Von", ikke saa urimeligt endda.
Vettug, forstandig, ved fuld Forstand.
Vidden, Ødemarken, Fjeldørkenen.
Vidjekjær, Vidjebuske.
Vige, styre, kjøre tilside.
Vildgræs, Vildstraa. Efter Folketroen forvilder man sig altid efter at have traadt paa en vis Græsart; deraf: træde paa Vildgræs.
Vindfald, Vindfæld, Træer, som ere nedbrudte af Stormen.
Vinge, „at vinge", tage Vingerne til Hjælp under Løbet; flyve.
Vippe, vikle; „vippe sig ind", vikle sig ind.
Visergut, Ærindsvend, Løbedreng.
Von (oo), 1) Haab, Forventning; ironisk: „det var Von, om du kommer til", ɔ: det vil nok være langt fra, det kan du skyde en hvid Pind efter; 2) Slump, Træf: paa ei Von.
Vond, vred.
Vondord, Skjænd.
Vonlig (oo), rimelig, sandsynlig.
Vonums, i Forbindelse med et Adjektiv, f. Ex. „vonums langt", længere end man skulde tro.
Vred, Forvridning.
Vringel, Forvikling, Udflugt, Indvending.
Vriompeis, 1) eg. et af Oxesener sammenvredet Svøbeskaft; 2) et vindvredent Stykke Træ, som er vanskeligt at kløve; 3) en vrang og umedgjørlig Person.
Væggefar, Sammenføiningen mellem Tømmerstokkene i Huset.
Væggesprunge, Sprække i Væggen.
Væle op, skjære op, lemme op.
Vær, Væder, Saubuk.

Værfar, Svigerfader.
vøre, agte, ændse.
Vørdte (lang Vokal), ændsede, Impf. af vøre (vyrde), agte, ændse.
Vørte (kort Vokal), bleven (Participaf verta, blive, vart, blev).

Ymse (imse), uvist, usikkert.
Yre, myldre, vrimle.
Yste, lave Ost.

Ægne, sætte Agn paa.

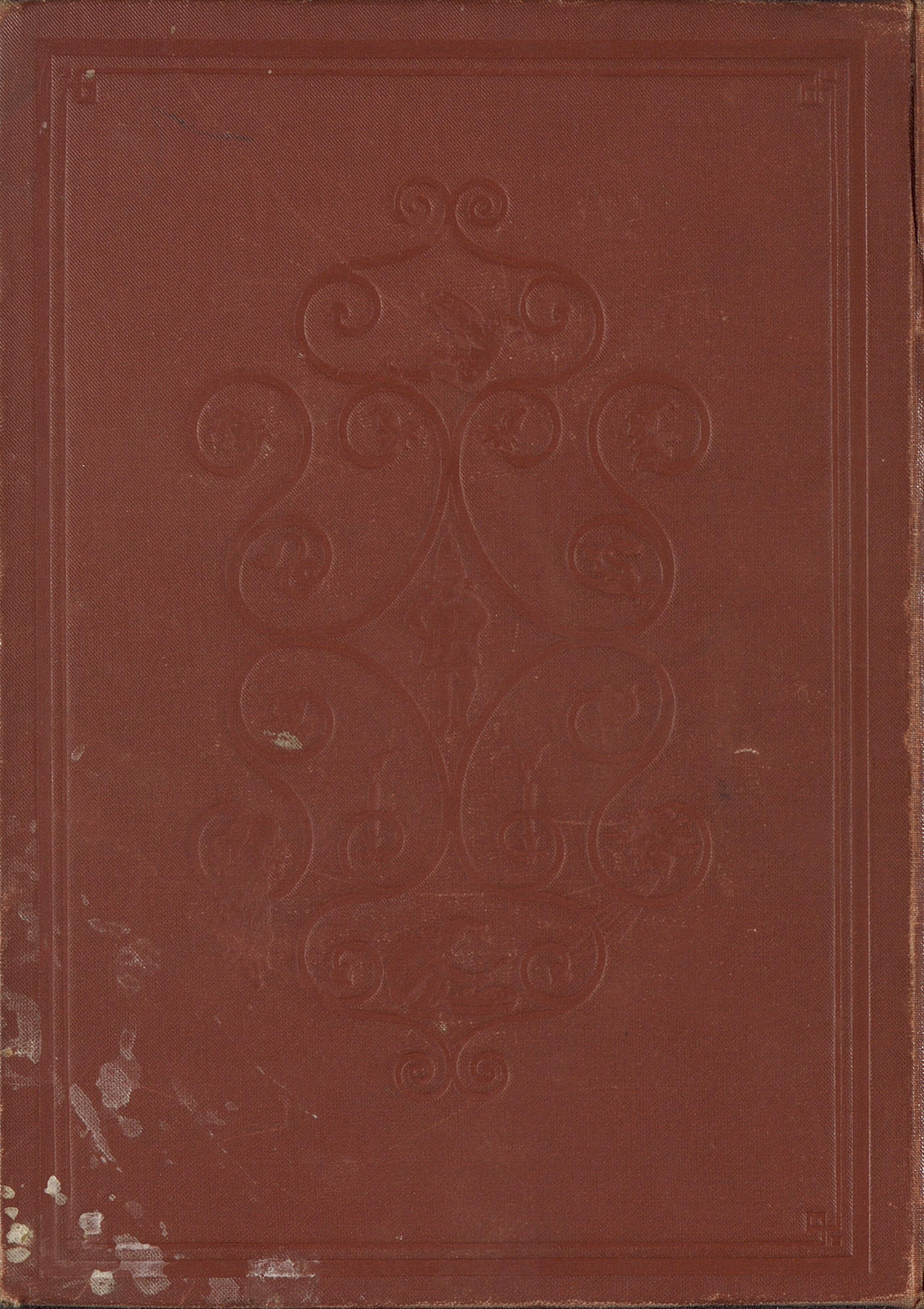
Ær, Ærfugl, Edderfugl.
Ætle (æsle), 1) bestemme, agte at gjøre noget; 2) tiltænke En noget; 3) dele, uddele, levne.

Ølrøg (Ølrøik), Solrøg, Varmerøg (Yl eller Øl, Varme, varm Luft, Dunster og Disighed i Luften ved Aftentid om Sommeren).
Ørende, bitte, liden
Ørret, Forelle (Salmo fario og alpinus).
Ørske, Svimmelhed, Sandsesløshed, Feberfantasier.

Trykfeil.

S. 160 L. 6 f. o.: Løvskjærv, læs: Løvkjærv.
S. 199 L. 7 f. o.: Fureen, læs: Furuen.

P. Chr. Asbjörnsen

Norske Folke og Huldre Eventyr.